

การศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพจิตไทย-จีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทย-จีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพจิตไทย-จีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย”

ของ NA WEI

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.ชิงดวง ยุระยง)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์กรรณ์ รอดทรัพย์)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร.ธนพล เอกพจน์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี วงศ์วัฒนา)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญีรวรรณ วรรณุศาสน์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ดร.อรทัย ชินอัครพงศ์)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา พัดเกตุ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทย-จีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย
ผู้วิจัย	Na Wei
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์กรรณ์ รอดทรัพย์
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.ธนพล เอกพจน์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2568
คำสำคัญ	การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ สุภาษิตเกี่ยวกับร่างกาย ความหมายเปรียบเทียบ โลกทัศน์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย และเปรียบเทียบโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนผ่านสุภาษิตดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ในบรรดาสุภาษิตไทยจำนวน 2,515 บท มี 338 บท (13.4%) ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย และในสุภาษิตจีน จำนวน 10,500 บท มี 1,182 บท (11.3%) ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย โดยทั้งสองภาษามีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน และใช้อวัยวะหลัก เช่น ใจ หัว ตา หน้าที่ ปาก และมือ เป็นสัญลักษณ์แทนชีวิต ความคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งสะท้อนประสบการณ์ร่วมของมนุษย์ที่ยึดร่างกายเป็นศูนย์กลางในการสร้างความหมาย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมในการเลือกใช้อวัยวะและการตีความเชิงสัญลักษณ์ โดยภาษาไทยมักใช้อวัยวะที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและความสัมพันธ์ใกล้ชิด ขณะที่ภาษาจีนขยายการใช้อวัยวะไปสู่การอธิบายโครงสร้างสังคม อำนาจ และคุณค่าทางนามธรรม นอกจากนี้ โลกทัศน์ที่สะท้อนจากสุภาษิตของทั้งสองภาษามีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง โดยมีแนวคิดร่วมกันเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต ระเบียบสังคม เหตุและผล การเรียนรู้จากประสบการณ์ บรรทัดฐานทางศีลธรรม อารมณ์ ความคิด และความกตัญญู อย่างไรก็ตาม สุภาษิตไทยและจีนมีความแตกต่างกันในประเด็นที่ให้ความสำคัญ เช่น โชคชะตา ศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคม การแก้แค้น ค่านิยม การประเมินบุคลิกภาพและคุณธรรม ตลอดจนการกำกับตนเองและโครงสร้างสังคม ซึ่งสะท้อนถึงรากฐานทางวัฒนธรรมและโลกทัศน์เฉพาะของแต่ละสังคม

Title	A COMPARATIVE STUDY OF THAI AND CHINESE BODY PART PROVERBS
Author	Na Wei
Advisor	Assistant professor Narongkan Rodsap, Ph.D.
Co-advisor	Thanapon Eakapont, Ph.D.
Academic Paper	Ph.D. Dissertation in Thai Language, Naresuan University, 2025
Keywords	Comparative study, Body-part proverbs, Figurative meaning, Worldview

ABSTRACT

This study aims to compare the semantic characteristics of Thai and Chinese proverbs related to body parts, as well as to compare the worldviews of Thai and Chinese people as reflected in these proverbs. The findings show that, among 2,515 Thai proverbs, 338 proverbs (13.4%) involve body parts, while among 10,500 Chinese proverbs, 1,182 proverbs (11.3%) are related to body parts. The proportions in the two languages are relatively similar. Both languages employ major body parts—such as the heart, head, eyes, face, mouth, and hands—as symbols representing life, thought, perception, emotion, and behavior. This reflects shared human experiences in which the body serves as a central basis for meaning construction.

The results further reveal cultural differences in the selection of body parts and their symbolic interpretation. Thai proverbs tend to use body parts associated with everyday life and close interpersonal relationships, whereas Chinese proverbs extend the use of body parts to explain social structure, power, and abstract values. In addition, the worldviews reflected in the proverbs of both languages display both similarities and differences. They share common concepts related to the value of life, social order, cause and effect, learning from experience, moral norms, emotions, cognition, and filial piety. However, Thai and Chinese proverbs differ in the issues they emphasize, such as fate, dignity and social status, revenge, values, the evaluation of personality and virtue, as well as self-regulation and social structure. These differences reflect the distinct cultural foundations and worldviews of the two societies.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อาศัยความเมตตากรุณาและการสนับสนุนจากหลายท่าน ซึ่งข้าพเจ้าขอแสดงความสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์กรณ รอดทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. ธนพล เอกพจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้เปี่ยมด้วยความรู้ ความสามารถ และความเมตตา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข และชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดรอบคอบ ด้วยความใส่ใจ ทุ่มเทเวลา และพลังใจอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการศึกษา ท่านทั้งสองไม่เพียงแต่เป็นที่ปรึกษาในด้านวิชาการ หากยังเป็นแบบอย่างของนักวิชาการผู้เปี่ยมด้วยจริยธรรม ความอดทน และจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ชิงดวง ยุระยง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี วงศ์วัฒนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูริวรรณ วรานุสาสน์ และอาจารย์ ดร. อรทัย ชินอัครพงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้เกียรติร่วมประเมินวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะอันล้ำค่า ช่วยให้ข้าพเจ้าพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ เปิดโลกทัศน์ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ด้วยความเมตตาและความมุ่งมั่นทางวิชาการ ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มีโอกาสเข้ามาเรียนภาษาไทย ณ สถาบันแห่งนี้โดยบังเอิญ แต่กลับได้รับสิ่งล้ำค่าเหนือความคาดหมาย ทั้งการได้เรียนกับอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนร่วมชั้นที่อบอุ่น และการได้เห็นระบบการจัดการศึกษาที่เป็นระบบระเบียบและมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเคารพและชื่นชมในความเข้มแข็งทางวิชาการของสถาบันแห่งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาทุกคน โดยเฉพาะ Diao Chan, Hu Lingling, Wei Xiaoshu, Li Xiaoping, Li Yanxuan ที่คอยให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และร่วมเดินเคียงข้างตลอดการศึกษา และทุกคนในสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร สำหรับมิตรภาพ ความเข้าใจ และกำลังใจที่มอบให้ ล้วนเป็นพลังสำคัญที่ช่วยให้ข้าพเจ้าก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาได้

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ลูกสาวทั้งสองคน และครอบครัวทุกคนที่เป็นแรงใจอันมั่นคงเสมอมา ความรัก ความเข้าใจ และการสนับสนุนจากทุกท่านคือพลังเงิบที่มีค่ายิ่ง และเป็นรากฐานของการก้าวเดินบนเส้นทางแห่งการเรียนรู้อย่างมั่นคง

Na Wei

สารบัญ

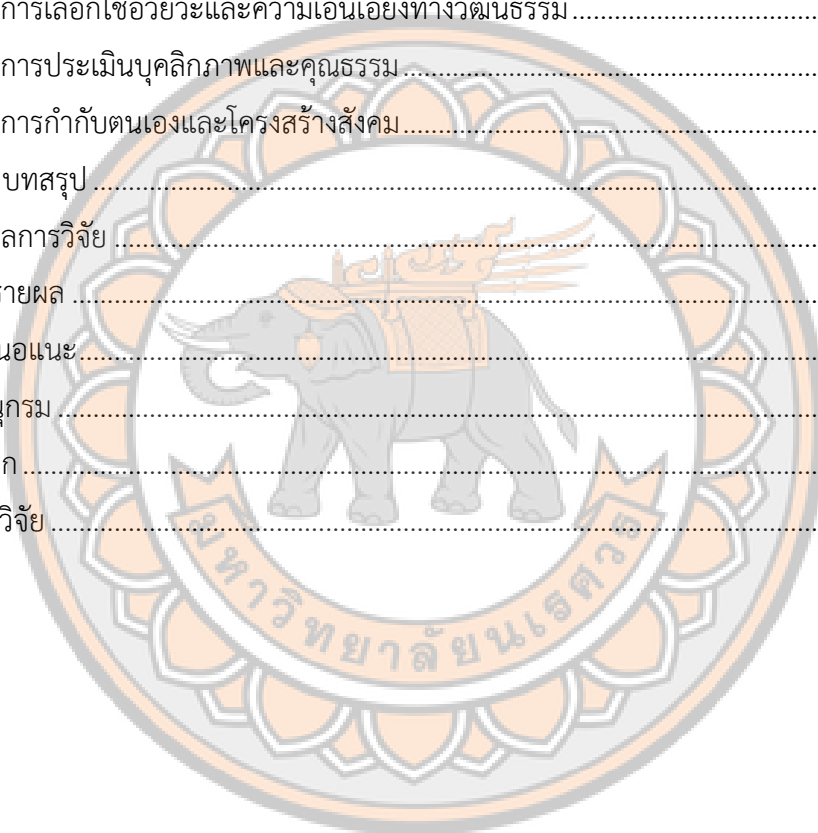
หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	4
ขอบเขตของงานวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
คำนิยามของสุภาษิต	8
1. คำนิยามสุภาษิตไทย	8
2. คำนิยามสุภาษิตจีน	9
3. นิยามของสุภาษิตที่ใช้ในงานวิจัยนี้	9
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	10
1. แนวคิดการจัดหมวดหมู่อวัยวะร่างกาย	10
2. ทฤษฎีความหมายเปรียบ	13
3. ทฤษฎีโลกทัศน์	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
1. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยกับสำนวนสุภาษิตประเทศต่าง ๆ	17
2. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตภาษาไทยและภาษาจีน	22
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวัยวะภาษาไทยและภาษาจีน	29
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์จากสำนวนสุภาษิต	34

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	41
แหล่งข้อมูลและข้อมูล	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย	50
บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะ	
ร่างกาย.....	51
การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่มีอวัยวะร่างกายเดียวกันในภาษาไทยและ	
ภาษาจีน.....	53
การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนหัว	53
1. หัว, ศีรษะ (头, 首).....	53
2. หน้า, แก้ม (脸, 面).....	60
3. ผม (发).....	64
4. ตา (眼, 目).....	67
5. หู (耳).....	72
6. จมูก (鼻).....	75
7. ปาก (口).....	77
8. ฟัน (牙).....	81
9. ลิ้น (舌).....	84
10. คอ (颈).....	87
การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนลำตัว	89
1. อก (胸).....	89
2. ท้อง (肚).....	90
3. ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股).....	94
4. หลัง (背).....	96
การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนแขนและขา	100
1. แขน (臂).....	100
2. มือ (手).....	103
3. ข้อศอก (肘).....	107
4. นิ้วมือ (手指).....	109

5. ขา (腿)	111
6. เข่า (膝)	113
7. เท้า (足)	116
การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับเครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย	119
1. ร่างกาย (身)	119
2. ใจ (心)	122
3. เลือด (血)	126
4. เนื้อ (肉)	129
5. กระดูก (骨)	131
6. ผิว, หนัง (皮肤)	133
การวิเคราะห์ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่ปรากฏเฉพาะใน ภาษาไทยหรือภาษาจีน	137
การวิเคราะห์ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่ปรากฏเฉพาะใน ภาษาไทย	138
1. นม (乳)	138
2. เล็บมือ (指甲)	138
การวิเคราะห์ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่ปรากฏเฉพาะใน ภาษาจีน	139
1. คิ้ว (眉)	139
2. ริมฝีปาก (唇)	141
3. ไหล่ (肩)	142
4. เอว (腰)	143
5. ตับ (肝)	145
6. ลำไส้ (肠)	146
7. เอ็น (筋)	147
บทที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนจากสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย	149
โลกทัศน์ร่วมที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของไทยและจีน	149
1. ชีวิตเป็นสิ่งสูงสุดและร่างกายเป็นพื้นฐานของการดำรงอยู่	149
2. ระเบียบสังคมและการพึ่งพากันในกลุ่ม	150
3. เหตุและผลกับการเรียนรู้จากประสบการณ์	150
4. บรรทัดฐานทางศีลธรรมและการใช้ภาษา	151

5. อารมณ์และความคิด	152
6. ความกตัญญู.....	152
โลกทัศน์ที่แตกต่างกันที่สะท้อนผ่านสภาวะจิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของไทยและจีน	153
1. โชคชะตา.....	153
2. ศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคม	154
3. การแก้แค้น.....	154
4. ค่านิยมและสิ่งที่ให้ความสำคัญ	155
5. การเลือกใช้อวัยวะและความเอนเอียงทางวัฒนธรรม	156
6. การประเมินบุคลิกภาพและคุณธรรม	157
7. การกำกับตนเองและโครงสร้างสังคม.....	157
บทที่ 6 บทสรุป	160
สรุปผลการวิจัย	160
อภิปรายผล	161
ข้อเสนอแนะ.....	163
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก.....	171
ประวัติผู้วิจัย.....	176

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เปรียบเทียบการจำแนกอวัยวะร่างกายของนักวิชาการกับการจำแนกของงานวิจัยนี้.....	42
ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของสุภาษิตที่มีคำอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน.....	51
ตาราง 3 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หัว, ศีรษะ (头,首) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	59
ตาราง 4 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หน้า, แก้ม (脸,面) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	63
ตาราง 5 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ผม (发) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	66
ตาราง 6 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ตา (眼, 目) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	71
ตาราง 7 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หู (耳) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	74
ตาราง 8 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า จมูก (鼻) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	76
ตาราง 9 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ปาก (口) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	81
ตาราง 10 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ฟัน (牙) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	84
ตาราง 11 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ลิ้น (舌) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	86
ตาราง 12 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า คอ (颈) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	88
ตาราง 13 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า อก (胸) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	90
ตาราง 14 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ท้อง (肚) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	94
ตาราง 15 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ก้น (屁股) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	96
ตาราง 16 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หลัง (背) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	99
ตาราง 17 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า แขน (臂) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	102
ตาราง 18 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า มือ (手) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	106
ตาราง 19 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ศอก (肘) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	108
ตาราง 20 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า นิ้วมือ (手指) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	111
ตาราง 21 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ขา (腿) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	113
ตาราง 22 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เข่า (膝) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	115
ตาราง 23 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เท้า (足) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	118
ตาราง 24 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ร่างกาย (身) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	121
ตาราง 25 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ใจ (心) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	126
ตาราง 26 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เลือด (血) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	128
ตาราง 27 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เนื้อ (肉) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	130

ตาราง 28 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า กระดูก (骨) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	133
ตาราง 29 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ผิว, หนัง (皮肤) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน.....	135
ตาราง 30 เปรียบเทียบความหมายเชิงเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนตามอวัยวะร่างกาย	136

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 การจัดหมวดหมู่ของคำเรียกอวัยวะร่างกาย	13
ภาพ 2 ตัวอย่างตารางเก็บข้อมูลภาคีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องในและส่วนที่มีทวารร่างกาย.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่รวมเสียงและความหมาย จากมุมมองทางสังคม ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ จากมุมมองทางจิตวิทยา ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการคิดของมนุษย์ และเมื่อพิจารณาจากมุมมองของการสะสมความรู้ของมนุษย์ ภาษาเป็นพาหะของวัฒนธรรมมนุษย์ นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมนี Wilhelm von Humboldt (2004, p. 28) ได้กล่าวไว้ว่า “ภาษาของชาติคือจิตวิญญาณของชาติ และจิตวิญญาณของชาติคือภาษาของชาติ” ในทัศนะของเขา ภาษาเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของชาติ และรูปแบบของภาษาประจำชาตินั้นไม่สามารถแยกออกจากจิตวิญญาณของชาติได้ ภาษาเจริญเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาชาติ และไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกของจิตวิญญาณของชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อกลางของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาติเช่นกัน จีนและไทยมีความสัมพันธ์ทางการแลกเปลี่ยนกันมาอย่างยาวนาน และด้วยความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการศึกษา จึงต้องใช้ภาษาเป็นสะพานเชื่อมในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังภาษา เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

สุภาษิตเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของภาษา มีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้งและนำมาประยุกต์ใช้ทางสังคมอย่างกว้างขวาง และเป็นหัวข้อสำคัญในการวิจัยภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม เพราะสุภาษิตไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและประสบการณ์ที่สะสมในชีวิตของมนุษย์ แต่ยังมีคามหมายแฝงและค่านิยมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายอีกด้วย การศึกษาสุภาษิตจึงเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลต่อความเข้าใจในการใช้ภาษาของสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 1206) ได้ให้ความหมาย “สุภาษิต” ว่าเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ เช่น รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ นอกจากนี้ ชญานินทร์ (2543, น. 1) ได้กล่าวว่า สุภาษิต คือ ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันผ่านกาลเวลามานานแล้ว มีความหมายดีหรือค่อนข้างดี ให้แง่คิดเป็นคติสอนใจ แม้จะเป็นคำเก่า แต่ก็ยังไม่ล้าสมัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดกาล สอดคล้องกับยังลักษณ์ งามดี (2543, น. 6) ที่อธิบายว่า สุภาษิต คือ คำพูดที่ถือเป็นคติมีความลึกซึ้ง ใช้สั่งสอน เป็นการวางแนวชีวิตและแสดงค่านิยมของมนุษย์มาตั้งแต่โบราณ และเอกรัตน์ อุดมพร (2553, น. 1) ให้ทัศนะว่า สุภาษิต คือ ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมา

ช้านานแล้วมีความหมายในการสอนใจ เช่น กินเพื่ออยู่ มิใช่อยู่เพื่อกิน รักยาวให้บันรักสั้นให้ต่อ
ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน ถ้อยคำหรือข้อความอันลุ่มลึกอย่างนี้มีอยู่เกลื่อนทุกซอกทุกมุมใน
สังคม

ในทางเดียวกัน นักวิชาการจีน ก็ได้ให้ความหมาย“สุภาชิต” ไว้ว่า เป็นคำคล้องจองหรือ
ประโยคสั้น ๆ ที่กระชับ มีชีวิตชีวา ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชนในรูปแบบของภาษาพูด
และเป็น “คำสำเร็จรูป” ชนิดหนึ่งสำหรับมวลชนเพื่อแสดงประสบการณ์หรือความรู้สึกในชีวิตจริง
(Wu Zhankun & Ma Guofan, 1980, p. 2) พจนานุกรมภาษาจีนสมัยใหม่ (2017, p. 345) ระบุว่า
สุภาชิต เป็นประโยคที่กระชับและคงที่ ใช้ถ้อยคำที่เรียบง่ายสะท้อนให้เห็นถึงความจริงที่ลึกซึ้ง
ซึ่งแพร่กระจายในหมู่ประชาชน Wen Ruizheng (1985, p. 3) ในหนังสือ ว่าด้วยสุภาชิต ได้แบ่งคำ
จำกัดความของ “สุภาชิต” ออกเป็น ความหมายกว้าง และ ความหมายแคบ โดยในความหมายกว้าง
นั้น ผู้เขียนถือว่าสุภาชิตมีลักษณะคล้ายกับสำนวน รวมถึงคำพังเพยและวลีต่าง ๆ ที่หมุนเวียนใช้กันอยู่
ในหมู่ประชาชน ทั้งยังมีลักษณะพื้นฐานสามประการ ได้แก่ 1) มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย
2) โครงสร้างคงที่ค่อนข้างตายตัว 3) เป็นภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ในทางกลับกัน สุภาชิตใน
ความหมายแคบหมายถึงคำพูดที่ใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้หรือข้อคิด ซึ่งแตกต่างจากคำพูดประเภทอื่น
เช่น สำนวนหรือคำพังเพย โดยสุภาชิตในความหมายแคบมีลักษณะสำคัญ คือ ให้สาระความรู้
มีโครงสร้างประโยคสมบูรณ์ และสื่อความหมายได้ชัดเจน

สุภาชิตจึงเป็นถ้อยคำที่สื่อถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และภูมิปัญญาของ
ชาติ และแสดงค่านิยมหลักและมาตรฐานทางศีลธรรมของสังคมอย่างชัดเจน ผ่านองค์ประกอบเชิง
สัญลักษณ์ เช่น สัตว์ต่าง ๆ ปรัชญาการทางธรรมชาติ หรืออวัยวะของมนุษย์ เผยให้เห็นทัศนคติของ
ผู้คนที่มีต่อชีวิต ครอบครัว หน้าที่การงาน และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ช่วยให้ผู้คนตัดสินใจได้
อย่างถูกต้องในสถานการณ์ที่ซับซ้อน ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของ
สุภาชิตส่งเสริมความเข้าใจและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เช่น สุภาชิตจีน ren kao yi zhuang ma
kao an 人靠衣装马靠鞍 ตรงกับสุภาชิตไทยที่ว่า ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง หมายถึง ความ
สวยงามเกิดขึ้นได้จากการปรุงแต่ง (Yang Lizhou, 2015, p. 7) qiang an niu tou bu yin shui 强
按牛头不饮水 ตรงกับสุภาชิตไทยที่ว่า ช่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า หมายถึง บังคับขึ้นใจผู้อื่นให้ทำตามที่
ตนต้องการ น่าสังเกตว่า (Yang Lizhou, 2015, p. 8) สุภาชิตที่พบแม้จะเป็นคนละภาษาแต่มีลักษณะ
ทางความหมายที่สอดคล้องกัน หรือสะท้อนโลกทัศน์ (World Views) หรือการมองโลกที่คล้ายคลึงกัน
ด้วย

อร่ามจิต ชินช่วง (2531, น. 125) และสุภาพร คงศิริรัตน์ (2557, น. 7) อธิบายว่า โลกทัศน์
คือ ทัศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคลซึ่งเป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้ผ่าน
กระบวนการและระบบวิธีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานที่ถูกหล่อหลอมจาก

วัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมที่บุคคลนั้นเติบโตมา ได้แก่ ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ทั้งของบุคคลและของสังคม โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคน อีกทั้งเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์ด้วย การศึกษาโลกทัศน์จึงเป็นการศึกษาทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันหล่อหลอมจากความรู้ ประสบการณ์ส่วนตัวและสิ่งแวดล้อมจากวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบทอดจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง เนื่องจากวัฒนธรรมเกิดจากการถ่ายทอดและสร้างสมทางศาสนา อาชีพ สภาพแวดล้อม และการศึกษาอบรม ดังนั้น โลกทัศน์ของบุคคลในสังคมหนึ่ง จึงแตกต่างจากโลกทัศน์ของอีกสังคมหนึ่ง (อร่ามจิต ชิมช่วง, 2531, น. 125) วิไล ศิลปอาษา และสมบัติ เครือทอง (2557, น. 85) กล่าวว่า ในการที่จะรู้จัก เข้าใจคน สังคม และวิถีชีวิตของคนในประเทศหนึ่งนั้น การมองผ่านสุภาษิตนับเป็นวิธีการอันสุนทรีย์ที่ช่วยสะท้อนโลกทัศน์ของคนในประเทศนั้น สามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดี มีทัศนคติที่ดีต่อกันได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ และมีความสุข การศึกษาสุภาษิตจึงสามารถสะท้อนโลกทัศน์หรือการมองโลกของมนุษย์ในสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาโลกทัศน์ในมุมมองภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาโลกทัศน์ผ่านการใช้ภาษาของมนุษย์ มีการศึกษาจากตัวบทหลายกลุ่ม เช่น วรรณคดี บทเพลง นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน คำอวยพร คำดำ คำสอน คำคม สำนวน รวมทั้งสุภาษิตที่มีการศึกษาในมิติเชิงเปรียบเทียบหรือศึกษาจากภาษาเดียว ในประเด็น โครงสร้าง ความหมาย ภาพสะท้อนทางสังคม วัฒนธรรม และโลกทัศน์ เช่น งานของโสภณา ศรีจำปา (2544) ศึกษาเรื่อง โลกทัศน์ของชาวเวียดนามจากสุภาษิต อุบล เทศทอง (2548) ทำวิจัยเรื่อง ภาษิตเขมร: วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาวเขมร สุภาพร คงศิริรัตน์ (2557) ทำวิจัยเรื่อง โลกทัศน์ของคนลาวจากภาษิต ศิริพร มณีชูเกตุ (2559) ศึกษาเรื่อง โลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียจากภาษิต และงานของชนิษฐา จิตชินะกุล และสุพัทธรา ห.เพียรเจริญ (2559) ทำวิจัยเรื่อง สำนวน-สุภาษิตไทย-จีน: บริบทวิถีสังคมปัจจุบัน จึงเห็นได้ว่า สุภาษิตเป็นตัวบทที่สามารถสะท้อนมุมมองหรือโลกทัศน์ของคนในสังคมได้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาสุภาษิตไทยและจีนในประเด็นอวัยวะร่างกาย เนื่องจากอวัยวะร่างกายสัมพันธ์กับประสบการณ์ด้านร่างกายของมนุษย์ จากการทบทวนงานวิจัยพบว่ามีการศึกษาสำนวนเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายไว้หลายเรื่อง และเลือกศึกษาเพียงบางอวัยวะเท่านั้น เช่น งานของ วรณิดา ถึงแสง (2545) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับตา Rao Ruiying (2547) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยที่มีคำว่า หัว กับสำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน และงานของชญญภัค โตเจริญบดี (2561) การศึกษาเปรียบเทียบคำและสำนวนที่มี “kou” และ “zui” ในภาษาจีนกลางกับ “ปาก” ในภาษาไทย

ผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นที่สามารถศึกษาต่อยอดได้ จึงสนใจศึกษาเพื่อขยายขอบเขตการวิจัยโดยมุ่งวิเคราะห์สุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้ทราบถึงลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างด้านความหมาย และโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนผ่านสุภาษิต ผลจากการวิจัยอาจแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่อาจมีความ

แตกต่างจากงานที่ศึกษาสำนวนเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่ผ่านมา ตลอดจนสะท้อนปรากฏการณ์การใช้ภาษาในสุภาษิตและการมองโลกของคนต่างสังคมและวัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย
2. เพื่อเปรียบเทียบโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนจากสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

ขอบเขตของงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 สุภาษิตไทยที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบได้คัดเลือกมาจากหนังสือ 4 เล่ม ได้แก่

- 1.1.1 อุทัย ไชยานนท์ (2543) *สุภาษิตไทยฉบับสมบูรณ์*
- 1.1.2 กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2553) *พจนานุกรมสุภาษิตไทย*
- 1.1.3 เอกรัตน์ อุดมพร (2553) *2000 สุภาษิตไทย*
- 1.1.4 ราชบัณฑิตสถาน (2561) *ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย*

ปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกประเภทของสำนวนและสุภาษิต ในบางบทนั้นไม่สามารถระบุแน่ชัดว่าจัดอยู่ในหมวดสำนวนหรือสุภาษิต เนื่องจากการให้คำจำกัดความในภาษาไทยยังไม่สามารถชี้ชัดหรือแบ่งแยกลักษณะออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2548, น. 36) ดังนั้น สุภาษิตที่ยกมาเป็นตัวอย่างในงานวิจัยนี้ จึงมุ่งเน้นเฉพาะลักษณะสำคัญ คือ สุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย หนังสือ 4 เล่มที่นำมาศึกษาเป็นหนังสือที่ระบุชัดเจนว่าเป็นตัวบทสุภาษิต

1.2 สุภาษิตจีนที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบได้คัดเลือกมาจากหนังสือ *พจนานุกรมสุภาษิตจีน* (Wen Ruizheng, 2011)

ในภาษาจีนจะแยกสำนวนกับสุภาษิตอย่างชัดเจน หนังสือ *พจนานุกรม สุภาษิตจีน* รวบรวมตัวบทสุภาษิต 10, 500 บท ตีพิมพ์ โดยนักพิมพ์เซี่ยงไฮ้จื่อซู เป็นโรงพิมพ์เฉพาะที่ตีพิมพ์พจนานุกรมต่าง ๆ และได้รับความนิยมจากสังคมจีน หนังสือตีพิมพ์ครั้งแรกปี 1989 ปี 2011 ได้ตีพิมพ์ใหม่ เทียบกับฉบับเก่า ฉบับใหม่ได้ลบสุภาษิตไม่ใช้แล้ว เพิ่มสุภาษิตใหม่ แก้ไขข้อผิดพลาดในการตีความและปรับปรุงคุณภาพของการตีความ เป็นพจนานุกรม สุภาษิตจีนเล่มล่าสุดของจีน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความหมายและโลกทัศน์จากสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

2.2 สุภาษิตที่คัดเลือกมาต้องปรากฏคำอวัยวะร่างกายอย่างน้อย 1 คำ ใน 48 คำที่กำหนดต่อไปนี้ ได้แก่

ส่วนหัว (14 คำ)	หัว, ศีรษะ (头, 首) หน้า, แก้ม (脸) ผม (发) หน้าผาก (额头) คิ้ว (眉毛) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) ปาก (口) ริมฝีปาก (唇) ฟัน (牙) ลิ้น (舌) คาง (下巴) คอ (颈)
ส่วนลำตัว (10 คำ)	ไหล่ (肩) ออก (胸) นม (乳) เอว (腰) ท้อง (肚) สะดือ (脐) ก้น, ตูด (臀, 屁股) หลัง (背) อวัยวะสืบพันธุ์ (生殖器) ซอกก้น (肛门)
ส่วนแขนและขา (12 คำ)	แขน (臂) มือ (手) ข้อมือ (手腕) ข้อศอก (肘) นิ้วมือ (手指) เล็บมือ (指甲) ขา (腿) เข่า (膝) ข้อเท้า (脚腕) เท้า (足) นิ้วเท้า (脚趾) เล็บเท้า (趾甲)
เครื่องในและส่วนที่มีหัวร่างกาย (12 คำ)	ร่างกาย (身) ใจ (心) ปอด (肺) ตับ (肝) ลำไส้ (肠) กระเพาะ (胃) ม้าม (脾) เลือด (血) เนื้อ (肉) กระดูก (骨) เอ็น (筋) ผิวหนัง (皮肤)

คำ 48 คำนี้มาจากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้ Marieb, & Mallatt (1997, p. 3) คณาจารย์ ภาควิชาสรีรวิทยาไทย (2535, น. 6) นักวิชาการเกาหลี Lim Palyong (1988, p. 227) นักวิชาการญี่ปุ่น Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) และนักวิชาการจีน Hao Jia (2022, p. 38) รายละเอียดอยู่ในบทที่ 3

ในการแบ่งหมวดหมู่ สุภาษิตหนึ่งบทประกอบคำที่กำหนดหนึ่งคำขึ้นไป จะยึดคำแรกที่ประกอบเป็นหลัก เช่น กำแพงมีหู ประตുമิดตา จะแบ่งหมวดหมู่อยู่ในหมวดหู

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ภาษาจีนที่ใช้ในงานนี้จะเป็นภาษาจีนกลาง
2. ระบบสัทอักษรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ถอดเสียงตัวอักษรจีนด้วยระบบ han yu pin yin ตามแบบหนังสือไวยากรณ์ภาษาจีนและหนังสือภาษาจีนกลางขั้นพื้นฐานของประพิน มโนมัยวิบูลย์ (2545, น. 2-10) และแบบหนังสือหลักเกณฑ์ภาษาการทับศัพท์จีนและภาษาฮินดีของราชบัณฑิตยสถาน (2550, น. 1-10) รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 24 เสียง

b (ป)	p (ผ พ)	m (ม)	f (ฝ ฟ)	d (ต)	t (ถ ท)
n (น)	l (ล)	g (ก)	k (ข ค)	h (ห ฮ)	j (จ)

q (ฉ ช)	x (ซ ส)	zh (จ)	ch (ฉ ช)	sh (ส ช)	r (ร)
z (จ)	c (ฉ ช)	s (ส ช)	y (ย)	w (ว)	ng (ง)

2.2 สัทอักษรแทนเสียงสระ 24 เสียง

2.2.1 สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 8 เสียง

a (อา)	o (อัว+โอะ)	e (เออ)	i (อิ, อี, อือ)
u (อุ)	ü (อุ+อี)	er (เออร์)	ê (เอะ)

2.2.2 สัทอักษรแทนเสียงสระผสม 16 เสียง

ai (ไอ, อาย)	ei (เอ+อี)	ao (เอา, อาว)	ou (โอ+อุ)
ia (อี+อา)	ie (อี+เอะ)	io (อี+โอ)	ua (อัว+อา)
uo (อัว+โอ)	ue (อุ+เออ)	üe (อุ+อี+เอะ)	üa (อุ+อี+อา)
iao (อี+อา+โอ)	iou (อี+โอ+อุ)	uai (อุ+อา+อี)	uei (อุ+เอ+อี)

2.3 เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง

- เสียงหนึ่ง (ออกเสียงเหมือนเสียงตรีในภาษาไทย)
- / เสียงสอง (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย)
- V เสียงสาม (ออกเสียงไม่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ไทยเสียงใดเลย โดยจะออกเสียงต่ำในตอนแรกแล้วจะผันเป็นเสียงสูงในตอนท้าย)
- \ เสียงสี่ (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียง โทในภาษาไทย)

การแสดงเสียงวรรณยุกต์ในระบบถ่ายถอดเสียงภาษาจีนกลางจะเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระ หากสระนั้นเป็นสระผสมจะเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระที่เป็นสระหลัก กล่าวคือ รูปสระที่ออกเสียงยาวกว่าอีกเสียง

นิยามศัพท์เฉพาะ

สุภาชิต หมายถึง ถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีโครงสร้างค่อนข้างตายตัว สะท้อนหลักความจริง คติสอนใจ และประสบการณ์ชีวิตของผู้คน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลายาวนาน อีกทั้งยังทำหน้าที่สะท้อนค่านิยม คุณธรรม และโลกทัศน์ของสังคมในแต่ละยุคสมัย คำว่า “สุภาชิต” ในภาษาไทยโดยทั่วไปมีความหมายสอดคล้องกับคำว่า yanyu ในภาษาจีน (Supachai Jeangjai, 2009, p. 25)

สุภาชิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย หมายถึง สุภาชิตไทยและสุภาชิตจีนที่ปรากฏคำเรียกอวัยวะร่างกายภายนอกและภายในของมนุษย์ที่สื่อความหมายในแง่บวก มุ่งให้แง่คิด คติสอนใจ และการดำเนินชีวิต

ความหมายเปรียบเทียบ หมายถึง ความหมายที่เกิดจากการนำความหมายประจำรูปของคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยมักใช้สิ่งที่เรารู้จักคุ้นเคยอยู่แล้ว มาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราไม่คุ้นเคย เพื่อขยายความหมายของคำนั้น เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเห็นภาพพจน์และเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

โลกทัศน์ หมายถึง ทรรศนะหรือมุมมองในการมองโลกและสังคมของบุคคลโดยรับรู้ผ่านกระบวนการคิด การประเมินคุณค่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่หล่อหลอมจากสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ทรรศนะความคิด ความเชื่อและค่านิยมของบุคคลและของสังคม (สุภาพร คงศิริรัตน์, 2557, น. 7) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง โลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจความเหมือน ความคล้ายคลึงและความแตกต่างจากสุภาษิตที่ประกอบคำอวัยวะระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีน
2. เข้าใจโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนผ่านสุภาษิต
3. เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตในประเด็นต่าง ๆ
4. เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาและวัฒนธรรมไทยและจีน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความหมายของสุภาชิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย และโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนจากสุภาชิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

คำนิยามของสุภาชิต

1. คำนิยามสุภาชิตไทย
2. คำนิยามสุภาชิตจีน
3. นิยามของสุภาชิตที่ใช้ในงานวิจัยนี้

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดการจัดหมวดหมู่อวัยวะร่างกาย
2. ทฤษฎีความหมายเปรียบเทียบ
3. ทฤษฎีโลกทัศน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาชิตไทยกับสำนวนสุภาชิตประเทศต่างๆ
2. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาชิตภาษาไทยและภาษาจีน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวัยวะร่างกายภาษาไทยและภาษาจีน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์

คำนิยามของสุภาชิต

การทำความเข้าใจความหมายของ “สุภาชิต” เป็นพื้นฐานสำคัญของงานวิจัย เนื่องจากสุภาชิตเป็นถ้อยคำที่ส่งสมภูมิปัญญา สะท้อนวิถีชีวิต ค่านิยม และโลกทัศน์ของมนุษย์ในแต่ละสังคม จากการทบทวนเอกสารพบว่า ทั้งนักวิชาการไทยและนักวิชาการจีนต่างได้เสนอคำนิยามของสุภาชิตไว้หลากหลายมุมมองดังต่อไปนี้

1. คำนิยามสุภาชิตไทย

นักวิชาการไทยอธิบายว่าสุภาชิตเป็นคำสั้น ๆ ที่แฝงไว้ด้วยคติสอนใจ และใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิต เพ็ญแข วัจนสุนทร (2532, น. 5) เห็นว่าสุภาชิตต้องเป็นข้อความสั้น เน้นความลึกซึ้ง และเป็นคำสอนหรือวางหลักความจริงที่พิสูจน์เชื่อถือได้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม

แห่งชาติ (2539, น. 18) ที่ให้ความหมายว่าสุภาษิตเป็นคำกล่าวที่ดี เป็นคติสอนใจ มุ่งเตือนสติและใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่มาจากพระพุทธศาสนา คุณธรรม และประเพณีไทย ยิ่งลักษณ์ งามดี (2543, น. 6) เสนอว่าสุภาษิตเป็นคำพูดที่ลึกซึ้ง ใช้สั่งสอน และสะท้อนค่านิยมของมนุษย์มาตั้งแต่โบราณ เช่น สุภาษิตสอนหญิง สุภาษิตพระร่วง ในทำนองเดียวกัน ชญานินทร์ (2543, น. 1) อธิบายว่าสุภาษิตคือถ้อยคำที่กล่าวสืบต่อกันมา มีความหมายดี ให้คติสอนใจ แม้เป็นคำเก่าแต่ไม่ล้าสมัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดกาล อุทัย ไชยานนท์ (2543, น. 1) เห็นว่าสุภาษิตคือถ้อยคำสั้นที่มีความหมายลึกซึ้ง คนไทยคุ้นเคยและใช้มาตลอดชีวิต ส่วนบุญสิริ สุวรรณเพชร (2546, น. 9) มองว่าสุภาษิตเป็นส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่เตือนสติ สั่งสอนด้านความประพฤติ กิริยา และเรื่องทั่วไป เช่น *ไม่เห็นน้ำตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอกขึ้นหน้าไม้* เป็นต้น

โดยสรุป นักวิชาการไทยเน้นว่าสุภาษิตเป็นคำสั้นที่มีคติสอนใจ สะท้อนคุณธรรม ค่านิยม และกรอบชีวิตของสังคมไทยตั้งแต่อดีต

2. คำนียามสุภาษิตจีน

สุภาษิตจีนมีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ยาวนาน ย้อนถึงยุคก่อนจีน ซึ่งกษัตริย์ได้มีการเก็บรวบรวมถ้อยคำจากหมู่ราษฎรจำนวนมากที่สะท้อนประสบการณ์ชีวิต เมื่อภาษาและสังคมพัฒนาต่อเนื่อง จำนวนสุภาษิตจีนจึงทวีมากขึ้นตามลำดับ Wu Zhankun & Ma Guofan (1980, p. 3) เห็นว่าสุภาษิตเป็นถ้อยคำเรียบง่าย กระชับ มีชีวิตชีวา อาจอยู่ในรูปคำคล้องจองหรือประโยคสั้น ๆ และแพร่หลายผ่านการบอกเล่าปากเปล่า ทำหน้าที่เป็น “วลีสำเร็จรูป” ของประสบการณ์และความรู้สึกของผู้คน Wen Ruizheng (1985, p. 3) แบ่งนิยามสุภาษิตเป็นสองระดับ ได้แก่ ความหมายกว้าง ซึ่งรวมคำพูดชาวบ้านทุกประเภทที่ใช้กันในภาษาปาก และความหมายแคบซึ่งถือว่าสุภาษิตเป็นคำพูดที่มีวัตถุประสงค์ถ่ายทอดความรู้ โดดเด่นด้วยเนื้อหาความรู้และโครงสร้างประโยคที่สมบูรณ์ พจนานุกรมภาษาจีนสมัยใหม่ (2017, p. 345) ให้นิยามว่าสุภาษิตคือประโยคคงรูป ใช้ถ้อยคำเรียบง่ายแต่สะท้อนหลักคิดลึกซึ้ง Cui Xiliang (2005, p. 4) จำแนกสำนวน วลีติดปาก คำพูดชาวบ้าน และสุภาษิต โดยชี้ว่าสุภาษิตมีโครงสร้างซับซ้อนกว่า และมีเนื้อหาสะท้อนค่านิยม ความเชื่อ ประสบการณ์ และโลกทัศน์ทางวัฒนธรรม ทั้งยังแบ่งเป็นหลายประเภท เช่น สุภาษิตประชด สุภาษิตอธิบายเหตุผล สุภาษิตเกศตร สุภาษิตอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น

กล่าวโดยรวม สุภาษิตจีนเน้นแหล่งที่มาจากประสบการณ์ชีวิตของประชาชน ถ่ายทอดผ่านภาษาปาก และสะท้อนวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อย่างลึกซึ้ง

3. นิยามของสุภาษิตที่ใช้ในงานวิจัยนี้

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งของไทยและจีน สามารถสรุปสาระร่วมได้ว่า สุภาษิตคือถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีโครงสร้างค่อนข้างตายตัว สะท้อนหลักความจริงและคติสอนใจ มาจากประสบการณ์

ชีวิตของผู้คน และสืบทอดผ่านกาลเวลายาวนาน นอกจากนี้ยังสะท้อนค่านิยม คุณธรรม และโลกทัศน์ของสังคม

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงใช้นิยามสุภาษิตในฐานะถ้อยคำคงรูปที่มีความหมายลึกซึ้ง สรุปประสบการณ์ชีวิตและภูมิปัญญาของมนุษย์ และใช้คุณลักษณะดังกล่าวเป็นหลักในการคัดเลือกสุภาษิตเป็นข้อมูลวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดการจัดหมวดหมู่อวัยวะร่างกาย

ตามหลักแพทยศาสตร์คำเรียกอวัยวะมีจำนวนมาก ในวิจัยนี้จะจัดคำเหล่านี้เป็นกลุ่ม ๆ โดยยึดแนวคิดของนักวิชาการต่อไปนี้

Marieb, & Mallatt (1997, p. 3) ระบุว่า อวัยวะที่อยู่ภายนอกร่างกายและมองเห็นได้ทั้งหมด 80 คำ และสามารถแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนใบหน้าและศีรษะ ประกอบด้วย หัว (头) ศีรษะ (首) ผม (头发) กระโหลก (颅骨) กระหม่อม (头顶) ใบหน้า (面, 脸) หน้าผาก (额头) ขมับ (太阳穴) คิ้ว (眉) ตา (眼, 目) นัยน์ตา (眼, 目) เปลือกตา (眼皮) ขนตา (睫毛) หู (耳) ตึงหู (耳垂) รูหู (耳孔) จมูก (鼻) แก้ม (脸颊) โหนกแก้ม (颧骨) ปาก (口, 嘴) ริมฝีปาก (唇) คาง (下巴)

2) ส่วนลำตัว ประกอบด้วย คอ (颈, 脖) ท้ายทอย (后头) ไหล่ (肩) บ่า (肩膀) ออก (胸) นม (乳) หัวนม (乳头) เอว (腰) ท้อง (腹) พุง (肚子) ท้องน้อย (小腹) สะโพก (臀) สะดือ (脐) ก้น (屁股) ตูด (臀) บั้นท้าย (屁股) ขาหนีบ (腹股沟) ขา (腿) ต้นขา (大腿) ขาอ่อน (大腿) ดัก (大腿) เข่า (膝) น่อง (小腿) เนื้อ (肉) หน้าแข้ง (胫) แขน (胳膊) ปลายแขน (前臂) ข้อศอก (肘) ขน (毛) หลัง (背) ผิว (皮肤) หนัง (皮肤)

3) ส่วนมือ ประกอบด้วย มือ (手) ข้อมือ (手腕) ข้อนิ้ว (指节) เล็บมือ (指甲) ฝ่ามือ (手掌) นิ้วมือ (指) นิ้วโป้ง (拇指) นิ้วชี้ (食指) นิ้วกลาง (中指) นิ้วนาง (无名指) นิ้วก้อย (小指) หลังมือ (手背) ปลายนิ้ว (指尖)

4) ส่วนเท้า ประกอบด้วย ตีน (脚) ข้อเท้า (脚踝) ส้นเท้า (后脚跟) นิ้วเท้า (脚趾) นิ้วโป้ง (拇趾) นิ้วชี้ (第二趾) นิ้วกลาง (中趾) นิ้วนาง (第四趾) นิ้วก้อย (小趾) เล็บเท้า (趾甲) หลังเท้า (脚背) ฝ่าเท้า (脚掌) ปลายเท้า (脚尖)

นอกจากนี้ยังมีคณาจารย์ ภาควิชาสรีรวิทยา (2532: 6) ได้แบ่งส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนศีรษะ แบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้ดังนี้ คือ ขม่อม (囟门) หน้าผาก (额头) ขมับ (鼻梁) หู (耳) ตา (眼, 目) จมูก (鼻) ปาก (口, 嘴)

2) ส่วนคอ (颈, 脖)

3) ส่วนลำตัว แบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้ดังนี้ ทรวงอกประกอบด้วย ส่วนหน้าอก (前胸) เต้านม (乳) หลัง (背) ช่องอก (胸口) ท้องประกอบด้วย สะดือ (肚脐) สี่ข้าง (侧翼) ขาหนีบ เนื้อนูนเป็นสัน 2 ข้างของสัน (腹股沟) ช่องท้อง (腹) ท้องน้อยประกอบด้วย ช่องท้องน้อย (小腹) อวัยวะสืบพันธุ์ (生殖器) ฝีเย็บ (会阴) ก้น (臀, 屁股) ชอกก้น (肛门)

4) ส่วนแขนและขา แขนประกอบด้วย ต้นแขน (前臂) ข้อศอก (肘) ปลายแขน (小臂) มือ (手) ข้อมือ (手腕) ฝ่ามือ (手掌) หลังมือ (手背) นิ้วมือ (手指) นิ้วหัวแม่มือ (拇指) นิ้วชี้ (食指) นิ้วกลาง (中指) นิ้วนาง (无名指) นิ้วก้อย (小指) ขาประกอบด้วย ต้นขา (大腿) หัวเข่า (膝盖) ปลายขา (小腿) หน้าแข้ง (胫) น่อง (小腿) ข้อเท้า (脚腕) เท้า (脚) ส้นเท้า (脚跟) ฝ่าเท้า (脚掌) หลังเท้า (脚背) นิ้วเท้า (脚趾) นิ้วหัวแม่เท้า (大脚趾) นิ้วเท้าอันที่สอง (二脚趾) นิ้วเท้าอันที่สาม (三脚趾) นิ้วเท้าอันที่สี่ (四脚趾) นิ้วเท้าอันที่ห้า (小脚趾)

Lim Palyong (1988, p. 227) ได้แบ่งคำอวัยวะร่างกายเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนหัว ประกอบด้วย หัว (头) ศีรษะ (头) หน้า (面, 脸) ผม (头发) หน้าผาก (额头) คิ้ว (眉) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) แก้ม (脸颊) ปาก (口) ริมฝีปาก (唇) ฟัน (牙) ลิ้น (舌) คอ (颈, 脖)

2) ลำตัว ประกอบด้วย ออก (胸) ใจ (心) ปอด (肺) ตับ (肝) ลำไส้ (肠) เอว (腰) ท้อง (腹) พุง (肚子) สะดือ (肚脐) สะโพก (臀) หลัง (背)

3) แขนขา ประกอบด้วย ไหล่ (肩) มือ (手) ข้อมือ (手腕) ข้อศอก (肘) นิ้วมือ (手指) ขา (腿) เข่า (膝) เท้า (足) ส้นเท้า (脚跟) ก้น (臀)

4) ส่วนที่มีทั่วร่างกาย ประกอบด้วย ร่างกาย (身) เลือด (血) กระดูก (骨)

Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) สรุปสำนวนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาญี่ปุ่น โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1) ส่วนหัว ประกอบด้วย หัว (头) ศีรษะ (头) หน้า (面, 脸) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) แก้ม (脸颊) ปาก (口, 嘴) คอ (颈, 脖)

2) ลำตัว ประกอบด้วย ออก (胸) ท้อง (腹) สะโพก (腰) ตับ (肝) ลำไส้ (肠)

3) ส่วนแขนขาและหลัง ประกอบด้วย มือ (手) ขาและเท้า (足) ไหล่ (肩) ก้น (臀)

4) ส่วนที่มีทั่วร่างกาย ประกอบด้วย ร่างกาย (身) เลือด (血) กระดูก (骨)

Hao Jia (2022, p. 38) นักวิชาการของประเทศจีนที่ศึกษาสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย มีความเห็นคล้ายกับ Tomoe Wakikawa ได้แบ่งอวัยวะร่างกายเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนหัว ประกอบด้วย หัว (头) หน้า (脸, 面) ผม (发) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) คิ้ว (眉) ปาก (口, 嘴) คอ (颈, 脖)

2) ส่วนลำตัว ประกอบด้วย ไหล่ (肩) ท้อง (腹) เอว (腰) ท้องน้อย (小腹) หลัง (背)

3) แขนและขา ประกอบด้วย มือ (手) นิ้วมือ (手指) แขน (胳膊) ข้อศอก (肘) เท้า (脚)
ขา (腿) เข่า (膝)

4) เครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย ประกอบด้วย ใจ (心) ปอด (肺) ตับ (肝) ลำไส้ (肠)
กระเพาะ (胃) ม้าม (脾) ร่างกาย (身) เลือด (血) กระดูก (骨) เอ็น (筋)

จากการศึกษาแนวคิดการจัดหมวดหมู่ที่เกี่ยวกับคำอวัยวะร่างกายแล้ว เพื่อให้เหมาะสม
กับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบและจัดหมวดหมู่ดังต่อไปนี้

งานวิจัยฉบับนี้แบ่งคำอวัยวะร่างกายเป็น 4 ส่วน รวมเป็น 48 คำได้แก่

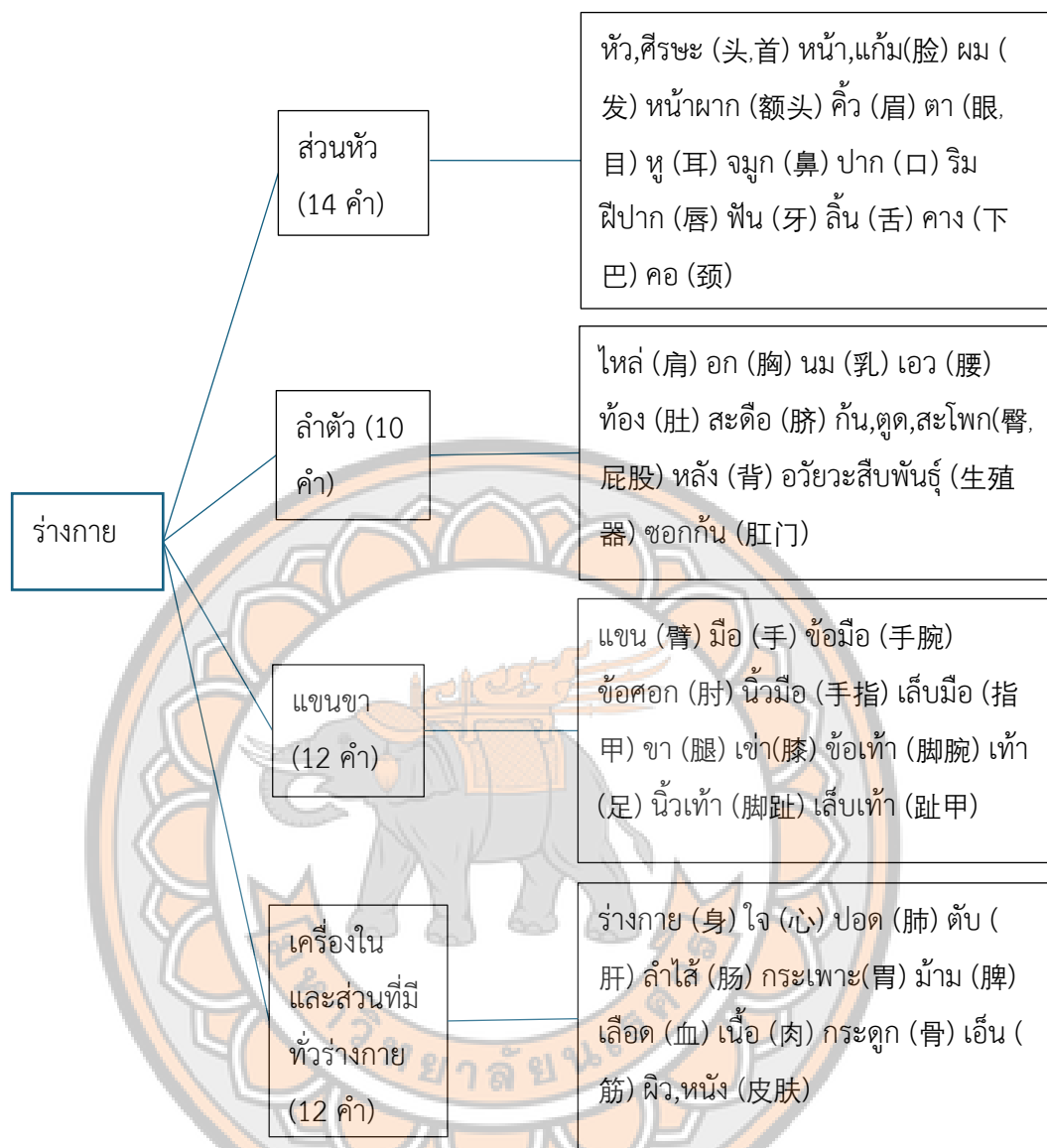
1) ส่วนหัว ประกอบด้วย (14 คำ) ได้แก่ หัว, ศีรษะ (头, 首) หน้า, แก้ม (脸) ผม (发)
หน้าผาก (额头) คิ้ว (眉) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) ปาก (口) ริมฝีปาก (唇) ฟัน (牙) ลิ้น (舌) คาง
(下巴) คอ (颈)

2) ส่วนลำตัว ประกอบด้วย (10 คำ) ได้แก่ ไหล่ (肩) อก (胸) นม (乳) เอว (腰) ท้อง
(肚) สะดือ (脐) ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股) หลัง (背) อวัยวะสืบพันธุ์ (生殖器) ซอกก้น (肛门)

3) ส่วนแขนและขาประกอบด้วย (12 คำ) ได้แก่ แขน (臂) มือ (手) ข้อมือ (手腕)
ข้อศอก (肘) นิ้วมือ (手指) เล็บมือ (指甲) ขา (腿) เข่า (膝) ข้อเท้า (脚腕) ตีน, เท้า (足, 脚) นิ้วเท้า
(脚趾) เล็บเท้า (趾甲)

4) เครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย ประกอบด้วย (12 คำ) ได้แก่ ร่างกาย (身) ใจ (心)
ปอด (肺) ตับ (肝) ลำไส้ (肠) กระเพาะ (胃) ม้าม (脾) เลือด (血) เนื้อ (肉) กระดูก (骨) เอ็น (筋)
ผิว, หนัง (皮肤)

ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 การจัดหมวดหมู่ของคำเรียกอวัยวะร่างกาย

2. ทฤษฎีความหมายเปรียบเทียบ

การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายไม่เพียงแต่ใช้ความหมายประจำคำ (Denotative) บางทีอาจต้องใช้ความหมายนอกเหนือจากความหมายประจำคำ เพื่ออธิบายสิ่งที่ความหมายประจำไม่สามารถอธิบายได้อย่างครอบคลุม เช่น เมื่อกล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับสารไม่คุ้นเคยมาก่อน การใช้การเปรียบเทียบเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการอธิบายจะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ชัดเจนมากขึ้น เป็นการนำคำไปใช้โดยเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง การขยายความหมายแบบนี้เรียกว่า ความหมายเปรียบเทียบ (Connotative) เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนมากขึ้น

พระยาอนุমানราชชน (2499, น. 239) เรียกความหมายเปรียบเทียบว่า คำอุปมา โดยกล่าวว่า เป็นคำที่มีความหมายย่ำยที่ คือปกติใช้แก่สิ่งหนึ่ง แต่นำเอาไปใช้แก่อีกสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน เป็นการขยายความหมายของคำออกไป โดยนำคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรมไปใช้เป็นความหมายแก่ สิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของบรรจบ พันธุเมธา (2537, น. 48) ซึ่งเรียกความหมาย เปรียบว่า คำอุปมาเหมือนกัน โดยกล่าวว่าคำอุปมาส่วนมากเป็นคำที่ใช้อยู่ใกล้ตัวทุก ๆ วันนั่นเอง คำอุปมาในภาษาไทยแยกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) คำอุปมาที่ได้มาจากคำที่มีใช้อยู่แล้ว เช่น ความ หมายถึง โง่ ทึ่ม ให้คนงุนงงได้ง่าย เหยี่ยว หมายถึง ตาดี เห็นได้ในที่ไกล ๆ ตึกตา หมายถึง นิ่ง ไม่กระตุกกระตัก เป็นต้น 2) คำอุปมาที่สร้างขึ้นใหม่ โดยมากเป็นคำประสม เช่น หัวเรือใหญ่ หมายถึง เทียวออกรับแทนคนอื่น หรือรวบรวมงานมาทำเสียเอง น้ำท่วมปากหมายถึง พูดไม่ออก ไม่กล้าพูด เป็นต้น

Ulmann (1962, p. 162) กล่าวว่า ความหมายเปรียบเทียบเป็นคำที่มีความหมายเปรียบได้ หนึ่งความหมายหรือมากกว่าหนึ่งความหมาย โดยไม่มีการสูญเสียความหมายประจำคำของคำนั้น ๆ ไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความหมายประจำคำของแต่ละคำนั้นยังคงอยู่ เช่น คำว่า “ตา” นอกจาก มีความหมายประจำรูปหมายถึง อวัยวะที่ใช้ในการมองดูแล้ว ยังมีความหมายเปรียบอื่น ๆ ที่ขยาย ออกไปจากความหมายเดิม ได้แก่ วัตถุที่มีรูปทรงหรือตำแหน่งคล้ายกับตา เช่น จุดบนหางของนกยูง ศูนย์กลางของดอกไม้ และรูเข็ม เป็นต้น

นิภาพรรณ เปรมฤทธิ์ (2548, น. 9) กล่าวว่า ความหมายเปรียบเทียบ หมายถึงการนำ ความหมายประจำรูปภาษาไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบโดยใช้คำที่มีอยู่และรู้จักมาก่อนแล้วในภาษา ทำให้ เกิดความหมายใหม่ที่ได้จากการเปรียบเทียบ และทำให้ได้วรรณคดีด้านอารมณ์มากขึ้น

อุทุมพร มิเจริญ (2542, น. 16) กล่าวว่า ความหมายเปรียบเทียบ คือ ความหมายที่เกิดจาก การนำเอาความหมายประจำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยจะใช้ลักษณะที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอจะ เปรียบเทียบได้ ทำให้เกิดความหมายใหม่ อีกทั้งเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากเดิมและ ทำให้เห็นภาพและเข้าใจได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจรรยา ดุลยะลา (2555, น. 15) ที่กล่าว ในงานวิจัยเรื่อง ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกอวัยวะร่างกายในถ้อยคำภาษาจีนและภาษาไทย

นักวิจัยจีนที่ได้อธิบายเรื่องความหมายเปรียบเทียบไว้ ได้แก่ ทศนะของ อดุลย์ รัตนมันเกษม (2554, น. 187) ได้อธิบายไว้ดังนี้

ความหมายเปรียบเทียบหรืออุปมา (bi yu) หมายถึง การยกสิ่งหรือข้อความหนึ่งขึ้นมา เปรียบเทียบกับสิ่งอื่น โดยมักใช้สิ่งที่เรารู้จักคุ้นเคยอยู่แล้ว มาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราไม่คุ้นเคย ใช้รูปธรรม ที่เห็นได้ จับต้องได้ มาเปรียบเทียบกับนามธรรมที่มองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ เพื่อให้คนอ่านเข้าใจสิ่งที่ถูก อุปมาได้ง่ายและกระจ่างขึ้น คำที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบระหว่างสองสิ่ง เรียกว่า คำอุปมา ซึ่งอาจแบ่งออก ได้ตามลักษณะและวิธีที่ใช้งานดังนี้

1) การอุปมาแบบเปิดเผย (ming yu)

การอุปมาแบบนี้ จะปรากฏทั้งสิ่งที่อุปมา สิ่งที่น่ามาอุปมา และคำอุปมา ซึ่งเราเห็นได้ชัดเจน คำอุปมาที่ใช้กันมาก ได้แก่ 像 (คล้าย) 好 (คล้ายกับ) 似 (เหมือน) 似的 (เหมือนกับ) 如 (ราวกับ) 如同 (ราวกับ) 像.....一般 (เช่นเดียวกับ) 如.....一般 (ราวกับ...ก็ไม่ปาน) ฯลฯ

2) อุปมาแบบแฝง (yin yu)

การอุปมาแบบแฝงจะไม่ปรากฏคำอุปมา คงมีแค่สิ่งที่ใช้อุปมา กับสิ่งที่ถูกอุปมาเท่านั้น โดยยกสิ่งที่ถูกอุปมาให้เป็นสิ่งที่นำมาอุปมากันตรงๆ เพื่อเน้นอะไรสักอย่าง และมักเชื่อมโยงด้วยคำ 是 (คือ) 就是 (ก็คือ) 成为 (กลายเป็น) ฯลฯ

3) การอุปมาแบบยืม (jie yu)

การอุปมาแบบนี้ จะยกสิ่งที่ใช้อุปมาเข้าแทนที่สิ่งที่ถูกอุปมาโดยตรง แต่ทั้งสองสิ่งนี้จะไม่ปรากฏให้เห็นในประโยค มีลักษณะซ่อนแฝงมากกว่าอุปมาแบบแฝงเสียอีก แม้กระนั้นก็ยังให้โน้มนภาพและความเข้าใจได้ดีกว่า

4) การอุปมาแบบอ้างอิง (yin yu)

การอุปมาแบบนี้ เป็นการยกเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทีหลัง หรือไม่ก็ทำสลับกลับกัน โดยไม่ต้องใช้คำอุปมา รูปประโยคจะเป็นอนุประโยคสองประโยค ทำหน้าที่เป็นสิ่งที่อุปมา กับสิ่งที่ถูกอุปมา กลายเป็นอนุประโยคแบบเชื่อมความ (并列复句) มักใช้การอุปมาแบบนี้ในเพลงพื้นบ้าน คำพังเพย และกาพย์

จากที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า ความหมายเปรียบเทียบคือ ความหมายที่เกิดจากการนำความหมายประจำรูปของคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยมักใช้สิ่งที่เรารู้จักอยู่แล้ว มาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราไม่คุ้นเคย เพื่อขยายความหมายของคำนั้น ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเห็นภาพพจน์และเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ทฤษฎีโลกทัศน์

โลกทัศน์ (World Views) ของคนในแต่ละสังคมจะแตกต่างกัน การศึกษาโลกทัศน์เป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาวิถีชีวิต และค่านิยม แหล่งที่จะศึกษาโลกทัศน์ ได้แก่ ภาษากการเล่น วรรณกรรม ความเชื่อและศิลปกรรม เนื่องจากวัฒนธรรมเกิดจากการสั่งสมทางศาสนา อาชีพ สภาพแวดล้อม และการศึกษาอบรม ดังนั้น โลกทัศน์ของบุคคลในสังคมหนึ่ง จึงแตกต่างจากโลกทัศน์ของอีกสังคมหนึ่ง (อร่ามจิต ชินช่วง, 2531, น. 125) ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายโลกทัศน์แตกต่างกันไป

Robert Redfield นักมนุษยวิทยาคนแรกที่ใช้คำว่าโลกทัศน์ (วราภรณ์ ใจดี, 2550, น. 5) โดยแสดงทัศนะว่า โลกทัศน์ คือ ภาพที่บุคคลในสังคม และความสัมพันธ์ของตัวเขากับสภาพรอบตัว การศึกษาโลกทัศน์คือการพยายามทำความเข้าใจว่า กลุ่มคนที่มีนักวิชาการกำลังศึกษาอยู่นั้น

มองสังคมและโลกรอบ ๆ ตัวอย่างไร (Robert Redfield, 1962, p. 270) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการไทยอีกหลายท่านที่ได้ให้คำจำกัดความโลกทัศน์ ดังนี้

ปัญญา บริสุทธิ์ (2523, น. 14) ให้ความหมายโลกทัศน์ว่า หมายถึง ทัศนะหรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อโลกหรือสังคมที่เราอาศัยอยู่ แสดงให้เห็นว่า เขาคิดนึกหรือรู้สึกอย่างไรต่อชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม

สมบัติ จันทรวงศ์ (2537, น. 1) กล่าวถึงความหมายของโลกทัศน์ คือ ระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความเชื่อ ทัศนคติที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ มีร่วมกันอันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในภาษา นิยายปรัมปรา ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนวรรณกรรมของสังคมนั้น ๆ

อุบล เทศทอง (2548, น. 191) กล่าวว่าโลกทัศน์ คือ ทัศนะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว ทั้งต่อบุคคล ต่อธรรมชาติ ต่อสรรพสิ่งทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดค่านิยมและวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม

สุภาพร คงศิริรัตน์ (2557, น. 7) กล่าวว่า โลกทัศน์หมายถึงทัศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคลเป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้ผ่านกระบวนการและระบบวิธีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานอันหล่อหลอมจากวัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมที่บุคคลนั้นเติบโตมาอันได้แก่ ทัศนะ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ทั้งของบุคคลและของสังคมนั้น ๆ โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคน อีกทั้งเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์ด้วย การศึกษาโลกทัศน์จึงเป็นการศึกษาทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันหล่อหลอมจากความรู้และประสบการณ์ส่วนตัว และสิ่งแวดล้อมจากวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบทอดจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า โลกทัศน์ คือ ทัศนคติหรือวิจรรณญาณที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีต่อโลกหรือสังคมที่อาศัยอยู่ โลกทัศน์นี้ส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นจากวัฒนธรรม ศาสนา ศิลปะ วรรณกรรม และปรัชญาชีวิตของกลุ่มนั้น ๆ โดยมีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งต่าง ๆ ในโลกและสังคมนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนงานวิจัยพบว่า ช่วง 40 ปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตจำนวนมาก โดย สามารถแบ่งงานวิจัยเหล่านี้เป็น 4 ประเภท คือ 1) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยกับสำนวนสุภาษิตประเทศต่าง ๆ 2) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตภาษาไทยและภาษาจีน 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวยพรร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์จากสำนวนสุภาษิต

1. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยกับสำนวนสุภาษิตประเทศต่าง ๆ

จากข้อมูลที่สำรวจมา ฉิน หยงหลิน (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยและจีนในประเทศไทย นักวิจัยนำสำนวนสุภาษิตไทยไปศึกษาเปรียบเทียบกับสำนวนสุภาษิตหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาเกาหลี ภาษาโรมาเนีย ภาษาเวียดนาม ภาษาจ้วง ภาษาพม่า เป็นต้น

ฉิน หยงหลิน (2526) ศึกษาเรื่อง สำนวนจีนและสำนวนไทย การศึกษาเปรียบเทียบศึกษาลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ และสำนวนไทย และวิเคราะห์วิธีการเปรียบเทียบในสำนวนจีนและสำนวนไทย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทย มีทั้งเหมือนและต่างกันในด้านจำนวนคำ ลักษณะสัมผัส การกำหนดเสียงวรรณยุกต์ การซ้ำคำ การเลือกใช้คำ หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมาย ผลการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนกับสำนวนไทยพบว่า สำนวนจีนแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน 2) ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันบางประการ 3) ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน

ศุภมาศ ทิพย์ล้อมพร (2528) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะทางภาษา ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย ผลการศึกษาพบว่า ในด้านลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทยมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการใช้คำที่ห้ามไม่ให้ทำ การใช้ความเปรียบแบบบุคคลิฐาน และการใช้ความเปรียบตามแนวเทียบ การใช้ความเปรียบแบบบุคคลิฐาน สุภาษิตอังกฤษมีมากกว่าสุภาษิตไทยและการใช้ความเปรียบตามแนวเทียบมีจำนวนมากกว่าลักษณะอื่น ด้านการใช้เสียงสัมผัส ท่วงทำนองและจังหวะนั้น สุภาษิตอังกฤษแตกต่างจากสุภาษิตไทย ส่วนลักษณะที่สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทยมีเหมือนกันคือ การสัมผัสสระและสัมผัสอักษรภายในสุภาษิต ด้านลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย พบว่าแนวทางและความเชื่อทางศาสนา มีบทบาทสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม สุภาษิตอังกฤษสะท้อนให้เห็นว่า ชาวตะวันตกมีความรับผิดชอบสูง ตรงต่อเวลา กล้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชอบผจญภัย ยิ่งว่านั้นชาวตะวันตกยังให้ความสำคัญแก่ครอบครัว และไม่ชอบเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น สุภาษิตไทยสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีความโอบอ้อมอารี เคารพความคิดและความอาวุโสของผู้ใหญ่ เชื่อในเรื่องผีและโชคลาง กฎแห่งกรรม และมีการแบ่งชนชั้นทางสังคม

ขุนซิล ควน (2537) ศึกษาเรื่อง สำนวนเกาหลีและสำนวนไทย การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไป ความหมาย ที่มาของสำนวนทั้งสองประเทศ ผลการศึกษาพบว่า สำนวนเกาหลีมีจำนวนคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปถึง 17 คำ สำนวนไทยมีจำนวนคำตั้งแต่ 1 ถึง 18 คำ การใช้คำในสำนวนเกาหลีคำที่เป็นสัมผัสคล้องจองในสำนวนเกาหลีจะไม่เน้นสัมผัส แต่จะเป็นการใช้คำซ้ำ เพื่อความไพเราะ

ลักษณะการใช้คำแบ่งเป็น 2 แบบ คือ คำทั้งคำ คำบางส่วน และคำเชื่อม การใช้คำในสำนวนไทย มีการใช้คำซ้ำในวรรคเดียวกันและระหว่างวรรค การซ้ำคำในวรรคเดียวกันอาจอยู่ติดกัน หรือมีคำอื่นมาคั่นคำเดียว หรือหลายคำก็ได้ การเปรียบเทียบความหมายสำนวนเกาหลีและสำนวนไทยที่มีความเหมือน และความคล้ายคลึงกันนั้นมีทั้งสิ้น 61 สำนวน ที่มาของสำนวนเกาหลีและสำนวนไทยแบ่งเป็นประเภทใหญ่ได้ 9 ประเภท ดังนี้ 1) ธรรมชาติ 2) พืชผักผลไม้ 3) สัตว์ 4) การกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติตนและการกินอยู่ของคน 5) ของกินของใช้ 6) แบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม 7) ศาสนา 8) นิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือประวัติศาสตร์ 9) การละเล่น กีฬาหรือการแข่งขัน

กรรณิการ์ โกวิทกุล (2544) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบภาษิต คำพังเพยจีนกับสำนวนภาษิตไทย โดยศึกษาลักษณะทั่วไปของภาษิต คำพังเพยจีน ลักษณะเด่นทางด้านการใช้ภาษาตลอดจนการจัดหมวดหมู่ และเปรียบเทียบถึงความหมายที่คล้ายคลึงกันระหว่าง ภาษิต - คำพังเพยจีนกับสำนวน-ภาษิตไทยเพื่อให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนและต่างกันของภาษิต - คำพังเพยจีนและสำนวน-ภาษิตไทย ผลการศึกษาพบว่าภาษิต-คำพังเพยจีนสามารถจัดได้เป็น 8 หมวดหมู่ และมีกลวิธีการใช้ภาษาที่นิยมใช้กันอยู่ 9 ชนิด การเปรียบเทียบภาษิต- คำพังเพยจีนที่มีความหมายเทียบได้กับสำนวน-ภาษิตไทยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) ประเภทที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกับสำนวน-ภาษิตไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน 2) ประเภทที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกับสำนวน ภาษิตไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกันแตกต่างกัน 3) ประเภทที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกับสำนวน- ภาษิตไทย แต่ไม่มีการเปรียบเทียบในสำนวน-ภาษิตไทย ผลจากการเปรียบเทียบทางด้านความหมายข้างต้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของคนจีนและคนไทยในด้านสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนทัศนคติต่อสัตว์และแนวคิดต่าง ๆ

แลนด์รู ลอสพิน กิวก้า (2545) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนโรมานีและสำนวนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของสำนวนทั้งสองภาษาในด้านที่มา วิธีการใช้ และภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม ข้อมูลที่ใช้ประกอบการศึกษามีจำนวน 243 สำนวนจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนวนทั้งสองภาษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า สำนวนโรมานีที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกันมีจำนวนมากที่สุดถึง 137 สำนวน รองลงมาคือสำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จำนวน 80 สำนวน และที่พบน้อยที่สุดคือสำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกันและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกันบางประการ มีเพียง 26 สำนวน ส่วนภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าในด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศโรมาเนียตั้งอยู่ในเขตหนาว ขณะที่ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน สภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ส่งผลต่อรูปร่างมนุษย์ สัตว์ และพันธุ์พืช ด้านวิถีชีวิต พบว่าประชาชนทั้งสองประเทศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งถิ่นฐานในชนบทใกล้แหล่งน้ำและป่าเขา มีความสามารถในการสร้างเครื่องมือทำกินและบ้านเรือนที่มั่นคง อีกทั้งยังเคร่งครัดต่อประเพณีวัฒนธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมและศาสนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวและสังคม

วู ถิ กิม จี (2550) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงหรือคล้ายกันในด้านที่มาและวิธีการใช้สำนวน และภาพสะท้อนทางธรรมชาติและวิถีชีวิต โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลสำนวนเวียดนามและสำนวนไทย จำนวน 205 สำนวนที่รวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ผลการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนของ 2 ประเทศพบว่า สำนวนเวียดนามที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกันบางประการมีจำนวนมากที่สุดถึง 98 สำนวน รองลงมาคือสำนวนเวียดนามที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน มีทั้งหมด 67 สำนวน และที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ สำนวนเวียดนามและสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน ซึ่งมีจำนวน 40 สำนวน ด้านการศึกษาภาพสะท้อนทางธรรมชาติพบว่า ด้วยเหตุที่ประเทศเวียดนามและประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน มีลักษณะทางภูมิประเทศและภูมิอากาศค่อนข้างเหมือนกัน ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์ พันธุ์สัตว์ และพันธุ์พืชจึงไม่แตกต่างกันมาก ส่วนภาพสะท้อนทางวิถีชีวิตพบว่า คนทั้ง 2 ประเทศส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร พึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการทำมาหากิน ตั้งถิ่นฐานในชนบทใกล้แหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งใช้เป็นทั้งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารรู้จักประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้และสร้างบ้านเรือนที่มั่นคงแข็งแรง มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของคนส่วนใหญ่ เพื่ออบรมสั่งสอนให้คนในครอบครัวและสังคมมีประเพณีที่ถูกต้องดีงาม

Pupachai Jeangjai (2009) ศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตคำพังเพยจีนกับไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของสุภาษิตคำพังเพยทั้งสองภาษาในด้านแนวคิด การจำแนกประเภท ที่มา และลักษณะทางภาษาศาสตร์ งานวิจัยนี้นำสุภาษิตภาษาจีนที่อยู่ในกลุ่ม cheng yu guan yong yu su yu และ yan yu มาเปรียบเทียบกับสุภาษิตและคำพังเพยภาษาไทย โดยพิจารณาในแง่แนวคิด การจัดหมวดหมู่ ที่มา และลักษณะทางภาษาศาสตร์ซึ่งครอบคลุมทั้ง ด้านสัทศาสตร์ ความหมาย ไวยากรณ์ และวาทศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า สุภาษิตคำพังเพยจีนและไทยมีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันในด้านแนวคิด การจำแนกประเภท ที่มา และลักษณะทางภาษาศาสตร์ โดยความเหมือนแสดงถึงความคิดร่วมในระดับสากล ขณะที่ความแตกต่างสะท้อนถึงบริบททางภาษาและวัฒนธรรมที่เฉพาะของแต่ละสังคม

Nguyen Thi Dung (2554) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและเวียดนามโดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ทั้งของไทยและเวียดนามโดยใช้วิธีเปรียบเทียบและพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งจะให้เห็นลักษณะทั่วไป ความหมาย และที่มาของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม รวมถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความคิด และทัศนคติที่ปรากฏให้เห็นในสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันด้วย ผลการศึกษาสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามปรากฏว่า ลักษณะทั่วไปของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม มีทั้งที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน คือสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามจะมีจำนวนคำเหมือนและใกล้เคียงกัน การแบ่งวรรคของสำนวนเวียดนามแบ่งตามลักษณะประโยค ส่วนสำนวนไทยแบ่งเพื่อเน้นประโยชน์ด้านจังหวะและสัมผัส การใช้คำสัมผัสคล้องจองกัน สำนวนไทยจะเน้นการใช้คำสัมผัสคล้องจองกัน ส่วนสำนวนเวียดนามเป็น การใช้คำซ้ำ มีทั้งซ้ำคำทั้งคำ ซ้ำคำบางส่วน และซ้ำคำเชื่อม ซึ่งสำนวนไทยไม่มีการใช้คำเชื่อม ลักษณะการเลือกใช้คำที่มีความหมายในสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามจะเหมือนกันโดยจะเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และความหมายตรงข้ามกัน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสำนวนชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามสามารถแบ่งประเภทของสำนวนที่นำมาเปรียบเทียบได้เป็น 3 ประเภทคือ ประเภทที่มีความหมายเหมือนกัน และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน ประเภทที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันบางประการ และประเภทที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน

กัลยารัตน์ เศวตนันท์ และสุตารักษ์ แก้วดวงแสง (2556) ศึกษาลักษณะทางภาษาของสำนวนสุภาษิตอังกฤษและสำนวนสุภาษิตในกลุ่มอาเซียน และศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในสำนวนสุภาษิต โดยใช้สำนวนสุภาษิตอังกฤษ จำนวน 12 สำนวน และสำนวนสุภาษิตอาเซียนจำนวน 62 สำนวน ผลการศึกษาพบว่า สำนวนสุภาษิตในกลุ่มอาเซียนจำนวน 62 สำนวน สามารถจัดกลุ่มตามหัวข้อได้ 12 หัวข้อ โดยหัวข้อที่พบสำนวนสุภาษิตมากที่สุดคือการเตือนให้รอบคอบจำนวน 8 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 13 หัวข้อ รองลงมาคือสำนวนภาษาที่เกี่ยวกับโอกาสในชีวิตจำนวน 8 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ส่วนที่มาของสำนวนสุภาษิตส่วนใหญ่มาจากธรรมชาติและสัตว์ ที่มาละ 19 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ในสำนวนสุภาษิตอังกฤษจำนวน 12 สำนวน โดยสำนวนส่วนใหญ่เน้นเรื่องมนุษย์ และการกระทำ จะเห็นได้ว่าสำนวนสุภาษิตสะท้อนให้เห็นถึงสังคมในประชาคมอาเซียนที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ แหล่งที่อยู่และอาชีพ ส่วนสังคมตะวันตกเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สังคม และการทำงาน

Qin Tao (2556) ศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง โดยมุ่งศึกษาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง และหาความหมายแฝงทางวัฒนธรรมในทั้งสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง และวิเคราะห์สาเหตุของความแตกต่าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบฉันทลักษณ์และอุปกรณ์วาทีศิลป์ของสุภาษิตไทย-จ้วงมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของสุภาษิตไทย-จ้วง พบว่า ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของสุภาษิตไทย-จ้วง คือ 1) ได้รับอิทธิพลร่วมกันจากวัฒนธรรมข้าว 2) ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางศาสนา สาเหตุหลักของความแตกต่างในสุภาษิตไทย-จ้วงคือ 1) อิทธิพลของสภาพแวดล้อมภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน 2) อิทธิพลของระบบสังคมและวัฒนธรรมทางสังคมที่แตกต่างกัน 3) อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่แตกต่างกัน มีหลายสิ่งที่สุภาษิตไทย-จ้วงเหมือนกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นเครือญาติและต้นกำเนิดทางวัฒนธรรมร่วมกันของจ้วงและไทย แต่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน สุภาษิตไทย-จ้วงได้พัฒนาไปในทิศทางต่างกัน

พิชญดา ผกากรอง (2558) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนพม่ากับสำนวนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไป ความหมายและวิธีการใช้สำนวนพม่ากับสำนวนไทย ภาพสะท้อนทางธรรมชาติและวิถีชีวิตของสำนวนพม่ากับสำนวนไทย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของสำนวนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โครงสร้างและลักษณะการใช้คำ ด้านโครงสร้างของสำนวนผู้วิจัยแบ่งโครงสร้างของสำนวนเป็นตอน ๆ โดยพิจารณาจากความสมบูรณ์ของเนื้อความในสำนวนเป็นเกณฑ์ การแบ่งตอน คือ สำนวนพม่ามีเนื้อความตั้งแต่ 1-4 ตอน เนื้อความของสำนวนแต่ละตอนมีโครงสร้างเป็นคำ วลี และ ประโยค ส่วนสำนวนไทยมีเนื้อความตั้งแต่ 1-2 ตอน เนื้อความของสำนวนแต่ละตอนมีโครงสร้างเป็นคำ วลี และ ประโยคเหมือนกัน ส่วนการศึกษาลักษณะการใช้คำในสำนวนพม่าและสำนวนไทย พบว่า มีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ลักษณะการใช้คำที่เหมือนกันมี 5 ประการ คือ 1) การใช้คำซ้ำกัน 2) การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันหรือทำนองเดียวกัน 3) การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน 4) การใช้คำสัมผัสกัน และ 5) สำนวนที่ไม่มีการใช้คำสัมผัส ส่วนลักษณะการใช้คำที่แตกต่างกัน คือ สำนวนพม่ามีการใช้คำสำนวนที่มีความหมายไม่ตรงตัวอักษร เป็นเพียงการนำคำมาเรียงต่อกันเพื่อให้จำง่ายเท่านั้น แต่ต้องตีความหมายของสำนวนอีกชั้นหนึ่ง ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบความหมายและวิธีการใช้สำนวนพม่ากับสำนวนไทย ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาตามการจัดกลุ่มทางความหมายออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สำนวนพม่ากับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกัน และ 2) สำนวนพม่ากับสำนวนไทยที่มีความหมายไม่ตรงหรือไม่คล้ายคลึงกัน พบว่า สำนวนพม่าและสำนวนไทยส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นสภาพทางธรรมชาติและวิถีชีวิตของสังคมพม่าและสังคมไทยที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นโลกทัศน์ ค่านิยม สภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี

ตลอดจนภูมิปัญญาของคนในสังคม การศึกษาสำนวนของสังคมจึงเป็นการเรียนรู้และทำความเข้าใจความคิดของคนในสังคมนั้นด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยกับประเทศต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยเปรียบเทียบสำนวนไทยกับสำนวนประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะศึกษา ลักษณะ ประเภท ที่มา ความหมาย วิธีการใช้ และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความคิดและทัศนคติที่ปรากฏให้เห็นในสำนวน งานวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทยกับสุภาษิตประเทศต่าง ๆ จะศึกษาการจำแนกประเภท จำนวนคำ แนวคิด ที่มา กลวิธีการใช้ภาษา ลักษณะเฉพาะทางภาษา ลักษณะทางสังคมกับวัฒนธรรม และมองหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่าง

2. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตภาษาไทยและภาษาจีน

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข สัตว์ สัตว์ปีก เงิน ทอง ของมีค่า สี กิน พืช คน ความรักและการแต่งงาน ผี และพุทธศาสนาเป็นต้น

ชัยญพร ปริญาวุฒิชัย (2543) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนซึ่งมีตัวเลขในภาษาจีนที่ประกอบด้วยคำที่คำกับสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาไทย และเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาทั้งสอง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทั่วไปของสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและภาษาไทย มีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันในด้านรูปแบบการเลือกใช้คำ การซ้ำคำ หน้าที่ทางไวยากรณ์ และภาพลักษณ์เชิงอุปมา นอกจากนี้ยังพบว่า ในบางครั้งตัวเลขในสำนวนอาจมีความหมายแฝงอื่นนอกเหนือไปจากความหมายที่เกี่ยวกับจำนวนหรือปริมาณ ผลจากการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนกับสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาไทยสรุปได้เป็น 3 ประเภทคือ 1) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือ คล้ายคลึงกันและตัวเลขที่ใช้ก็เหมือนกัน 2) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่ตัวเลขที่ใช้ต่างกัน 3) สำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่สำนวนไทยไม่มีตัวเลขปรากฏ

พิริยา สุรขจร (2544) ศึกษาลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ และวิเคราะห์ความเปรียบในสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ 4 ชนิด คือ ม้า เสือ มังกร และปลา รวมทั้งศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ในด้านสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติทั้งสอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทยมีทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน การเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ 4 ชนิดกับสำนวนไทยนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้น ๆ เหมือนกัน

2) สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้น ๆ แต่สำนวนไทยใช้คำเกี่ยวกับสัตว์ชนิดอื่น ๆ 3) สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้น ๆ แต่สำนวนไทยไม่ได้กล่าวถึงสัตว์ ในด้านการศึกษาภาพสะท้อนของสำนวนจีนและไทย สำนวนต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมตลอดจนทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ของชาวจีนและชาวไทยได้

วรลักษณ์ แซ่อึ้ง (2550) ศึกษาลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีกและวิเคราะห์ความหมาย รวมถึงศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีกในด้านสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่พบว่า ลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทยมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีกกับสำนวนไทยนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทคือ 1) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีกชนิดเดียวกัน 2) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีกต่างชนิดกัน 3) สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีกแต่สำนวนไทยใช้คำเกี่ยวกับสัตว์ชนิดอื่น 4) สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีก แต่สำนวนไทยไม่ได้กล่าวถึงสัตว์นั้น ด้านการศึกษาภาพสะท้อนของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีก สำนวนต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมด้านวัตถุคือ สภาพสิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมด้านจิตใจคือ ความเชื่อ ศิลปะ ระบบสังคม วิถีชีวิต ทัศนคติต่าง ๆ ของชาวจีนและชาวไทยได้

อุรา เตนวิทย์เลิสล่า (2548) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนที่มากกว่า 3 คำขึ้นไป กับสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาไทย และเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาทั้งสอง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะรูปแบบทั่วไปของสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับในภาษาไทยมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันในด้านการใช้คำว่า เงิน ทอง และของมีค่าคำเดียวในสำนวน และการใช้คำว่า เงิน ทอง และของมีค่าสองคำในสำนวน ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบความหมายสำนวนจีนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่ากับสำนวนไทยที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน สรุปได้เป็น 3 ประเภทคือ สำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันและใช้คำว่าเงิน ทอง และของมีค่าเหมือนกัน สำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่ว่า เงิน ทองและของมีค่าที่ใช้นั้นต่างกัน และสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่ สำนวนไทยไม่ได้กล่าวถึงคำว่า เงิน ทอง และของมีค่านอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่า ซึ่งไม่มีสำนวนที่มีความหมายเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง สรุปได้เป็น 2 ประเภทคือ สำนวนจีนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่า ซึ่งไม่มีสำนวนไทยในความหมายเดียวกัน และสำนวนไทยที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่า ซึ่งไม่มีสำนวนจีนในความหมายเดียวกัน ประการสุดท้ายความหมายของคำว่า เงิน ทอง และ ของมีค่าในสำนวนจีนและสำนวนไทยสื่อความหมายทั้งโดยตรงและโดยนัย

กมลวรรณ นกตลสท้าน (2550) ศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำและสำนวนที่เกี่ยวกับสีในภาษาจีนและภาษาไทย อันประกอบด้วยสีแดง ดำ ขาว เหลืองและเขียว และศึกษาเปรียบเทียบการใช้อุปมาอุปไมยในคำและสำนวนที่เกี่ยวกับสีในภาษาจีนและภาษาไทยด้วย รวมทั้งวิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรมและความเชื่อของจีนและไทยที่มีต่อการใช้คำและสำนวนที่เกี่ยวกับสีในภาษาทั้งสอง ผลการวิจัยพบว่าคำและสำนวนที่เกี่ยวกับสีในจีนและไทยมีความหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย นอกจากความหมายของสีต่าง ๆ โดยเฉพาะแล้ว ความหมายโดยนัยของสีเหล่านั้นยังสามารถแสดงถึงจุดเด่นทางวัฒนธรรมได้อีกด้วย การใช้คำและ สำนวนที่เกี่ยวกับสีของไทยและจีนมีทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน การวิจัยครั้งนี้พบว่า ความหมายของคำและสำนวนเกี่ยวกับสีในภาษาทั้งสองมีความต่างกันมากกว่าเหมือนกัน แม้ว่าทั้งจีนและไทยต่างก็ใช้สีดำและขาวเปรียบกับความถูก-ผิด ชั่ว-ดี แต่ในขณะที่จีน นิยมใช้สีแดงเพื่อเปรียบถึง ผู้หญิง ความรัก ความโชคดี ความมีชื่อเสียง ฯลฯ แต่ผลกลับไม่พบการเปรียบเทียบลักษณะนี้ในภาษาไทย ซึ่งมักจะนำสีแดงมาเปรียบกับอุปนิสัยของคน ผลของเหตุการณ์ เงินตรา และ ความสำคัญ เนื่องจากความแตกต่างทางลักษณะการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ และพัฒนาการทางวัฒนธรรมของประเทศไทยและจีน ทำให้ความนิยมในการเลือกใช้คำและสำนวนที่เกี่ยวกับสีของจีนและไทยไม่เหมือนกัน ความหมายที่แสดงออกจึงต่างกันด้วย เช่นแม้สีแดงในภาษาจีนและไทยต่างสามารถสะท้อนถึงศาสนา แต่ก็ป็นศาสนาที่ต่างกัน สีเหลืองในภาษาจีนมักใช้หมายถึงลัทธิเต๋า แต่ในภาษาไทยกลับสะท้อนถึงศาสนาพุทธ การศึกษาลักษณะเด่นต่าง ๆ เกี่ยวกับฐานะทางสังคม ประเพณีและความเป็นอยู่ของประชาชน ศาสนาและความเชื่อ ภูมิปัญญาและความสามารถของคนโบราณ ตลอดจนอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ ผ่านทางคำหรือสำนวนที่เกี่ยวกับสี จะช่วยให้สามารถใช้คำและสำนวนที่เกี่ยวกับสีต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง เพิ่มความเข้าใจในที่มาของความหมาย และลดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาได้

นอกจากงานวิจัยของกมลวรรณ นกตลสท้านที่ศึกษาสำนวนเกี่ยวกับสีแล้ว ยังพบงานวิจัยที่ศึกษาสำนวนที่เกี่ยวกับสีในประเทศจีนดังงาน Li Mengdie (2562) ศึกษาความเหมือนและความแตกต่างในด้านลักษณะการใช้และภาพสะท้อนจากสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสี ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมสำนวนจีนจำนวน 124 สำนวน และสำนวนไทย จำนวน 92 สำนวน โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแหล่งที่มา ความหมาย เจตนาการใช้ และภาพสะท้อนจากลักษณะการใช้สำนวน ผลการวิจัยพบว่า สำนวนจีนที่เกี่ยวกับสีมีแหล่งที่มา 6 แหล่ง ส่วนสำนวนไทยมี 12 แหล่งที่มา สำนวนจีนที่เกี่ยวกับสี ส่วนใหญ่มาจากวรรณกรรมโบราณ ส่วนสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสีมีจำนวนมากที่มาจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และความเชื่อทางศาสนา ความหมายของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสีมีทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ส่วนอารมณ์ของสำนวนนั้น สำนวนจีนที่เกี่ยวกับสีแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ เชิงบวก เชิงลบ ความเป็นกลาง ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนสำนวน

ไทยที่เกี่ยวกับสีมีเพียง 3 ประเภท คือ เชิงบวก เชิงลบ เป็นกลาง ไม่มีสำนวนที่มีความหมายทั้งเชิงบวก และลบ สำหรับเจตนาการใช้ทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสีตามความหมายจำแนกได้ 5 ลักษณะ คือ สำนวนชนิดบอกเจตนาตำหนิ ตักเตือน แสดงความเห็น ชื่นชม และประชดประชัน ซึ่งเจตนาการใช้ของสำนวนของทั้งสองภาษามีลักษณะเหมือนกัน

ถกณิกนันต์ โยธานะ (2556) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า chi และ shi กับ สำนวนไทยที่มีคำว่ากิน โดยเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า chi และ shi กับสำนวนไทยที่มีคำว่ากิน ประกอบในสำนวน เพื่อวิเคราะห์ลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของสำนวนที่มีคำว่ากินในภาษา ทั้งสอง จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความหมายของสำนวนที่มีคำว่ากินประกอบในสำนวนทั้งในภาษาจีน และภาษาไทย สามารถจำแนกอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 2 กลุ่ม คือความหมายโดยตรงและความหมาย โดยนัยหรือความหมายแฝง ส่วนการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำว่า chi และ shi กับ สำนวนไทยที่มีคำว่ากินประกอบในสำนวน ซึ่งมีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน สามารถแบ่งได้ เป็น 3 ประเภทคือ 1) สำนวนจีนที่มีคำว่า chi และ shi กับสำนวนไทยที่มีคำว่ากินเหมือนกัน 2) สำนวนจีนที่มีคำว่า chi และ shi แต่สำนวนไทยใช้คำอื่น 3) สำนวนไทยที่มีคำว่ากินแต่สำนวนจีนใช้ คำอื่น โดยผลจากการเปรียบเทียบทางด้านความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความเหมือน และแตกต่างกันของชาวจีนและชาวไทยในด้านสภาพแวดล้อม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ทศนคติและค่านิยมต่าง ๆ

ปีเดียวกัน Li Shenglan (2013) ทำงานวิจัยเรื่อง สุภาษิตที่เกี่ยวกับพืชในภาษาไทยและ ภาษาจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับพืชในสองภาษา และศึกษาความเหมือน และความแตกต่างระหว่างสุภาษิตพืชไทย-จีน งานวิจัยประกอบด้วยทั้งหมด 5 บท ผลการวิจัยพบว่า การจำแนกประเภทสุภาษิตพืชไทย-จีนมีลักษณะแตกต่างกัน อีกทั้งยังพบทั้งความเหมือนและความแตกต่างของสุภาษิตพืชในด้าน ลักษณะทางภาษา เนื้อหา อารมณ์ การออกเสียง โครงสร้าง และ ความหมายเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้สำรวจ จิตวิทยาวัฒนธรรม ของคนไทยและจีนที่สะท้อนอยู่ใน สุภาษิตพืช พร้อมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของความแตกต่างดังกล่าวจากมุมมองของ ภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics)

พิชญา ชูสกุลกานต์ (2557) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีน และวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย เพื่อให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของทั้งสองภาษา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะ โครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนปรากฏค่อนข้างหลากหลาย สรุปได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่คือ โครงสร้างพยางค์ในสำนวนและโครงสร้างทางไวยากรณ์ อนึ่ง โครงสร้างทางไวยากรณ์ของ สำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือ 1) โครงสร้างแบบเอกรรณประโยค

2) โครงสร้างแบบอนعرรลประโยค ส่วนผลจากการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนกับ“คน” ในภาษาไทยสามารถแบ่งประเภทตามการสื่อความหมายของสำนวนทั้งสองภาษา สรุปได้ว่า การสื่อความของสำนวนทั้งสองภาษาปรากฏทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามสภาพปัจจัยของชนแต่ละสังคม ทั้งนี้สำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนมีการสื่อความของสำนวนได้หลากหลายกว่าสำนวนที่มีคำว่า“คน” ในภาษาไทย อนึ่ง การศึกษาสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนกับ“คน” ในภาษาไทยยังแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของการเลือกใช้คำในสำนวน อันสะท้อนให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของสำนวนทั้งสองภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนทั้งสองชนชาติ

พริยา สุขจร (2558) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนทางพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยศึกษาเปรียบเทียบการแบ่งประเภท เนื้อหาและกลวิธีทางวาทศาสตร์ ที่พบในสำนวนจีนทางพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และนำเสนอบทบาทหน้าที่ของสำนวนจีนทางพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมจีน ผลการวิจัยพบว่า สำนวนจีนทางพุทธศาสนาสามารถแบ่งประเภทตามเนื้อหาได้ 5 ประเภท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของการใช้คำทางพุทธศาสนาหรือแนวคิดหลักธรรมทางพุทธศาสนาของจีน ส่วนสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน พบว่ามีการใช้คำทางพุทธศาสนาทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน สำนวนจีนในบางกรณีก็ไม่มีคำทางพุทธศาสนาหรือหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาปรากฏอยู่ในสำนวน สำหรับกลวิธีทางวาทศาสตร์ที่พบในสำนวนจีนทางพุทธศาสนาเปรียบเทียบกับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทหลัก ๆ คือ การเปรียบอุปมา (mingyu) การเปรียบอุปลักษณ์ (jieyu) การเปรียบอติพจน์ (kuazhang) และการเปรียบวิภาษ (duizhao) การใช้คำอุปมาเปรียบเทียบกับที่ปรากฏในกลวิธีทางวาทศาสตร์เหล่านี้มีทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์อันเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละสังคมหรือวัฒนธรรมได้ นอกจากนี้ หลักธรรมและข้อคิดต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในสำนวนจีนทางพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกันยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นเครื่องมือสร้างบรรทัดฐานทางพฤติกรรมและจริยธรรมในสังคมอย่างหนึ่งด้วย

วันวิภาห์ แซ่ซัน และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2560) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนจีน เพื่อเปรียบเทียบสำนวนไทยกับสำนวนจีนที่ได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ทั้งของไทยและของจีน โดยใช้วิธีเปรียบเทียบและพรรณนาวิเคราะห์ ทำให้เห็นความหมาย และที่มาของทั้งสำนวนไทยและสำนวนจีน และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความคิดและทัศนคติที่ปรากฏให้เห็นในสำนวนไทยและสำนวนจีน ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันด้วย ผลการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งหมวดหมู่ได้ 10 ประเภท คือ 1) ประสบการณ์ชีวิต 2) การแสดงออก และลักษณะนิสัย

3) การดำรงชีวิต 4) คนกับการกระทำ 5) คนกับอารมณ์ความรู้สึก 6) คนกับคำพูด 7) คนกับความเชื่อ 8) ลักษณะคน 9) การคบคน 10) ทักษะคนที่มาของสำนวนไทย และสำนวนจีนมีที่มาจากด้านต่าง ๆ เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันบ้าง คือ มีที่มาจากเรื่องเล่าต่าง ๆ จากการยืมสำนวนของต่างชาติ จากประสบการณ์ของคนโบราณ จากประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนั้นบางสำนวนไม่มีผู้ใดหรือเอกสารใดกล่าวหรือเขียนถึงที่มาของสำนวนนั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีสันนิษฐานไว้หลังจากการได้ศึกษาสำนวนนั้นดีแล้ว

ธัญญรัตน์ มะลาศรี (2562) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน กรณีศึกษาสำนวนสุภาษิตไทย-จีน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่สอดแทรกอยู่ในสำนวนที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงานไทย-จีน ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะด้านความงามของชาย-หญิงไทย-จีน จากสำนวนจีนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคนจีนเชื่อว่าผู้หญิงที่สวยงามนั้นจะต้องมีลักษณะท่าทางที่อ่อนช้อย นุ่มนวล มีผิวขาว มีดวงตากลมโต นอกจากนี้คนจีนเห็นว่าการแต่งตัว แต่งหน้า และกริยาท่าทาง สามารถทำให้หญิงคนนั้นเป็นที่หมายปองของผู้ชาย ส่วนสำนวนที่สะท้อนทัศนคติของชาวจีนที่สอดคล้องกับความงามของผู้ชาย โดยเชื่อว่าคนจีนในสมัยโบราณให้ความสำคัญกับหมวดเคราของผู้ชายหากยาว ตก และตรง ถือว่าเป็นเครื่องแสดงความ งามของ บุรุษเพศ มีคิ้วเข้ม ตาโต เป็นประกาย คนไทยให้ความสำคัญกับมารยาทของผู้หญิง ถือว่าเป็นความงามภายใน ซึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนจีนก็ให้ความสำคัญกับความงามภายใน ยกตัวอย่างเช่น สำนวน nv zi tian sheng (女子天生) สำนวนนี้กล่าวว่า หญิงงามเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องรู้จักแต่งหน้า แต่งตัวให้ถูกกาลเทศะ และเรียนรู้เรื่องมารยาท หากผู้หญิงมีคุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วนถึงจะได้ชื่อว่ามี ความงามเหมาะสมกับผู้ชาย ทำให้เป็นคู่ที่เหมาะสม หรือสำนวน hui zhi lan xin (蕙质兰心) หมายถึง ผู้หญิงที่มีจิตใจที่ดีงาม สำนวน xiu wai hui zhong (秀外慧中) หมายถึง ผู้หญิงที่งามทั้งภายนอกและภายใน เป็นต้น 2) เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับ ความสามารถของชาย - หญิง ไทย-จีน จากสำนวนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คนจีนโบราณให้ความสำคัญกับจิตใจอันบริสุทธิ์ของผู้หญิง ท่วงท่าสง่างาม ปัจจุบันผู้ชายจีนให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้หญิง พวกเขาถือว่าผู้หญิงที่มีความสามารถนั้นสวยและมีเสน่ห์ นอกจากนี้ยังมีสำนวนไทยมากมายที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของชาย - หญิง ในสมัยโบราณสังคมไทยอนุญาตให้ผู้ชายเรียนหนังสือได้และการจัดการเรียนการสอนที่วัด ดังนั้น สังคมไทยจึงไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงเรียนหนังสืออีกทั้งยังมีความเชื่อที่ว่าหลังจากผู้หญิงแต่งงานออกเรือนเรียบร้อยแล้ว มีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลสามีไม่มีความจำเป็นที่จะเรียนหนังสือ เรียนไปก็ไม่มีประโยชน์ แต่ในปัจจุบันนี้ชายไทยมีความคาดหวังกับผู้หญิงค่อนข้างสูง ผู้หญิงนอกจากจะอยู่บ้านทำงานบ้านดูแลสามีและลูกแล้วยังต้องทำงานนอกบ้านด้วย ฉะนั้นความรู้ก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นและสร้างคุณค่าให้กับผู้หญิงในยุคปัจจุบัน 3) ทักษะเกี่ยวกับค่านิยมด้านความรักและการแต่งงาน สำนวนนั้นถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเรื่องวัฒนธรรมและความรักก็เช่นเดียวกัน สำนวนดังกล่าวนี้ สะท้อนถึงทัศนคติ

เกี่ยวกับความรักและการแต่งงานที่สอดแทรกอยู่ในสำนวนทั้งไทยและจีน ทำให้เราได้ทราบถึงค่านิยมของสังคม สำนวนบางสำนวนสะท้อนให้เห็นว่า สังคมศักดินาของประเทศจีนที่ ชาย-หญิงไม่มีสิทธิ์ในการเลือกคู่ครองด้วยตนเองจะต้องถูกคลุมถุงชนจากพ่อแม่ จึงจะเห็นได้ว่าชาย-หญิงไม่มีสิทธิ์คบหากันเป็นแฟนก่อนแต่งงาน หากแต่เป็นการแต่งงานแล้วค่อยคบหาต่อกัน ซึ่งสำนวนไทยก็มีเช่นเดียวกัน สังคมจีนยังเชื่อว่าการ แต่งงานหมายถึง การหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวของคนสองแซ่หรือสองครอบครัว

กฤตานน จุฑาเกียรติ (2564) ศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนของสำนวนจีนที่มีคำว่า gui กับสำนวนไทยที่มีคำว่า ผี เพื่อ 1) ศึกษาความหมายและประเภทของสำนวนจีนที่มีคำว่า gui และสำนวนไทยที่มีคำว่า ผี และ 2) เปรียบเทียบความเหมือนของสำนวนจีนที่มีคำว่า gui กับสำนวนไทยที่มีคำว่า ผี ผลการศึกษาพบว่า 1) ประเภทของสำนวนจีนที่มีคำว่า gui และสำนวนไทยที่มีคำว่า ผี มีความเหมือนและคล้ายคลึงกันถึง 8 ประเภท ได้แก่ สำนวนที่เกี่ยวกับการพูด สำนวนที่เกี่ยวกับความสามารถ สำนวนที่เกี่ยวกับเงิน สำนวนที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยพฤติกรรมของคน สำนวนที่เกี่ยวกับสภาพลักษณะรูปร่าง สำนวนที่เกี่ยวกับการกระทำ สำนวนที่เกี่ยวกับความรู้สึกลึกซึ้งสภาวะจิตใจ สำนวนที่เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงและความลึกลับอัศจรรย์ 2) คำว่า gui ในสำนวนจีน คำว่า ผี ในสำนวนไทยส่วนใหญ่มักจะสื่อความหมายไปในเรื่องลักษณะนิสัยพฤติกรรมของคน โดยคำว่า gui ในสำนวนจีนที่สื่อความหมายไปในเรื่องลักษณะนิสัยพฤติกรรมของคน มีถึง 80 สำนวน กล่าวถึงคนที่มีจิตใจโหดเหี้ยมอำมหิตหยาบช้าปองร้ายผู้อื่น พฤติกรรมที่ลับ ๆ ล่อ ๆ มีลัษณคณน้ย ไม่เปิดเผย เป็นต้น ส่วนคำว่า ผี ในสำนวนไทยที่สื่อความหมายไปในเรื่องลักษณะนิสัยพฤติกรรมของคน มีถึง 13 สำนวนจากสำนวนไทยที่มีคำว่า ผี ทั้งหมด 49 สำนวน ใช้เปรียบถึงคนเลว คนที่ทำอะไรโดยไม่คิด เป็นต้น 3) สำนวนจีนที่มีคำว่า gui และสำนวนไทยที่มีคำว่า ผี ส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน สามารถใช้สื่อถึงเรื่องราวในหัวข้อเดียวกัน แต่ก็อาจสื่อความหมายในมุมมองที่แตกต่างกันหรือเหมือนกัน

พิชชาวีร์ กิจประภาศิริ (2564) ศึกษาเปรียบเทียบศัพท์และสำนวนจีนที่มีคำ da กับศัพท์และสำนวนไทยในลักษณะเดียวกันที่มีคำ “ดี” เพื่อวิเคราะห์ความหมายและบริบทการใช้คำกริยา da ในภาษาจีน และคำกริยา “ดี” ในภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ความหมายต้นแบบดี ทุบ เคาะ ตบ ฯลฯ ที่เป็นวงความหมายต้นทางของคำกริยาทั้งสอง จะประกอบด้วยคุณสมบัติสามประการ ได้แก่ 1) ใช้มือหรืออุปกรณ์ในมือกระทำเป้าหมาย 2) มีทิศทางการออกแรงทิศทางเดียว และ 3) มีการกระทบหรือปะทะกันระหว่างสองสิ่ง นอกจากนี้ยังมีการขยายวงความหมายไปสู่ความหมายอื่น ๆ รวม 12 กลุ่มในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก โดยความหมายที่ขยายออกมาจากวงความหมายต้นทางส่วนใหญ่ยังคงมีคุณสมบัติของความหมายต้นแบบสามประการ เพียงแต่อาจมาน้อยต่างกันไป ในความเห็นของผู้วิจัย อาจสามารถ แบ่งกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต้นแบบกับวงความหมายอื่น ๆ ของคำกริยา da ใน ภาษาจีนและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต้นแบบกับวงความหมายอื่น ๆ ของคำกริยา “ดี” ในภาษาไทยออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) กลุ่มที่ความสัมพันธ์

ระหว่างความหมายต้นแบบกับวงความหมายอื่น ๆ คล้ายคลึงกันมาก และ 2) กลุ่มที่ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต้นแบบกับวงความหมายอื่น ๆ คล้ายคลึงกันปานกลาง

จากการทบทวนงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตประเภหนึ่งในภาษาไทยกับภาษาจีน สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยเหล่านี้ศึกษาด้วยบทสำนวนเป็นส่วนใหญ่ และเนื้อหาที่ศึกษา คือ ที่มา ประเภท ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย กลวิธีทางภาษาของสำนวนไทยจีน และวิเคราะห์ภาพสะท้อนให้เห็นถึงความเหมือนและแตกต่างกันของชาวจีนและชาวไทย ในด้านสภาพแวดล้อม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ทศนคติและค่านิยมต่าง ๆ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวัยวะภาษาไทยและภาษาจีน

จากข้อมูลที่สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวัยวะภาษาไทยและภาษาจีนจะศึกษาความหมายของคำอวัยวะต่างๆ เช่น ใจ หัว ตา จมูก ปาก หู เป็นต้น จาก ถ้อยคำและสำนวน

อุทุมพร มีเจริญ (2542) ศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทยและมโนทัศน์จากความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย โดยศึกษาคำศัพท์อวัยวะร่างกายเฉพาะส่วนภายนอกของมนุษย์จากภาษาระดับข้อความ 4 ประเภท ได้แก่ ภาษาระดับข้อความประเภเรื่องราวเล่า ภาษาระดับข้อความประเภทโน้มน้าว ภาษาระดับข้อความประเภทอรรถาธิบาย และภาษาระดับข้อความประเภทกระบวนการ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คำศัพท์อวัยวะร่างกาย จำนวน 19 คำ ได้แก่ หัว หน้า ตา ปาก คอ หู ไหล่ ออก นม แขน มือ นิ้ว เนื้อ ผิว ท้อง หลัง ก้น ขา และตีน มีความหมายเปรียบนอกเหนือไปจากความหมายประจำคำ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ คำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณตายตัวและคำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณคงที่ ความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณตายตัวนั้น มี 3 ความหมายปรากฏกับคำศัพท์อวัยวะร่างกาย 2 คำ คือ หน้าและเนื้อ ส่วนความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณคงที่ มี 22 ความหมายปรากฏกับคำศัพท์อวัยวะร่างกาย 19 คำ ความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณคงที่ ทำให้ทราบมโนทัศน์ของอวัยวะร่างกายของคนไทย 3 เรื่อง ได้แก่ ร่างกายเป็นพื้นที่ ร่างกายเป็นเวลา และร่างกายเป็นคนและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน

สุมาลี ศรีปานเงิน (2543) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า xin กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน โดยเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะที่ประกอบด้วยคำ 4 คำกับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน ข้อมูลที่นำมาศึกษาเก็บรวบรวมจากหนังสือเกี่ยวกับสำนวนจีน พจนานุกรมสำนวนจีน และเอกสารต่าง ๆ วิธีการวิจัยใช้การเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกัน โดยสำนวนไทยอาจมีคำบอกอวัยวะเช่นเดียวกัน หรือแตกต่างกัน หรือไม่มีคำบอกอวัยวะใด ในสำนวน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างสำนวนจีนกับสำนวนไทย พบว่าทั้งจีนและไทยต่างมีความเข้าใจที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับ

คำนิยามหรือความหมายของคำว่าใจที่มีอยู่ในสำนวนว่า นอกจากจะหมายถึงอวัยวะที่ทำหน้าที่สูบน้ำฉีดโลหิตไปเลี้ยงร่างกายแล้ว ยังมีความหมายเชิงนามธรรมที่หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึกและคิด ส่วนที่ทำหน้าที่หรือสั่งการให้มนุษย์เรารู้ รู้สึก นึกคิดได้นั้นคือสมอง ซึ่งเป็นที่รวมประสาทต่าง ๆ ให้เกิดความรู้สึก ฯลฯ ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบระหว่างสำนวนจีนกับสำนวนไทยจึงสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ ภูมิปัญญาและคุณธรรมจริยธรรมของคนจีนและคนไทยที่มีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่

วรรณิดา ถึงแสง (2545) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะตา ผลการวิจัยพบว่าลักษณะรูปแบบทั่วไปของสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะตาในภาษาจีนและภาษาไทยมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันในด้านการใช้คำบอกอวัยวะตาเดียวในสำนวน และการใช้คำบอกอวัยวะสองคำในสำนวน ความหมายของคำบอกอวัยวะตาในสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีทั้งความหมายตรงและโดยนัย ผลจากการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะตาในภาษาจีนกับสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะตาในภาษาไทยสรุปได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกันและใช้คำบอกอวัยวะตาเหมือนกัน 2) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่สำนวนไทยใช้คำบอกอวัยวะชนิดอื่น 3) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่สำนวนไทยไม่กล่าวถึงคำบอกอวัยวะ นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะตาซึ่งไม่มีสำนวนที่มีความหมายเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง สรุปได้เป็น 2 ประเภท คือ สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะตาซึ่งไม่มีสำนวนไทยในความหมายเดียวกัน และสำนวนไทยซึ่งมีคำบอกอวัยวะตาที่ไม่มีสำนวนจีนในความหมายเดียวกัน

Rao Ruiying (2547) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยที่มีคำว่าหัวกับสำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน ข้อมูลที่นำมาศึกษาเก็บรวบรวมจากพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 (2545) หนังสือสำนวนไทยของขุนวิจิตรมาตรา พจนานุกรมสำนวนจีนของ Wang Jianyin (1985) รวบรวมสำนวนไทยที่มีคำว่าหัว จำนวน 46 สำนวน และสำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย จำนวน 47 สำนวน แล้วนำมาเปรียบเทียบและศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวน ผลการวิจัยพบว่า สำนวนไทยที่มีคำว่าหัวมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่มีคำว่าหัว จำนวน 14 สำนวน สำนวนไทยที่มีคำว่าหัวมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่ใช้เป็นคำบอกอวัยวะอื่น จำนวน 7 สำนวน สำนวนไทยที่มีคำว่าหัวซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่ไม่มีการใช้คำบอกอวัยวะ จำนวน 26 สำนวน และพบว่าสำนวนไทยและสำนวนจีนที่นำมาศึกษาสะท้อนสภาพภูมิประเทศและวิถีชีวิต สัตว์ ที่อยู่อาศัย การกินการดื่ม และทัศนคติเกี่ยวกับหัวหรือศีรษะ ส่วนความหมายของสำนวนสะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับครอบครัวและญาติพี่น้อง ผู้ใหญ่กับผู้น้อยและครูกับศิษย์ อำนาจยศศักดิ์ คนเฉลียวฉลาดและคนโง่ ความซื่อสัตย์ และความไม่ซื่อสัตย์ ความสุภาพอ่อนโยนและความก้าวร้าว ความกตัญญูและความอกตัญญู

Lin Naran (2007) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับตา ปาก หู ลิ้น จมูกในภาษาจีนและภาษาไทย เพื่อศึกษาความเหมือน ความหมายคล้ายคลึงและความแตกต่างด้านความหมาย จากการเก็บข้อมูลสำนวนจีนที่เกี่ยวข้องกับตา ปาก หู ลิ้น จมูกมี 1100 สำนวน สำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับตา ปาก หู ลิ้น จมูกมี 150 สำนวน ผลการวิจัยพบว่า สำนวนจีนและสำนวนไทยส่วนใหญ่ใช้คำอวัยวะเดียวกันแสดงความหมายเหมือนกันและคล้ายคลึงกัน อีกส่วนหนึ่งที่ใช้คำอวัยวะไม่เหมือนกันแต่แสดงความหมายเหมือนกันและคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ ยังใช้สิ่งอื่น ๆ เพื่อแสดงความหมายเหมือนกันและคล้ายคลึงกันในสำนวนจีนกับสำนวนไทย งานวิจัยนี้ยังพบว่า สำนวนปฏิกิริยาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในสำนวนจีนมีมากกว่าสำนวนไทย นอกจากงานวิจัยของ Lin Naran แล้ว ยังพบงานวิจัยที่ศึกษาประเด็นใกล้เคียงกับงานของ Chen Suqin (2009) ที่ทำงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนความคล้ายคลึงและความแตกต่างของสำนวนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย ได้แก่ ตา หู มือ ปากและใจ ผลการวิจัยพบว่า สำนวนไทยจีนใช้อวัยวะของร่างกายเดียวกันมีความหมายเหมือนกันและคล้ายกัน สำนวนจีนใช้อวัยวะของร่างกายและสำนวนไทยใช้วัตถุอื่นหรืออวัยวะของร่างกายที่ต่างกันมีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกัน สำนวนอวัยวะไทยกับสำนวนอวัยวะจีนไม่สามารถเปรียบเทียบได้

จรรยา ดุลยะลา (2555) ศึกษาการขยายความหมายจากความหมายตรงไปสู่ความหมายเปรียบของคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาจีนและภาษาไทย รวมถึงศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากความหมายเชิงเปรียบของคำเรียกอวัยวะร่างกายดังกล่าว ข้อมูลถ้อยคำที่ปรากฏคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทยรวบรวมจากฐานข้อมูลคลังคำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้มา 1,292 ถ้อยคำข้อมูลถ้อยคำที่ปรากฏคำเรียกอวัยวะร่างกายในภาษาจีนได้จากฐานข้อมูลคลังคำของมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง และจากหนังสือพิมพ์ไชน่าเดลี่ ได้มา 1,273 คำ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามหลักการการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย ผลของการวิจัยพบว่า คำเรียกอวัยวะร่างกายทั้งหมด 80 อวัยวะ มีการขยายความหมายเชิงเปรียบในภาษาไทยจำนวน 25 อวัยวะ และในภาษาจีนจำนวน 22 อวัยวะ อวัยวะที่มีการขยายความหมายเชิงเปรียบคล้ายคลึงกันมี 13 อวัยวะ ส่วนอวัยวะที่เหลือมีการขยายความหมายเชิงเปรียบแตกต่างกัน ความหมายเปรียบที่พบมีได้หลากหลาย อาทิ หมายถึง ตำแหน่ง พื้นที่ เกียรติยศ การกระทำ และอุปกรณ์ เป็นต้น มโนทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากความหมายเชิงเปรียบของคำเรียกอวัยวะร่างกายดังกล่าวสามารถตีความได้จากความเหมือนและความต่างของการขยายความหมายของแต่ละอวัยวะ โดยสามารถจัดมโนทัศน์ของคนไทยและคนจีนออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ มโนทัศน์ที่มีต่อคำเรียกอวัยวะร่างกายที่เหมือนกัน มโนทัศน์ที่มีต่อคำเรียกอวัยวะร่างกายที่ต่างกันและมโนทัศน์ที่มีต่อคำเรียกอวัยวะร่างกายที่เหลื่อมล้ำกัน

ภัทรา พิเชษฐศิลป์ (2556) ศึกษาโน้ตศัพท์ของ “xin” ในภาษาจีนและ “ใจ” ในภาษาไทย การศึกษาตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ “xin” ในภาษาจีนกับคำ “ใจ” ในภาษาไทย รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบโน้ตศัพท์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อคำทั้งสองโดยอาศัยแนวทางของอรรถศาสตร์ปริชาน ได้แก่ 1) แนวคิดเรื่องมโนทัศน์ที่สะท้อนจากการปรากฏใช้ร่วมของคำเพื่อวิเคราะห์รูปร่างและหน้าที่การทำงานของ “xin” และ “ใจ” 2) แนวคิดเรื่องคำหลายความหมายเพื่อใช้จำแนกความหมายต่าง ๆ ของ “xin” และ “ใจ” 3) แนวคิดเรื่องแบบจำลองปริชานเพื่อวิเคราะห์มโนทัศน์ของคำทั้งสองในระบบปริชานของผู้ใช้ภาษา ผลการวิจัยพบว่า “xin” ในภาษาจีนและ “ใจ” ในภาษาไทยมีมโนทัศน์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เป็นวัตถุที่ตั้งอยู่บริเวณกลางทรวงอกค่อนข้างไปทางซ้าย มีรูปทรงสามมิติซึ่งสามารถบรรจุสิ่งต่าง ๆ ไว้ภายใน หน้าที่ของวัตถุนี้นี้เพื่อการผลิต เก็บ และควบคุม ดังนั้นคำ “xin” ในภาษาจีน และ “ใจ” ในภาษาไทยสามารถจำแนกความหมายออกเป็น 3 ความหมายหลักได้แก่ 1) อวัยวะหัวใจ 2) ตัวทำหน้าที่คิดและรู้สึก 3) ศูนย์กลาง ส่วนแบบจำลองปริชานของ “xin” และ “ใจ” มีความสัมพันธ์กับแวดวงมโนทัศน์ชีวิต แวดวงมโนทัศน์ความคิด ความรู้สึกแวดวงมโนทัศน์พื้นที่ว่างแบบปิดล้อม และแวดวงมโนทัศน์อื่น ๆ ซึ่งกระบวนการทางปริชานอันสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับแบบจำลองปริชานอันสำคัญของคำทั้งสอง ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณ์ และกระบวนการนามนัย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อในทางพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างมโนทัศน์ของคำทั้งสอง คำ “xin” และ “ใจ” จึงมีมโนทัศน์ที่มีความจำเพาะทางวัฒนธรรม

ชญัญภัก โตเจริญบุติ (2561) ศึกษาเปรียบเทียบคำและสำนวนที่มี kou และ zui ในภาษาจีนกับ “ปาก” ในภาษาไทย จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความหมายของคำและสำนวนที่มีคำว่า “ปาก” ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยสามารถจำแนกความหมายได้ 2 กลุ่ม คือ ความหมายโดยตรงกับความหมายโดยนัย ส่วนการเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่าปากส่วนใหญ่มีความหมายเหมือนและใกล้เคียงกัน สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) เปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า kou หรือ zui กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” 2) เปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า kou หรือ zui กับสำนวนไทยไม่ได้ใช้คำว่า “ปาก” 3) เปรียบเทียบสำนวนไทยที่มีคำว่าปากกับสำนวนจีนไม่ได้ใช้คำว่า kou หรือ zui สำนวนจีนและสำนวนไทยไม่ว่าภาษาใดหรือชาติใด สำนวนเหล่านี้เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่เกิดจากธรรมชาติ การกระทำ การดำเนินชีวิต ความประพฤติ หรือจารีตประเพณี ตลอดจนมโนทัศน์และค่านิยมต่าง ๆ ของทั้งสองประเทศที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคม

รวีวรรณ จิราภรณ์ไพศาล (2561) ศึกษาสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ เพื่อศึกษา ลักษณะโครงสร้างทางภาษาของสำนวน ความหมายของสำนวนรวมถึงภาพสะท้อนที่ปรากฏผ่าน สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ โดยรวบรวมข้อมูลสำนวนจีนจากหนังสือต่าง ๆ จำนวน 6 เล่ม ซึ่งสามารถคัดแยกสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะได้ จำนวน 88 สำนวน พบว่า ลักษณะทาง โครงสร้างทางภาษาของสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะนั้นส่วนใหญ่ มีจำนวน 4 คำ การสัมผัสของ พยางค์สระและการซ้ำคำปรากฏทั้งในวรรคเดียวกันและระหว่างวรรค ส่วนโครงสร้างทางไวยากรณ์ พบว่า สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ สำนวนที่เป็นวลีและ สำนวนที่เป็นประโยค ด้านความหมายของสำนวนพบว่า ยังมีการสื่อความหมายแฝงไว้ในสำนวน เช่น ปาก ริมฝีปากและฟัน หมายถึง การพูดและความสัมพันธ์ที่ต้องพึ่งพาผลประโยชน์กัน หน้า หมายถึง เกียรติยศ ศักดิ์ศรี และภาพลักษณ์ เป็นต้น ส่วนการศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ ปรากฏผ่านสำนวนพบว่า สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศของประเทศจีนที่มีภูเขา แหล่งน้ำสำคัญ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังสะท้อนทัศนคติ เรื่องเกียรติยศ การดำเนินชีวิต ความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติและและการเคารพนับถือเทพเจ้า

Zhang Jia (2564) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกาย เพื่อศึกษาคุณค่า ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสำนวนจีนและสำนวนไทย และเพื่อสร้างหนังสือส่งเสริม การอ่าน พบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกายและมีความหมายเหมือนกัน พบจำนวน 161 สำนวน แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สำนวนจีนกับสำนวน ไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกายเหมือนกัน/คล้ายคลึงจำนวน 58 สำนวน 2) สำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำ เกี่ยวกับร่างกายเหมือนกัน/คล้ายกันบางคำจำนวน 53 สำนวน และ 3) สำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มี คำเกี่ยวกับร่างกายไม่เหมือนกันจำนวน 50 สำนวน ส่วนผลการศึกษาคุณค่าภาพสะท้อนทางสังคมและ วัฒนธรรมที่มีอยู่ในสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกายพบว่า คุณค่าของสำนวนจีนกับ สำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกาย ได้แก่ 1) เป็นหลักคำสอนการตกเตือน ชี้แนะ เรื่องการให้รู้จักเห็น ออกเห็นใจผู้อื่น การคิดให้รอบคอบก่อนจะลงมือทำสิ่งใด 2) เป็นเครื่องมือสื่อสารภาษาเพื่อสื่อสารที่ต้องการ ให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกและเข้าใจความหมายลึกซึ้ง ทำให้เห็นภาพตามและผู้พูดต้องการได้ชัดเจน 3) เป็น เครื่องชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคน สัตว์ กับธรรมชาติ และเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคม สะท้อน อาชีพ เกษตรกรรม ความคิด ความเชื่อ จารีตประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่การใช้ชีวิตและกฎการ ลงโทษของคนในสมัยนั้น ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรม สังคมในสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับ ร่างกาย ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุประกอบด้วยอาหารการกินและยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือ เครื่องใช้และอาวุธ เครื่องดนตรี และธรรมชาติ 2) วัฒนธรรมทางความคิดประกอบด้วย อุปนิสัย/ความคิด ความเชื่อทางศาสนา และเกษตรกรรม 3) วัฒนธรรมด้านบรรทัดฐานประกอบด้วย

การแต่งกาย การพูด และการทำความดี ผลการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกายพบว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีนสามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยเหล่านี้ศึกษาถ้อยคำ ตัวบทสำนวนแต่ไม่ได้ศึกษาสุภาษิต และเนื้อหาที่ศึกษาคือ ความหมายเปรียบเทียบ คุณค่า และวิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ภูมิปัญญา ค่านิยม สภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและคุณธรรมจริยธรรมของแต่ละชาติ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์จากสำนวนสุภาษิต

รูธ เบเนดิก (Ruth Benedict, 2507 อ้างถึงใน อมรา พงศาพิชญ์, 2541, น. 89) ที่เป็นคนริเริ่มที่ศึกษาระบบคิดของคนไทย บุคลิกนิสัย ค่านิยม โลกทัศน์ของคนไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยใช้วิธีสัมภาษณ์คนไทยที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา ต่อมานักวิจัยไทยเริ่มศึกษาเรื่องโลกทัศน์ โดยผ่านถ้อยคำ สำนวน สุภาษิต และนวนิยายต่าง ๆ

ธรรมรัตน์ ราชรองเมือง และคณะ (2542) ศึกษาโลกทัศน์จากสำนวนไทย เพื่อศึกษาโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า โลกทัศน์ที่ปรากฏในสำนวนไทยในหัวข้อมนุษย์มีต่อมนุษย์จำนวนมากที่สุด เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมอยู่รวมกัน มีการพบปะสังสรรค์กัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน สังคมไทยจึงแสดงโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับเพศ วัย อาชีพ ฐานะ การศึกษา พฤติกรรม หน้าที่การงาน สถาบันครอบครัวและเครือญาติ วิถีชีวิตเกี่ยวกับจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม และพุทธศาสนาของกลุ่มชนในสังคม โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ พบว่า การดำรงชีวิต ของมนุษย์ในการบอกเวลา และการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน ซึ่งโลกทัศน์ในสำนวนที่เกี่ยวกับธรรมชาติมีจำนวนไม่มากนัก โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า คนไทยมีความคิดความเชื่อต่อพลังลึกลับซึ่งใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและเสริมกำลังใจในการดำเนินชีวิต

โสภณา ศรีจำปา (2544) ศึกษาโลกทัศน์ของชาวเวียดนามจากสุภาษิต จำนวน 1,000 สุภาษิต โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ สุภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคม การดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ ความรู้สึกและจิตใจของมนุษย์ ร่างกายและหน้าที่ของอวัยวะ สิ่งของเครื่องใช้และหมวดเบ็ดเตล็ด จากการศึกษาสะท้อนโลกทัศน์ของชาวเวียดนามพบว่า โลกทัศน์ทางสังคมของชาวเวียดนามมีพื้นฐานอยู่กับสังคมระดับครอบครัวและหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบญาติมิตร ในด้านการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ ชาวเวียดนามสอนให้ทำมาหากินโดยสุจริตและพอเพียง ความตายเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต ทรรศนะที่เกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ชาวเวียดนามสอนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ สมถะ นุ่มนวล กตัญญูตามคำสอนของลัทธิขงจื้อ ส่วนในเรื่องความเชื่อนั้นเชื่อว่า ผีเป็นผู้นำหนดชะตาชีวิตของคน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สะท้อนลักษณะครอบครัวขยาย ฝ่ายหญิงเมื่อ

แต่งงานแล้วจะมาอยู่ที่บ้านสามี สามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาทำหน้าที่เป็นผู้ตาม สุภาชิตที่เกี่ยวกับร่างกายและหน้าที่ของอวัยวะสะท้อนว่า อวัยวะต่าง ๆ ทำหน้าที่สัมพันธ์กัน และสามารถทายลักษณะนิสัยของคนได้ สุภาชิตเวียดนามกล่าวถึงเงินตราโดยสะท้อนให้เห็นว่า ชาวเวียดนามยอมรับว่าเงินเป็นสิ่งมีค่า คนมีเงินจะได้รับการยกย่อง แต่เงินก็ทำให้คนลืมหืมตาได้เช่นกัน

อุบล เทศทอง (2548) ศึกษาภาษิตเขมรด้านลักษณะทั่วไป ที่มาและเนื้อหาของภาษิต และศึกษาวิถีชีวิตกับโลกทัศน์ของคนเขมรที่สะท้อนจากภาษิต ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมได้ทั้งหมดจำนวน 800 ภาษิต พบว่า ภาษิตเขมรมีลักษณะโครงสร้างเป็นคำประสม วลีและประโยค ส่วนการใช้คำในภาษิตพบว่า ภาษิตเขมรนิยมใช้คำซ้ำกัน ใช้คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน ใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันและใช้คำสัมผัสกัน การใช้คำลักษณะดังกล่าวทำให้ภาษิตมีสัมผัสคล้องจอง มีจังหวะเกิดความไพเราะจดจำได้ง่าย การศึกษาที่มาและเนื้อหาของภาษิตเขมรพบว่า ภาษิตเขมรมีที่มาและเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมรอบตัวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนเขมร เป็นต้นว่า สัตว์ พืช ชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งของเครื่องใช้ การประกอบอาชีพ อาหารการกิน เป็นต้น นอกจากนั้น การศึกษาที่มาและเนื้อหาของภาษิตเขมรทำให้ทราบวิถีชีวิตของคนเขมรว่า คนเขมรมีชีวิตความเป็นอยู่เกี่ยวข้องและผูกพันกับธรรมชาติ มีชีวิตที่เรียบง่าย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยอาศัยปัจจัยจากธรรมชาติในการผลิต การศึกษาโลกทัศน์ของคนเขมรที่สะท้อนจากภาษิตพบว่า ภาษิตเขมรได้สะท้อนโลกทัศน์ในด้านต่าง ๆ เช่น โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับคนในฐานะปัจเจกชน เช่น โลกทัศน์ต่อผู้ชายและผู้หญิง โลกทัศน์ที่มีต่อจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกและโลกทัศน์ต่อชาติตระกูล เป็นต้น ส่วนโลกทัศน์ต่อความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมมีฐานะและสถานภาพแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผลของการกระทำในชาติที่แล้ว ซึ่งไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ การที่คนจะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่ละคนต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะและสถานภาพของตน ภาษิตเขมรยังได้สะท้อนโลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติว่า คนจะดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่างมีความสุขได้ ต้องรู้จักปรับตัวและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ส่วนโลกทัศน์ต่อศาสนาและความเชื่อนอกศาสนาพบว่า คนเขมรมีโลกทัศน์ว่าศาสนาและความเชื่อนอกศาสนาเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลต่อชีวิตคน

วรารณ ใจดี (2550) ศึกษาโลกทัศน์ในเรื่องสั้นของบินหลา สันกาลาคีรี จำนวน 27 เรื่อง โดยศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษาค่านิยม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ บินหลา สันกาลาคีรี เสนอว่ามนุษย์จะอยู่อย่างมีความสุขถ้ารู้จักคุณค่าของตัวเอง มีความรักความเอื้อเฟื้อและเข้าใจผู้อื่น มนุษย์จะประสบความสำเร็จได้ต้องกล้าหาญที่จะเผชิญอุปสรรค มานะพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรค รู้จักพอ รู้จักปล่อยวาง ไม่ใช่ชีวิตอย่างเร่งรีบ แม้มนุษย์จะยังมีกิเลสตัณหา แต่มนุษย์ก็สามารถควบคุมได้ ที่สำคัญมนุษย์ต้องไม่ยึดมั่นกับความคิด ความเชื่อเดิม หากมุ่งมั่น

กระทำตามความคิดความเชื่อที่ตนศรัทธา จะทำให้มนุษย์พบสิ่งที่หวัง ทั้งนี้มนุษย์จะต้องลดความเห็นแก่ตัว และยอมรับในความหลากหลายของตน โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับสังคม บินหลา สันกาลาคีรี เสนอว่า การอยู่ร่วมกันในสังคม มนุษย์ควรมีคุณธรรม มนุษย์ต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง แต่ในสังคมยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจน มีความหวาดระแวงต่อกัน และแก่งแย่งชิงดีกัน ด้านการเมืองการปกครอง ผู้เขียนเสนอทัศนะว่า ประชาชนทั่วไปขาดศรัทธาในสถาบันการเมืองการปกครองของไทย ด้านการศึกษา ผู้เขียนเสนอทัศนะว่า การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ แต่ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนมุ่งแข่งขันเพื่อชัยชนะมากกว่าปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านค่านิยม ผู้เขียนมีทัศนะว่า ค่านิยมของบุคคลในสังคมจะเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งสร้างสรรค์สังคมและทำลายสังคม ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนมีทัศนะว่า ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คุณค่าแก่ชีวิตมนุษย์ แต่มนุษย์เป็นผู้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพราะความเห็นแก่ตัว ในด้านอาชีพ ผู้เขียนมีทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพด้านโฆษณาว่า งานด้านโฆษณามุ่งแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์มากกว่าที่จะพัฒนาคุณธรรม ให้แก่สังคมไทย

ศิริพัชร ฌานเชาว์วรรณ และ Myint Thandar Thein (2557) ศึกษาโลกทัศน์ของคนพม่าจากภาษิต เพื่อศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ของคนพม่าเกี่ยวกับมนุษย์ ธรรมชาติ ศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติที่สะท้อนจากสำนวนภาษิตพม่า ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและศึกษาภาษิตพม่า จำนวน 960 ภาษิต งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์หลักทางวิชาการ เพื่อศึกษาโลกทัศน์และวิถีชีวิตของคนพม่าที่สะท้อนจากสำนวนภาษิต นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์ในเชิงพัฒนาด้วยกล่าวคือ มีความประสงค์จะทำความเข้าใจโลกทัศน์และวิถีชีวิตของคนพม่าอันจะนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย- พม่าในระดับทวิภาค ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ รวมทั้งการศึกษาโลกทัศน์ที่สามารถนำข้อมูลมาปรับใช้กับยุทธศาสตร์ทางการศึกษา การค้า และการเมืองซึ่งเป็นการเสริมจุดแข็งให้กับองค์กรทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับประชาคมอาเซียน พบว่า ภาษิตพม่าสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตโดยคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ตามฐานะและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สำหรับโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ภาษิตแสดงให้เห็นว่าคนพม่ามีความใกล้ชิดเข้าใจในวิถีแห่งธรรมชาติ สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติและนำมาใช้ประโยชน์เพื่ออยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุข นอกจากนี้ ยังนำปรากฏการณ์ตามธรรมชาติและทรัพยากรที่มีอยู่ใน ประเทศพม่าสะท้อนแนวคิดและคติสอนใจไว้อย่างลึกซึ้ง ในส่วนท้ายว่าด้วยโลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติ ภาษิตสะท้อนว่า ศาสนาและความเชื่อมีอิทธิพลอย่างมากต่อวิถีคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีของคนพม่า อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคนพม่าส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท แต่ยังคงถือว่าพระเจ้า เทวดาและวิญญาณที่มีอิทธิฤทธิ์หรือนัตมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ทุกหมู่บ้านและวัดวาอารามเกือบทุกแห่งในประเทศจึงมีศาลบูชานัตอยู่ด้วย อาจกล่าวได้ว่าคนพม่ามี

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยไม่รู้สึกรู้ว่ามีความขัดแย้งกับความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ในภาพรวมสำนวนภาษิตแสดงให้เห็นว่าโลกทัศน์ของคนพม่าอยู่ในลักษณะผสมผสานระหว่างความคิดใหม่และเก่า นอกจากนี้ ยังมีสำนวนภาษิตที่มุ่งนำเสนอแนวทางใหม่ที่แตกต่างออกไปโดยสิ้นเชิง สำนวนภาษิตในส่วนนี้จึงมักปรากฏในรูปของวาทกรรมเชิงวิพากษ์

สุภาพร คงศิริรัตน์ (2557) ศึกษาโลกทัศน์ของคนลาวจากภาษิตที่มีการพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาลาวจำนวน 8 เรื่อง โดยอาศัยกรอบของโลทัศน์เป็นแนวทางในการศึกษาและได้แบ่งโลกทัศน์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ โลทัศน์ต่อมนุษย์ โลทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า โลทัศน์ที่คนลาวมีต่อมนุษย์มีทั้งหมด 11 โลทัศน์ ได้แก่ โลทัศน์ต่อบุคคลตามสภาพของเพศ โลทัศน์ต่อบุคคลตามสภาพของวัย โลทัศน์ต่อระบบครอบครัวและเครือญาติ โลทัศน์ต่อชาติตระกูลและวงศ์ตระกูล โลทัศน์ต่อการแต่งงาน โลทัศน์ต่อการดำเนินชีวิต โลทัศน์ต่อจิตใจอารมณ์และความรู้สึก โลทัศน์ต่อการศึกษา โลทัศน์ต่อบุคคลในสังคม โลทัศน์ต่อเศรษฐกิจ และโลทัศน์ต่อชาติบ้านเมือง ซึ่งทั้ง 11 โลทัศน์ดังกล่าวนี้มีพื้นฐานมาจาก “ฮิต-คอง” ซึ่งเป็นชนบประเพณีแบบจารีตในอดีต แล้วมาผสมผสานรวมกับภูมิหลังด้านประวัติศาสตร์ และระบอบการเมืองการปกครองของลาว ในปัจจุบัน ส่วนโลทัศน์ต่อธรรมชาตินั้น พบว่าคนลาวให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ กล่าวคือ มองว่าธรรมชาติคือวิถีชีวิต เป็นแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์สำหรับมนุษย์และธรรมชาติมีความสมดุลอยู่ในตัวเองแล้ว แต่ผู้ที่ทำลายธรรมชาติก็คือมนุษย์ โลทัศน์ที่คนลาวมีต่อธรรมชาตินี้ เป็นผลจากการเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ นอกจากนี้การที่คนลาวมองว่าธรรมชาติเป็นแหล่งทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ทำให้ สปป.ลาว ได้นำมาใช้เป็นทุนสะสมขั้นพื้นฐานในการผลิต โดยการแปรรูปธรรมชาติให้กลายเป็นสินค้าเพื่อการเชื่อมโยงเศรษฐกิจของประเทศให้เข้ากับเศรษฐกิจโลก ส่วนโลทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้น พบว่าคนลาวนับถือพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับผี เทวดา ดำนาจว่า สามารถบันดาลทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีให้แก่มนุษย์ ทั้งนี้เป็นผลจากระบบความเชื่อดั้งเดิมที่อยู่ในวิถีชีวิตของคนลาวมาเป็นเวลายาวนานนับแต่อดีต นอกจากนี้เป็นที่น่าสนใจว่า คนลาวตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม โดยลาวมองว่าวัฒนธรรมของลาวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่า และเป็นสากลที่มีใช้จำกัดเฉพาะแค่คนลาวเท่านั้น แต่คนชาติอื่นก็สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมด้วยเช่นกัน

วิไล ศิลปอาษา และสมบัติ เครือทอง (2557) ศึกษาโลกทัศน์ของคนสิงคโปร์จากภาษิต พบว่า ภาษิตสะท้อนทัศนคติในด้านต่าง ๆ ครอบคลุมโลกทัศน์ทั้ง 3 กรอบ คือ กรอบมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ และจากการศึกษาวิจัยพบว่าภาษิตสิงคโปร์มีส่วนช่วยหล่อหลอมจิตใจของคนในชาติ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนต่างเชื้อชาติที่เกิดขึ้น ก่อนการตั้งประเทศ ช่วยกระตุ้นให้ประชากรสิงคโปร์เกิดสำนึก และตระหนักในความเป็น “ชาติ สิงคโปร์”

บนพื้นฐานของความเป็น พหุสังคม จนสามารถพัฒนาเป็นประเทศเดียวที่มีความเจริญที่สุดในหลาย ๆ ด้านในอาเซียน

วรารัตน์ มหามนตรี (2557) ศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยจากภาษิต เพื่อเปรียบเทียบโลกทัศน์และวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตและปัจจุบันจากภาษิต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลภาษิตเก่าและภาษิตใหม่จากเอกสารและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 1,280 ภาษิต ผลการศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนจากภาษิต ได้แก่ โลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติพบว่า คนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมีโลกทัศน์ต่อมนุษย์ว่า ต้องเป็นคนดีและประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญแก่ตนเองและสังคม คนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมีโลกทัศน์ต่อธรรมชาติว่า เป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนือการควบคุมของมนุษย์ มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ลักษณะของธรรมชาติและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่วนโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมองว่า สิ่งเหนือธรรมชาติมีอำนาจดลบันดาลความสุขให้แก่มนุษย์ได้หากปฏิบัติ และบันดาลให้เกิดความทุกข์ได้หากปฏิบัติมิชอบ อย่างไรก็ตามคนไทยในปัจจุบันบางส่วนมีโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคล รวมถึงความเชื่อทางศาสนาและประเพณีบางประเพณีที่ต่างไปจากในอดีตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่วนวิถีชีวิตนั้นภาษิตสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีตมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่ายตามฐานะทางเศรษฐกิจ มีความผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติตามความจำเป็นในการดำรงชีวิต ส่วนคนไทยในปัจจุบันมีชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้ต้องดิ้นรนแข่งขันเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ (2557) ศึกษาโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาษิต จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว พม่า อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ โดยศึกษาจากภาษิตของประเทศนั้น ๆ และอาศัยกรอบของโลทัศน์เป็นแนวทางในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า คนอาเซียนส่วนใหญ่มีโลกทัศน์ทั้งต่อมนุษย์ ต่อธรรมชาติ และต่อสิ่งเหนือธรรมชาติในด้านต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน เช่น คนไทย คนลาว คนพม่า และคนอินโดนีเซียจะให้ความสำคัญกับครอบครัว เครือญาติ และการมีคู่ครอง คนสิงคโปร์ และคนลาว ให้ความสำคัญกับผู้นำที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง และการยอมรับบทบาทของผู้หญิงในสังคม ค่อนข้างเด่นชัด นอกจากนี้ยังพบว่า โลทัศน์ที่คนอาเซียนมีต่อศาสนา ส่วนใหญ่ก็มีความคล้ายคลึงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ การที่คนอาเซียนมีโลกทัศน์คล้ายคลึงกัน เป็นส่วนใหญ่นั้น น่าจะเป็นผลมาจากความเป็นอาเซียนที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

ศราวุธ หล่อดี (2558) ศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทยเชื้อสายจีนจากคำประสมที่มีคำว่าหัวในภาษาไทย เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทยเชื้อสายจีนจากคำประสมที่มีคำว่าหัวในภาษาไทย จำนวน 106 คำตามแนวคิดสมมติฐานชาเพียร์-วอร์ฟ ผลการศึกษาพบว่าคำประสมที่มีคำว่าหัวในภาษาไทย สะท้อน

โลกทัศน์ของชาวไทลื้อ 3 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ด้านความเชื่อ ศาสนา และประเพณี ชาวไทลื้อมีความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ ฤกษ์ยามและทิศ อีกทั้งยังปฏิบัติตามข้อกำหนดในประเพณี 15 หรือประเพณี 15 ประการ เพื่อเป็นการสืบทอดพุทธศาสนาและประเพณี สำหรับโลกทัศน์ด้านชนชั้นและการปกครอง ชาวไทลื้อแบ่งกลุ่มคนออกเป็น 2 ชนชั้น คือ ชนชั้นปกครอง และชนชั้นถูกปกครอง นอกจากนี้ยังมีการปกครองเป็นระดับ จากหน่วยที่มีขนาดใหญ่ไปหาหน่วยที่มีขนาดเล็ก คือ เมือง ตำบล และหมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนโลกทัศน์ด้านวิถีชีวิต ประกอบด้วย การตั้งถิ่นฐานการแต่งกาย พิธีท้องถิ่น การคมนาคม และการประกอบอาชีพของชาวไทลื้อ

ศิริพร มณีชูเกตุ (2559) ศึกษาโลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียจากภาษิต เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนอินโดนีเซีย โดยอาศัยกรอบของโลทัศน์เป็นแนวทางในการศึกษาได้แบ่งโลกทัศน์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ภาษิตได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียที่มีต่อมนุษย์มากที่สุด และโลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของคนอินโดนีเซียคือ โลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียที่มีต่อเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นโลกทัศน์ในเชิงลบ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นทัศนะในลักษณะเชิงดูแคลนและมองเห็นความเอารัดเอาเปรียบของคนเนเธอร์แลนด์ อันมีสาเหตุจากอินโดนีเซียตกอยู่ภายใต้การปกครองของเนเธอร์แลนด์เป็นเวลาถึง 301 ปีอัตลักษณ์ที่เด่นชัดอีกด้านหนึ่งคือ โลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียที่มีต่อศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคนอินโดนีเซียให้ความสำคัญ ให้คุณค่าให้ความสำคัญต่อศาสนาซึ่งจะเกี่ยวพันกับการศึกษาเล่าเรียน เพราะในสมัยก่อนการศึกษาของชาวมุสลิมเริ่มจากคัมภีร์อัลกุรอาน

อรรณพร ทองบันเทิง (2560) ศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของรอมแพง จำนวน 9 เรื่อง โดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์และโลกทัศน์เหนือธรรมชาติ พบว่า นวนิยายเหนือธรรมชาติของรอมแพงปรากฏโลกทัศน์ทั้งหมด 18 โลกทัศน์ ได้แก่ 1) โลกทัศน์เกี่ยวกับวิญญาณ 2) โลกทัศน์เกี่ยวกับภูตผี 3) โลกทัศน์เกี่ยวกับโชคชะตา 4) โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ 5) โลกทัศน์เกี่ยวกับล้างสังหารณ์ 6) โลกทัศน์เกี่ยวกับความฝัน 7) โลกทัศน์เกี่ยวกับมิติแห่งกาลเวลา 8) โลกทัศน์เกี่ยวกับกรรม 9) โลกทัศน์เกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด 10) โลกทัศน์เกี่ยวกับสัญญา 11) โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 12) โลกทัศน์เกี่ยวกับลักษณะของผู้มีบาปจากการปฏิบัติธรรม 13) โลกทัศน์เกี่ยวกับบุพเพสันนิวาส 14) โลกทัศน์เกี่ยวกับเนื้อคู่ 15) โลกทัศน์เกี่ยวกับการพยากรณ์ 16) โลกทัศน์เกี่ยวกับดาตพิพย์ 17) โลกทัศน์เกี่ยวกับพระภูมิหรือเจ้าที่ 18) โลกทัศน์เกี่ยวกับนรก อย่างไรก็ตาม โลกทัศน์บางโลกทัศน์ เช่น โลกทัศน์เกี่ยวกับมิติแห่งกาลเวลา เป็นการผสมผสานโลกทัศน์ที่มีอยู่เดิม คือเรื่องชาติภพ กับโลกทัศน์ของตะวันตกเข้าด้วยกัน โลกทัศน์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในนวนิยายของรอมแพง ล้วนมีส่วนสำคัญในการกำหนดโครงเรื่องของนวนิยายทำให้นวนิยายของรอมแพงเหล่านี้มีลักษณะเหนือธรรมชาติ

พริวิภา ไชยสมคุณ (2564) ศึกษาโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุจากภาษิตล้านนา เพื่อศึกษาโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุจากภาษิตล้านนา ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าคือ ภาษิตล้านนาเกี่ยวกับผู้สูงอายุจำนวน 35 ภาษิต ซึ่งเก็บรวบรวมจากหนังสือและเว็บไซต์ที่รวบรวมภาษิตล้านนา โดยใช้แนวคิดสมมติฐานสัมพัทธภาพทางภาษาในการศึกษาโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ พบว่า โลกาทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุทั้งหมด 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุมีบทบาทต่อครอบครัวและสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีประสบการณ์และทำประโยชน์ต่อสังคม ผู้สูงอายุเป็นวัยที่ควรให้ความเคารพ ผู้สูงอายุเป็นวัยที่ควรสนใจพุทธศาสนาและผู้สูงอายุเป็นวัยที่ควรให้ความรักและเมตตาต่อบุตรหลาน 2) ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีคุณค่าลดลง ได้แก่ ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีร่างกายและศักยภาพที่เสื่อมถอย ผู้สูงอายุเป็นวัยที่เป็นภาระของลูกหลาน ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความสำคัญลดลง และ 3) ผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งการพักผ่อนและต้องการการดูแล โลกาทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทของสังคมล้านนาในอดีตที่ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส การยึดมั่นในพุทธศาสนาและค่านิยมเรื่องความกตัญญู

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยที่พบส่วนใหญ่วิเคราะห์โลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกาทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ แต่ละงานอธิบายละเอียดไม่เหมือนกัน เช่น สุภาพร คงศิริรัตน์ และคณะ ศึกษาโลกทัศน์ของชาวอาเซียนจากภาษิตพบว่า คนอาเซียนส่วนใหญ่มีโลกทัศน์ทั้งต่อมนุษย์ ต่อธรรมชาติ และต่อสิ่งเหนือธรรมชาติในด้านต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน คนไทย คนลาว คนพม่าและคนอินโดนีเซียจะให้ความสำคัญกับครอบครัว เครือญาติ และการมีคู่ครอง คนสิงคโปร์และคนลาว ให้ความสำคัญกับผู้นำที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง และการยอมรับบทบาทของผู้หญิงในสังคมค่อนข้างเด่นชัด นอกจากนี้ยังพบว่า โลกาทัศน์ที่คนอาเซียนมีต่อศาสนา ส่วนใหญ่ก็มีความคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นนับถือพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ การที่คนอาเซียนมีโลกทัศน์คล้ายคลึงกัน เป็นส่วนใหญ่นั้น น่าจะเป็นผลมาจากความเป็นอาเซียนที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

เมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุภาษิตรวมถึงคำนิยามของสุภาษิต และลักษณะและรูปแบบของสุภาษิต 2) แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยรวมถึงแนวคิดการจัดหมวดหมู่ ทฤษฎีความหมายเปรียบเทียบ และแนวคิดโลกทัศน์ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตไทยกับประเทศต่าง ๆ การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตภาษาไทยและภาษาจีน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำอวยวะร่างกายภาษาไทยและภาษาจีน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีเอกสารและงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวยวะร่างกายเฉพาะ นอกจากนี้ เอกสารและงานวิจัยดังกล่าวยังสามารถนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลักในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความหมายของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย และวิเคราะห์โลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนจากสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสุภาษิตที่ตีพิมพ์เป็นหนังสือแล้ว เนื่องจากข้อมูลมีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกหนังสือที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปและได้แยกแยะสำนวน สุภาษิต คำพังเพยอย่างชัดเจนเท่านั้น โดยการเก็บข้อมูลจะหนังสือ 5 เล่ม ดังนี้

1. หนังสือ พจนานุกรมสุภาษิตไทย ของ กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2553)
2. หนังสือ สุภาษิตไทยฉบับสมบูรณ์ ของ อุทัย ไชยานนท์ (2543)
3. หนังสือ ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ของ ราชบัณฑิตสถาน (2561)
4. หนังสือ 2000 สุภาษิตไทย ของ เอกรัตน์ อุดมพร (2553)
5. หนังสือ พจนานุกรมสุภาษิตจีน ของ Wen Ruizheng (2011)

2. ข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายได้คัดเลือกมาจากหนังสือทั้ง 5 เล่ม โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกดังนี้ คือ สุภาษิตที่ถูกเลือกมาศึกษาต้องปรากฏคำเรียกอวัยวะร่างกายที่กำหนดไว้อย่างน้อยหนึ่งคำ เช่น สุภาษิตไทย กระตือรือร้นได้ สิบปากว่า ไม่เท่าตาเห็น สุภาษิตจีน bing cong kou ru, huo cong kou chu. หมายความว่า ไวร้สมักบุกรุกเนื่องจากการกินอย่างไม่ระมัดระวัง และภัยพิบัติมักเกิดจากการพูดที่ไม่รอบคอบ gou yan kan ren di. หมายความว่า ทำตัวเหมือนคนหัวสูง เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตารางสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย และตารางสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel วิธีการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งหมวดหมู่ของคำเรียกอวัยวะร่างกาย

2. งานวิจัยนี้จะอ้างอิงแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านในการจัดทำตารางเปรียบเทียบและจำแนกหมวดหมู่อวัยวะร่างกายอย่างเป็นระบบ จะมีการรวมกลุ่มหมวดหมู่ที่มีการจำแนกย่อยมากเกินไปให้เป็นกลุ่มใหญ่ขึ้น เช่น การรวม “นิ้วมือ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย” ไว้ในหมวด “นิ้วมือ” เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระบบและมีความชัดเจน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 เปรียบเทียบการจำแนกอวัยวะร่างกายของนักวิชาการกับการจำแนกของงานวิจัยนี้

Marieb and Mallatt (1997, p. 3) (ประเทศ สหรัฐอเมริกา)	คณาจารย์ ภาควิชา สรีรวิทยา (2532, น. 6) (ประเทศไทย)	Lim Palyong (1988, p. 227) (ประเทศ เกาหลีใต้)	Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) (ประเทศ ญี่ปุ่น)	Hao Jia (2022, p. 38) (ประเทศจีน)	งานวิจัยนี้
หัว (头)		หัว (头)	หัว (头)	หัว (头)	
ศีรษะ (头)	ศีรษะ (头)	ศีรษะ (头)	ศีรษะ (头)		
กะโหลก (颅骨)					หัว ศีรษะ (头)
กระหม่อม (头顶)					
ขม่อม (囟门)					
ผม (头发)		ผม (头发)		ผม (头发)	ผม (头发)
แก้ม (脸颊)		แก้ม (脸颊)	แก้ม (脸颊)		แก้ม หน้า
โหนกแก้ม (颧 骨)					(面脸)

Marieb and Mallatt (1997, p. 3) (ประเทศ สหรัฐอเมริกา)	คณาจารย์ ภาควิชา สรีรวิทยา (2532, น. 6) (ประเทศไทย)	Lim Palyong (1988, p. 227) (ประเทศ เกาหลีใต้)	Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) (ประเทศ ญี่ปุ่น)	Hao Jia (2022, p. 38) (ประเทศจีน)	งานวิจัยนี้
ใบหน้า (面,脸)		หน้า (面,脸)	หน้า (面,脸)	หน้า (面,脸)	
ขมับ (太阳穴)					
หน้าผาก (额头)	หน้าผาก (额头)	หน้าผาก (额头)			หน้าผาก (额头)
คิ้ว (眉)		คิ้ว (眉)		คิ้ว (眉)	คิ้ว (眉)
ตา (眼,目)	ตา (眼,目)	ตา (眼,目)	ตา (眼,目)	ตา (眼,目)	
นัยน์ตา (眼,目)					
เปลือกตา (眼皮)					ตา (眼,目)
ขนตา (睫毛)					
ขมับ (太阳穴)					
หู (耳)	หู (耳)	หู (耳)	หู (耳)	หู (耳)	
ติ่งหู (耳垂)					หู (耳)
รูหู (耳孔)					
จมูก (鼻)	จมูก (鼻)	จมูก (鼻)	จมูก (鼻)	จมูก (鼻)	จมูก (鼻)
ปาก (口,嘴)	ปาก (口,嘴)	ปาก (口,嘴)	ปาก (口,嘴)	ปาก (口,嘴)	ปาก (口,嘴)
ริมฝีปาก (唇)		ริมฝีปาก (唇)			ริมฝีปาก (唇)
		ฟัน (牙)			ฟัน (牙)
		ลิ้น (舌)			ลิ้น (舌)
คาง (下巴)					คาง (下巴)
คอ (颈,脖)	คอ (颈,脖)	คอ (颈,脖)	คอ (颈,脖)	คอ (颈,脖)	คอ (颈,脖)
ท้ายทอย(后头)					
ไหล่ (肩)		ไหล่ (肩)	ไหล่ (肩)	ไหล่ (肩)	ไหล่ (肩)
บ่า (肩膀)					

Marieb and Mallatt (1997, p. 3) (ประเทศ สหรัฐอเมริกา)	คณาจารย์ ภาควิชา สรีรวิทยา (2532, น. 6) (ประเทศไทย)	Lim Palyong (1988, p. 227) (ประเทศ เกาหลีใต้)	Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) (ประเทศ ญี่ปุ่น)	Hao Jia (2022, p. 38) (ประเทศจีน)	งานวิจัยนี้
อก (胸)	หน้าอก (前胸)	อก (胸)	อก (胸)		อก (胸)
นม (乳)	เต้านม (乳)				นม (乳)
หัวนม (乳头)					
เอว (腰)		เอว (腰)		เอว (腰)	เอว (腰)
ท้อง (肚子)		ท้อง (肚子)	ท้อง (肚子)	ท้อง (肚子)	
ท้องน้อย (小腹)	ท้องน้อย (小 腹)			ท้องน้อย (小 腹)	
ขาหนีบ (腹股沟)	หนีบเนื้อนูนเป็น สัน 2 ข้างของ สัน (腹股沟)				ท้อง (肚子)
พุง (腹)		พุง (腹)			
สะดือ (脐)	สะดือ (脐)	สะดือ (脐)			สะดือ (脐)
สะโพก (臀)		สะโพก (臀)	สะโพก (臀)		
ก้น (屁股)	ก้น (屁股)	ก้น (屁股)	ก้น (屁股)		สะโพก ก้น
ตุ๊ด (臀)					ตุ๊ด (臀, 屁股)
บั้นท้าย (屁股)					
หลัง (背)	หลัง (背)	หลัง (背)		หลัง (背)	หลัง (背)
	อวัยวะ สืบพันธุ์ (生殖 器)				อวัยวะสืบพันธุ์ (生殖器)
	ฝีเย็บ (会阴)				
	ชอกรก้น (肛 门)				ชอกรก้น (肛门)
แขน (胳膊)				แขน (胳膊)	แขน (胳膊)

Marieb and Mallatt (1997, p. 3) (ประเทศ สหรัฐอเมริกา)	คณาจารย์ ภาควิชา สรีรวิทยา (2532, น. 6) (ประเทศไทย)	Lim Palyong (1988, p. 227) (ประเทศ เกาหลีใต้)	Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) (ประเทศ ญี่ปุ่น)	Hao Jia (2022, p. 38) (ประเทศจีน)	งานวิจัยนี้
	ต้นแขน (前 臂)				
ปลายแขน (小 臂)	ปลายแขน (小 臂)				
มือ (手)	มือ (手)	มือ (手)	มือ (手)	มือ (手)	
ปลายนิ้ว (指 尖)					
ข้อนิ้ว (指节)					มือ (手)
หลังมือ (手背)	หลังมือ (手背)				
ฝ่ามือ (手掌)	ฝ่ามือ (手掌)				
ข้อมือ (手腕)	ข้อมือ (手腕)	ข้อมือ (手腕)			ข้อมือ (手腕)
ข้อศอก (肘)	ข้อศอก (肘)	ข้อศอก (肘)		ข้อศอก (肘)	ข้อศอก (肘)
นิ้วมือ (手指)	นิ้วมือ (手指)	นิ้วมือ (手指)		นิ้วมือ (手指)	
นิ้วโป้ง (拇指)	นิ้วหัวแม่มือ (拇 指)				
นิ้วชี้ (食指)	นิ้วชี้ (食指)				
นิ้วกลาง (中指)	นิ้วกลาง (中 指)				นิ้วมือ (手指)
นิ้วนาง (无名 指)	นิ้วนาง (无名 指)				
นิ้วก้อย (小指)	นิ้วก้อย (小 指)				
เล็บมือ (指甲)					เล็บมือ (指甲)

Marieb and Mallatt (1997, p. 3) (ประเทศ สหรัฐอเมริกา)	คณาจารย์ ภาควิชา สรีรวิทยา (2532, น. 6) (ประเทศไทย)	Lim Palyong (1988, p. 227) (ประเทศ เกาหลีใต้)	Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) (ประเทศ ญี่ปุ่น)	Hao Jia (2022, p. 38) (ประเทศจีน)	งานวิจัยนี้
ขา (腿)		ขา (腿)	ขา (腿)	ขา (腿)	
ตัก (大腿)					
ต้นขา (大腿)	ต้นขา (大腿)				
ขาอ่อน (大腿)					ขา (腿)
	ปลายขา (小 腿)				
หน้าแข้ง (胫)	หน้าแข้ง (胫)				
น่อง (小腿)	น่อง (小腿)				
เข่า (膝)	เข่า (膝)	เข่า (膝)		เข่า (膝)	เข่า (膝)
ข้อเท้า (脚踝)	ข้อเท้า (脚踝)				ข้อเท้า (脚踝)
ตีน (脚)	เท้า (脚)	เท้า (足)	เท้า (足)	เท้า (脚)	
หลังเท้า (脚背)	หลังเท้า (脚 背)				
ฝ่าเท้า (脚掌)	ฝ่าเท้า (脚掌)				ตีน เท้า
ปลายเท้า (脚 尖)					(足脚)
ส้นเท้า (脚跟)	ส้นเท้า (脚跟)	ส้นเท้า (脚 跟)			
นิ้วเท้า (脚趾)	นิ้วเท้า (脚趾)				
นิ้วโป้ง (拇趾)	นิ้วหัวแม่เท้า (大脚趾)				นิ้วเท้า (脚趾)
นิ้วชี้ (第二趾)	นิ้วเท้าอันที่ สอง (二脚趾)				

Marieb and Mallatt (1997, p. 3) (ประเทศ สหรัฐอเมริกา)	คณาจารย์ ภาควิชา สรีรวิทยา (2532, น. 6) (ประเทศไทย)	Lim Palyong (1988, p. 227) (ประเทศ เกาหลีใต้)	Tomoe Wakikawa (2011, p. 6) (ประเทศ ญี่ปุ่น)	Hao Jia (2022, p. 38) (ประเทศจีน)	งานวิจัยนี้
นิ้วกลาง (中趾)	นิ้วเท้าอันที่ สาม (三脚趾)				
นิ้วนาง (第四 趾)	นิ้วเท้าอันที่สี่ (四脚趾)				
นิ้วก้อย (小趾)	นิ้วเท้าอันที่ห้า (小脚趾)				
เล็บเท้า (趾甲)					เล็บเท้า (趾甲)
		ร่างกาย (身)	ร่างกาย (身)	ร่างกาย (身)	ร่างกาย (身)
		ใจ (心)		ใจ (心)	ใจ (心)
		ปอด (肺)		ปอด (肺)	ปอด (肺)
		ตับ (肝)	ตับ (肝)	ตับ (肝)	ตับ (肝)
		ลำไส้ (肠)	ลำไส้ (肠)	ลำไส้ (肠)	ลำไส้ (肠)
				กระเพาะ (胃)	กระเพาะ (胃)
				ม้าม (脾)	ม้าม (脾)
		เลือด (血)	เลือด (血)	เลือด (血)	เลือด (血)
เนื้อ (肉)					เนื้อ (肉)
		กระดูก (骨)	กระดูก (骨)	กระดูก (骨)	กระดูก (骨)
				เอ็น (筋)	เอ็น (筋)
ผิว (皮肤)					ผิว หนึ่ง
หนัง (皮肤)					(皮肤)

3. จากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า มีการจำแนกอวัยวะร่างกายทั้งหมด 48 คำ เพื่อให้การจัดกลุ่มมีความเป็นระบบและชัดเจน งานวิจัยนี้จึงแบ่งอวัยวะร่างกายออกเป็น 4 หมวดหลัก ได้แก่ ส่วนหัว (14 คำ) ส่วนลำตัว (10 คำ) ส่วนแขนและขา (12 คำ) กับเครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย (12 คำ) การจัดหมวดหมู่นี้ไม่เพียงช่วยให้เห็นภาพรวมของการกระจายตัวของอวัยวะร่างกายในสุภาษิตไทยและจีนได้ชัดเจนขึ้น แต่ยังช่วยสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของการใช้สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในทั้งสองภาษาได้อย่างชัดเจน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนหัว (14 คำ)

หัว, ศีรษะ (头, 首) หน้า, แก้ม (脸) ผม (发)
หน้าผาก (额头) คิ้ว (眉) ตา (眼, 目) หู
(耳) จมูก (鼻) ปาก (口) ริมฝีปาก (唇)
ฟัน (牙) ลิ้น (舌) คาง (下巴) คอ (颈)

ส่วนลำตัว (10 คำ)

ไหล่ (肩) ออก (胸) นม (乳) เอว (腰) ท้อง
(肚) สะดือ (脐) ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股)
หลัง (背) อวัยวะสืบพันธุ์ (生殖器) ขอก
ก้น (肛门)

ส่วนแขนและขา (12 คำ)

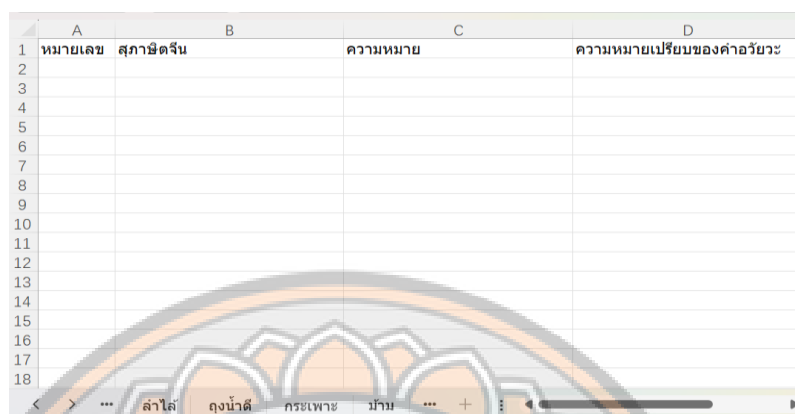
แขน (臂) มือ (手) ข้อมือ (手腕) ข้อศอก
(肘) นิ้วมือ (手指) เล็บมือ (指甲) ขา (腿)
เข่า (膝) ข้อเท้า (脚腕) เท้า (足) นิ้วเท้า
(脚趾) เล็บเท้า (趾甲)

เครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย (12 คำ)

ร่างกาย (身) ใจ (心) ปอด (肺) ตับ (肝)
ลำไส้ (肠) กระเพาะ (胃) ม้าม (脾) เลือด
(血) เนื้อ (肉) กระดูก (骨) เอ็น (筋) ผิว,
หนัง (皮肤)

4. เพื่อให้การจัดหมวดหมู่ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเป็นไปอย่างมีระบบ งานวิจัยนี้ได้จัดสร้างไฟล์เตอร์ข้อมูลออกเป็น 2 ไฟล์เตอร์ ได้แก่ “สุภาษิตไทย” และ “สุภาษิตจีน” โดยภายในแต่ละไฟล์เตอร์ประกอบด้วยไฟล์ Excel จำนวน 4 ไฟล์ ได้แก่ ส่วนหัว ส่วนลำตัว ส่วนแขนและขา และเครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย การจัดหมวดหมู่เช่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นระบบมากขึ้น ช่วยให้สามารถจำแนกสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในแต่ละภาษาได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของทั้งสองภาษา ยกตัวอย่างเช่น ในหมวด เครื่อง

ในและส่วนที่มีตัวร่างกาย ได้มีการจัดทำตารางข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 12 ตาราง โดยรายละเอียดของการเก็บรวบรวมและการบันทึกข้อมูลเป็นไปตามรูปแบบตัวอย่างดังต่อไปนี้

	A	B	C	D
1	หมายเลข	สุภาษิตจีน	ความหมาย	ความหมายเปรียบของคำอวัยวะ
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				

ภาพ 2 ตัวอย่างตารางเก็บสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับเครื่องในและส่วนที่มีตัวร่างกาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการคัดเลือกสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีนจากหนังสือที่กำหนด จำนวน 5 เล่ม โดยได้ข้อมูลสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายจำนวนทั้งสิ้น 338 สุภาษิต และข้อมูลสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย จำนวน 1,182 สุภาษิต
2. บันทึกสุภาษิตที่ผ่านการคัดเลือกแล้วทั้งภาษาไทยและภาษาจีนลงในตารางข้อมูลที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และการเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ
3. แปลสุภาษิตภาษาจีนที่คัดเลือกได้เป็นภาษาไทย เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบความหมายของสุภาษิตทั้งสองภาษาได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ
 - 1.1 นับความถี่ของสุภาษิตที่ปรากฏคำเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน โดยจำแนกตามหมวดหมู่ที่กำหนด ได้แก่ ส่วนหัว ส่วนลำตัว ส่วนแขนและขา และเครื่องในและส่วนที่มีตัวร่างกาย
 - 1.2 คำนวณค่าร้อยละของการปรากฏคำอวัยวะในแต่ละหมวดหมู่ รวมทั้งในภาพรวมของสุภาษิตทั้งสองภาษา

1.3 นำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณในรูปแบบ ตาราง เพื่อให้เห็นการกระจายและแนวโน้มของข้อมูลอย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์เชิงความหมาย

2.1 วิเคราะห์ความหมายของคำอวัยะที่ปรากฏในสุภาษิต โดยพิจารณาทั้ง ความหมายตามตัวอักษร (ความหมายตรง) และ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ (ความหมายเปรียบเทียบ)

2.2 จัดกลุ่มความหมายเปรียบเทียบของคำอวัยะในภาษาไทยและภาษาจีนตามลักษณะความหมายที่สอดคล้องกัน เพื่อสะท้อนการใช้ภาษาในเชิงภาพพจน์

2.3 เปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบระหว่างสองภาษา เพื่อระบุ ความเหมือน และความแตกต่าง ในการใช้คำอวัยะเป็นสัญลักษณ์ทางความคิด

3. การวิเคราะห์โลกทัศน์

3.1 วิเคราะห์โลกทัศน์ที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน โดยพิจารณาค่านิยม แนวคิด และทัศนคติที่แฝงอยู่ในสุภาษิต

3.2 จำแนกประเด็นโลกทัศน์ที่พบจากสุภาษิต

3.3 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน เพื่อสรุปภาพรวมของความสอดคล้องและความแตกต่างทางวัฒนธรรม ที่สะท้อนผ่านการใช้คำอวัยะร่างกายในสุภาษิต

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย

ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลจากการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะการวิจัยในประเด็นขยายประเด็นการศึกษาต่อ และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตไทย และจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

สุภาษิตเป็นคลังภูมิปัญญาที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม การศึกษาสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะชี้ให้เห็นการรับรู้และการตีความ “ร่างกาย” ในเชิงสัญลักษณ์แล้ว ยังสะท้อนโลกทัศน์และโครงสร้างทางความคิดของผู้คนในแต่ละวัฒนธรรม งานวิจัยฉบับนี้ได้รวบรวมสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับร่างกายจำนวนทั้งสิ้น 1,520 บท โดยแบ่งเป็นสุภาษิตไทย 338 บท และสุภาษิตจีน 1,182 บท สุภาษิตเหล่านี้ครอบคลุมอวัยวะร่างกายจำนวน 36 อวัยวะ ซึ่งในจำนวนนี้มีอยู่ 9 อวัยวะที่ปรากฏเฉพาะในภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของการกระจายตัวของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ จึงได้จัดทำตารางแสดงจำนวนและร้อยละของสุภาษิตที่มีคำอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของสุภาษิตที่มีคำอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน

ลำดับ	อวัยวะ ร่างกาย	จำนวนสุภาษิต ภาษาไทย	จำนวนสุภาษิต ภาษาจีน	ร้อยละภาษา ไทย (%)	ร้อยละ ภาษาจีน (%)
1	หัว, ศีรษะ	22	158	6.51	13.37
2	หน้า, แก้ม	49	89	14.50	7.53
3	ผม	5	7	1.48	0.59
4	ตา	21	78	6.21	6.60
5	หู	13	16	3.85	1.35
6	จมูก	2	2	0.59	0.17
7	ปาก	39	141	11.54	11.93
8	ฟัน	1	10	0.30	0.85
9	ลิ้น	2	21	0.59	1.78

ลำดับ	อวัยวะ ร่างกาย	จำนวนสุภาษิต ภาษาไทย	จำนวนสุภาษิต ภาษาจีน	ร้อยละภาษาไทย (%)	ร้อยละ ภาษาจีน (%)
10	คอ	6	1	1.78	0.08
11	อก	6	2	1.78	0.17
12	ท้อง	6	31	1.78	2.62
13	ก้น	4	1	1.18	0.08
14	หลัง	6	12	1.78	1.02
15	แขน	5	4	1.48	0.34
16	มือ	21	111	6.21	9.39
17	ข้อศอก	2	1	0.59	0.08
18	นิ้วมือ	3	8	0.89	0.68
19	ขา	2	8	0.59	0.68
20	เข่า	2	2	0.59	0.17
21	เท้า	3	32	0.89	2.71
22	ร่างกาย	2	55	0.59	4.65
23	ใจ	99	302	29.29	25.55
24	เลือด	3	7	0.89	0.59
25	เนื้อ	5	18	1.48	1.52
26	กระดูก	4	22	1.18	1.86
27	ผิว,หนัง	3	11	0.89	0.93
28	นม	1	0	0.30	0.00
29	เล็บมือ	1	0	0.30	0.00
30	คิ้ว	0	8	0.00	0.68
31	ริมฝีปาก	0	3	0.00	0.25
32	ไหล่	0	5	0.00	0.42
33	เอว	0	11	0.00	0.93

ลำดับ	อวัยวะ ร่างกาย	จำนวนสุภาษิต ภาษาไทย	จำนวนสุภาษิต ภาษาจีน	ร้อยละภาษาไทย (%)	ร้อยละ ภาษาจีน (%)
34	ตับ	0	1	0.00	0.08
35	ลำไส้	0	3	0.00	0.25
36	เอ็น	0	1	0.00	0.08

จากตาราง 2 เห็นได้ว่าสุภาษิตไทยและจีนมีการเลือกใช้อวัยวะร่างกายที่แตกต่างกันทั้งในด้านปริมาณและความหลากหลาย ซึ่งสะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมและโลกทัศน์ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นในบทนี้จะมุ่งเน้นการเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะทั้ง 36 อวัยวะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่มีอวัยวะร่างกายเดียวกันในภาษาไทยและภาษาจีน

สุภาษิตที่ปรากฏที่อวัยวะร่างกายเดียวกันในภาษาไทยและภาษาจีนมีจำนวนทั้งหมด 1,486 บท โดยครอบคลุมถึง 27 ส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว, ศีรษะ (头, 首) หน้า, แก้ม (脸) ผม (发) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) ปาก (口) ฟัน (牙) ลิ้น (舌) คอ (颈) อก (胸) ท้อง (肚) ก้น, ตูด (臀, 屁股) หลัง (背) แขน (臂) มือ (手) ข้อศอก (肘) นิ้วมือ (手指) ขา (腿) เข่า (膝) เท้า (足) ร่างกาย (身) ใจ (心) เลือด (血) เนื้อ (肉) กระดูก (骨) และผิว, หนัง (皮肤) เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำเสนอการอธิบายตามการจำแนกข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ได้แก่ ส่วนหัว ส่วนลำตัว ส่วนแขนและขา เครื่องในและส่วนที่มีทั่วร่างกาย ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับส่วนหัว

จากข้อมูลที่รวบรวมได้พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับส่วนหัวทั้งหมด 683 บท โดยในจำนวนนี้เป็นสุภาษิตไทย 160 บท และสุภาษิตจีน 523 บท ครอบคลุมถึง 10 ส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว, ศีรษะ (头, 首) หน้า, แก้ม (脸, 面) ผม (发) ตา (眼, 目) หู (耳) จมูก (鼻) ปาก (口) ฟัน (牙) ลิ้น (舌) และคอ (颈) ซึ่งลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับส่วนหัว สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. หัว, ศีรษะ (头, 首)

คำว่า “หัว, ศีรษะ” หมายถึง ส่วนร่างกายคนและสัตว์ที่เป็นส่วนบนต่อจากคอขึ้นไป จากการวิเคราะห์พบว่า ในภาษาไทยและภาษาจีน คำว่า “หัว, ศีรษะ และ 头, 首” มีความหมายที่สอดคล้องกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากหัวหรือศีรษะเป็นอวัยวะทำหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนไหวและ

ประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ จึงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีบทบาทนำในโครงสร้างของร่างกาย จากการเก็บข้อมูล พบว่าสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “หัว, ศีรษะ และ 头, 首” มีทั้งหมด 180 บท โดยเป็นสุภาษิตไทย 22 บท สุภาษิตจีน 158 บท จากการศึกษาข้อมูลพบว่า คำว่า “หัว” หรือ “ศีรษะ” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย และถูกนำไปใช้ในสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หัวอย่างแพร่หลาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หัว, ศีรษะ (头, 首)

1.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ศักดิ์ศรี เช่น

ตบหัวกลางศาลา ขอขมาที่บ้าน (在亭子里打人家的头, 却在家里道歉。) สุภาษิตนี้ คำว่า “หัว” แทนศักดิ์ศรีและเกียรติของบุคคล การ “ตบหัว” หมายถึงการทำให้บุคคลนั้นได้รับความอับอายหรือลดทอนศักดิ์ศรีของตนเอง โดยเฉพาะเมื่อกระทำต่อหน้าสาธารณชน แต่กลับมาขอโทษเป็นการส่วนตัวที่บ้าน เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการให้เกียรติและรักษาศักดิ์ศรีของผู้อื่น

ตบหัวแล้วลูบหลัง (先打头再安抚后背。) สุภาษิตนี้ คำว่า “หัว” เป็นสัญลักษณ์ของศักดิ์ศรีของบุคคล ขณะที่การ “ตบหัว” สื่อถึงการตำหนิ ดุด่า หรือลงโทษ ส่วน “ลูบหลัง” หมายถึงการปลอบโยนหรือพยายามทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ความหมายของสุภาษิตนี้สะท้อนถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มักใช้วิธีการลงโทษหรือวิพากษ์วิจารณ์ก่อน แล้วจึงค่อยปลอบประโลมหรือให้กำลังใจในภายหลัง

1.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง จุดเริ่มต้น เช่น

หัวมังกูท้ายมังกร (头是蜥蜴, 尾巴是龙。) สุภาษิตนี้มีการใช้คำว่า “หัว” และ “ท้าย” เป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดย “มังกู” หมายถึงสัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็กคล้ายจิ้งจก ส่วน “มังกร” เป็นสัตว์ในตำนานที่ยิ่งใหญ่และทรงพลัง การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด

ดับไฟแต่หัวลม (在风头就把火熄灭。) สุภาษิตนี้ “หัวลม” หมายถึงต้นทาง จุดเริ่มต้น หรือจุดกำเนิดของลม ในบริบทนี้ “หัว” เป็นสัญลักษณ์แทนจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ การควบคุมหรือจัดการที่ “หัว” หมายถึงการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาลุกลามหรือขยายตัว เปรียบเสมือนการดับไฟตั้งแต่ต้นลม เป็นการเตือนให้รีบแก้ไขหรือหยุดยั้งปัญหาตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม ก่อนที่จะบานปลาย

1.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ชีวิต เช่น

คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย สามคนแสนสบาย (一个人头不保, 两个人是生死之交, 三个人则轻松自在。) สุภาษิตนี้ คำว่า “หัว” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แทนชีวิตและความปลอดภัย ในบริบทของสุภาษิตนี้มีความหมายเชิงอุปมาอุปไมยว่า การสูญเสียชีวิตหรือ

เผชิญกับอันตราย และได้ระบุว่าหากอยู่เพียงลำพัง อาจเผชิญกับอุปสรรคและความล้มเหลวได้ง่าย แต่เมื่อมีสองคน ความสัมพันธ์และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะช่วยให้สามารถรับมือกับอุปสรรคได้ดียิ่งขึ้น และหากมีสามคนขึ้นไป การทำงานหรือการดำเนินชีวิตจะราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.1.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สติปัญญา ความสามารถหรือประสบการณ์ เช่น

แก้หัวหงอกแล้ว ปากยังไม่สิ้นกลิ่นนํ้านม (头发都白了, 嘴里还未脱去奶腥
味。) สุภาชิตน์ คำว่า “หัว” ใช้แทน “เส้นผม” โดยสีของเส้นผมสามารถแสดงถึง สติปัญญาหรือประสบการณ์ ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่แม้จะมีอายุมากและผมกลายเป็นสีขาวแล้ว แต่ยังคงมีพฤติกรรมหรือคำพูดที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สมกับวัย เหมือนกับเด็กที่ยังไม่โตเต็มที่

ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด (知识多得淹过头, 却保不住自己。) สุภาชิตน์ คำว่า “หัว” มีความหมายแทนปริมาณความรู้และระดับปัญญาที่บุคคลมีอยู่ จะสื่อถึงความไม่สมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ คือ แม้จะมีความรู้มาก แต่หากขาดทักษะการประยุกต์ใช้ ขาดไหวพริบ หรือความสามารถในการตัดสินใจ ก็ไม่สามารถจัดการกับสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุภาชิตน์จึงเป็นการเตือนให้ตระหนักว่า ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องรู้จักนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์จริงในชีวิตประจำวัน และต้องพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและเอาตัวรอดควบคู่กันไป

1.1.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญหรือฐานะ เช่น

เสียทองเท่าหัว ไม่ยอมเสียผัวให้ใคร (宁可失去与头等重的金子, 也不愿将丈夫让给他人。) สุภาชิตน์ คำว่า “หัว” ในสุภาชิตน์สื่อถึงศีรษะ ซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญของร่างกาย การเปรียบเทียบมูลค่าทองคำเท่าศีรษะ แสดงถึงความสำคัญและคุณค่าของสามีที่มีต่อภรรยา ซึ่งหมายความว่า ยอมเสียทรัพย์สินที่มีมูลค่ามาก แต่ไม่ยอมเสียสามีให้กับคนอื่น

1.1.6 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

หาเหาใส่หัว (往头上放虱子。) สุภาชิตน์ คำว่า “หัว” เป็นสัญลักษณ์แทนคน หมายถึงการจงใจนำปัญหาหรือความยุ่งยากมาสู่ตนเอง ทั้งที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ใช่ของตน จนเกิดปัญหาตามมา

ใส่บาตรอย่าถามเจ้าหัว (施舍时不要询问对方是谁。) สุภาชิตน์ คำว่า “หัว” ในสุภาชิตน์สื่อถึงพระภิกษุหรือผู้รับบาตร การใช้คำว่า “เจ้าหัว” เป็นการเรียกแทนผู้รับบาตร ซึ่งหมายความว่า เมื่อจะทำบุญหรือให้สิ่งใดแก่ผู้ที่ยืนดีรับอยู่แล้ว ไม่ควรถามหรือเลือกปฏิบัติ

1.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาชิตินี้เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย หัว, ศีรษะ (头, 首)

1.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ศักดิ์ศรี เช่น

欠字两头低。(อักษร 欠 qian ก้มหัวทั้งสองด้าน) สุภาชิตินี้ คำว่า “欠 qian” มีลักษณะโครงสร้างของตัวอักษรที่ทั้งส่วนบนและส่วนล่างโค้งลงคล้ายกับการ “ก้มหัว” จึงกลายเป็นภาพแทนของการ “ก้มศีรษะ” ทั้งสองด้าน สุภาชิตินี้อาศัยรูปลักษณะของตัวอักษรมาแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงทางสังคมว่า เมื่อเป็นหนี้ คนมักตกอยู่ในสถานะที่ต่ำต้อย ไม่มีศักดิ์ศรี ต้องก้มหน้ารับสภาพ จากแง่ความหมายทางภาษา “หัว” ในสุภาชิตินี้ไม่ได้หมายถึงอวัยวะตามตัวอักษรเท่านั้น แต่กลายเป็นสัญลักษณ์แทนศักดิ์ศรีของบุคคล

在人矮檐下，怎敢不低头。(อยู่ใต้ชายคาเตี้ย จะกล้าไม่ก้มหัวได้อย่างไร) หมายถึง เมื่ออยู่ใต้ชายคาที่ต่ำ คนก็ย่อมต้องก้มศีรษะเดินผ่านโดยไม่อาจเงยหน้าได้ “低头” หรือ การก้มหัว หมายถึง การยอมอ่อนข้อ ยอมจำนน หรือน้อมรับ สุภาชิตินี้จึงใช้ภาพกายภาพของการ “ก้มหัว” ใต้ชายคามาแสดงความหมายเชิงสังคมว่า เมื่อคนหนึ่งตกอยู่ใต้ผู้อื่นหรืออยู่ในสถานะที่ต่ำกว่า ย่อมไม่อาจแสดงท่าทีแข็งขืนหรือถือทิฐิได้ จากแง่ความหมายทางภาษา “หัว” ในบริบทนี้ทำหน้าที่เป็น สัญลักษณ์ของศักดิ์ศรีของบุคคล

1.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง จุดเริ่มต้น เช่น

风是雨的头。(ลมคือหัวของฝน) หมายถึง เมื่อลมพัดมา แสดงว่าฝนกำลังจะตามมา ลมจึงเป็นสัญญาณแรกหรือจุดเริ่มต้นของฝน สุภาชิตินี้ใช้การเปรียบเทียบตามปรากฏการณ์ทางธรรมชาติว่า ลมมักจะมาก่อนฝนเสมอ จึงถือว่า “ลม” เป็น “หัว” ของฝน คำว่า “หัว” ในบริบทนี้ไม่ได้หมายถึงอวัยวะส่วนศีรษะของคน แต่ทำหน้าที่เป็น ตัวแทนของจุดเริ่มต้นหรือสัญญาณนำของบางสิ่ง ซึ่งในบริบทนี้ก็คือจุดเริ่มต้นของฝน สุภาชิตินี้จึงสื่อความหมายเชิงนัยว่า เหตุการณ์หนึ่งมักมีสัญญาณหรืออาการนำมาก่อน เช่นเดียวกับลมที่เป็นหัวของฝน

千丈长绳，从头搓起。(เชือกยาวพันจั้ง ต้องปั่นจากปลายหัว) หมายถึง ไม่ว่าเชือกจะยาวเพียงใด ก็ต้องเริ่มม้วนหรือบิดเกลียวจาก “หัวเชือก” ใช้ภาพเปรียบเทียบจากกระบวนการทำเชือกในชีวิตจริง ซึ่งต้องปั่นเชือกจากปลายด้านหนึ่งก่อนเสมอ ไม่สามารถข้ามขั้นหรือทำจากตรงกลางได้ จึงสะท้อนหลักคิดว่า งานใด ๆ ก็ตามต้องมีการเริ่มต้น คำว่า “หัว” ในบริบทนี้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ “จุดเริ่มต้น” สุภาชิตินี้จึงสื่อความหมายเชิงนัยว่า ทุกสิ่งมีจุดเริ่มต้น งานใหญ่ก็ต้องเริ่มจากจุดเล็ก ๆ เช่นเดียวกับเชือกยาวพันจั้งที่ต้องเริ่มจากหัว จึงจะเสร็จสมบูรณ์ได้ในที่สุด

1.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ชีวิต เช่น

脑袋掉了碗大个疤。(หัวหลุดไปก็แค่เป็นแผลเท่าซาม) หมายถึง แม้จะเสียศีรษะไป ก็แค่มีแผลเท่าซาม เป็นคำพูดประชดประชันที่แสดงถึง ความไม่กลัวตาย กล่าวหาแบบสุดขีด คำว่า “脑袋” หรือ “หัว” ในบริบทนี้ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของชีวิตหรือจุดสิ้นสุดของการมีอยู่ของคน ๆ หนึ่ง สุภาษิตนี้จึงสะท้อนทัศนคติแบบประชดประชันของคนที่กำลังทำหยาบอำนาจ ไม่หวาดหวั่นต่อผลลัพธ์ใด ๆ แม้สิ่งนั้นจะร้ายแรงถึงชีวิตก็ตาม

穷不过讨吃，怕不过杀头。(ความจนก็แค่ต้องไปขอทาน ความกลัวก็แค่ถูกตัดหัว) หมายถึง ความจนที่สุดก็แค่ต้องออกไปขอทานกิน ความกลัวที่สุดก็แค่ถึงขั้นตาย เป็นสุภาษิตที่พูดเพื่อแสดงทัศนคติแบบเด็ดเดี่ยว กล่าวหา จึงเป็นคำกล่าวที่ทำให้กำลังใจ หรือกระตุ้นให้กล้าตัดสินใจในยามเผชิญวิกฤต คำว่า “头” ใน “杀头” (ตัดหัว) ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง “ศีรษะ” โดยตรง แต่ในเชิงความหมายหมายถึง ความตาย การสูญเสียถึงชีวิต หรือจุดจบอย่างร้ายแรงที่สุด สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า แม้ผลลัพธ์จะเลวร้ายที่สุดถึงขั้นเสียชีวิต ก็ยังไม่ควรหวาดกลัวจนไม่กล้าเผชิญกับปัญหา

1.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สติปัญญา ความสามารถหรือประสบการณ์ เช่น

跌了跤会认路，碰了头会知物。(สะดุดล้มแล้วจะจำทางได้ ศีรษะชนแล้วจึงรู้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร) หมายถึง เมื่อคนเราล้มลงหรือประสบกับความผิดพลาด จะสามารถจดจำและเรียนรู้ได้ว่าเส้นทางไหนไม่ควรเดิน และเมื่อเผชิญหน้ากับอุปสรรคอย่างแท้จริง ก็จะเข้าใจและตระหนักถึงสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น คำว่า “หัว” ในเชิงความหมาย ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของการรับรู้ การเผชิญหน้า และประสบการณ์โดยตรง สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า การเรียนรู้หรือเข้าใจอะไรอย่างแท้จริง มักจะต้องเกิดจาก การกระทำและประสบการณ์จริง

有这样大的头，才敢戴这样大的帽。(มีหัวใหญ่ขนาดนี้ ถึงจะกล้าใส่หมวกใหญ่ขนาดนี้) หมายถึง ผู้ที่กล้ารับตำแหน่งใหญ่ หรือรับผิดชอบในหน้าที่สำคัญได้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถหรือคุณสมบัติเพียงพอเสียก่อน เป็นสุภาษิตที่ใช้เปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์ ระหว่าง “หัว” กับความสามารถ และ “หมวก” กับตำแหน่ง อำนาจ หรือภาระหน้าที่ คำว่า “หัว” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึงส่วนของร่างกายที่สวมหมวกได้โดยตรง แต่ในเชิงความหมายทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของ ความสามารถ ฐานะ หรือคุณสมบัติส่วนบุคคล สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า ผู้ใดจะรับภาระใหญ่ หรือดำรงตำแหน่งสูง ก็ต้องมีความสามารถที่เหมาะสมกับบทบาทนั้น

1.2.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญหรือฐานะ เช่น

拿鱼先拿头，刨树要刨根。(จับปลาให้จับที่หัว ขุดต้นไม้ให้ขุดที่ราก)
หมายถึง การจะทำสิ่งใดให้ได้ผล ควรเริ่มที่จุดสำคัญหรือจุดตั้งต้นของสิ่งนั้น คำว่า “หัว” ในบริบทนี้ แม้ตามรูปศัพท์จะหมายถึงศีรษะหรือหัวโดยตรง แต่ในเชิงความหมายกลายเป็นสัญลักษณ์ของจุดควบคุมสำคัญของปัญหา สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า การลงมือแก้ไขปัญหา ต้องมีทิศทาง รู้จักจับให้ถูกจุด

要得出人头，除非书中求。(หากต้องการมีหัวในสังคม ต้องแสวงหาจากในตำรา) หมายถึง หากคนต้องการประสบความสำเร็จ โดดเด่น หรือมีชื่อเสียงในสังคม จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาและความรู้จากตำรา “出人头地” (โผล่หัวเหนือผู้อื่น) เป็นสำนวนหมายถึง “ประสบความสำเร็จเหนือคนทั่วไป” คำว่า “หัว” ในบริบทนี้ กลายเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จ และสถานะที่สูงกว่า สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า การจะมีที่ยืนในสังคม ต้องอาศัยการอ่านหนังสือ เรียนรู้ และสั่งสมความรู้

1.2.6 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

一个脑袋上的头发有黑有白。(บนหัวเดียวกัน มีทั้งผมขาวและผมดำ)
หมายถึง บนหัวของคนคนหนึ่งสามารถมีได้ทั้งผมสีดำและสีขาว คำว่า “脑袋” ในบริบทนี้อยู่ในวลี “脑袋上的头发” (เส้นผมบนศีรษะ) ซึ่งในทางรูปศัพท์หมายถึง “ศีรษะ” จริง ๆ แต่ในเชิงความหมายทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของมนุษย์ โดยใช้ “หัว” แสดงให้เห็นว่า แม้ในคน ๆ เดียว ก็สามารถมีความแตกต่างในตัวเองได้ สุภาษิตนี้จึงแสดงให้เห็นว่า “ศีรษะ” ไม่ได้เพียงแค่หมายถึงอวัยวะ แต่ยังเป็นตัวแทนของตัวบุคคล

冤家对头，各有相报。(เวรกรรมแต่ละฝ่าย ต่างก็มีจุดที่ต้องชำระบัญชีกัน) หมายถึง คนที่มีเวรกรรมหรือเป็นศัตรูกัน ย่อมมีโอกาสได้ “ชำระบัญชี” ต่อกัน คำว่า “头” ในวลี “对头” (ฝ่ายตรงข้าม, ศัตรู, คู่ต่อสู้) แม้ตามรูปศัพท์จะหมายถึง “หัว” แต่ในบริบทนี้ ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของบุคคลที่อยู่ตรงข้าม หรือศัตรูโดยตรง ซึ่งหมายถึงคนที่มีความขัดแย้งกันโดยเฉพาะ

1.2.7 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง จุดจบ เช่น

好官不到头。(ขุนนางดีมักไม่ถึงหัว) หมายถึง คนที่เป็นขุนนางที่ดี มักจะไม่ได้อยู่ในตำแหน่งนานหรือไปไม่ถึงจุดสูงสุดของอาชีพการงาน ในวลี “不到头” (ไปไม่ถึงหัว/ปลาย) แม้คำว่า “หัว” ตามรูปศัพท์จะหมายถึงศีรษะ แต่ในบริบทนี้ ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของปลายทางของเส้นทางชีวิตหรือหน้าที่ หรือจุดสิ้นสุด สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า แม้จะเป็นคนดี แต่ในระบบที่ไม่ยุติธรรม คนดีกลับมักไม่สามารถอยู่รอดถึงจุดสูงสุดได้

恩爱夫妻不到头。(สามีภรรยาที่รักกันมาก มักอยู่ด้วยกันไม่ถึงหัว)
หมายถึง คู่รักที่รักกันมาก มักจะมีอุปสรรคหรือโชคร้ายคาดขวาง ทำให้ไม่ได้ครองคู่กันไปจนถึงบั้น
ปลายชีวิต คำว่า “หัว” ไม่ได้หมายถึงศีรษะของร่างกาย แต่เป็นสัญลักษณ์ของปลายทางของ
ความสัมพันธ์หรือ บั้นปลายของชีวิตคู่ สุภาษิตนี้จึงเปรียบเปรยว่า ความรักที่ลึกซึ้งอาจเผชิญอุปสรรค
มากกว่าที่คิด และแม้จะรักกันมาก ก็อาจไม่มีโอกาสอยู่ด้วยกันจนแก่เฒ่า

1.2.8 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ผู้นำ เช่น

人有头，家有主。(คนมีหัว บ้านมีเจ้าของ) หมายถึง ไม่ว่าจะเป็นปัจเจก
บุคคลหรือระบบครอบครัว ล้วนต้องมีผู้ควบคุมหรือจุดศูนย์กลางเพื่อดำเนินไปได้อย่างมั่นคง สุภาษิตนี้
จึงเปรียบเปรยให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคลหรือครอบครัว ต่างต้องมีศูนย์กลางของการควบคุม
ซึ่ง “หัว” ในบริบทนี้ สื่อถึงผู้นำ ความมีสติ ทิศทางชีวิต และความรับผิดชอบส่วนตน

鸟无头不飞，人无头不走。(นกไม่มีหัวจะบินไม่ได้ คนไม่มีหัวจะเดิน
ไม่ได้) หมายถึง หากสิ่งมีชีวิตไม่มี “หัว” ก็ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือมีทิศทางได้ คำว่า “หัว” ในบริบท
นี้ สื่อถึงผู้นำ หรือกลไกควบคุมของระบบ สุภาษิตนี้จึงเปรียบเปรยให้เห็นว่า ทั้งในร่างกายและในชีวิต
จริง การไม่มีหัวจึงหมายถึงขาดผู้นำ หรือขาดจุดควบคุม ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือก้าวไป
ข้างหน้าได้

1.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องอวัยวะ ร่างกาย หัว, ศีรษะ (头, 首)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หัว, ศีรษะ และ 头, 首 มีความหมายในเชิง
เปรียบเทียบที่หลากหลาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “หัว, ศีรษะ” เกิดความหมายเชิง
เปรียบเทียบ 6 ความหมาย ได้แก่ ศักดิ์ศรี จุดเริ่มต้น ชีวิต สติปัญญา ความสามารถหรือประสบการณ์
ความสำคัญหรือฐานะ และคน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “头, 首” เกิดความหมายเชิง
เปรียบเทียบ 8 ความหมาย ได้แก่ ศักดิ์ศรี จุดเริ่มต้น ชีวิต สติปัญญา ความสามารถหรือประสบการณ์
ความสำคัญหรือฐานะ คน จุดจบ และผู้นำ สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ
หัว, ศีรษะ และ 头, 首 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หัว, ศีรษะ (头, 首) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ศักดิ์ศรี	3	6
2	จุดเริ่มต้น	2	20
3	ชีวิต	3	13

หมายเลข	ความหมายเปรียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
4	สติปัญญา ความสามารถ หรือประสบการณ์	6	27
5	ความสำคัญหรือสถานภาพ	2	9
6	คน	6	18
7	จุดจบ	0	45
8	ผู้นำ	0	20

จากตาราง 3 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “หัว, ศีรษะ” และ “头, 首” ต่างก็มีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย โดยทั้งสองภาษามีความเหมือนกันหลายด้าน กล่าวคือ มีการใช้ “หัว, ศีรษะ (头, 首)” แทน ศักดิ์ศรี จุดเริ่มต้น ชีวิต สติปัญญาและความสามารถ ความสำคัญหรือฐานะ และคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจร่วมกันของวัฒนธรรมไทยและจีนที่มองว่า “หัว” เป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของร่างกาย อย่างไรก็ตาม สุภาษิตจีนมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่กว้างขวางกว่า ไม่เพียงครอบคลุมทั้ง 6 ความหมายที่ปรากฏในสุภาษิตไทยเท่านั้น แต่ยังขยายไปสู่ ความหมายเกี่ยวกับจุดจบ และผู้นำอีกด้วย ซึ่งสะท้อนมุมมองเฉพาะของภาษาจีนที่เชื่อมโยง “头” เข้ากับโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ด้านอำนาจ และกระบวนการของชีวิต

2. หน้า, แก้ม (脸, 面)

คำว่า “หน้า, แก้ม” หมายถึง ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจนถึงบริเวณคาง จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “หน้า, แก้ม” และ “脸, 面” มีจำนวนทั้งสิ้น 138 บท โดยแบ่งเป็นสุภาษิตไทย 49 บท และสุภาษิตจีน 89 บท สุภาษิตเหล่านี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย และถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในสุภาษิต ซึ่งสามารถจำแนกและอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หน้า, แก้ม (脸, 面)

2.1.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง รูปลักษณ์ เช่น

คนหน้าเนื่อใจเสือกก็เหลือคบ (长得像人, 心却如虎, 难以相处。)
สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีรูปร่างหน้าตาดีหรือดูสุภาพอ่อนโยน แต่แท้จริงแล้วกลับมีจิตใจร้ายดั่งเสือ เป็นคนที่ยากแก่การคบหา คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์ภายนอก” หรือ “ความงามทางกายภาพ” ที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็น ขณะที่ คำว่า “ใจ” สื่อถึงธรรมชาติภายในหรือความจริงแท้ของบุคคล สุภาษิตนี้จึงสะท้อนข้อคิดว่า ไม่ควรตัดสินผู้อื่นเพียงจากรูปลักษณ์ภายนอก เพราะอาจถูกหลอกหลวงจากภาพลักษณ์ที่ไม่ตรงกับความจริง

คบคนให้ดูหน้า ซื้อผ้าให้ดูลาย (交人看脸，买布看纹。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การจะคบหากับใครควรพิจารณาจากรูปลักษณ์หรือท่าทีภายนอกก่อน ส่วนการเลือกซื้อผ้าควรพิจารณาจากลวดลายที่เห็นได้ชัด คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์ภายนอก” หรือ “บุคลิกภาพ” ที่เป็นสิ่งแรกซึ่งผู้อื่นจะเห็นและใช้ประกอบการตัดสินใจ สุภาษิตนี้จึงสื่อข้อคิดว่า รูปลักษณ์หรือสิ่งที่ปรากฏภายนอกมีความสำคัญ เพราะเป็นด่านแรกในการตัดสินใจเลือกคบคนหรือเลือกสิ่งของ ถึงแม้จะไม่สามารถสะท้อนความจริงทั้งหมดได้ แต่ก็ยังเป็นเกณฑ์เริ่มต้นในการพิจารณา

2.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ศักดิ์ศรี เช่น

คนผิดเสียหน้า คนบ้าเสียจริต (做错事的人丢脸，疯子失去理智。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่ทำผิดย่อมถูกตำหนิหรือนินทาจนเสีย “หน้า” หรือเสียเกียรติยศชื่อเสียงไป ส่วนคนบ้าก็ย่อมเสียสติและความสามารถในการควบคุมตนเอง คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ศักดิ์ศรี” หรือ “เกียรติยศ” ของบุคคล ซึ่งสามารถสูญเสียได้หากทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม สุภาษิตนี้จึงสะท้อนว่า ความผิดพลาดทางการกระทำมีผลกระทบโดยตรงต่อเกียรติยศและภาพลักษณ์ของเรา

อย่าข้ามหน้าข้ามตา (不要越过别人的脸和眼。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรก้าวก่ายหรือล่วงเกินสิทธิ หน้าที่ หรือเกียรติยศของผู้อื่น คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ศักดิ์ศรี” และ “เกียรติยศที่ผู้อื่นมีอยู่” การข้ามหน้าข้ามตาจึงหมายถึงการทำให้ผู้อื่นเสียเกียรติ หรือดูหมิ่นศักดิ์ศรีของเขา สุภาษิตนี้จึงเตือนให้รู้จักเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้อื่น ไม่ทำในสิ่งที่จะทำให้ความบาดหมางหรือความไม่พอใจ

2.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

เกิดแล้วตายถ้วนหน้า (生而必死，人人如此。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมาแล้ว ย่อมหนีไม่พ้นความตาย ไม่ว่าจะเป็นใครก็ต้องถึงคราวดับสูญ คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” โดยใช้คำว่า “หน้า” แทนกลุ่มคนทั้งหมด สุภาษิตนี้จึงสื่อถึงความจริงของชีวิตที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่ามีฐานะหรืออำนาจมากเพียงใด สุดท้ายทุกคนก็ต้องพบเจอความตาย

เป็นมนุษย์ปุถุชน ความทุกข์มิได้พ้นจนสักหน้า (作为凡人，没有一个人能摆脱痛苦。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ในฐานะที่เป็นมนุษย์ธรรมดา ย่อมต้องประสบกับความทุกข์ยากลำบาก ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงความทุกข์ได้ คำว่า “หน้า” ในที่นี้ ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ “แต่ละคน” หรือ “ทุกคน” เช่นเดียวกัน โดยชี้ให้เห็นว่าความทุกข์เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์ทุกคน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักความจริงของชีวิตตามแนวคิดพุทธศาสนาที่ว่าความทุกข์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม

2.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย หน้า, แก้ม (脸, 面)

2.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง รูปลักษณ์ เช่น

人不知自丑，马不知脸长。(คนไม่รู้ว่าตนเองขี้เหร่ ม้าไม่รู้ว่าหน้าตนเองยาว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์มักไม่เห็นข้อบกพร่องหรือความน่าเกลียดของตนเอง เช่นเดียวกับที่ม้าไม่รู้ว่าหน้าตนเองยาวเกินไป คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์ภายนอก” หรือ “ความงาม” ของบุคคล สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมองข้ามข้อบกพร่องของตนเอง แต่กลับสามารถสังเกตเห็นข้อบกพร่องของผู้อื่นได้ง่าย

人面相似，人心不同。(หน้าคนคล้ายกัน แต่ใจคนแตกต่างกัน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้รูปร่างหน้าตาของคนเราจะดูคล้ายคลึงกัน แต่ภายในจิตใจกลับแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์ภายนอก” หรือ “ใบหน้า” ที่บ่งบอกถึงความเหมือนทางกายภาพ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนว่า การตัดสินผู้อื่นจากรูปลักษณ์ภายนอกเพียงอย่างเดียวไม่อาจแสดงถึงความจริงแท้ภายในจิตใจได้

2.2.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ศักดิ์ศรี เช่น

打狗也看主人面。(ตีสุนัขยังต้องดูหน้าของเจ้าของ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อจะกระทำการสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น แม้จะเป็นการตำหนิหรือทำร้ายผู้อื่นก็ตาม ก็ควรคำนึงถึงเกียรติยศหรือศักดิ์ศรีของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “เกียรติยศ ศักดิ์ศรี หรือหน้าตา” ของบุคคล การ “ดูหน้าของเจ้าของ” จึงสื่อว่าควรให้เกียรติผู้ที่อยู่เบื้องหลัง ไม่ทำสิ่งที่เป็นการเสียหน้าแก่เขา สุภาษิตนี้จึงเตือนให้ผู้คนรู้จักเกรงใจและเคารพศักดิ์ศรีของผู้อื่น

人大面大。(คนใหญ่หน้าก็ใหญ่) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีตำแหน่งใหญ่โตหรือมีอำนาจสูง ย่อมมีศักดิ์ศรีและเกียรติยศที่มากขึ้นตามไปด้วย คำว่า “หน้า” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ” ของบุคคล โดยเปรียบ “หน้าก็ใหญ่” กับการมีเกียรติที่โดดเด่นและมีอิทธิพลมาก สุภาษิตนี้สะท้อนความคิดว่าฐานะและอำนาจสัมพันธ์กับเกียรติและศักดิ์ศรีที่ผู้อื่นให้การยอมรับ

2.2.3 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง คน เช่น

闻名不如见面。(ได้ยินชื่อเสียงยังไม่สู้ได้พบหน้า) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การฟังชื่อเสียงหรือคำเล่าลือเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่อาจเทียบได้กับการพบเจอและรู้จักเขาด้วยตนเอง คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ตัวบุคคล” หรือ “การได้พบปะกับคนจริง ๆ” มิใช่เพียงภาพลักษณ์หรือชื่อเสียงที่ได้ยินมา สุภาษิตนี้จึงสะท้อนข้อคิดว่า การประเมินหรือตัดสินคน ควรตั้งอยู่บนประสบการณ์ตรงในการพบเจอ ไม่ใช่เพียงคำเล่าลือ

数面成亲旧。(พบหน้าหลายครั้งจนกลายเป็นเพื่อนสนิท) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อผู้คนพบปะกันหลายครั้ง ความสัมพันธ์จะค่อย ๆ พัฒนาและแน่นแฟ้นจนกลายเป็นเพื่อนสนิทหรือญาติมิตร คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “บุคคล” หรือ “การได้พบกันแบบตัวต่อตัว” การเป็นเพื่อนสนิทสื่อถึงการสร้างความผูกพันที่เกิดจากการพบปะซ้ำ ๆ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนข้อคิดว่า ความสัมพันธ์และความสนิทสนมต้องอาศัยเวลาและการพบเจอจริง

2.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

山里天, 孩儿脸。(อากาศบนภูเขาเหมือนใบหน้าที่ของเด็ก) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า อากาศบนภูเขาเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วและคาดเดายาก เปรียบเหมือนใบหน้าที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกเปลี่ยนไปมาอย่างฉับพลัน คำว่า “หน้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อารมณ์และนิสัยใจคอของบุคคล” ที่ไม่มั่นคงและเปลี่ยนแปลงง่าย สุภาษิตนี้จึงสะท้อนข้อคิดว่า ทั้งธรรมชาติและมนุษย์ต่างก็มีสิ่งที่ไม่แน่นอน ควรเตรียมใจรับมือกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

天下无难事, 只怕老面皮。(ในโลกนี้ไม่มีเรื่องยาก เพียงกลัวคนหน้าด่าน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากบุคคลมีความกล้า ความอดทน และไม่รู้จักอาย ก็จะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ แม้เป็นเรื่องยากเพียงใด คำว่า “หน้าด่าน” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพ” โดยเฉพาะความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนข้อคิดว่า ความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับความง่ายหรือยากของงาน แต่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล

2.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องอวัยวะร่างกาย หน้า, แก้ม (脸, 面)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หน้า, แก้ม (脸, 面) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “หน้า, แก้ม” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ รูปลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “脸, 面” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ได้แก่ รูปลักษณ์ ศักดิ์ศรี คน และอุปนิสัย สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ หน้า, แก้ม และ 脸, 面 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หน้า, แก้ม (脸, 面) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	รูปลักษณ์	28	35
2	ศักดิ์ศรี	13	19
3	คน	8	19
4	อุปนิสัย	0	16

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่า คำว่า “หน้า, แก้ม” ในสุภาษิตไทยและคำว่า “脸, 面” ในสุภาษิตจีนต่างมีการขยายความหมายในเชิงเปรียบเทียบ แต่มีความเหมือนและความแตกต่างที่ชัดเจน กล่าวคือ ทั้งสองภาษาใช้เพื่อสื่อถึง รูปลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคน ซึ่งสะท้อนว่าความคิดเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับ “ใบหน้า” ในฐานะส่วนสำคัญของร่างกาย ได้รับการตีความในทำนองเดียวกัน โดยมุ่งไปที่การสื่อสารเรื่องเกียรติยศ การปรากฏตัว และบทบาททางสังคม อย่างไรก็ตาม ในภาษาจีนให้ความสำคัญกับ “อุปนิสัย” ของบุคคล ซึ่งปรากฏถึง 16 บท ขณะที่สุภาษิตไทยไม่ปรากฏ แสดงถึงแนวโน้มที่ภาษาจีนใช้ “脸, 面” เป็นสัญลักษณ์ของลักษณะนิสัยและความเป็นตัวตนภายในของบุคคล

3. ผม (发)

คำว่า “ผม” หมายถึง ขนที่ขึ้นอยู่บนศีรษะ โดยปกติเป็นเส้นยาว บางทีก็ใช้เข้าคู่กับคำ ผัว เป็น ผมผัว หรือ ผัวผม จากการเก็บข้อมูล พบว่าสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ผม และ 发 มีทั้งหมด 12 บท โดยเป็นสุภาษิตไทย 5 บท สุภาษิตจีน 7 บท ซึ่งสามารถจำแนกและอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ผม (发)

3.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อายุ เช่น

คนจะดีต้องดีแต่ผ้าอ้อมปาก คนจะวอกผมหงอกก็ดีไม่ได้ (一个人若品行好, 从穿尿布时就会好; 一个人若喜欢说谎, 即使白了头发也不会变好。) สุภาษิตนี้ คำว่า “ผมหงอก” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แทน อายุและประสบการณ์ชีวิต ในบริบทของสุภาษิตนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า แม้จะมีอายุเพิ่มขึ้นและผ่านประสบการณ์มากมาย หากมีนิสัยไม่ดีติดตัวมาตั้งแต่เด็ก ก็ยากที่จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

3.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การแต่งกาย เช่น

หวีผมแต่พอเกล้า กินเหล้าแต่พอเมา (梳头只梳到能盘好发髻, 喝酒只喝到微醺即可。) สุภาษิตนี้ คำว่า “ผม” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แทน การแต่งกาย ในบริบทของสุภาษิตนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า การทำอะไรก็ตามควรรู้จักความพอเหมาะพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป เช่น การแต่งกายหรือดูแลตัวเองไม่ต้องฟุ่มเฟือยจนเกินงาม และการดื่มสุราก็ควรพอดีเพื่อความรื่นรมย์ ไม่ให้เกิดโทษ สุภาษิตนี้จึงสื่อถึงความสำคัญของการรู้จักประมาณตนและควบคุมตนเอง

3.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สิ่งสำคัญ เช่น

อย่ารักเหากว่ารักผม (不要爱虱子胜过爱头发。) สุภาษิตนี้ คำว่า “ผม” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แทน สิ่งสำคัญ ในบริบทของสุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรให้ความสำคัญกับสิ่งเล็กน้อยหรือสิ่งที่เป็นโทษมากกว่าสิ่งที่มีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์แท้จริง เตือนให้รู้จักแยกแยะว่า

อะไรควรให้ความรักหรือความใส่ใจมากกว่า สุภาษิตนี้จึงสื่อถึงการจัดลำดับความสำคัญให้ถูกต้อง และไม่หลงไหลในสิ่งที่ไม่ควรให้คุณค่ามากเกินไป

3.1.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง เรื่องเล็กน้อย เช่น

ตัดผมผิดคิดเจ็ดวันหาย (剪坏的发型，七天就会忘记。) สุภาษิตนี้ คำว่า “ผม” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แทน เรื่องเล็กน้อย ในบริบทของสุภาษิตนี้มีความหมายว่า ปัญหาหรือความผิดพลาดเล็ก ๆ ในชีวิตมักจะจางหายไปตามเวลา ไม่ควรเก็บมาคิดมากหรือตรึงอยู่ในใจนาน สุภาษิตนี้จึงสื่อถึงการมองข้ามข้อผิดพลาดเล็กน้อย และให้ความสำคัญกับสิ่งที่สำคัญกว่าในชีวิต

เส้นผมบังภูเขา (一根头发挡住了山。) สุภาษิตนี้ คำว่า “ผม” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แทน เรื่องเล็กน้อย ในบริบทของสุภาษิตนี้มีความหมายว่า การให้ความสำคัญกับสิ่งเล็กน้อยจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการมองเห็นหรือเข้าใจภาพรวมของปัญหาที่แท้จริง เตือนให้รู้จักมองสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ไม่ปล่อยให้เรื่องเล็ก ๆ มาบดบังสิ่งที่สำคัญกว่า

3.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ผม (发)

3.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อายุ เช่น

白发故人稀。(ผมหงอกเพื่อนเก่าเหลือน้อย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่ออายุมากขึ้นจนผมหงอก ย่อมสูญเสียเพื่อนฝูงหรือคนรู้จักไปตามกาลเวลา คำว่า “发”(ผม) ใน “白发”(ผมหงอก) ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง “เส้นผม” โดยตรง แต่ในเชิงความหมายหมายถึง อายุที่มากขึ้นหรือวัยชรา สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า เมื่อเข้าสู่วัยชรา สิ่งที่ดี ๆ ลดน้อยลง ไม่ใช่แค่พลังกำลัง แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์และมิตรภาพ ทำให้ผู้ฟังตระหนักถึงคุณค่าของมิตรที่ยังคงอยู่

公道世间惟白发，贵人头上不相饶。(ในโลกนี้มีเพียงผมหงอกเท่านั้นที่ยุติธรรม แม้แต่บนศีรษะของคนใหญ่คนโตก็ไม่เว้น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า กาลเวลาหรือความแก่ชราไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าฐานะสูงต่ำหรือมีอำนาจมากเพียงใดก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ คำว่า “ผม” ในบริบทนี้ สื่อถึง กาลเวลาและความเสื่อมตามธรรมชาติ สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเท่าเทียมอย่างแท้จริงของสังขารแห่งชีวิต

3.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง เรื่องเล็กน้อย เช่น

多梳发乱。(หวีผมบ่อยผมยิ่งยุ่ง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำสิ่งใดมากเกินไป อาจก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี คำว่า “ผม” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง “เส้นผม” โดยตรง แต่ในเชิงความหมายหมายถึง สิ่งเล็กน้อยในชีวิตประจำวันที่ควรดูแลให้เหมาะสม สุภาษิตนี้จึงเตือนว่า ความพยายามที่มากเกินไปจนจำเป็น อาจทำให้เรื่องที่ควรจะเรียบง่ายกลับซับซ้อนขึ้น

3.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

头发像韭菜，割了还会生；脑袋像公鸡，砍掉还打鸣。(ผมเหมือนต้นกุยช่าย ตัดแล้วยังงอกได้ หัวเหมือนไก่ ตัดแล้วยังขัน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สิ่งบางอย่างแม้ถูกทำลายหรือสูญเสียไปบางส่วน ก็ยังสามารถฟื้นฟูหรือทำหน้าที่ต่อได้ คำว่า “ผม” ในบริบทนี้ สื่อถึง ความสามารถในการงอกใหม่หรือฟื้นฟู สุภาษิตนี้จึงสะท้อนถึงความยืดหยุ่นและความทนทานของชีวิต

强长发，弱长甲。(คนแข็งแรงผมยาว คนอ่อนแอเล็บยาว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สภาพร่างกายและสุขภาพสะท้อนออกมาทางลักษณะภายนอก คำว่า “ผม” ในบริบทนี้ สื่อถึง สุขภาพที่แข็งแรง สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบว่าผู้ที่มึร่างกายแข็งแรงมักมีเส้นผมดกงาม ในขณะที่ผู้ที่ร่างกายอ่อนแอจะไม่ใส่ใจเรื่องเส้นผมแต่เล็บกลับยาว

3.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ข้อได้เปรียบ เช่น

有头发的，谁肯装秃子。(คนที่มีผมแล้ว ใครจะยอมแกล้งทำเป็นหัวล้าน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีข้อได้เปรียบหรือทรัพยากรอยู่แล้ว ย่อมไม่ยอมทิ้งหรือสร้างทำเป็นไม่มี คำว่า “ผม” ในบริบทนี้ สื่อถึง ข้อได้เปรียบหรือทรัพยากรที่มีอยู่จริง สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบว่า คนที่มีสิ่งติดอยู่แล้ว ย่อมไม่โง่งมที่จะสละไปโดยไม่จำเป็น

3.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ผม (发)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผม (发) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ผม” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ได้แก่ อายุ การแต่งกาย สิ่งสำคัญ และเรื่องเล็กน้อย ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “发” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ได้แก่ อายุ เรื่องเล็กน้อย คน และข้อได้เปรียบ สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ผม และ 发 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ผม (发) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	อายุ	1	3
2	การแต่งกาย	1	0
3	สิ่งสำคัญ	1	0
4	เรื่องเล็กน้อย	2	1

หมายเลข	ความหมายเปรียบ	จำนวนสุภาชิตไทย (บท)	จำนวนสุภาชิตจีน (บท)
5	คน	0	2
6	ข้อได้เปรียบ	0	1

จากตาราง 5 จะเห็นได้ว่า สุภาชิตไทยและสุภาชิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ผม (发)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบที่หลากหลาย และมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างที่สะท้อนแนวคิดทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน โดยในด้านที่เหมือนกันคือ ทั้งสองภาษามีการใช้ “ผม (发)” แทนความหมายเชิงเปรียบเกี่ยวกับ อายุ และเรื่องเล็กน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “ผม” เป็นสิ่งที่สามารถสื่อถึงช่วงวัยของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ในขณะที่ความแตกต่างคือ สุภาชิตไทยมีการใช้ “ผม” เพื่อสื่อถึง การแต่งกายและสิ่งสำคัญ ซึ่งไม่ปรากฏในสุภาชิตจีน สะท้อนให้เห็นว่าภาษาไทยให้ความสำคัญกับ “ผม” ในฐานะองค์ประกอบสำคัญของรูปลักษณ์และบุคลิกภาพภายนอก ส่วนในภาษาจีน “发” กลับมีความหมายเชิงเปรียบเพิ่มเติมในด้าน “คน” และ “ข้อได้เปรียบ” แสดงให้เห็นว่าในวัฒนธรรมจีน “发” ไม่ได้จำกัดอยู่ที่มิติทางกายภาพ แต่ยังเชื่อมโยงกับโอกาส ความได้เปรียบ หรือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย

4. ตา (眼, 目)

คำว่า “ตา” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่ดู จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาชิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ตา (眼, 目) มีจำนวนทั้งสิ้น 99 บท แบ่งเป็นสุภาชิตไทย 21 บท และสุภาชิตจีน 78 บท ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “ตา” และ “眼, 目” ไม่เพียงมีความหมายตรงตามรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบที่หลากหลาย และถูกนำไปใช้ในสุภาชิตอย่างแพร่หลาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายเปรียบของสุภาชิตไทยที่เกี่ยวข้องอวัยวะร่างกาย ตา (眼, 目)

4.1.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

ตาดีได้ ตาร้ายก็เสีย (眼好就得益, 眼差就吃亏。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า การมี “ตาดี” หรือ “ตาร้าย” เปรียบเสมือนความสามารถในการมองเห็น วิเคราะห์ หรือเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องหรือผิดพลาด คำว่า “ตา” ในบริบทนี้ จึงไม่ได้หมายถึง “ดวงตา” ตามร่างกายโดยตรง แต่มีความหมายเชิงเปรียบแทน “ความสามารถในการมองการณ์ไกล มองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ” ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ สุภาชิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าการตัดสินใจใด ๆ หากขาดการพินิจพิเคราะห์หรือการประเมินที่ถูกต้อง ก็อาจนำไปสู่ผลลัพธ์หรือผลเสียได้อย่างมีนัยสำคัญ

ตาไม่มีแวว (眼中无光。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่ดูเหมือนไม่มีศักยภาพ ความสามารถ หรือความเฉลียวฉลาด สื่อถึงการขาดศักยภาพในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การเรียน การทำงาน หรือแม้แต่การมองคน คำว่า “ตา” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “สัญญาณภายในของความเฉลียวฉลาดหรือศักยภาพที่ซ่อนอยู่” สุภาษิตนี้จึงใช้ในการตัดสินเบื้องต้นว่า บุคคลใดมีความน่าสนใจ ควรค่าแก่การส่งเสริมหรือไม่

4.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความรู้สึก เช่น

รักของชายอยู่ที่ดวงตา (男人的爱藏在眼睛里。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ชายแสดงความรู้สึกรักหรือความชอบผ่านทางสายตา คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “ช่องทางในการถ่ายทอดความรู้สึก” โดยเฉพาะความรักหรือความพึงพอใจ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่า สายตาเป็นหนึ่งในภาษากายที่สามารถสื่อสารความรู้สึกของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในบริบทของความรัก

ความรักเขามักรู้เพราะตาหู บอกสิ่งเกิดง่าย (爱情常常通过眼和耳被察觉，细看便知。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความรักหรือความสัมพันธ์ของคนสองคนเปิดเผยออกมาให้เห็นได้ทางท่าที การมอง หรือการพูดคุย คำว่า “ตา” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “เครื่องมือในการสังเกตและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น” สุภาษิตนี้จึงเตือนให้รู้จักใช้สายตาและการฟังเพื่ออ่านความรู้สึกของผู้คนรอบตัว ซึ่งเป็นทักษะในการเข้าใจผู้อื่น

4.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

ผงเข้าตาตัวเองเอาออกลำบาก (沙子进自己眼里，难取出。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อปัญหาเกิดขึ้นกับตัวเองแล้ว มักจะแก้ไขได้ยากกว่าปัญหาของคนอื่น คำว่า “ตา” ในที่นี้ ตัวบุคคล หรือ ตัวตนของเราเอง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของประสบการณ์ ความรู้สึก และปัญหาทั้งหลาย สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า “ตา” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “ตัวบุคคล” หรือ “ชีวิตของตนเอง” โดยชี้ให้เห็นว่า การจัดการกับความทุกข์ ความผิดพลาด หรือปัญหาของตนเองนั้นยากและซับซ้อนกว่าการมองจากภายนอก

4.1.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง รูปลักษณ์ เช่น

คนจะสวย สวยจรรยา ไข่ขาวหวาน (人若要美，美在品德，而不在甜眼。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความงามที่แท้จริงของคนไม่ได้อยู่ที่หน้าตาหรือแววตาที่ดูอ่อนหวาน แต่เป็นความงามที่มาจาก “จรรยา” หรือความประพฤติที่ดี ซึ่งเป็นความงามจากภายใน คำว่า “ตา” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “รูปลักษณ์ภายนอก หรือความงามที่มองเห็นได้ด้วยตา” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การมองคนไม่ควรมองแค่เปลือกนอกหรือแววตา แต่ควรพิจารณาจากพฤติกรรมและคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนความงามแท้จริงจากภายใน

4.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ตา (眼, 目)

4.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

兵刃上没长眼睛。(อาวุธไม่มีตา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า อาวุธหรืออันตรายไม่สามารถเลือกเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ จึงอาจทำร้ายผู้บริสุทธิ์โดยไม่ตั้งใจ เปรียบกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ซึ่งอาจเกิดผลร้ายกับใครก็ได้โดยไม่เจาะจง คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายแทน “ความสามารถในการแยกแยะหรือควบคุมทิศทางของผลกระทบ” สุภาษิตนี้จึงเตือนให้ระมัดระวังต่อสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่นโดยไม่เจตนา

人无前后眼。(มนุษย์ไม่มีตาด้านหน้าและด้านหลัง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นทุกด้านได้ในเวลาเดียวกัน เปรียบเทียบถึงข้อจำกัดของมนุษย์ในการมองทั้งอนาคตและอดีตอย่างชัดเจน หรือการตัดสินใจที่อาจมีช่องว่างเพราะไม่เห็นผลลัพธ์รอบด้าน คำว่า “ตา” ในที่นี้จึงมีความหมายแทน “วิสัยทัศน์ หรือความสามารถในการมองการณ์ไกลและย้อนกลับ” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่า ความไม่รอบคอบหรือการมองไม่ครอบคลุมอาจนำไปสู่ปัญหาในระยะยาว และเป็นการยอมรับธรรมชาติของมนุษย์ที่มีขอบเขตจำกัดในการรับรู้

4.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความรู้สึก เช่น

老乡见老乡，两眼泪汪汪。(ชาวบ้านถิ่นเดียวกันเจอกัน สองตาน้ำตาไหล) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อคนที่จากบ้านเกิดมาอยู่ต่างถิ่นได้พบกับคนบ้านเดียวกัน ย่อมเกิดความรู้สึกซาบซึ้งใจ หวนนึกถึงบ้านเกิด และความผูกพันเดิม ๆ จนกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายแทน “ช่องทางในการแสดงออกทางอารมณ์หรือความรู้สึกภายใน” โดยเฉพาะความรู้สึกอ่อนไหว สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ดวงตาไม่ใช่เพียงอวัยวะในการมองเห็นเท่านั้น แต่ยังเป็นหน้าต่างของความรู้สึก ที่สื่อสารอารมณ์ออกมาโดยไม่ต้องพูด

眼睛是心灵的窗户。(ดวงตาคือหน้าต่างของจิตวิญญาณ) สุภาษิตนี้หมายความว่า ดวงตาสามารถเปิดเผยสภาพจิตใจ ความคิด หรืออารมณ์ของบุคคลได้โดยตรง แม้ไม่พูดก็รู้ว่ารู้สึกอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นความสุข ความเศร้า ความรัก หรือความไม่จริงใจ คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายแทน “ทางผ่านของอารมณ์และความรู้สึกจากจิตใจสู่ภายนอก” เป็นสิ่งที่แสดงตัวตนของคน ๆ หนึ่งได้อย่างชัดเจน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนว่า การสังเกตสายตาและแววตาของใครบางคน คือหนึ่งในวิธีเข้าใจความจริงใจและความรู้สึกของเขา โดยไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด

4.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

熊黑眼直，恶人横目。(หมีตาดตรง คนร้ายชอบเหล่ตา) สุภาษิตนี้หมายความว่า หมีหรือตัวสัตว์ที่ดุร้ายมักมองตรงไปตรงมา แต่คนชั่วหรือคนมีเจตนาไม่ดีมักมองด้วยสายตาเปี่ยงเบนหรือเหล่ตา คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “บุคลิกภาพหรือ

ลักษณะนิสัยภายใน” โดยสะท้อนออกมาทางแวตาทหรือพฤติกรรมการมอง สุภาชิตนี้จึงเตือนให้ระวังบุคคลที่ไม่กล้ามองตรง ๆ เพราะอาจมีความคิดที่ไม่สุจริตแอบแฝงอยู่

眼斜心不正。(ตามองเฉียง ใจไม่ซื่อตรง) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า คนที่ชอบเหล่ตามองคนอื่นแบบไม่ตรงไปตรงมา มักจะเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมหรือไม่จริงใจ เป็นการสื่อถึงลักษณะนิสัยที่ไม่น่าไว้วางใจ คำว่า “ตา” ในที่นี้ มีความหมายแทน “สัญลักษณ์ของจิตใจหรือเจตนา” โดยเฉพาะเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ สุภาชิตนี้สะท้อนให้เห็นว่า วิธีการมองของคนหนึ่งอาจบ่งบอกถึงสภาพจิตใจได้ การมองแบบเฉียงหรือไม่ตรงจึงถูกตีความว่าเป็นสัญญาณของคนที่ไม่จริงใจ หรือคิดร้ายในใจ

4.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

—合眼就是一辈子。(พอหลับตาก็หมดชั่วชีวิตแล้ว) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า ชีวิตของคนเรานั้น เมื่อหลับตาลงหรือผ่านไปเพียงชั่วขณะ เวลาที่ล่วงเลยไปจนถึงนั้น ปลายชีวิตโดยไม่รู้ตัว คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “มนุษย์” หรือ “ชีวิตของคนเรา” โดยสื่อถึงความเปราะบางและไม่แน่นอนของชีวิตมนุษย์ สุภาชิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตของมนุษย์ช่างสั้นนัก การปิดตาหรือหยุดคิดเพียงชั่วครู่ก็อาจทำให้พลาดโอกาสหรือหมดเวลาในชีวิตไปโดยไม่ทันตั้งตัว จึงควรใช้เวลาทุกวินาทีอย่างรู้คุณค่า

—一只眼不是眼，一个儿不壮胆。(มีตาเดียวไม่ถือว่าเป็นตา ลูกคนเดียวไม่กล้า) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า สิ่งที่มีไม่ครบ ย่อมไม่สามารถทำหน้าที่หรือเกิดพลังได้เต็มที่ เช่นเดียวกับการมีลูกคนเดียว อาจทำให้พ่อแม่ไม่กล้าเสี่ยงอะไรใหญ่ ๆ คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “มนุษย์” โดยมองในเชิงจำนวนหรือความพร้อม สุภาชิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ความสมดุลหรือความครบถ้วนในมนุษย์มีความสำคัญ เพราะเมื่อขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไป ก็ยากจะมีความมั่นใจหรือกล้าหาญเต็มที่

4.2.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ตำแหน่ง เช่น

不听老人言，吃亏在眼前。(ไม่ฟังคำผู้เฒ่าผู้แก่ จะเสียเปรียบต่อหน้าของตา) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า หากไม่รับฟังคำแนะนำจากผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่า มักจะต้องพบกับความผิดพลาดหรือปัญหาทันทีในระยะเวลาอันใกล้ คำว่า “ตา” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “สิ่งที่อยู่ตรงหน้า/เหตุการณ์ในปัจจุบัน” ซึ่งเป็นผลลัพธ์หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นทันทีจากการตัดสินใจที่ไม่รอบคอบ สุภาชิตนี้จึงเตือนให้เห็นถึงคุณค่าของคำแนะนำจากผู้อาวุโส

好汉不吃眼前亏。(วีรบุรุษจะไม่เสียเปรียบต่อหน้าของตา) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า คนที่เข้มแข็งหรือมีสติปัญญาจะไม่ยึดติดกับศักดิ์ศรีจนต้องสูญเสียในสถานการณ์เฉพาะหน้า บางครั้งการถอยหรือยอมเสียเปรียบเล็กน้อยในปัจจุบันคือการปกป้องผลประโยชน์ระยะยาว คำว่า “ตา” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “เหตุการณ์หรือปัญหาที่อยู่ตรงหน้า” สุภาชิตนี้

สะท้อนถึงสติปัญญาในการเลือกทางรอดมากกว่าการยึดมั่นถือมั่นในศักดิ์ศรีแบบไร้เหตุผล เป็นการยอมถอยเพื่อรอจังหวะที่ดีกว่า

4.2.6 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สิ่งสำคัญ เช่น

沙粒虽小伤人眼，小雨不停会成灾。(เม็ดทรายแม้จะเล็กก็ทำร้ายตาได้ ฝนปรอย ๆ หากตกไม่หยุดก็อาจทำให้เกิดภัยพิบัติ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้สิ่งเล็กน้อยหรือปัญหาที่ดูเหมือนไม่สำคัญ หากละเลยหรือสะสมต่อเนื่อง อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือผลเสียที่ใหญ่หลวงได้ คำว่า “ตา” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “สิ่งที่มีคุณค่า หรือสิ่งสำคัญที่ต้องใส่ใจ” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า อย่ามองข้ามสิ่งเล็กน้อยที่อาจสร้างผลกระทบอย่างใหญ่หลวง และควรให้ความระมัดระวังแม้ต่อปัญหาที่ดูไร้พิษภัยในตอนต้น

4.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ตา (眼, 目)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตา (眼, 目) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 7 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ตา” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 5 ความหมาย ได้แก่ ความสามารถ ความรู้สึก คน อุปนิสัย และรูปลักษณะ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “眼, 目” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 6 ความหมาย ได้แก่ ความสามารถ ความรู้สึก คน อุปนิสัย สิ่งสำคัญ และตำแหน่ง สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ตา และ 眼, 目 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ตา (眼, 目) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ความสามารถ	11	44
2	ความรู้สึก	8	17
3	คน	1	8
4	อุปนิสัย	0	2
5	รูปลักษณะ	1	0
6	สิ่งสำคัญ	0	6
7	ตำแหน่ง	0	1

จากตาราง 6 จะเห็นได้ว่า คำว่า “ตา (眼, 目)” ในสุภาษิตไทยและจีนมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย โดยสุภาษิตไทยมักใช้ “ตา” สะท้อนมิติด้านการรับรู้ ความรู้สึก บุคลิกภาพ และรูปลักษณ์ของบุคคล ขณะที่สุภาษิตจีนใช้ “眼, 目” ครอบคลุมถึงมิติเชิงสังคมและนามธรรมมากกว่า เช่น การแทนสิ่งสำคัญหรือสถานะหน้าที่ทางสังคม ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาษาไทยให้ความสำคัญกับชีวิตประจำวันและปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล ส่วนภาษาจีนมีแนวโน้มใช้การเปรียบเทียบที่ลึกซึ้งและซับซ้อนในเชิงโครงสร้างสังคมและอำนาจ

5. หู (耳)

คำว่า “หู” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่รับฟังเสียง จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายหู (耳) มีจำนวนทั้งสิ้น 29 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทย 13 บท และสุภาษิตจีน 16 บท ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “หู” และ “耳” ไม่เพียงมีความหมายตรงตามเชิงรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่มีความคล้ายคลึงกันในหลายประเด็น ซึ่งสะท้อนการรับรู้และการใช้ภาษาของทั้งสองวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน และมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หู (耳)

5.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การฟัง เช่น

เข้าหูซ้ายอย่าให้ทะลุหูขวา (进左耳不要从右耳出。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การฟังสิ่งที่ผู้อื่นพูดแล้วเก็บเอาไว้ ไม่ปล่อยให้หลุดหายไปโดยไม่ได้จดจำหรือพิจารณา คำว่า “หู” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง อวัยวะที่ใช้ฟังเสียง แต่ในเชิงความหมายแทนการรับข้อมูลหรือข่าวสาร สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นถึงการฟังอย่างมีสติและใส่ใจ เพื่อให้สิ่งที่ได้ยินเป็นประโยชน์และไม่สูญเปล่า

จงฟังหูให้ไว้หู (听在耳里留在耳里。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อได้รับฟังข้อมูลหรือคำเตือน ควรจดจำและนำไปใช้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เพียงรับฟังผ่าน ๆ คำว่า “หู” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน การรับรู้และจดจำสิ่งที่ได้ยิน สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบเพื่อย้ำถึงความสำคัญของการใส่ใจในสิ่งที่ฟังและเก็บไว้เป็นประสบการณ์หรือข้อคิดสำหรับตนเอง

5.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

กำแพงมีหู ประตูมีช่อง (墙有耳, 门有缝。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การพูดจาหรือกระทำการใดในสถานที่ที่อาจมีผู้อื่นแอบฟังหรือสอดส่องอยู่ ควรระมัดระวัง เพราะความลับหรือข้อมูลอาจรั่วไหลได้ คำว่า “หู” ในบริบทนี้มีความหมายแทน คนที่ได้ยินโดยไม่ตั้งใจ สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นถึงความจำเป็นในการระวังคำพูดและการกระทำเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยต่อความลับ

หน้าต่างมีหู ประตูมีตา (窗有耳，门有眼。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สภาพแวดล้อมที่มีผู้คนคอยจับตาหรือคอยฟังอยู่เสมอ จึงควรระมัดระวังคำพูดและการกระทำ เพราะอาจถูกนำไปเล่าต่อหรือสร้างความเสียหายได้ คำว่า “หู” ในที่นี้แทนคนที่ได้รับฟังข้อมูล สุภาษิตนี้ใช้เปรียบเทียบเพื่อเตือนให้ตระหนักว่าการอยู่ในสังคมมักมีคนคอยสังเกตและรับรู้ จึงควรมีความรอบคอบและไม่ประมาท

5.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

อย่าเป็นคนหูเบา (不要做耳根子软的人。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรเป็นคนที่เชื่อคำพูดของผู้อื่นง่ายเกินไปโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริง คำว่า “หู” ในที่นี้ แม้เชิงรูปศัพท์จะหมายถึงอวัยวะสำหรับฟังเสียง แต่ในเชิงความหมายแทน นิสัยในการรับข้อมูลหรือฟังข่าวสาร ส่วน “หูเบา” แทนการขาดการไตร่ตรอง สุภาษิตนี้จึงเตือนให้ผู้ฟังรู้จักคิด วิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลก่อนเชื่อหรือทำตาม

อย่าหูเบาใจเบา (不要耳根子软，心软。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรเป็นคนที่เชื่อคนง่ายและยังใจอ่อนหรือขาดความมั่นคงทางจิตใจ คำว่า “หู” ใน “หูเบา” ในบริบทนี้ แทนนิสัยของคน เวลาการรับข้อมูลโดยไม่กลั่นกรอง สุภาษิตนี้จึงใช้เตือนให้ทั้งพิจารณาญาณและความมั่นคงในจิตใจ เพื่อป้องกันการถูกชักจูงหรือหลอกลวง

5.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย หู (耳)

5.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การฟัง เช่น

耳听千遍，不如手过一遍。(ฟังด้วยหูพันครั้งยังสู้ลงมือทำสักครั้งไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การฟังคำบอกเล่าหรือคำสอนมากมาย แม้จะได้ฟังซ้ำแล้วซ้ำอีก ก็ยังไม่เท่ากับการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพียงครั้งเดียว เพราะประสบการณ์ตรงจะทำให้เข้าใจได้ลึกซึ้งกว่า คำว่า “หู” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง อวัยวะที่ใช้ฟังเสียง แต่ในเชิงความหมายแทน การรับรู้ผ่านการฟังหรือการได้ยิน สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงต้องอาศัยการลงมือทำ ไม่ใช่อาศัยเพียงการฟังหรือท่องจำ

耳闻不如眼见。(ได้ยินด้วยหูสู้เห็นด้วยตาไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การได้ฟังคำบอกเล่าจากผู้อื่นยังไม่เท่ากับการได้เห็นด้วยตนเอง เพราะการเห็นด้วยตาเป็นการรับรู้ที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมากกว่า คำว่า “หู” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน การรับรู้ทางการฟังหรือข้อมูลจากการได้ยิน สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบเพื่อเน้นความสำคัญของการตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยตนเอง มากกว่าการเชื่อเพียงคำบอกเล่า

5.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

法不传六耳。(กฎหมายหรือความรู้ไม่ถ่ายทอดต่อหน้าหูทั้งหก) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความรู้ เคล็ดลับ หรือหลักการบางอย่างควรถ่ายทอดเฉพาะระหว่างครูและศิษย์ หรือผู้พูดกับผู้ฟังเพียงสองคนเท่านั้น ไม่ควรมีบุคคลที่สามอยู่ร่วมฟัง คำว่า “หู” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึงอวัยวะสำหรับฟัง แต่ในเชิงความหมายแทน “ผู้ฟัง” หรือ “ผู้ได้รับข้อมูล” โดย “六耳” หมายถึงผู้ฟังสามคน (รวมเป็นหกหู) สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบเพื่อสื่อถึงหลักการเก็บความลับและจำกัดวงของการถ่ายทอดข้อมูล เพื่อป้องกันการรั่วไหลหรือถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด

隔墙须有耳，窗外岂无人。(หลังกำแพงย่อมมีหู นอกหน้าต่างย่อมมีคน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรพูดความลับหรือเรื่องสำคัญในสถานที่ที่อาจมีผู้อื่นได้ยินหรือสอดส่อง คำว่า “หู” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึงอวัยวะสำหรับฟัง แต่ในเชิงความหมายแทน “ผู้ที่คอยแอบฟัง” สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบเพื่อเตือนให้ระวังคำพูดและการกระทำในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย เพราะอาจมีคนคอยรับรู้ข้อมูลที่ไม่ควรรู้

5.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หู (耳)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หู (耳) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “หู” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ การฟัง คน และอุปนิสัย ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “耳” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ การฟัง คน และความสามารถ สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ หู และ 耳 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หู (耳) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	การฟัง	9	10
2	คน	2	6
3	อุปนิสัย	2	0

จากตาราง 7 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและจีนใช้ “หู (耳)” แทน “การฟัง” และ “คน” เป็นหลัก โดยเฉพาะการฟังซึ่งพบมากที่สุดทั้งสองภาษา สะท้อนบทบาทของหูในฐานะสัญลักษณ์ของการรับรู้ข้อมูล รองลงมาคือการใช้แทนบุคคล ซึ่งพบในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ความแตกต่างคือ สุภาษิตไทยมีการใช้ “หู” แทนนิสัย เช่น ความอ่อนไหวหรือการวางตัว ขณะที่สุภาษิตจีน

ใช้ “耳” เชื่อมโยงกับศักยภาพหรือความสามารถ ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นแนวคิดทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน โดยไทยเน้นด้านอารมณ์และพฤติกรรมส่วนบุคคล ส่วนจีนเน้นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและบทบาททางสังคม

6. จมูก (鼻)

คำว่า“จมูก” ในภาษาไทย หมายถึง อวัยวะส่วนหนึ่งที่ยื่นออกมา อยู่เหนือปาก มีรู 2 รู สำหรับดมกลิ่นและหายใจเข้าหายใจออก จากการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาพบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายจมูก (鼻) มีจำนวนทั้งสิ้น 4 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทย 2 บท และสุภาษิตจีน 2 บท ผลการศึกษาพบว่า คำว่า“จมูก” และ“鼻” ไม่เพียงมีความหมายตรงตามเชิงรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งสะท้อนการใช้ภาษาของทั้งสองวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน และมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย จมูก (鼻)

6.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ศักดิ์ศรี เช่น

ขี้ไก่อย่าให้ติดจมูก (鸡屎不要沾到鼻子。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรนำเรื่องเล็กน้อยหรือปัญหาเล็กน้อยมาทำให้ตัวเองเดือดร้อนหรือเสียหน้า คำว่า “จมูก” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน ศักดิ์ศรีหรือภาพลักษณ์ของบุคคล สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า เรื่องเล็กน้อยหากไม่ระวัง อาจกระทบต่อชื่อเสียงและศักดิ์ศรีได้

6.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

อย่ายืมจมูกคนอื่นเขามาหายใจ (不要借别人的鼻子呼吸。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรพึ่งพาผู้อื่นมากเกินไปในการดำรงชีวิตหรือทำสิ่งต่าง ๆ คำว่า “จมูก” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเอง และเตือนว่าการอยู่ภายใต้การพึ่งพาผู้อื่นอาจทำให้ขาดอิสระ

6.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย จมูก (鼻)

6.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

鼻子不见眼睛的面。(จมูกมองไม่เห็นตา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้ว่าจมูกจะอยู่ใกล้กับดวงตา แต่กลับไม่สามารถมองเห็นดวงตาได้ เปรียบเทียบถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แม้จะอยู่ในระยะทางที่ใกล้กัน แต่จิตใจหรือความสัมพันธ์กลับห่างเหิน คำว่า “จมูก” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง อวัยวะสำหรับดมกลิ่น แต่ในเชิงความหมายแทน “บุคคล” หรือ “คน” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ระยะทางใกล้ไม่ได้หมายความว่ามีความสัมพันธ์ที่สนิทสนม เตือนให้เห็นคุณค่าของการสร้างความสัมพันธ์ทางใจ มากกว่าพึ่งพาเพียงความใกล้ชิดทางกายภาพ

6.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สาเหตุ เช่น

打喷嚏是鼻子痒, 做梦是心里想。(การจามเกิดจากจมูกคัน การฝันเกิดจากสิ่งที่ใจคิด) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมักมีสาเหตุ เช่นเดียวกับการฝันซึ่งมักสะท้อนถึงสิ่งที่อยู่ในใจ หรือความคิดที่ครุ่นคิดอยู่ก่อนนอน คำว่า “จมูก” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “สาเหตุ” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นล้วนมีที่มาและเหตุผล ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ เตือนให้คนพิจารณาสาเหตุและเบื้องหลังของสิ่งต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจและรับมือได้อย่างเหมาะสม

6.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย จมูก (鼻)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จมูก (鼻) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “จมูก” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ศักดิ์ศรี และความสามารถ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “鼻” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ คน และสาเหตุ สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ จมูก และ 鼻 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า จมูก (鼻) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ศักดิ์ศรี	1	0
2	ความสามารถ	1	0
3	คน	0	1
4	สาเหตุ	0	1

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “จมูก (鼻)” มีการใช้ความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยสุภาษิตไทยใช้ “จมูก” ในเชิง ศักดิ์ศรี และความสามารถ สะท้อนให้เห็นการมอง “จมูก” เป็นสัญลักษณ์ของเกียรติและทักษะในการดำรงชีวิต ขณะที่สุภาษิตจีนใช้ “鼻” ในเชิง คน และสาเหตุ ซึ่งสะท้อนลักษณะการอธิบายพฤติกรรมและการมองหาที่มาของปัญหาหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นแม้ทั้งสองภาษาจะใช้ “จมูก (鼻)” ในการสร้างความหมายเชิงเปรียบเทียบเหมือนกัน แต่แนวทางในการตีความกลับแตกต่างกันไปตามมุมมองทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม

7. ปาก (口)

คำว่า “ปาก” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ อยู่ที่บริเวณใบหน้า มีลักษณะเป็นช่องสำหรับกินอาหารและใช้สำหรับเปล่งเสียงได้ด้วย จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “ปาก (口)” มีจำนวนทั้งสิ้น 180 บท ได้แก่ สุภาษิตไทย 39 บท และสุภาษิตจีน 141 บท ผลการศึกษาพบว่า “ปาก (口)” ไม่เพียงแต่มีความหมายตรงตามเชิงรูปศัพท์เท่านั้น หากยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่มีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจในเชิงลึก จึงนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ปาก (口)

7.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาจา เช่น

ปากคอรั้จักที่หนักเบา (嘴巴脖子知道轻重。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่าการพูดจากับผู้อื่นจำเป็นต้องรู้จักกาลเทศะและความเหมาะสม คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “วาจา” หรือ “คำพูด” ที่ควรใช้ด้วยสติปัญญาและความระมัดระวัง สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการควบคุมถ้อยคำ รู้จักพูดอย่างมีมารยาทและเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

อย่าขุดคนด้วยปาก (不要用嘴巴挖人。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรใช้คำพูดโจมตี เหน็บแนม หรือเสียดสีผู้อื่น เพราะจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวด เหมือนถูกทำร้ายทางวาจา คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คำพูด” หรือ “ถ้อยวาจา” ที่สามารถทำร้ายจิตใจคนได้พอ ๆ กับการกระทำ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้วาจาอย่างสุภาพ มีเหตุผล และรู้จักยับยั้งชั่งใจ เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างบาดแผลทางใจแก่ผู้อื่นและรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน

7.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

ปากร้ายใจดี (嘴坏心善。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มักพูดจาไม่ไพเราะหรือพูดตรงไปตรงมา อาจถูกมองว่าเป็นคนปากร้าย แต่แท้จริงแล้วกลับมีน้ำใจและจิตใจดี คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คำพูดที่ไม่ดี” ที่สะท้อนบุคลิกลักษณะที่ “ใจ” แสดงถึงความรู้สึกและจิตใจภายใน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ควรตัดสินคนเพียงจากคำพูด แต่ควรพิจารณาน้ำใจและความจริงใจของเขาด้วย

ยิ้มด้วยปาก ถากด้วยตา (嘴上笑, 眼睛斜视。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่ภายนอกใช้รอยยิ้มและวาจาอันดีเป็นมิตร แต่แท้จริงกลับแสดงความไม่จริงใจหรือดูหมิ่นผ่านทางสายตา คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “บุคลิก” และ “นิสัย” ของคนที่ชอบสร้างภาพภายนอกให้ดูดี แต่ใจไม่ตรงกับสิ่งที่แสดงออก สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคน

ที่เสแสร้งปากหวาน แต่ใจกลับเย็นชา หรือมีท่าทีที่ไม่เป็นมิตร ซึ่งเป็นการเตือนให้ระมัดระวังการคบหา กับคนประเภทนี้

7.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การกิน เช่น

กินอยู่กับปาก อายากอยู่กับท้อง (吃靠嘴, 想靠肚。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ชีวิตมนุษย์ย่อมผูกพันอยู่กับการกินการอยู่ การดำรงชีพต้องอาศัยปากในการกิน และความอยากก็เกิดขึ้นภายในท้อง คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การกิน” หรือ “ความต้องการทางอาหาร” ที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจริงที่ว่ามนุษย์ ต้องพึ่งพาอาหารเพื่อความอยู่รอด และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกินเป็นปัจจัยพื้นฐานของ ชีวิต

อร่อยแก่ปาก ลำบากแก่ท้อง (嘴巴觉得好吃, 肚子却受罪。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สิ่งที่ได้รับประทานเข้าไปอาจมีรสชาติถูกใจในขณะกิน แต่ภายหลังอาจก่อให้เกิด ความทุกข์หรือปัญหาต่อสุขภาพ คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การกิน” หรือ “รสชาติที่ลิ้นสัมผัส” ซึ่งให้ความเพลิดเพลินเพียงชั่วคราว สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเตือนสติ ไม่ให้หลงเพลิดเพลินกับรสชาติหรือความสุขชั่วคราวของการกิน โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา และเน้นย้ำคุณค่าของความพอประมาณและการรู้จักประมาณตน

7.1.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง (勉强糊口。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำมาหา กินเพียงพอแค่ยังชีพ หรือพอให้มีอาหารเลี้ยงดูตัวเอง ไม่ได้มีความหมายถึงความมั่งคั่งหรือความ เป็นอยู่ที่สะดวกสบาย คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” หรือ “ชีวิต มนุษย์” ที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูให้อยู่รอด สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการดำรงชีวิตของผู้ที่มี รายได้เพียงพอสำหรับการประทังชีวิต

7.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ปาก (口)

7.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาจา เช่น

多吃饭, 少开口。(กินข้าวให้มาก พูดให้น้อย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การดำรงชีวิตควรใส่ใจกับการกินอยู่และการทำงานมากกว่าการพูดจา เพราะการพูดมากเกินไปอาจ ก่อให้เกิดปัญหาและนำมาซึ่งความเดือดร้อน คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “วาจา” หรือ “คำพูด” สุภาษิตนี้จึงใช้เพื่อเตือนให้คนรู้จักระมัดระวังการพูด ลดการพูดที่ไม่จำเป็น และมุ่งมั่นในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดจากปากคำ

儿妇人不可用。(คำพูดของเด็กและผู้หญิงไม่น่าเชื่อถือ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คำพูดหรือความคิดเห็นของเด็กและผู้หญิงไม่เป็นที่ยอมรับหรือน่าเชื่อถือในครอบครัว โดยสะท้อนถึงทัศนคติหรือค่านิยมในสังคมดั้งเดิมที่มักไม่ให้ความสำคัญกับเสียงของผู้หญิงและเด็ก

คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คำพูด” หรือ “ถ้อยคำ” ที่ถูกมองว่าไม่มีน้ำหนัก สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมและค่านิยมที่ไม่เสมอภาค รวมถึงเป็นการเตือนให้ระวังต่อการยึดถือคำพูดของผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรอง

7.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

君子争礼，小人争嘴。(สุภาพบุรุษยอมโต้เถียงกันด้วยเหตุผลและมารยาท คนพาลกลับโต้เถียงด้วยคำพูดที่หยาบคาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีคุณธรรมมักให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์และมารยาททางสังคม ส่วนคนที่ใจคับแคบจะชอบใช้คำพูดเถียงไปมาโดยไม่สนใจเหตุผล คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “นิสัย” หรือ “บุคลิกภาพ” ของคนที่ใช้คำพูดเป็นเครื่องมือสะท้อนความใจแคบและชอบเอาชนะด้วยปาก สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันระหว่างคนมีคุณธรรมกับคนใจคับแคบ และเตือนให้เลือกใช้ถ้อยคำอย่างมีเหตุผล

口直的人心里无弊。(คนที่พูดตรงไปตรงมา มักจะเป็นคนที่ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมในใจ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่พูดจาตรงไม่อ้อมค้อม ถึงแม้อาจฟังดูแรงหรือไม่ไพเราะ แต่แท้จริงแล้วเป็นคนซื่อสัตย์และไม่มีความคิดร้าย คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “นิสัย” ที่สะท้อนออกมาผ่านคำพูด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อตรงและจริงใจของผู้พูด สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่า การพูดตรงแม้จะขาดความนุ่มนวล แต่กลับเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ใจ และเป็นคุณลักษณะของคนที่ไว้วางใจได้

7.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การกิน เช่น

晚饭少吃口，活到九十九。(อาหารเย็นกินให้น้อย จะมีอายุยืนยาวถึงเก้าสิบเก้าปี) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การกินอาหารในมื้อเย็นไม่ควรมากเกินไป เพราะการกินอย่างพอเหมาะจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรงและมีอายุยืน คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การกิน” หรือ “ปริมาณอาหาร” ที่เข้าสู่ร่างกาย สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพของคนโบราณที่เน้นความพอดีในการกินเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงและมีชีวิตที่ยืนยาว

药物忌口。(การใช้ยา ต้องงดอาหารบางอย่าง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อรักษาโรคด้วยการกินยาควรระมัดระวัง หลีกเลี่ยงอาหารบางชนิดที่อาจทำให้ฤทธิ์ยาลดลงหรือเกิดผลข้างเคียง คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การกินอาหาร” โดยเชื่อมโยงกับการดูแลสุขภาพ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างอาหารและการรักษาโรค และเตือนให้ผู้คนรู้จักควบคุมการกินเพื่อให้การรักษาได้ผลดีที่สุด

7.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

家有千口，主事一人。(บ้านหนึ่งมีคนเป็นพัน แต่มีผู้นำเพียงคนเดียว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้ครอบครัวหรือบ้านเรือนจะมีสมาชิกจำนวนมาก แต่ก็จำเป็นต้องมีหัวหน้าหรือผู้นำในการตัดสินใจ คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” หรือ “สมาชิกในครอบครัว” ที่เปรียบการนับจำนวนด้วยปาก สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมและครอบครัวที่ต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีผู้นำเพื่อสร้างความเป็นระเบียบและความมั่นคง

穷人死一口，不如死条狗。(คนจนตายไปหนึ่งคน ยังไม่เป็นที่นับถือเท่าหมาตายหนึ่งตัว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนยากจนในสังคมไม่ได้รับความสำคัญหรือการเห็นคุณค่า แม้กระทั่งความตายก็ไม่ได้รับการใส่ใจ คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” หรือ “ชีวิตมนุษย์” โดยใช้ปากเป็นตัวแทนในการนับจำนวนคน สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมที่มักดูแคลนผู้ยากไร้และให้คุณค่ากับฐานะมากกว่าความเป็นคน

7.2.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อารมณ์ เช่น

人世难逢开口笑。(ในโลคนี้ยากนักที่จะได้เปิดปากหัวเราะ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ชีวิตของมนุษย์เต็มไปด้วยความทุกข์ยากและความลำบาก โอกาสที่จะได้หัวเราะหรือมีความสุขนั้นมีน้อยมาก คำว่า “ปาก” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การแสดงออกทางอารมณ์” โดยเฉพาะการยิ้มและการหัวเราะที่สื่อถึงความสุข สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของชีวิตที่เต็มไปด้วยความทุกข์ พร้อมทั้งเตือนให้ผู้คนรู้จักคุณค่าและเห็นความสำคัญช่วงเวลาแห่งความสุขที่หาได้ยากในชีวิต

7.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ปาก (口)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปาก (口) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 5 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ปาก” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ได้แก่ วาจา อุปนิสัย การกิน และคน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “口” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 5 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ วาจา อุปนิสัย การกิน คน และอารมณ์ สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ปาก และ 口 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ปาก (口) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	วาจา	21	70
2	อุปนิสัย	15	18
3	การกิน	2	19
4	คน	1	33
5	อารมณ์	0	1

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า คำว่า “ปาก” และ “口” ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน มีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ใกล้เคียงกัน โดยพบทั้งหมด 5 ประเภทหลัก ได้แก่ วาจา อุปนิสัย การกิน คน และอารมณ์ อย่างไรก็ตาม สุภาษิตไทยปรากฏเพียง 4 ประเภท คือ วาจา อุปนิสัย การกิน และคน ส่วน อารมณ์ ไม่ปรากฏในข้อมูล ขณะที่สุภาษิตจีนปรากฏครบทั้ง 5 ประเภท โดยจำนวนสุภาษิตจีนในแต่ละหมวดมีมากกว่าสุภาษิตไทยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะหมวด “วาจา” (จีน 70 บท ไทย 21 บท) และ “คน” (จีน 33 บท ไทย 1 บท) แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมจีนให้ความสำคัญกับ “口” ในมิติการสื่อสารและความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่า ส่วนสุภาษิตไทยแม้มีจำนวนจำกัด แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ “ปาก” ในการชี้แนะพฤติกรรมและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

8. ฟัน (牙)

คำว่า “ฟัน” ในภาษาไทย หมายถึง กระดูกเป็นซี่ ๆ อยู่ในปากสำหรับกัด ฉีกเคี้ยวอาหาร โดยปริยายหมายถึง สิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ฟัน (牙) มีจำนวนทั้งสิ้น 11 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทย 1 บท และสุภาษิตจีน 10 บท ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “ฟัน” และ “牙” ไม่เพียงมีความหมายตรงตามเชิงรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังมี ความหมายเชิงเปรียบเทียบและมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ฟัน (牙)

8.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อายุ เช่น

ยิ่งงก้นฟันหัก ยิ่งรักสาว (牙齿越掉, 越喜欢年轻的女子。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่ออายุมากขึ้น ร่างกายแม้จะเสื่อมถอยไป เช่น การสูญเสียฟันซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของวัยชรา แต่ความปรารถนา ความชอบ หรือความใฝ่หาคู่ครองที่อายุน้อยกว่ากลับทวีความรุนแรงขึ้น คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “อายุ” หรือ “วัยชรา” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึง

ความจริงของมนุษย์ว่า แม้อายุที่มากขึ้นจะทำให้ร่างกายเสื่อมถอยลง แต่ความรักและความปรารถนา ยังคงอยู่ หรืออาจยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น

8.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ฟัน (牙)

8.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

牙齿还有和舌头相碰的时候。 (บางครั้งฟันยังกระทบกับลิ้น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้ว่าฟันและลิ้นจะอยู่ในช่องปากเดียวกันและต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด แต่บางครั้งก็ย่อมมีการกระทบกระทั่งหรือขัดแย้งกันบ้าง เป็นการเปรียบเทียบถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แม้จะใกล้ชิดกันเพียงใด ก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดการไม่เข้าใจหรือทะเลาะกันขึ้นได้ คำว่า “ฟัน” และ “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “ผู้ที่อยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ความใกล้ชิดมักนำมาซึ่งทั้งการเกื้อกูลและความขัดแย้ง จึงควรใช้ความเข้าใจและการให้อภัยเพื่อประคองความสัมพันธ์ให้ยั่งยืน

8.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความทุกข์ เช่น

牙疼不是病，病杀无人问。 (ปวดฟันไม่ใช่โรค ถึงฆ่าคนก็ไม่ไม่มีใครถามไถ่) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความเจ็บปวดจากอาการปวดฟัน แม้จะดูเหมือนไม่ใช่โรคร้ายแรง แต่กลับทรมานจนยากจะทนได้ ทว่า คนอื่นกลับมองข้ามหรือไม่เห็นความสำคัญ เปรียบเทียบถึงความทุกข์หรือปัญหาของบุคคลที่อาจดูเล็กน้อยในสายตาคนอื่น แต่สำหรับเจ้าของปัญหากลับเป็นความทุกข์อย่างใหญ่หลวง คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “ความทุกข์หรือความเจ็บปวด” สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นถึงความจริงที่ว่า บางความทุกข์เป็นสิ่งที่คนอื่นไม่เข้าใจ หากไม่ได้เผชิญด้วยตนเองก็ยากจะเห็นคุณค่าและความรุนแรงของมัน

牙痛才知牙痛人苦。 (ปวดฟันแล้วจึงรู้ว่าคนปวดฟันทุกข์ทรมานเพียงใด) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความทุกข์บางอย่างจะเข้าใจได้ก็ต่อเมื่อได้ประสบด้วยตัวเอง เปรียบเทียบถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นว่า หากไม่เคยเจอกับความลำบากหรือความเจ็บปวดในแบบเดียวกัน ก็มักยากที่จะเข้าถึงความรู้สึกนั้นได้ คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “ความเจ็บปวด” หรือ “ประสบการณ์ความทุกข์” สุภาษิตนี้จึงเตือนให้คนรู้จักเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น เพราะทุกความเจ็บปวดล้วนมีคุณค่าและเป็นจริงสำหรับผู้ประสบ

8.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาจา เช่น

阿谀没有牙齿，但能把骨头啃断。 (คำประจบประแจงแม้ไม่มีฟัน แต่ก็สามารถแทะกระดูกจนแตกได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คำพูดสอพลอหรือการประจบประแจง แม้จะดูเหมือนเป็นเพียงถ้อยคำธรรมดา แต่กลับทรงพลังจนสามารถทำลายสิ่งที่แข็งแกร่งได้ คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “คำพูด” สุภาษิตนี้จึงเตือนให้ตระหนักถึงพิษร้ายของการประจบที่แม้ไม่ใช่พลังทางกาย แต่ก็สามารถสร้างผลลัพธ์ที่รุนแรงและทำลายความมั่นคงได้

牙齿两不动，安身处处牢。(ฟันกับลิ้นไม่เคลื่อนไหว ร่างกายก็ปลอดภัย ทุกหนทุกแห่ง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากสามารถควบคุมวาจา ไม่ให้พูดในสิ่งที่ไม่ควรพูด ย่อมทำให้ตนเองอยู่อย่างสงบสุขและปลอดภัยในทุกที่ คำว่า “ฟัน” และ “ลิ้น” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายแทน “คำพูด” สุภาษิตนี้ใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ความสงบและความปลอดภัยในชีวิต มักขึ้นอยู่กับ การควบคุมคำพูด เพราะหากพูดโดยไม่คิด ย่อมนำมาซึ่งภัย แต่หากเจียบหรือพูดอย่างระมัดระวัง ย่อมสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้ตนเอง

8.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

偷食瞒不得牙齿，做贼瞒不过乡里。(แอบกินก็ปกปิดไม่พ้นฟัน ขโมยก็ปกปิดไม่พ้นคนในหมู่บ้าน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำผิดหรือการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ มักไม่สามารถปกปิดได้อย่างแท้จริง เพราะย่อมทิ้งร่องรอยหรือหลักฐานให้ผู้อื่นจับได้เสมอ เปรียบเทียบให้เห็นว่า ไม่ว่าจะพยายามซ่อนเร้นเพียงใด ความจริงก็มักถูกเปิดเผยในที่สุด คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้มีความหมายแทน “คน” โดยสื่อถึงบุคคลที่สามารถสังเกต เห็น หรือรับรู้การกระทำของผู้อื่นได้ สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบเตือนว่า การทำสิ่งผิด ไม่ว่าจะเล็กน้อยหรือใหญ่โต ย่อมไม่อาจปิดบังสายตาของคนอื่นได้

8.2.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

恶狗咬人不露牙。(สุนัขที่กัดคนมักไม่แยกเขี้ยวให้เห็น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่มีนิสัยร้ายกาจหรืออันตราย มักจะไม่เปิดเผยหรือนำพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาให้เห็นชัดเจน แต่เมื่อถึงเวลาลงมือกลับสามารถสร้างความเสียหายได้จริง คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้มีความหมายแทน “นิสัยหรือบุคลิกที่ซ่อนเร้น” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า คนที่เจียบขริ่มหรือไม่อดอ้าง อาจเป็นผู้น่ากลัวหรือมีพิษสงมากกว่าผู้ที่แสดงออกตรงไปตรงมา

恶虎龇牙，早晚是灾。(เสือร้ายที่แยกเขี้ยวโห่ฟัน ย่อมนำภัยมาในไม่ช้า) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่มีนิสัยก้าวร้าว ชอบข่มขู่หรือแสดงออกถึงความดุดันให้คนรอบข้างเห็นอยู่เสมอ ย่อมจะนำปัญหาและภัยอันตรายมาสู่ตนเองในที่สุด คำว่า “ฟัน” ในบริบทนี้มีความหมายแทน “นิสัยหรือบุคลิกที่แสดงออกอย่างชัดเจน” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า การโอ้อวดหรือการแสดงความโกรธเกรี้ยวอย่างเปิดเผย ไม่เพียงแต่สร้างความหวาดกลัวแก่ผู้อื่น แต่ยังอาจย้อนกลับมาเป็นภัยแก่ตัวเองด้วย

8.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ฟัน (牙)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ฟัน (牙) มีความหมายในเชิงเปรียบ 6 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “จมูก” เกิดความหมายเชิงเปรียบ 1 ความหมาย คือ อายุ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “牙” เกิดความหมายเชิงเปรียบ 5 ความหมาย ได้แก่

ความสัมพันธ์ ความทุกข์ วาจา คน และอุปนิสัย สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ฟัน และ 牙 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ฟัน (牙) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	อายุ	1	0
2	ความสัมพันธ์	0	1
3	ความทุกข์	0	2
4	วาจา	0	2
5	คน	0	1
6	อุปนิสัย	0	4

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่า “ฟัน (牙)” ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน สุภาษิตไทยมีแนวโน้มที่จะใช้ “ฟัน” ในเชิงตรงหรือกายภาพเป็นหลัก โดยเชื่อมโยงกับวัยและการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ขณะที่สุภาษิตจีนกลับใช้ “牙” ในเชิงนามธรรม และซับซ้อนกว่า ครอบคลุมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ความทุกข์ คุณลักษณะทางวาจาและนิสัย รวมถึงใช้แทนตัวบุคคลโดยตรง ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนถึงแนวคิดทางวัฒนธรรมที่ต่างกันระหว่างสองภาษา โดยไทยให้ความสำคัญกับสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและร่างกาย ขณะที่จีนมักนำอวัยวะร่างกายมาเชื่อมโยงกับแนวคิดเชิงนามธรรมและมิติทางสังคมมากกว่า

9. ลิ้น (舌)

คำว่า “ลิ้น” ในภาษาไทย หมายถึง อวัยวะที่อยู่ในปาก มีหน้าที่ กลืนอาหารให้เข้ากัน แล้วส่งลงในลำคอ ช่วยในการออกเสียง และให้รู้ จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ลิ้น (舌) มีจำนวนทั้งสิ้น 23 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทย 2 บท และสุภาษิตจีน 21 บท ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “ลิ้น” และ “舌” ไม่เพียงมีความหมายตรงตามเชิงรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังมี ความหมายเชิงเปรียบเทียบและมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

9.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ลิ้น (舌)

9.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาจา เช่น

ลิ้นสัตว์กินได้ ลิ้นคนกินตาย (动物的舌头能吃, 人类的舌头却能致命。)

สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ลิ้นของสัตว์เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถนำมากินได้ แต่ลิ้นของคนกลับเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความพินาศหรือนำความตายมาสู่ตนเองและผู้อื่นได้ คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้

มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “วาจา” หรือ “คำพูด” ของมนุษย์ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงพลังของวาจาที่สามารถก่อให้เกิดผลร้ายแรงได้ หากใช้โดยขาดความระมัดระวัง คำพูดอาจกลายเป็นภัยที่นำไปสู่ความเสียหาย

9.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

ลิ้นกับฟันอยู่ด้วยกัน ก็กระทบกระทั่งกันบ้าง (舌头和牙齿在一起, 也会互相碰撞的时候。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้ลิ้นและฟันจะอยู่ร่วมกันในช่องปากเดียวกันและทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด แต่ก็ย่อมมีโอกาที่จะกระทบกระทั่งหรือขัดแย้งกันเป็นธรรมดา คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสัมพันธ์” ระหว่างบุคคลหรือคนที่อยู่ใกล้ชิดกัน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ใด ๆ ไม่ว่าจะใกล้ชิดหรือผูกพันเพียงใด ก็ย่อมมีโอกาสเกิดความไม่เข้าใจหรือการขัดแย้งกันขึ้นได้ จึงควรใช้ความอดทนและการให้อภัยเพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้ดำรงอยู่ต่อไป

9.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ลิ้น (舌)

9.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาจา เช่น

刀伤好治, 舌伤难医。(แผลจากคมดาบรักษาได้ แต่แผลจากลิ้นยากจะรักษา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บาดแผลทางกายที่เกิดจากการถูกดาบฟันสามารถรักษาและหายได้ตามกาลเวลา แต่บาดแผลที่เกิดจากคำพูดกลับฝังลึกและยากจะลบเลือน คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “วาจา” หรือ “คำพูด” สุภาษิตนี้จึงเตือนให้เห็นว่า คำพูดที่ไม่ระมัดระวังจะสร้างความเจ็บปวดทางใจซึ่งยากจะแก้ไขได้ มากกว่าความเจ็บปวดทางกาย

舌是斩身刀。(ลิ้นคือดาบที่ทำลายร่างกาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ลิ้นหรือคำพูดสามารถกลายเป็นภัยร้ายแรงที่ทำลายคนได้ เปรียบเทียบกับดาบที่ฟันทำร้ายชีวิต คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “วาจา” หรือ “คำพูด” ของมนุษย์ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงโทษของการใช้วาจาอย่างไม่ระวัง ซึ่งจะนำความเสียหายมาสู่ตนเองหรือผู้อื่นได้

9.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

自己吃饭还有咬住舌头的时候。(แม้แต่กินข้าวของตนเอง ยังกัดลิ้นได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำสิ่งใด ๆ แม้จะเป็นเรื่องที่คุ้นเคยหรือใกล้ชิดเพียงใด ก็ยังอาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้โดยไม่ตั้งใจ คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสัมพันธ์ระหว่างลิ้นกับฟัน” ที่แม้จะอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดก็ยังมีโอกาสกระทบกระทั่งกันได้ สุภาษิตนี้จึงสื่อให้เห็นว่า ความผิดพลาดเล็กน้อยเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิต

9.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สติปัญญา เช่น

逢人便呼不蚀本，舌头上面打个滚。(เจอใครก็ทักทาย ไม่ทำให้เสียอะไร เพียงแค่ขยับลิ้นนิดหน่อย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การพบปะผู้คนแล้วกล่าวทักทายหรือแสดงความสุภาพ ไม่ได้สร้างความเสียหายใด ๆ แต่กลับแสดงออกถึงมารยาทและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ปัญญาและความเฉลียวฉลาด” ที่ใช้กับการพูดจา สุภาษิตนี้จึงสะท้อนว่า ความฉลาดในการใช้วาจาแม้เพียงเล็กน้อยก็เพียงพอที่จะสร้างความประทับใจและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม

话到舌尖留半句，事从礼上让三分。(คำพูดถึงปลายลิ้นให้เว้นไว้ครึ่งประโยค การทำสิ่งใดให้ยอมเสียสละสักหน่อย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อพูดจาควรรู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่จำเป็นต้องพูดทุกอย่างออกไปจนหมด และเมื่อทำสิ่งใดควรรู้จักผ่อนปรนและให้เกียรติผู้อื่น การรู้จักถอยและเว้นวรรคเช่นนี้เป็นการแสดงถึงปัญญาและมารยาท คำว่า “ลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “สติปัญญา” ที่ควบคุมวาจาและการกระทำ สุภาษิตนี้จึงสอนให้มนุษย์ใช้ความฉลาดและความรอบคอบในการดำรงชีวิต เพื่อรักษาทั้งเกียรติและความสัมพันธ์กับผู้อื่น

9.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ลิ้น (舌)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ลิ้น (舌) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ลิ้น” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย คือ วาจาและความสัมพันธ์ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “舌” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ วาจา ความสัมพันธ์ และสติปัญญา สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ลิ้น และ 舌 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 11 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ลิ้น (舌) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	วาจา	1	15
2	ความสัมพันธ์	1	1
3	สติปัญญา	0	5

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ลิ้น (舌)” มีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง โดยทั้งสองภาษาล้วนใช้ “ลิ้น” แทนความหมายเชิงเปรียบเทียบในเรื่อง วาจาและความสัมพันธ์ สะท้อนความเข้าใจร่วมกันว่า “ลิ้น” เป็นสัญลักษณ์ของการสื่อสารและการอยู่

ร่วมกันของมนุษย์ แต่สุภาษิตจีนมีการขยายความหมายกว้างกว่า โดยใช้ “舌” เชื่อมโยงถึงสติปัญญา แสดงถึงคุณค่าของคำพูดที่มีอิทธิพลต่อสังคมและการปกครอง ในขณะที่สุภาษิตไทยมุ่งเน้นการควบคุม ถ้อยคำและการรักษาความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่า สะท้อนโลกทัศน์ของคนไทยที่เน้นความ สมานฉันท์ในสังคมเล็ก และโลกทัศน์ของจีนที่สะท้อนค่านิยมแบบขงจื้อซึ่งให้ความสำคัญต่อวาจาและ ปัญญาในระดับสังคม

10. คอ (颈)

คำว่า “คอ” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนของร่างกายที่ต่อศีรษะกับตัว จากการรวบรวม ข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย คอ (颈) มีจำนวนทั้งสิ้น 7 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทย 6 บท และสุภาษิตจีน 1 บท ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “คอ” และ “颈” ไม่เพียงมีความหมายตรงตาม เจริญรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบและมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

10.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย คอ (颈)

10.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาจา เช่น

ขัดฝาแตะเกิดผล ขัดคอคนเกิดโทษ (顶竹席板不会出事, 顶撞别人的话就会惹祸。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การขัดหรือขึ้นวัดถุ เช่น ฝาแตะ ไม่ก่อให้เกิดอันตราย แต่หากไปขัดคอหรือโต้แย้งคำพูดของผู้อื่น จะก่อให้เกิดปัญหา ความบาดหมาง หรือโทษภัยตามมา คำว่า “คอ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “วาจา” หรือ “คำพูด” ของมนุษย์ สุภาษิตนี้จึง เตือนให้ระมัดระวังการโต้เถียงหรือขัดแย้งทางคำพูด เพราะอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด ความบาดหมาง หรือความเสียหายในการสื่อสารได้

10.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

ขว้างไม่พันคอ (扔蛇不缠脖。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากสามารถ หลีกไสปัญหา อุปสรรค หรือสิ่งที่เป็นอันตรายออกไปจากตนเองได้ ก็จะไม่ต้องเผชิญกับความเดือดร้อน หรือความเสียหาย คำว่า “คอ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” หรือ “ชีวิตของบุคคล” ที่อาจตกอยู่ในอันตราย สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงการรู้จักป้องกันตนเอง หลีกเลียงภัย และไม่ ปล่อยให้สิ่งไม่ดีเข้ามาครอบงำหรือทำลายชีวิต

ห่วงคล้องคอ (圈套套脖。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อคนใดตกอยู่ ภายใต้อั้วจกัก พันระ หรือเงื่อนไขบางอย่าง ก็จะไม่สามารถมีอิสระในการกระทำได้ คำว่า “คอ” ใน บริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ตัวบุคคล” ที่กำลังถูกควบคุมหรือผูกมัด สุภาษิตนี้จึงสะท้อนถึง สภาพของมนุษย์ที่เมื่อถูกพันนาการหรือผูกมัดด้วยพันธะหน้าที่ ความรับผิดชอบ หรือแม้กระทั่งความ ผิดพลาด ก็ยากที่จะหลุดพ้นได้

10.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย คอ (颈)

10.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปสรรค เช่น

刀快不怕脖子粗。(มีดคมไม่กลัวคอใหญ่) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากบุคคลมีความสามารถหรือฝีมือที่ยอดเยี่ยม แม้จะต้องเผชิญกับคนที่แข็งแกร่ง ดื้อรั้น หรือสถานการณ์ที่ยากลำบากเพียงใด ก็สามารถจัดการหรือเอาชนะได้ คำว่า “มีด” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสามารถหรือฝีมือ” ส่วน “คอ” ที่ถูกบรรยายว่ามีขนาดใหญ่ หมายถึง “อุปสรรคหรือคู่ต่อสู้ที่แข็งแกร่ง” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนความจริงว่า เมื่อบุคคลมีทักษะและความสามารถเพียงพอ ความท้าทายที่ดูน่ากลัวก็ไม่ใช่อุปสรรคที่จะเอาชนะไม่ได้

10.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย คอ (颈)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คอ (颈) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “คอ” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย คือ วาจา และคน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “颈” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบเพียง 1 ความหมาย คือ อุปสรรค สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ คอ และ 颈 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 12 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า คอ (颈) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	วาจา	1	0
2	คน	5	0
3	อุปสรรค	0	1

จากตาราง 12 จะเห็นได้ว่า การใช้ คอ (颈) ในสุภาษิตไทยและจีนมีความแตกต่างอย่างชัดเจน สุภาษิตไทยตีความ “คอ” ในเชิงเปรียบเทียบเป็น วาจา และ คน สะท้อนถึงการเชื่อมโยงอวัยวะกับพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ขณะที่สุภาษิตจีนใช้ “颈” เพียงมีความหมายเดียว คือ อุปสรรค มุ่งเน้นการแสดงถึงข้อจำกัดหรือสิ่งกีดขวางในชีวิต การเปรียบเทียบนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาษาไทยมีแนวโน้มใช้สัญลักษณ์ของอวัยวะในมิติที่สัมพันธ์กับมนุษย์โดยตรง มีความเป็นรูปธรรม ส่วนภาษาจีนกลับเน้นการตีความเชิงนามธรรมมากกว่า ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างสองภาษา

การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนลำตัว

จากข้อมูลที่รวบรวมได้พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนลำตัวทั้งหมด 68 บท โดยในจำนวนนี้เป็นสุภาษิตไทย 22 บท และสุภาษิตจีน 46 บท ครอบคลุมถึง 4 ส่วนของร่างกาย ได้แก่ อก (胸) ท้อง (肚) ก้น,ตุต,สะโพก (臀,屁股) และหลัง (背) ซึ่งรายละเอียดของแต่ละส่วนจะได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. อก (胸)

คำว่า “อก” หมายถึง ส่วนของร่างกายด้านหน้าอยู่ระหว่างคอกับท้อง จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “อก” หรือ “胸” มีจำนวนทั้งสิ้น 8 บท โดยแบ่งเป็นสุภาษิตไทยจำนวน 6 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 2 บท ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้ล้วนมีการใช้ “อก (胸)” ในลักษณะเชิงเปรียบเทียบ โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดของความหมายเชิงเปรียบเทียบจากสุภาษิตทั้งสองภาษาได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย อก (胸)

1.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อารมณ์ เช่น

เรียนรักก็หนักอก (学习爱情也会胸口沉重。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้เพียงการเรียนรู้เรื่องของความรักก็สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกทุกข์ ความวิตกกังวล และความกดดันในใจได้ คำว่า “อก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ภาระทางอารมณ์” ซึ่งแสดงถึงความหนักหน่วงที่คนเรารับรู้จากประสบการณ์ด้านความรัก สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของจิตใจมนุษย์เมื่อต้องเผชิญกับเรื่องของความรัก

ศึกในอก (胸中的战争。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ภายในใจของคนเรานั้น อาจเกิดความขัดแย้งหรือความลังเลที่ต่อสู้กันอยู่ คำว่า “อก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “สนามรบทางความคิดและอารมณ์” ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ความรู้สึกต่าง ๆ ปะทะกันภายในตนเอง สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความซับซ้อนทางจิตใจ แม้ภายนอกจะดูสงบ แต่ภายในอาจเต็มไปด้วยความสับสนและแรงปะทะทางอารมณ์ที่ยากจะควบคุม

1.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย อก (胸)

1.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อารมณ์ เช่น

酒发胸腹之言。(เมื่อดื่มเหล้าแล้ว คำพูดที่ซ่อนอยู่ในอกมักจะหลุดออกมา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อบุคคลดื่มสุราจนมีอาการเมา จะสูญเสียการควบคุมอารมณ์และความยับยั้งชั่งใจ ทำให้สามารถพูดสิ่งที่อยู่ในใจออกมาโดยไม่ตั้งใจ คำว่า “อก” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “พื้นที่ของความรู้สึกภายในและความจริงใจ” ที่มักถูกเก็บซ่อนไว้ในภาวะปกติ สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดที่ว่า อารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์สามารถถูกกระตุ้นให้เปิดเผยได้ในสถานการณ์ที่ความระมัดระวังลดลง

气是胸中一把刀。(ความโกรธก็เหมือนมีดที่อยู่ในอก) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความโกรธที่สะสมอยู่ในใจเปรียบเสมือนของมีคมที่แอบซ่อนอยู่ในอก ซึ่งสามารถทำลายสุขภาพกายและใจได้อย่างรุนแรง คำว่า “อก” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ศูนย์รวมของอารมณ์ที่รุนแรงและแรงกดดันภายใน” ที่หากไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม ก็จะย้อนกลับมาทำร้ายตนเอง สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับอันตรายของการเก็บกดอารมณ์ด้านลบ และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรู้จักควบคุมอารมณ์และระบายความรู้สึกอย่างถูกวิธีเพื่อรักษาสุขภาพทางกายและจิตใจ

1.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย อก (胸)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า “อก” ในภาษาไทยและ “胸” ในภาษาจีน ปรากฏในสุภาษิตจำนวนหนึ่ง และมีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน พบว่ามีความหมายเชิงเปรียบเทียบอยู่ เพียง 1 ความหมาย คือ อารมณ์ จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ อก และ 胸 ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 13 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า อก (胸) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	อารมณ์	6	2

จากตาราง 13 จะเห็นได้สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏคำว่า “อก” และ “胸” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบในลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยใช้แทน “อารมณ์” ทั้งสิ้น โดยในสุภาษิตไทยปรากฏจำนวน 6 บท ขณะที่สุภาษิตจีนปรากฏจำนวน 2 บท แม้ว่าจำนวนจะไม่เท่ากัน แต่การใช้ในเชิงเปรียบเทียบมีทิศทางเดียวกัน คือ การเชื่อมโยงอวัยวะ “อก” เข้ากับโลกภายในของมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าทั้งสองวัฒนธรรมต่างมอง “อก” เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึกและอารมณ์ที่สื่อถึงภายในจิตใจ

2. ท้อง (肚)

คำว่า “ท้อง” ในภาษาไทยหมายถึง ส่วนของร่างกายด้านหน้า ตั้งแต่ลิ้นปี่จนถึงบริเวณต้นขา มีสะดืออยู่ตรงกลาง มีกระเพาะและไส้อยู่ภายใน จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “ท้อง” หรือ “肚” มีจำนวนทั้งสิ้น 37 บท โดยแบ่งเป็นสุภาษิตไทย จำนวน 6 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 31 บท ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้ล้วนมีการใช้ “ท้อง (肚)” ในลักษณะเชิงเปรียบเทียบ โดยสามารถวิเคราะห์รายละเอียดของความหมายเชิงเปรียบเทียบจากสุภาษิตทั้งสองภาษาได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ท้อง (肚)

2.1.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง การกิน เช่น

พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง (够养活嘴和肚子。) สุภาษิตนี้หมายถึง มีรายได้หรืออาหารเพียงพอสำหรับยังชีพเท่านั้น ไม่ได้ร่ำรวยหรือมีชีวิตที่หรูหรา คำว่า “ปาก” และ “ท้อง” ในที่นี้ใช้แทน ความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต คือ การกินอยู่ และยังเปรียบแทนการหาเลี้ยงตนเองหรือครอบครัวในระดับขั้นต่ำ สุภาษิตนี้สื่อถึงความเรียบง่ายของชีวิตและความพอเพียง

2.1.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

เป็นพี่น้องพลัดเข้าท้องเป็นดินเป็นมือไป (虽是一母所生，却一个成了脚，一个成了手。) สุภาษิตนี้หมายถึง พี่น้องที่แม้จะเกิดจากท้องเดียวกัน แต่หน้าที่หรือสถานภาพต่างกันโดยสิ้นเชิง เช่น คนหนึ่งเป็นดิน คนหนึ่งเป็นมือ คำว่า “ท้อง” สื่อถึง ความสัมพันธ์ทางสายเลือด และเปรียบ “มือ” กับ “ดิน” แสดงถึง สถานะหรือบทบาทที่ไม่เท่าเทียม ในเชิงลึก สุภาษิตนี้สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมในครอบครัวหรือสังคม แม้จะมีจุดเริ่มต้นร่วมกัน แต่ท้ายที่สุดก็อาจมีโชคชะตาต่างกัน

อย่าเห็นคนอื่นดีกว่าพี่น้องร่วมท้องกันมา (不要认为外人比同一个肚子里的兄弟好。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรให้ความสำคัญหรือไวใจคนอื่นมากกว่าพี่น้องร่วมสายเลือดเดียวกัน คำว่า “ท้อง” เปรียบแทน ความผูกพันทางครอบครัวที่ลึกซึ้ง สุภาษิตนี้เน้นย้ำเรื่องความสัมพันธ์และความเชื่อใจในครอบครัว เป็นการสอนให้รักษาความรักและสามัคคีระหว่างพี่น้อง เพราะสายเลือดไม่สามารถตัดขาดได้

2.1.3 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ความรู้สึก เช่น

กินปูนร้อนท้อง (吃了石灰肚子发烫。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีความผิดมักจะร้อนใจหรือแสดงพิรุณเอง คำว่า “ปูน” คือ ปูนขาว ซึ่งเมื่อนำเข้าปากจะรู้สึกร้อน ในขณะที่ “ท้อง” เปรียบแทน จิตใจหรือความรู้สึกภายในที่ไม่สงบ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่า การกระทำผิดหรือมีสิ่งไม่ดีอยู่ในใจจะส่งผลต่อความสงบของตนเอง และความรู้สึกผิดนั้นจะเผยออกมาในที่สุด

2.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ท้อง (肚)

2.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง การกิน เช่น

开了饭店，不怕大肚皮。(เปิดร้านอาหารแล้ว ไม่กลัวคนท้องใหญ่) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อได้เปิดร้านอาหารหรือทำธุรกิจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูแล้ว ก็ย่อมต้องพร้อมที่จะรองรับลูกค้าที่กินจุหรือมีความต้องการมาก คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ปริมาณการบริโภคของลูกค้า” หรือ “ความสามารถในการกินจุ” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดของการ

เตรียมพร้อมและยอมรับในผลที่มาพร้อมกับสิ่งที่ตนเลือกจะทำ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการที่ต้องพร้อมรับมือกับความต้องการของลูกค้าอย่างเต็มที่

挣钱不挣钱，只要落个肚子圆。(จะหาเงินได้หรือไม่ ขอแค่ท้องอืดก็พอ)

สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สำหรับแรงงานหรือคนหาเช้ากินค่ำ การมีอาหารกินให้อิ่มท้องถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด มากกว่าการคำนึงถึงรายได้หรือผลกำไร คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความอืด ความอยู่รอด หรือการยังชีพพื้นฐาน” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนความเป็นจริงของชีวิตผู้คนชั้นล่างในสังคม ที่ยึดถือหลักการอยู่รอดเป็นอันดับแรก ก่อนจะไปถึงเรื่องความมั่งคั่งหรือความสำเร็จในรูปแบบอื่น

2.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความรู้สึก เช่น

不生孩子不知道肚子痛。(ไม่เคยคลอดลูกไม่รู้ว่าจะท้องเจ็บ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากคนเราไม่เคยผ่านประสบการณ์ใดประสบการณ์หนึ่งด้วยตนเอง ย่อมไม่สามารถเข้าใจหรือเข้าถึงความเจ็บปวดหรือความลำบากของผู้อื่นได้อย่างแท้จริง คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความเจ็บปวดหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรง” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดที่ว่า ความเข้าใจอย่างแท้จริงจำเป็นต้องอาศัยการมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

阴阳不可信，信了一肚闷。(ฮวงจุ้ยไม่น่าเชื่อ เชื่อแล้วท้องอืดอัด) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การหลงเชื่อในโชคลางหรือสิ่งลึกลับอย่างฮวงจุ้ยหรือการทำนาย อาจก่อให้เกิดความกังวลใจโดยใช่เหตุ กลายเป็นการเพิ่มภาระทางจิตใจให้กับตนเอง คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความรู้สึกอึดอัด ขุ่นมัว หรือความเครียดที่สะสมอยู่ในใจ” สุภาษิตนี้จึงเตือนให้ผู้คนไม่หลงมัวเมาไปกับสิ่งไร้เหตุผล และควรใช้สติในการดำเนินชีวิต

2.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

腹有诗书气自华。(ในท้องมีบทกวีและคัมภีร์ก็จะมีรัศมีเปล่งออกมา)

สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาก โดยเฉพาะในด้านวรรณกรรมและคัมภีร์ ย่อมจะมีบุคลิกและท่วงท่าที่สง่างามโดยไม่ต้องแต่งเติม คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ภายในจิตใจหรือสติปัญญา” ส่วนคำว่า “诗书” หมายถึงวรรณกรรม สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ย่อมเปล่งประกายออกมาจากภายใน ไม่จำเป็นต้องโอ้อวดภายนอก แต่ก็สามารถสร้างความน่าเคารพและน่าชื่นชมได้

学问勤乃有，不勤腹空虚。(ความรู้เกิดจากความขยัน ถ้าไม่ขยันท้องก็ว่างเปล่า)

สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การศึกษาและความรู้มิใช่สิ่งที่ได้มาโดยง่าย หากต้องอาศัยความขยันและความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง หากขาดการเรียนรู้และฝึกฝน ก็จะกลายเป็นคนที่ไม่มีความรู้ คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คลังความรู้ภายในของบุคคล” สุภาษิต

นี้เตือนให้เรารู้คุณค่าของการเรียนรู้ และไม่ยึดติดอยู่กับความสบายหรือความเกียจคร้าน เพราะผลลัพธ์จะนำไปสู่ความว่างเปล่าในทางสติปัญญา

2.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

宰相肚里好撑船。(ในท้องของมหาเสนาบดีสามารถลอยเรือได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้มีตำแหน่งใหญ่ ควรมีความใจกว้าง มีเมตตา และสามารถให้อภัยต่อความผิดพลาดของผู้อื่นได้ คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความกว้างขวางของจิตใจ” เปรียบได้กับท้องที่ใหญ่จนเรือยังสามารถลอยผ่านไปได้ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของการเป็นผู้นำที่ดี คือ ต้องรู้จักให้อภัย เข้าใจ และอดทนต่อความแตกต่างและข้อผิดพลาดของผู้ใต้บังคับบัญชา

住场好不如肚肠好，坟地好不如心地好。(ที่อยู่อาศัยดีสู้ท้องลำไส้ดีไม่ได้ ที่ฝังศพดีสู้จิตใจดีไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกจะดีเพียงใด ก็ไม่สำคัญเท่ากับจิตใจที่ดีของคนเรา คำว่า “ท้อง” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “นิสัยภายในและเจตนา” ซึ่งเป็นแก่นแท้ของความเป็นมนุษย์ สุภาษิตนี้เน้นให้เห็นว่า ความดี ความเมตตา และความซื่อสัตย์คือสิ่งสำคัญยิ่งกว่าสิ่งแวดล้อมภายใน เป็นคำสอนที่มีรากฐานในหลักจริยธรรมของขงจื้อ

2.2.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

饱腹不知饥肚苦。(อิ่มท้องไม่รู้ความลำบากของท้องหิว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีชีวิตความเป็นอยู่สุขสบาย ย่อมไม่เข้าใจความทุกข์ยากของผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ลำบาก คำว่า “ท้อง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “สภาพชีวิตของคน” หรือ “ความเป็นอยู่ของผู้คน” สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม และวิจารณ์ผู้ที่เพิกเฉยต่อความทุกข์ของผู้อื่น โดยเฉพาะในกรณีที่ดินเองไม่เคยเผชิญความลำบากมาก่อน

一介之士，必有腹心。(แม้เป็นเพียงบุรุษผู้ต่ำต้อย ก็มักมีสหายรู้ใจอยู่ในใจ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้แต่บุคคลธรรมดาที่ไม่มีอำนาจหรือชื่อเสียง ก็ย่อมมีเพื่อนหรือผู้ที่เข้าใจและไว้วางใจได้ คำว่า “ท้อง” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความลึกซึ้งในใจ” หรือ “มิตรแท้ที่อยู่ในใจ” สุภาษิตนี้จึงแสดงให้เห็นว่าทุกคนมีคุณค่าในตนเอง และไม่มีใครโดดเดี่ยวหากมีความจริงใจและซื่อสัตย์ เป็นการเน้นถึงความสำคัญของมิตรภาพและความไว้วางใจระหว่างมนุษย์

2.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ท้อง (肚)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อวัยวะ “ท้อง” ในภาษาไทยและ “肚” ในภาษาจีนปรากฏในสุภาษิตจำนวนหนึ่ง และมีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบในลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน โดยในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ท้อง” พบว่ามีความหมายเชิงเปรียบเทียบอยู่ 3 ความหมาย ได้แก่ การกิน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ ส่วนในสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “肚” กลับพบถึง 5 ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ การกิน ความรู้สึก ความสามารถ อุปนิสัย และคน จึงสามารถ

เปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบของ ท้อง และ 肚 ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 14 ความหมายเปรียบของคำว่า ท้อง (肚) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	การกิน	3	6
2	ความรู้สึก	1	9
3	ความสัมพันธ์	2	0
4	ความสามารถ	0	7
5	อุปนิสัย	0	4
6	คน	0	5

จากตาราง 14 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ท้อง (肚)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยในด้านที่เหมือนกันคือ ทั้งสองภาษามีการใช้ “ท้อง (肚)” แทนความหมายเชิงเปรียบในเรื่อง การกิน และ ความรู้สึก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทั้งสองวัฒนธรรมต่างก็ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของ “ท้อง” ในฐานะสัญลักษณ์ของความหิว อิ่ม หรืออารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสภาพภายในร่างกาย อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างที่น่าสนใจคือ สุภาษิตไทย มีการใช้ “ท้อง” เพื่อสื่อถึง ความสัมพันธ์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องหรือครอบครัว ซึ่งไม่ปรากฏในสุภาษิตจีน ขณะที่ สุภาษิตจีน กลับมีการใช้ “肚” เพื่อแสดงถึงความหมายเชิงเปรียบอื่น ๆ ที่กว้างขวางกว่า เช่น ความสามารถ อุปนิสัย และบุคคล สะท้อนให้เห็นว่าในวัฒนธรรมจีน “肚” ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เรื่องทางกายภาพหรืออารมณ์ แต่ยังถูกนำไปใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัย ปัญญา และการใช้ชีวิตของบุคคลอีกด้วย

3. ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股)

คำว่า “ก้น” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนเบื้องล่างของลำตัวของคนหรือส่วนท้ายของลำตัวของสัตว์ โดยปริยายหมายความถึงบริเวณก้นด้วย จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “ก้น” หรือ “屁股” มีจำนวนทั้งสิ้น 5 บท โดยแบ่งเป็นสุภาษิตไทยจำนวน 4 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 1 บท ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้มีการใช้ “ก้น (屁股)” ในลักษณะเชิงเปรียบเพื่อสื่อความหมายที่หลากหลาย โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดของความหมายเชิงเปรียบจากสุภาษิตทั้งสองภาษาได้ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股)

3.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

ก้นต้องไปหาช่อง ไม่ใช่ให้ช่องไปหาก้น (屁股要去找通道, 不是让通道来找屁股。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนเราควรเป็นฝ่ายปรับตัวเข้าหาโอกาสหรือสิ่งที่เหมาะสมไม่ควรรอให้สิ่งดี ๆ เข้ามาหาเอง คำว่า “ก้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ตัวบุคคล” หรือ “ผู้แสดงบทบาท” ในเชิงอุปมาอุปไมย เปรียบผู้คนเหมือน “ก้น” ที่ต้องรู้จักหาช่องทาง หรือ “ช่อง” เพื่อไปสู่สิ่งที่เหมาะสม สะท้อนค่านิยมที่เน้นการรู้จักกาลเทศะ การมีความสามารถในการปรับตัว และความไม่หยิ่งยโสในสังคมไทย

3.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

ข้ามสะพานยังไม่พ้น อย่าขย่มก้นกระโดด (桥都还没过完, 别急着扭屁股跳。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า อย่าเพิ่งแสดงท่าทีอวดดี เย่อหยิ่ง หรือมั่นใจเกินไป ก่อนที่ภารกิจจะเสร็จสิ้นลงอย่างสมบูรณ์ คำว่า “ก้น” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบในหมวด อุปนิสัย โดยสะท้อนถึง นิสัยชอบโอ้อวด รีบแสดงออกเพื่อให้เด่นกว่าผู้อื่นทั้งที่ยังไม่ถึงเวลา สุภาษิตนี้จึงเป็นการเตือนให้ระมัดระวังในพฤติกรรมที่เกิดจากความทะนงตน และสื่อถึงค่านิยมของคนไทยที่ให้ความสำคัญกับความถ่อมตัวและความอดทน

ชี้ไม้หันสตูดอย่าเพิ่งแก้งก้น (大便还没拉完就别急着擦屁股。) สุภาษิตนี้หมายถึง อย่าด่วนสรุปหรือเร่งรีบดำเนินการในขณะที่สถานการณ์ยังไม่เรียบร้อยดีหรือยังไม่ถึงเวลาที่เหมาะสม คำว่า “ก้น” ในบริบทนี้ สื่อถึงลักษณะนิสัยของคนที่ใจร้อน ชอบแสดงออกหรืออวดดีโดยไม่รอบคอบ สุภาษิตนี้สะท้อนคำเตือนว่าการรีบแสดงความสามารถ หรือดำเนินการใด ๆ โดยขาดการไตร่ตรอง อาจนำมาซึ่งความผิดพลาดและผลเสียได้

3.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股)

3.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

屁股臭了扔不下。(ก้นเหม็นแล้วยังทิ้งไม่ลง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ถึงแม้คนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดจะมีข้อเสียหรือทำให้รู้สึกอับอาย แต่ก็ยังคงต้องดูแล ไม่สามารถตัดขาดความสัมพันธ์หรือทอดทิ้งได้ คำว่า “ก้น” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “สมาชิกในครอบครัว” หรือ “คนใกล้ชิด” สะท้อนแนวคิดเรื่องความผูกพันและความอดทนต่อข้อบกพร่องของคนที่มีสายสัมพันธ์กัน สุภาษิตนี้แสดงถึงค่านิยมแบบจีนที่ให้ความสำคัญกับสายใยของครอบครัวและความจงรักภักดีต่อพวกพ้อง

3.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ก้น, ตูด, สะโพก (臀, 屁股)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อวัยวะ “ก้น” ในภาษาไทยและ “屁股” ในภาษาจีนปรากฏในสุภาษิตจำนวนหนึ่ง และมีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบในลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน โดยในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ก้น” พบว่ามีความหมายเชิงเปรียบเทียบอยู่ 2 ความหมาย ได้แก่ คน และอุปนิสัย ส่วนในสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “屁股” กลับพบเพียง 1 ความหมายเชิงเปรียบเทียบเท่านั้น คือ คน จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ก้น และ 屁股 ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 15 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ก้น (屁股) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	คน	1	1
2	อุปนิสัย	3	0

จากตาราง 15 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยที่มีการใช้คำว่า “ก้น” มีความหลากหลายของความหมายเชิงเปรียบเทียบมากกว่าสุภาษิตจีนที่ใช้คำว่า “屁股” โดยในภาษาไทย “ก้น” ถูกใช้แทนทั้งคนและอุปนิสัย รวมเป็น 2 ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ขณะที่ภาษาจีน “屁股” สะท้อนเพียงความหมายเดียวคือ คน และไม่มีบทใดปรากฏความหมายในด้านอื่น ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาไทยมีการใช้อวัยวะ “ก้น” เพื่อสื่อสารคุณลักษณะทางพฤติกรรม เช่น ความอวดดี ความแสบ หรือการไม่ถ่อมตน ซึ่งถือเป็นการสะท้อนค่านิยมด้านการประพฤติของบุคคล ในขณะที่ภาษาจีนมักใช้ “屁股” เพื่อสื่อถึงลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดในเชิงความอดทนและไม่ละทิ้งกัน แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของค่านิยมและวิถีคิดของแต่ละวัฒนธรรมผ่านการใช้อวัยวะเดียวกันในบริบทสุภาษิต

4. หลัง (背)

คำว่า “หลัง” ในภาษาไทย หมายถึง ชีงของกายที่ตรงข้ามกับหน้าอก จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “หลัง (背)” มีจำนวนทั้งสิ้น 18 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทยจำนวน 6 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 12 บท ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้ล้วนใช้ “หลัง (背)” ในลักษณะเชิงเปรียบเทียบ เพื่อสื่อถึงแนวคิดทางสังคมและพฤติกรรมมนุษย์ โดยสามารถจำแนกและอธิบายรายละเอียดของความหมายเชิงเปรียบเทียบจากสุภาษิตทั้งสองภาษาได้ ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย หลัง (背)

4.1.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

อย่าเป็นคนขี้เกียจหลังยาว (不要做那种懒惰得背都变长的人。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่ขี้เกียจ ไม่ชอบทำงาน โดยเฉพาะคนที่นอนมากหรือนั่งมากจนกลายเป็นนิสัย คำว่า “หลังยาว” เป็นคำเปรียบเปรยถึงคนขี้เกียจที่เอาแต่นอนหรือนั่งไม่ยอมลุกไปทำงาน เปรียบได้กับ “หลัง” ที่ยืดยาวจากการไม่เคลื่อนไหว แสดงให้เห็นว่า “หลัง” ในนัยนี้เป็นสัญลักษณ์ของพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่ไม่ดีในเชิงนิสัย

อย่าหากินบนหลังคน (不要靠别人背上吃饭。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการใช้แรงงานหรือความสามารถของคนอื่นมาเป็นประโยชน์แก่ตน คำว่า “หลังคน” เป็นคำเปรียบถึง “แรงงาน” หรือ “ภาระ” ที่คนอื่นต้องแบกรับ แสดงให้เห็นแนวคิดทางสังคมที่ไม่สนับสนุนการเบียดเบียนหรือฉวยโอกาสจากผู้อื่น และมองว่าเป็นนิสัยที่ไม่พึงประสงค์

4.1.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ตำแหน่ง เช่น

เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด (走在长辈后面，狗也不会咬。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากวางตัวให้เหมาะสมและรู้จักเดินตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ จะช่วยให้ปลอดภัย ไม่ประสบปัญหา คำว่า “หลัง” ในที่นี้หมายถึง ตำแหน่งที่อยู่ข้างหลังในลำดับเชิงสังคม สื่อถึงการวางตัวในฐานะผู้ตามหรือผู้เยาว์ แสดงให้เห็นว่าตำแหน่ง “ข้างหลัง” แม้จะไม่โดดเด่น แต่กลับเป็นจุดที่ปลอดภัยและเหมาะสม โดยเฉพาะในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในสังคมไทยที่ให้คุณค่ากับการเคารพผู้ใหญ่และลำดับชั้น

ตามหลังพระหมาไม่ขบ (跟在僧人后面，狗也不咬。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การติดตามผู้ที่มีศีลธรรม ผู้ทรงคุณธรรม หรือผู้เป็นที่เคารพ จะช่วยให้ปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายหรืออันตราย คำว่า “หลัง” ในที่นี้สื่อถึง ตำแหน่งหรือลำดับที่อยู่ถัดมา โดยเฉพาะในเชิงสัญลักษณ์ของการ “ตามหลัง” ผู้สูงศักดิ์หรือผู้ที่ประพฤติดี เป็นการสะท้อนค่านิยมไทยที่ให้ความสำคัญกับการเลือกผู้เป็นแบบอย่าง และการรู้จักวางตัวในตำแหน่งที่เหมาะสม

4.1.3 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

ที่ใครควรเคารพก็นบนอบ ที่ควรซัดคิตชอบอย่าผินหลัง (该尊敬的就恭敬，该亲近喜欢的就不要转身离去。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ควรรู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคล คำว่า “ผินหลัง” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การตัดขาดความสัมพันธ์” หรือ “การไม่ให้เกียรติ” แสดงให้เห็นว่า “หลัง” เป็นสัญลักษณ์ของ “ความห่างเหิน” ในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเตือนให้รู้จักรักษาน้ำใจผู้อื่นด้วยการวางตัวอย่างเหมาะสม

ผินหลังให้ (转过身去面对他人。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การเมินเฉย ไม่สนใจ หรือแสดงท่าทีปฏิเสธต่อบุคคลหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง คำว่า “หลัง” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่สื่อถึง “ความไม่สนใจ” หรือ “การตัดสัมพันธ์” กับผู้อื่น เป็นการให้ “แผ่นหลัง” แทนท่าทีที่ไม่เปิดรับหรือไม่เป็นมิตร แสดงให้เห็นแนวคิดด้านความสัมพันธ์ที่หากหันหลังให้กันแล้ว ย่อมหมายถึงการปฏิเสธหรือการหมดไมตรีต่อกัน

4.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หลัง (背)

4.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

好事不背人，背人没好事。(เรื่องดี ๆ ไม่ทำลับหลังคน ลับหลังคนไม่ใช่เรื่องดี) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากสิ่งใดเป็นเรื่องที่ดีจริง ย่อมไม่จำเป็นต้องปกปิดหรือทำลับหลังผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม หากต้องกระทำในที่ลับหลังหรือไม่ให้ใครรู้ ก็มักจะไม่ใช่ว่าเรื่องดี คำว่า “หลัง” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ลักษณะนิสัยที่ไม่เปิดเผย หรือมีเจตนาแอบแฝง” สะท้อนค่านิยมของจีนที่ย้ำถึงความโปร่งใส ความซื่อตรง และการไม่กระทำการที่เป็นพิรุณลับหลังผู้อื่น สุภาษิตนี้สะท้อนมุมมองต่อบุคลิกของคนที่ชอบวางแผนหรือพูดจาไม่ต่อหน้า ซึ่งถือเป็นลักษณะนิสัยเชิงลบในบริบทวัฒนธรรมจีน

背地商量无好话，私房计较有奸情。(ปรึกษากันลับหลังไม่มีคำพูดดี คิดคำนวณในที่ลับมีเล่ห์เหลี่ยม) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การพูดคุยหรือปรึกษากันลับหลังผู้อื่น มักไม่ใช่เรื่องดีและเต็มไปด้วยคำตาดินนินทา ขณะที่การวางแผนอย่างลับ ๆ มักแฝงด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์ คำว่า “หลัง” ในที่นี้จึงสะท้อนถึง “นิสัยเจ้าเล่ห์ ไม่ตรงไปตรงมา” เป็นภาพแทนของพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจ และเต็มไปด้วยกลอุบาย สุภาษิตนี้แสดงถึงทัศนคติทางวัฒนธรรมที่เน้นความซื่อตรง และวิจารณ์พฤติกรรมแอบลับที่ขาดความจริงใจ ถือเป็น การตีความเชิงลักษณะนิสัยของบุคคลอย่างชัดเจน

4.2.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ตำแหน่ง เช่น

能人背后有能人。(หลังคนเก่งยังมีคนเก่งกว่า) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ว่าใครจะเก่งแค่ไหน ย่อมมีคนเก่งกว่าอยู่เสมอ คำว่า “หลัง” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ตำแหน่งที่ตามมา” หรือ “ลำดับที่อยู่ถัดไป” เพื่อสื่อว่าผู้อื่นอาจมีความสามารถเหนือกว่าแม้จะยังไม่เปิดเผยหรืออยู่ในเบื้องหลัง เป็นการเตือนสติให้ผู้คนอย่าหยิ่งยโสหรือประมาทผู้อื่น แสดงถึงค่านิยมของวัฒนธรรมจีนที่ให้ความสำคัญกับความถ่อมตน การเคารพผู้อื่น และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

好汉天下有好汉，英雄背后有英雄。(คนเก่งได้หล้ายังมีคนเก่ง วีรบุรุษเบื้องหลังยังมีวีรบุรุษ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ว่าจะเก่งหรือกล้าหาญเพียงใด ก็ยังมีคนที่เก่งกว่าหรือเทียบเท่าคอยสนับสนุนหรืออยู่เบื้องหลังเสมอ คำว่า “หลัง” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ

แทน “ตำแหน่ง” โดยสื่อถึงการมีคนที่พร้อมสนับสนุนหรือมีศักยภาพอยู่เบื้องหลัง สะท้อนค่านิยมของจีนที่ให้ความสำคัญกับความเคารพซึ่งกันและกัน

4.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย หลัง (背)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อวัยวะ “หลัง” ในภาษาไทยและ “背” ในภาษาจีนปรากฏในสุภาษิตจำนวนหนึ่ง และมีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบในลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน โดยในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “หลัง” พบว่ามีความหมายเชิงเปรียบเทียบอยู่ 3 ความหมาย ได้แก่ อุปนิสัย ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ ส่วนในสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “屁股” พบ 2 ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ อุปนิสัย และตำแหน่ง จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ หลัง และ 背 ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 16 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า หลัง (背) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	อุปนิสัย	2	8
2	ตำแหน่ง	2	4
3	ความสัมพันธ์	2	0

จากตาราง 16 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยที่มีการใช้คำว่า “หลัง” มีความหลากหลายของความหมายเชิงเปรียบเทียบมากกว่าสุภาษิตจีนที่ใช้คำว่า “背” โดยในภาษาไทย “หลัง” ถูกใช้แทนทั้งอุปนิสัย ตำแหน่ง และความสัมพันธ์รวมเป็น 3 ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ขณะที่ภาษาจีน “背” สะท้อนเพียง 2 ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ อุปนิสัย และตำแหน่ง และไม่มีบทใดปรากฏความหมายในด้านความสัมพันธ์ ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาไทยมีการใช้อวัยวะ “หลัง” เพื่อสื่อสารหลากหลายมิติเชิงพฤติกรรมและสังคม โดยเฉพาะในด้านการวางตัว การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และบทบาทในพื้นที่หรือโครงสร้างทางสังคม ในขณะที่ภาษาจีนมักใช้ “背” เพื่อสะท้อนบุคลิกลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในเชิงลบ เช่น การนินทา การกระทำลับหลัง หรือการวางแผนที่ไม่โปร่งใส แสดงให้เห็นถึงมุมมองด้านศีลธรรมและค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ในสังคมจีน ซึ่งใช้ “背” เป็นภาพแทนของพฤติกรรมเชิงลบในเชิงอุปมาอุปไมย

การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนแขนและขา

จากข้อมูลที่รวบรวมได้พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวกับส่วนแขนและขาทั้งหมด 204 บท โดยในจำนวนนี้เป็นสุภาษิตไทย 38 บท และสุภาษิตจีน 166 บท ครอบคลุมถึง 7 ส่วนของร่างกาย ได้แก่ แขน (臂) มือ (手) ข้อศอก (肘) นิ้วมือ (手指) ขา (腿) เข่า (膝) เท้า (足) ซึ่งรายละเอียดของแต่ละส่วนจะได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. แขน (臂)

คำว่า “แขน” ในภาษาไทย หมายถึง อวัยวะที่ต่อจากไหล่ทั้งสองข้าง จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “แขน” ทั้งหมด 9 บท แบ่งเป็นสุภาษิตไทย จำนวน 5 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 4 บท สุภาษิตเหล่านี้แสดงให้เห็นการใช้อวัยวะ “แขน” ในฐานะสัญลักษณ์เชิงนามธรรมที่หลากหลาย เพื่อทำความเข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงนำเสนอรายละเอียดของสุภาษิตที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย แขน (臂)

1.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

แขนขาใครยาวก็สาวได้สาวเอา (谁的手脚长，谁就能拉到更多。)

สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีความสามารถหรือข้อได้เปรียบมากกว่าย่อมมีโอกาสในการเข้าถึงผลประโยชน์หรือความสำเร็จได้มากกว่า เป็นการสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางโอกาสในสังคม คำว่า “แขนขา” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ความสามารถ” หรือ “ศักยภาพในการเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับของสังคมต่อความได้เปรียบของผู้ที่มีความพร้อมมากกว่า

เตี้ยอุ้มค่อม ผอมอุ้มอ้วน แขนด้วนอุ้มแขนดี เหล่านี้มีแต่จะให้เขาฮาป้า ไม่น่าทำ (矮子抱驼子，瘦子抱胖子，断臂的去抱正常人，这些只会让人笑话，不应为之。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำสิ่งที่เกินกำลังหรือไม่เหมาะสมกับสถานภาพของตนย่อมนำไปสู่ความล้มเหลวหรือกลายเป็นเรื่องน่าขบขันในสายตาผู้อื่น คำว่า “แขน” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ความสามารถ” หรือ “ข้อจำกัดของบุคคล” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดทางสังคมที่เน้นความพอดีและการรู้จักประมาณตน ไม่ฝืนธรรมชาติหรือพยายามทำสิ่งที่ตนไม่อาจรับผิดชอบได้ ซึ่งอาจกลายเป็นผลเสียต่อตนเองหรือผู้อื่นในภายหลัง

1.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ข้อได้เปรียบ เช่น

ให้แขนจะเอา (给了手臂还想要一注。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่ไม่รู้จักพอ เมื่อได้รับบางสิ่งแล้วกลับต้องการมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่สำนึกบุญคุณหรือเกรงใจผู้ให้ คำว่า “แขน” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ข้อได้เปรียบ” หรือ “โอกาสที่ได้รับ”

ซึ่งถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่มีค่าและสามารถนำไปต่อยอดได้ แต่กลับถูกนำไปใช้ในทางที่เกินควร สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของผู้คนที่โลก ไม่รู้จักประมาณตน

1.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

อย่าเท้าแขนเท้าคางให้ห่างกาย (不要用手支着下巴, 离身体远一点。)

สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรแสดงท่าทางที่ไม่เหมาะสม หรือมีบุคลิกภาพที่ดูเฉื่อยชา ขี้เกียจ ท่าทางดังกล่าวอาจสื่อถึงนิสัยที่ไม่ดี หรือทำให้ผู้อื่นมองว่าไม่มีมารยาท คำว่า “แขน” ในบริบทนี้จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” หรือ “บุคลิกภาพของบุคคล” ซึ่งอาจสะท้อนผ่านพฤติกรรมทางกายภาพ สุภาษิตนี้เตือนให้ระมัดระวังในเรื่องของภาพลักษณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

1.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย แขน (臂)

1.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

胳膊扭不过大腿。(แขนบิดสู้ขาไม่ไหว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มี

อำนาจน้อยหรือกำลังน้อยไม่อาจเอาชนะผู้ที่มีอำนาจหรือแข็งแกร่งกว่าได้ คำว่า “แขน” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสามารถ” หรือ “พลัง” ของฝ่ายที่อ่อนแอ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ “ต้นขา” ที่แทนพลังหรืออำนาจ ก็แสดงถึงความไม่สมดุลระหว่างสองฝ่าย สุภาษิตนี้จึงสื่อถึงความจริงของสังคมว่า ผู้ที่อ่อนแอมักเสียเปรียบ และควรเรียนรู้ที่จะปรับตัวหรือหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรงกับผู้ที่แข็งแกร่งกว่า

1.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

打折膀子朝里弯。(แม้แขนจะหัก ก็ยังงอเข้าข้างใน) สุภาษิตนี้มีความ

ความหมายว่า ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น คนในครอบครัวหรือพวกเดียวกันก็ยังคงให้ความช่วยเหลือและเข้าข้างกัน แม้จะมีความผิดหรือความขัดแย้งก็ยังคงเลือกที่จะปกป้องกันเองอยู่ดี คำว่า “แขน” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสัมพันธ์” ซึ่งสื่อถึงความแน่นแฟ้นของสายใยทางครอบครัวหรือพรรคพวก สุภาษิตนี้จึงเน้นถึงแนวคิดที่ว่า เรื่องภายในครอบครัวตนเอง ไม่ควรเปิดเผยให้นอกบ้านรู้

儿女亲, 辈辈亲, 打断胳膊连着筋。(ลูกหลานผูกพันเป็นรุ่น ๆ แขนหัก

ก็ยังมืเส้นเอ็นยึดไว้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความสัมพันธ์ทางสายเลือดนั้นลึกซึ้งและไม่สามารถตัดขาดได้ แม้จะมีปัญหา ความขัดแย้ง หรือความไม่พอใจกัน ก็ยังคงมีความผูกพันและห่วงใยกันอยู่ คำว่า “แขน” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสัมพันธ์” โดยเฉพาะสายเลือดในครอบครัวที่เปรียบเหมือนแขนที่แม้จะหัก ก็ยังมีเส้นเอ็นเชื่อมต่อกันอยู่ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวที่เน้นความผูกพันแม้ในยามมีปัญหา

1.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย แขน (臂)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แขน (臂) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “แขน” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ ความสามารถ ความได้เปรียบ และอุปนิสัย ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “臂” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ความสามารถ และความสัมพันธ์ สามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ แขน และ 臂 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 17 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า แขน (臂) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ความสามารถ	3	1
2	ความได้เปรียบ	1	0
3	อุปนิสัย	1	0
4	ความสัมพันธ์	0	3

จากตาราง 17 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “แขน (臂)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน โดยในด้านที่เหมือนกันคือ ทั้งสองภาษาต่างใช้ “แขน (臂)” แทนความหมายเชิงเปรียบเทียบในเรื่อง ความสามารถ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า “แขน” ในฐานะอวัยวะที่ใช้ทำงานหรือแสดงออกถึงพลังของบุคคลนั้น ถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ของความสามารถในการกระทำหรือจัดการสิ่งต่าง ๆ ความแตกต่างคือ สุภาษิตไทยยังใช้ “แขน” เพื่อสื่อถึง ความได้เปรียบ และอุปนิสัย เช่น การถือโอกาส หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในขณะที่สุภาษิตจีนไม่มีการใช้ “臂” ในความหมายดังกล่าว แต่กลับมีการใช้ “臂” เพื่อสื่อถึงความสัมพันธ์ โดยเฉพาะสายสัมพันธ์ภายในครอบครัว เช่น ความผูกพันระหว่างญาติพี่น้อง หรือการแก้ปัญหาภายในกลุ่มตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดแบบครอบครัวนิยมและการปกป้องคนในของวัฒนธรรมจีน ขณะที่วัฒนธรรมไทยมีแนวโน้มที่จะเน้นการใช้ “แขน” แทนการกระทำหรือคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลมากกว่า

2. มือ (手)

คำว่า “มือ” ในภาษาไทย หมายถึง อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายอยู่ต่อจากปลายแขน ประกอบด้วยฝ่ามือและนิ้วมือ สำหรับจับเป็นต้น จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “มือ (手)” ทั้งหมดจำนวน 132 บท ได้แก่ สุภาษิตไทยจำนวน 21 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 111 บท สุภาษิตเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า “มือ” ถูกนำมาใช้ในฐานะสัญลักษณ์เชิงนามธรรม เพื่อให้เข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบของอวัยวะ “มือ” อย่างลึกซึ้ง จึงนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย มือ (手)

2.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การกระทำ เช่น

เขียนด้วยมืออย่าลบด้วยเท้า (用手写, 不要用脚擦掉。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การกระทำใด ๆ ที่ได้ทำไปแล้ว ควรมีความสอดคล้องและไม่ย้อนแย้งกับสิ่งที่ตนเองทำไว้ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทนการกระทำที่สร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ ส่วนคำว่า “เท้า” แทนการกระทำที่ย้อนแย้งหรือทำลายสิ่งที่สร้างไว้ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมให้คุณค่ากับความรับผิดชอบและความมั่นคงในการกระทำของบุคคล

มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ (手不划桨, 就不要用脚搅水。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากไม่สามารถช่วยเหลือหรือมีส่วนร่วมในการทำสิ่งใด ก็ควรอย่าทำให้เกิดอุปสรรคหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทนการกระทำที่ช่วยเหลือส่วนร่วม ส่วนคำว่า “เท้า” แทนการกระทำที่สร้างความยุ่งยากหรือขัดขวางผู้อื่น สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องหลีกเลี่ยงการสร้างปัญหา หากไม่สามารถช่วยเหลือก็ไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อผู้อื่น

2.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

มือใครยาวก็สาวได้สาวเอา (谁的手长, 谁就能拉到更多。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีอำนาจหรือความสามารถมากกว่าย่อมได้เปรียบในการแสวงหาผลประโยชน์ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทนความสามารถหรืออำนาจในการเอื้อมถึงสิ่งต่าง ๆ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับในสังคมว่าผู้ที่มีศักยภาพหรือความพร้อมย่อมครอบครองผลประโยชน์ได้มากกว่า

ไม้สอยไม่เท่ามือถึง (长竿不如手能到。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การเข้าถึงสิ่งที่อยู่ไกลหรือสามารถทำได้ด้วยตนเองย่อมดีกว่าการอาศัยสิ่งอื่นหรือวิธีการที่ซับซ้อน คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทนความสามารถโดยตรงในการเข้าถึงและจัดการสิ่งต่าง ๆ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงคติของสังคมที่ให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองและการใช้ความสามารถที่มีอยู่ตรงหน้ามากกว่าการพึ่งพาสิ่งอื่นภายนอก

2.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

มามือเปล่า ไปมือเปล่า (空手来, 空手去。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนเราเกิดมาก็ไม่ได้มีทรัพย์สินสมบัติติดตัวมา และเมื่อตายไปก็ไม่สามารถนำสิ่งใดติดตัวไปได้ เป็นการเตือนให้ตระหนักถึงความไม่จีรังของทรัพย์สินเงินทอง คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทนตัวตนและสภาพของมนุษย์ที่ว่างเปล่า สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของสังคมที่ยอมรับสังขารแห่งชีวิตว่า ทุกสิ่งล้วนไม่ถาวร

ตลาดมือ (手的市场。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ตลาดหรือกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานคนจำนวนมากในการทำงาน เปรียบเสมือนแหล่งรวมของ “มือ” ที่พร้อมจะทำงาน คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทนแรงงานหรือมนุษย์ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของสังคมที่ผูกพันกับแรงงานและการพึ่งพากำลังคนในการดำเนินเศรษฐกิจและสังคม

2.1.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อำนาจควบคุม เช่น

ลูกไก่อยู่ในกำมือ จะบีบก็ตาย จะคลายก็รอด (小鸡在手心里, 捏紧就死, 松手就活。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่อยู่ในอำนาจหรือการควบคุมของผู้อื่น ย่อมไม่สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน อำนาจในการควบคุมและการกำหนดชะตากรรมของผู้อื่น สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจริงของสังคมที่ว่า ผู้ที่มีอำนาจย่อมสามารถกำหนดความเป็นความตายหรือความอยู่รอดของผู้อื่นได้

2.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย มือ (手)

2.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การกระทำ เช่น

好动扶人手, 莫开杀人口。(ชอบยกมือช่วยเหลือผู้อื่น แต่อย่าเอากปากไปทำร้ายผู้อื่น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ควรชอบทำความดี ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น และไม่ควรพูดจาหรือทำสิ่งที่ทำร้ายผู้อื่น คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน การกระทำที่ช่วยเหลือและเกื้อกูลผู้อื่น สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของสังคมที่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณธรรม โดยส่งเสริมการช่วยเหลือและลดการทำร้ายซึ่งกันและกัน

言语传情不如手。(การใช้คำพูดส่งความรู้สึก ไม่สู้การใช้มือบรเลงดนตรี) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การใช้คำพูดในการถ่ายทอดความรู้สึกหรือความรักใคร่ แม้จะตรงไปตรงมา แต่ก็ไม่ลึกซึ้งเท่ากับการใช้ดนตรีหรือศิลปะซึ่งสามารถสื่อความหมายได้อย่างละเอียดอ่อนและกินใจ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน การกระทำหรือการแสดงออกผ่านศิลปะและดนตรี สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของสังคมที่ว่า ความรู้สึกอันลึกซึ้งบางอย่างไม่สามารถถ่ายทอดได้อย่างสมบูรณ์ด้วยถ้อยคำ แต่สามารถส่งผ่านได้ด้วยศิลปะที่มาจากมือมนุษย์

2.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

手大遮不过天来。(มือใหญ่อย่างไรก็ปิดฟ้าไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความสามารถของคนเราต่อให้ยิ่งใหญ่เพียงใดก็ย่อมมีขอบเขตและข้อจำกัด ไม่อาจเอาชนะหรือควบคุมทุกสิ่งได้ทั้งหมด คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ความสามารถหรืออำนาจของบุคคล สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของสังคมที่ว่า ไม่มีใครเก่งเกินไปหรือสามารถควบคุมสรรพสิ่งได้ทั้งหมด ทุกสิ่งล้วนมีข้อจำกัด

手眼为活。(ใช้มือและตาเลี้ยงชีวิต) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์สามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยการอาศัยความสามารถหรือฝีมือของตนเองในการทำงานหรือเลี้ยงชีพ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ทักษะหรือความสามารถในการทำงาน สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนะของสังคมที่ว่า การดำรงชีวิตที่มั่นคงต้องอาศัยความสามารถและความขยันของตนเองมากกว่าการพึ่งพาผู้อื่น

2.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

三拳敌不得四手。(ถ้าปั้นสามหมัดสู้มือสี่มือไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า กำลังของคนเพียงผู้เดียวย่อมไม่สามารถต้านทานคนหลายคนได้ เป็นการเปรียบเทียบถึงความเสียเปรียบของผู้ที่มีคนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับฝ่ายที่มีกำลังมากกว่า คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนหรือจำนวนกำลังคน สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นคติของสังคมที่ตระหนักถึงความสำคัญของจำนวนและความสามัคคีว่า ผู้มีพวกพ้องมากย่อมได้เปรียบกว่าผู้ที่อยู่ตามลำพัง

众手好移山。(หลายมือช่วยกันจึงจะย้ายภูเขาได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากมีคนจำนวนมากช่วยกันทำงานที่ยากก็จะสำเร็จได้ง่ายขึ้น เป็นการเปรียบเทียบว่าพลังของคนหมู่มากสามารถแก้ปัญหาหรือทำสิ่งใหญ่ได้ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนหรือความร่วมมือของคน สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นแนวคิดทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการร่วมแรงร่วมใจและการทำงานเป็นหมู่คณะมากกว่าความสามารถของคนเพียงลำพัง

2.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อำนาจควบคุม เช่น

英雄难脱美人手。(วีรบุรุษยากจะพ้นจากมือหญิงงาม) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้บุคคลที่มีความกล้าหาญหรือมีความสามารถเพียงใดก็ตาม ก็มักพ่ายแพ้หรือล้มเหลวเพราะหลงใหลในความรักหรือความงามของสตรี คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ อำนาจควบคุมและการผูกมัดทางอารมณ์ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของสังคมที่ว่า ความรักหรือความใคร่สามารถครอบงำและควบคุมแม้แต่บุคคลที่เข้มแข็งที่สุดได้

物到他人手, 只等他人有。(ของตกไปอยู่ในมือคนอื่น ก็เสมือนเป็นของเขาแล้ว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อสิ่งของหรือผลประโยชน์ตกไปอยู่ในการครอบครองของผู้อื่น ก็ยากที่จะได้คืนมา คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ อำนาจในการครอบครองและ

การควบคุม สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงทักษะของสังคมที่ยอมรับความจริงว่า ผู้ที่ครอบครองสิ่งใดก็ย่อมมีสิทธิ์และอำนาจเหนือสิ่งนั้น แม้ว่าในทางเดิมอาจเป็นของผู้อื่นก็ตาม

2.2.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ทรัพย์สิน เช่น

儿曹空手，不可以入教场。(ลูกหลานมือเปล่า ไม่อาจเข้าสนามฝึกได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ในอดีตสนามฝึกหรือสนามทดสอบกำลังทหารมักมีค่าใช้จ่ายและการรีดไถมากมาย หากผู้ใดไม่มีทรัพย์สินหรือเงินทองติดตัว ก็ไม่สามารถเข้าไปได้ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ครอบครองอยู่ในมือ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและการที่ผู้คนที่ต้องอาศัยเงินทองเพื่อแลกเปลี่ยนหรือเข้าถึงโอกาส

手头肥，脚头活。(มือมีกินมีใช้ เท้าก็ก้าวไปได้คล่อง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงานมีเงินเก็บสะสมอยู่ในมือ ก็จะไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเจ้านายอีกต่อไป และสามารถไปประกอบอาชีพหรือสร้างครอบครัวด้วยตนเองได้ คำว่า “มือ” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เงินทองหรือทรัพย์สินที่สะสมไว้ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่าความมั่นคงทางการเงินทำให้คนมีอิสระและสามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้

2.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องบอวัยวะร่างกาย มือ (手)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มือ (手) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 5 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “มือ” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย การกระทำ ความสามารถ คน และอำนาจควบคุม ส่วนในสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “手” นอกจากจะมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่สอดคล้องกับสุภาษิตไทยทั้ง 4 ประการแล้ว ยังพบว่า “手” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบเพิ่มเติมอีก 1 ประการ คือ ทรัพย์สิน จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของมือ และ 手 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 18 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า มือ (手) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	การกระทำ	12	39
2	ความสามารถ	5	36
3	คน	3	26
4	อำนาจควบคุม	1	5
5	ทรัพย์สิน	0	5

จากตาราง 18 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ใกล้เคียงกันในหลายด้าน โดยทั้งสองภาษาล้วนใช้ “มือ (手)” แทน การกระทำ ความสามารถ คน และอำนาจควบคุม ซึ่งสะท้อนความเข้าใจร่วมกันว่ามือเป็นอวัยวะสำคัญในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม สุภาษิตจีนยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่เพิ่มเติมออกไป คือ ทรัพย์สิน แสดงให้เห็นว่าคนจีนมีการเชื่อมโยง “手” เข้ากับมิติทางเศรษฐกิจและการครอบครองผลประโยชน์ อันเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาไทย ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า แม้ทั้งสองภาษาจะมีความหมายร่วมในหลายประการ แต่สุภาษิตจีนสะท้อนมิติความหมายเชิงเปรียบเทียบ “手” ได้กว้างและหลากหลายมากกว่า

3. ข้อศอก (肘)

คำว่า “ศอก” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนของแขน ตรงข้ามกับข้อพับ จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “ศอก (肘)” ทั้งหมดจำนวน 3 บท ได้แก่ สุภาษิตไทยจำนวน 2 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 1 บท สุภาษิตเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า “ศอก” ถูกนำมาใช้ในฐานะสัญลักษณ์เชิงนามธรรม เพื่อให้เข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบของอวัยวะ “ศอก” อย่างลึกซึ้ง จึงนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ข้อศอก (肘)

3.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความได้เปรียบ เช่น

ให้ศอกจะเอาแขน (给了胳膊肘还想要整条胳膊。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่ไม่รู้จักพอ มักจะเรียกร้องมากขึ้นเมื่อได้รับโอกาสหรือความช่วยเหลือเล็กน้อยจากผู้อื่น คำว่า “ศอก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “โอกาสเล็กน้อย” หรือ “ความได้เปรียบในระดับหนึ่ง” ส่วนคำว่า “แขน” แทน “สิ่งที่มากกว่า” หรือ “ผลประโยชน์ที่มากขึ้น” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนพฤติกรรมของผู้ที่โลภ ไม่รู้จักพอ

3.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญหรือฐานะ เช่น

กินน้ำได้ศอก (喝肘下水。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อย ถูกกดขี่ หรือไม่มีศักดิ์ศรี มักใช้เปรียบเทียบกับคนที่ต้องยอมทำงานหรือตกอยู่ในสภาพที่ต่ำกว่าโดยไม่มีทางเลือก คำว่า “ศอก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ฐานะที่สูงกว่า” หรือ “ผู้มีอำนาจ” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงสถานะของบุคคลที่อยู่ในระดับล่างของโครงสร้างสังคม หรือความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม

3.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ข้อศอก (肘)

3.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ความสำคัญหรือฐานะ เช่น

胳膊肘不能往外拐。(ข้อศอกหันออกนอกไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรเข้าข้างคนนอกหรือปกป้องคนนอกมากกว่าคนในครอบครัวหรือพวกพ้องของตน คำว่า “ข้อศอก” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสำคัญของญาติ” สุภาษิตนี้สะท้อนค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับความภักดีต่อครอบครัวหรือกลุ่มของตน โดยเตือนให้ผู้คนตระหนักว่า “ไม่ควรละเลยหรือหันหลังให้กับคนใน” แม้เมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากคนนอก หรือมีเหตุให้ต้องเลือกข้างในความขัดแย้งก็ตาม

3.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ข้อศอก (肘)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อศอก (肘) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ข้อศอก” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ความได้เปรียบ และความสำคัญหรือฐานะ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “肘” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบเพียง 1 ความหมาย คือ ความสำคัญหรือฐานะ จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ข้อศอก และ 肘 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 19 ความหมายเปรียบของคำว่า ข้อศอก (肘) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ความได้เปรียบ	1	0
2	ความสำคัญหรือฐานะ	1	1

จากตาราง 19 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ข้อศอก (肘)” ต่างสะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบ แต่มีความแตกต่างในรายละเอียด โดยสุภาษิตไทย “ข้อศอก” ปรากฏความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ประการ คือ ความได้เปรียบ และความสำคัญหรือฐานะ ขณะที่สุภาษิตจีน “肘” ปรากฏเพียงความหมายเดียว คือ ความสำคัญหรือฐานะ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยมีการใช้ “ข้อศอก” ในมิติที่หลากหลายมากกว่า ทั้งการชี้ให้เห็นถึงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และการสะท้อนถึงฐานะหรือความสำคัญ ส่วนสุภาษิตจีนกลับเน้นเฉพาะมิติของสถานะและความสำคัญเพียงด้านเดียว ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ภาษาไทยมุ่งเน้นการเปรียบเทียบเชิงการแข่งขัน ขณะที่ภาษาจีนมุ่งเน้นการสะท้อนสถานะและบทบาททางสังคม

4. นิ้วมือ (手指)

คำว่า “นิ้ว” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนสุดของมือหรือเท้าแต่ละข้าง แยกออกเป็น ห้า กิ่ง คือ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “นิ้ว (指)” ทั้งหมดจำนวน 11 บท ได้แก่ สุภาษิตไทยจำนวน 3 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 8 บท สุภาษิตเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า “นิ้ว” ไม่ได้ถูกใช้ในความหมายตามรูปศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบในฐานะสัญลักษณ์นามธรรม เพื่อให้เข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบของอวัยวะ “นิ้ว” อย่างครอบคลุม จึงได้นำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย นิ้วมือ (手指)

4.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

นิ้วไหนร้ายให้ตัดนิ้วนั้นเสีย (哪根手指坏就砍掉那根。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากบุคคลใดในกลุ่มก่อปัญหาหรือเป็นภัยต่อส่วนรวม ควรตัดออกเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจลุกลาม คำว่า “นิ้ว” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “คน” หรือ “สมาชิกในกลุ่ม” ที่หากคนใดคนหนึ่งสร้างปัญหาก็ควรตัดขาดเพื่อรักษาประโยชน์ของกลุ่มโดยรวม สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดเรื่องการตัดสินใจเพื่อส่วนรวมแม้จะต้องเสียบางสิ่งไป

4.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญหรือฐานะ เช่น

ให้รู้จักนิ้วก้อยหัวแม่มือ (要知道大拇指和小指的区别。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลควรรู้จักสถานะหรือลำดับชั้นของตนเองและผู้อื่น ไม่ควรประพาดิตนเกินฐานะ คำว่า “นิ้วก้อย” และ “หัวแม่มือ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ฐานะ” หรือ “ลำดับชั้น” ในสังคม โดยหัวแม่มือแทนผู้ที่อยู่สูงกว่า ส่วนนิ้วก้อยแทนผู้ที่ต่ำกว่า สุภาษิตนี้จึงเตือนให้บุคคลรู้จักประมาณตน เคารพลำดับชั้นในสังคม

4.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง เรื่องเล็กน้อย เช่น

งูเท่านั้นอย่าถือหางเล่น (蛇虽细如手指，也不可玩其尾。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สิ่งที่ดีเหมือนไม่มีอันตรายหรือดูเล็กน้อย อาจแฝงไว้ด้วยอันตรายที่คาดไม่ถึง ดังนั้นจึงไม่ควรประมาทหรือเล่นกับสิ่งที่ไม่รู้จักเพียงเพราะมันดูเล็ก คำว่า “นิ้วมือ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “เรื่องเล็กน้อย” หรือ “สิ่งที่ดีไม่สำคัญ” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดเรื่องการไม่ประมาทต่อสิ่งเล็กน้อย เพราะบางครั้งสิ่งเหล่านั้นอาจเป็นภัยได้

4.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย นิ้วมือ (手指)

4.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

哪一根指头也是自己的骨肉。(นิ้วไหนก็เป็นกระดูกเนื้อของตัวเองทั้งนั้น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ลูกทุกคนเป็นสายเลือดเดียวกันของพ่อแม่ ไม่มีใครสำคัญน้อยหรือมากไปกว่ากัน คำว่า “นิ้ว” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ลูกหลาน” หรือ “คนในครอบครัว” ที่

ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและหัวใจของพ่อแม่ สุภาษิตนี้สะท้อนถึงค่านิยมของครอบครัวในวัฒนธรรมจีนที่มองว่าความรักของพ่อแม่ควรมีให้ลูกทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่ควรลำเอียงหรือลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแม้จะเกิดปัญหภายในครอบครัว

十指连心痛。(นิ้วทั้งสิบเชื่อมถึงหัวใจ เจ็บที่ไหนก็ปวดใจ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ว่านิ้วไหนบาดเจ็บก็ทำให้เจ็บถึงหัวใจ เปรียบเสมือนพ่อแม่ที่รักลูกทุกคนอย่างสุดหัวใจ เมื่อคนใดคนหนึ่งเจ็บปวดหรือได้รับความทุกข์ พ่อแม่ก็พลอยเจ็บปวดตามไปด้วย คำว่า “นิ้ว” หรือ “นิ้วทั้งสิบ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ลูกหลานทุกคน” ที่เป็นเหมือนส่วนหนึ่งของหัวใจพ่อแม่ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความรักที่ไม่มีเงื่อนไข ความห่วงใยอันลึกซึ้ง และความรู้สึกเจ็บปวดที่พ่อแม่มีต่อความทุกข์ของลูกทุกคน

4.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

每个人的手指头有长短。(นิ้วมือแต่ละนิ้วยาวไม่เท่ากัน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีข้อดีข้อเสีย หรือความสามารถที่แตกต่างกันไปในแต่ละด้าน ไม่มีใครสมบูรณ์แบบไปเสียทุกเรื่อง คำว่า “นิ้ว” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสามารถของคน” ซึ่งเมื่อเปรียบกับนิ้วที่มีความยาวไม่เท่ากัน ก็หมายถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของแต่ละคน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดที่ว่า ควรยอมรับในความหลากหลายของผู้คน เห็นคุณค่าในข้อดีของกันและกัน

指头当不了拳，兔子驾不了辕。(นิ้วเป็นหมัดไม่ได้ กระต่ายลากเกวียนไม่ไหว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่มีความสามารถจำกัดหรือมีสถานะต่ำ ไม่สามารถรับผิดชอบหน้าที่ใหญ่โตได้ คำว่า “นิ้ว” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คนที่มีสถานะต่ำหรือความสามารถน้อย” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า แต่ละบุคคลควรตระหนักถึงขีดความสามารถและหน้าที่ของตน ไม่ควรฝืนแบกรับภาระที่เกินตัว เพราะอาจก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือผลเสียตามมา

4.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องอวัยวะร่างกาย นิ้วมือ (手指)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นิ้วมือ (手指) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “นิ้วมือ” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ คนความสำคัญหรือฐานะ และเรื่องเล็กน้อย ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “手指” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย คน และความสามารถ จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ นิ้วมือ และ 手指 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 20 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า นิ้วมือ (手指) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	คน	1	6
2	ความสำคัญหรือฐานะ	1	0
3	เรื่องเล็กน้อย	1	0
4	ความสามารถ	0	2

จากตาราง 20 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “นิ้วมือ (手指)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกันในบางด้าน และมีความเหมือนกันในบางประเด็น โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับ “คน” ซึ่งเป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบหลักในสุภาษิตของทั้งสองภาษา แต่ก็แตกต่างกันในแง่มุมที่เน้นย้ำ โดยภาษาไทยจะสะท้อนพฤติกรรมทางสังคมและการจัดการในบริบทของความสำคัญ บทบาท หรืออันตรายเล็กน้อย ส่วนภาษาจีนจะเน้นความรักความสัมพันธ์ และความสามารถของบุคคลในครอบครัวหรือในสังคม

5. ขา (腿)

คำว่า “ขา” ในภาษาไทย หมายถึง อวัยวะตั้งแต่ตะโพกถึงข้อเท้า สำหรับยืนกายและเดิน เป็นต้น จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “ขา (腿)” ทั้งหมด จำนวน 10 บท ได้แก่ สุภาษิตไทยจำนวน 2 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 8 บท สุภาษิตเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า “ขา (腿)” ไม่ได้ถูกใช้ในความหมายตามรูปศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบในฐานะสัญลักษณ์เชิงนามธรรม เพื่อให้เข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบของอวัยวะ “ขา (腿)” อย่างรอบด้าน จึงได้นำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ขา (腿)

5.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

ขาน้ำไม่เท่าขาหลัง (前腿不如后腿长。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลหรือสิ่งของย่อมมีความสามารถหรือศักยภาพไม่เท่ากัน เปรียบได้กับขาน้ำและขาหลังของสัตว์ที่ไม่เท่ากัน คำว่า “ขา” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ศักยภาพหรือความสามารถของบุคคลที่ไม่เหมือนกัน บางคนมีความสามารถสูง บางคนมีความสามารถต่ำ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า ในสังคมมนุษย์ ย่อมมีความแตกต่างด้านความสามารถและสถานะ ไม่อาจคาดหวังให้ทุกคนเสมอภาคกันได้

5.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปสรรค เช่น

ขัดแข้งขัดขา (扫腿绊脚。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การกระทำที่ขัดขวางหรือทำลายความก้าวหน้าของผู้อื่น เปรียบได้กับการขัดแข้งขัดขาจนทำให้ล้มลง ไม่สามารถก้าวต่อไปได้ คำว่า “ขา” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ อุปสรรคในการก้าวไปข้างหน้าหรือหนทางแห่งความสำเร็จ ที่ถูกขัดขวางจนไม่ราบรื่น สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า ในสังคมมักมีอุปสรรคหรือผู้ไม่หวังดีที่ขัดขวางการพัฒนา ทำให้ผู้ที่ถูกรบกวนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

5.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ขา (腿)

5.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

强人腿下还给人留条路。(ใต้ขาของโจรก็ควรเหลือทางให้คนอื่น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้บุคคลจะมีอำนาจหรือความสามารถเหนือกว่าผู้อื่น ก็ควรใช้ความสามารถนั้นอย่างมีขอบเขต ไม่ควรทำสิ่งใดจนตัดหนทางของผู้อื่นโดยสิ้นเชิง คำว่า “ขา” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ พลังหรือความสามารถในการกดขี่และควบคุมผู้อื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสามารถนั้นไม่ควรถูกใช้ไปในทางที่โหดร้ายจนเกินไป สุภาษิตนี้สะท้อนหลักคิดที่ว่า ความสามารถหรืออำนาจควรใช้ด้วยความพอดีและเมตตา มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือผลเสียตามมา

贼人的腿, 艺人的嘴。(ขาของโจร ปากของนักแสดง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แต่ละบุคคลล้วนมีความสามารถเฉพาะด้านที่ตนถนัดและใช้เลี้ยงชีพ โจรต้องอาศัยความเร็วของขาในการหลบหนี ขณะที่ศิลปินหรือนักเล่าเรื่องต้องอาศัยปากหรือคำพูดเป็นเครื่องมือในการทำงาน คำว่า “ขา” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ความสามารถหรือทักษะที่ทำให้บุคคลอยู่รอดได้ สุภาษิตนี้สะท้อนหลักคิดที่ว่า ความสามารถของบุคคลแตกต่างกันไปตามบทบาทและอาชีพ และความสามารถนั้นคือสิ่งที่ทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้

5.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง การดำเนินไป เช่น

出水才看两腿泥。(ออกจากน้ำจึงจะเห็นโคลนที่ติดขาทั้งสองข้าง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เรื่องราวหรือเหตุการณ์ใด ๆ จะเห็นผลลัพธ์ที่แท้จริงก็ต่อเมื่อดำเนินไปจนถึงที่สุด เปรียบเหมือนคนที่เดินออกจากน้ำแล้วจึงเห็นว่าโคลนติดอยู่ที่ขา สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การตัดสินว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของบุคคลหรือเหตุการณ์ใด ๆ ต้องรอจนถึงตอนจบ คำว่า “ขา” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาในบั้นปลาย แสดงให้เห็นว่าการกระทำใด ๆ ล้วนทิ้งร่องรอยหรือผลสุดท้ายที่ไม่สามารถปกปิดได้

袍子长了缠腿, 话讲长了缠头。(เสื้อคลุมยาวพันขา คำพูดยาวพันหัว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำสิ่งใดเกินพอดีไม่เพียงไม่เกิดประโยชน์ แต่ยังกลายเป็นอุปสรรคเหมือนเสื้อคลุมที่ยาวเกินไปย้อมพันขาให้เดินลำบาก หรือคำพูดที่มากเกินไปย้อมทำให้ผู้ฟังรำคาญ คำว่า “ขา” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ การดำเนินไปอย่างราบรื่นของการกระทำ เมื่อถูก

พันหรือขัดขวาง ก็สื่อถึงความติดขัดไม่ราบรื่น สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า ความพอดีและความเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ การพูดหรือการกระทำที่เกินจำเป็นอาจกลับกลายเป็นผลเสีย

5.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ขา (腿)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ขา (腿) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ขา” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ความสามารถและอุปสรรค ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “腿” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ความสามารถและการดำเนินไป จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ขา และ 腿 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 21 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ขา (腿) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ความสามารถ	1	2
2	อุปสรรค	1	0
3	การดำเนินไป	0	6

จากตาราง 21 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ขา (腿)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกันอย่างน่าสนใจ โดยสุภาษิตไทยมีการใช้ “ขา” แทนความหมายเชิงเปรียบเทียบในด้าน ความสามารถ และอุปสรรค ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองทางสังคมที่เน้นการรับรู้ถึงความแตกต่างด้านศักยภาพของบุคคล รวมถึงการเผชิญกับอุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้าในชีวิตหรือการทำงาน ขณะที่สุภาษิตจีนมีการใช้ “腿” แทนความหมายเชิงเปรียบเทียบในด้าน ความสามารถ และการดำเนินไป โดยชี้ให้เห็นถึงบทบาท “ขา (腿)” ในฐานะสัญลักษณ์ของทักษะที่ช่วยให้บุคคลดำรงชีพ และการดำเนินไปของเหตุการณ์หรือชีวิตที่เมื่อถึงจุดสิ้นสุดจึงสามารถเห็นผลลัพธ์ได้ชัดเจน ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า สุภาษิตไทยมุ่งเน้นการตีความ “ขา” ในแง่ของอุปสรรคที่จำกัดการพัฒนาในขณะที่สุภาษิตจีนมุ่งเน้นการตีความ “腿” ในแง่ของการดำเนินไปและผลลัพธ์ของชีวิต

6. เข่า (膝)

คำว่า “เข่า” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนที่ต่อระหว่างขาส่วนบนกับขาส่วนล่าง สำหรับคู่ขาเข่าและเหยียดขาออก จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “เข่า (膝)” ทั้งหมดจำนวน 4 บท ได้แก่ สุภาษิตไทยจำนวน 2 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 2 บท สุภาษิตเหล่านี้

สะท้อนให้เห็นว่า “เข่า (膝)” ไม่ได้ถูกใช้ในความหมายตามรูปศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบในฐานะสัญลักษณ์เชิงนามธรรม เพื่อให้เข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบของอวัยวะ “เข่า (膝)” อย่างรอบด้าน จึงได้นำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เข่า (膝)

6.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ข้อจำกัด เช่น

อย่าหักด้ามพร้าด้วยหัวเข่า (不要用膝盖折断砍刀的柄。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำสิ่งใดไม่ควรใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมหรือผิดธรรมชาติ เพราะจะไม่ประสบความสำเร็จและอาจก่อให้เกิดผลเสียกับตนเอง คำว่า “หัวเข่า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ข้อจำกัดของวิธีการหรือเครื่องมือที่ไม่เหมาะสม ซึ่งไม่สามารถใช้แทนสิ่งที่ควรจะเป็นได้ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การแก้ไขปัญหาหรือทำสิ่งใด ๆ ควรเลือกวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม มิฉะนั้นจะล้มเหลวหรือสร้างความเสียหายตามมา

6.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความทุกข์ เช่น

น้ำตาเช็ดหัวเข่า (眼泪擦膝盖。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การประสบกับความผิดหวังหรือความล้มเหลวในชีวิต จนทำให้ต้องเสียใจและเจ็บปวดอย่างมาก คำว่า “หัวเข่า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ จุดที่แสดงออกถึงความทุกข์ ความเศร้า และความสิ้นหวัง เพราะเมื่อคนร้องไห้และนั่งพับเพียบหรือนั่งก้มหน้า น้ำตาย่อมไหลลงมาถึงหัวเข่า สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า ในชีวิตของมนุษย์ย่อมมีความทุกข์ ความเสียใจ และความผิดหวังที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

6.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เข่า (膝)

6.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง จุดอ่อน เช่น

打人莫打膝，道人莫道实。(อย่าตีหัวเข่า อย่าพูดความลับของคนอื่น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อเกิดการโต้เถียงหรือมีข้อขัดแย้งกับผู้อื่น ไม่ควรเอ่ยถึงข้อเสียหรือความลับที่ทำร้ายจิตใจอีกฝ่าย คล้ายกับการทำร้ายที่หัวเข่าซึ่งเป็นจุดสำคัญของร่างกาย คำว่า “หัวเข่า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ จุดอ่อนหรือรากฐานที่ทำให้บุคคลสามารถยืนอยู่ได้ หากถูกโจมตีจะทำให้เสียหลักและไม่สามารถยืนหยัดได้ สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การวิพากษ์วิจารณ์หรือการโต้เถียงควรมีขอบเขต ไม่ควรพุ่งเป้าไปที่จุดอ่อนอันจะก่อให้เกิดความบาดเจ็บถาวร

6.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คักดีศรี เช่น

男儿膝下有黄金。(ใต้หัวเข่าของลูกผู้ชายมีทองคำ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ชายชาตรีควรรักษาคักดีศรีของตน ไม่ควรยอมก้มหัวหรือคุกเข่าให้ใครโดยง่าย คำว่า “หัวเข่า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ คักดีศรีและเกียรติยศของบุรุษ ที่มีค่าดุจทองคำ ไม่ควรให้ใครมา

ลบหลู่หรือทำให้ด้อยค่า สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การเป็นชายควรยึดมั่นในศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่ยอมสูญเสียเกียรติแม้จะต้องเผชิญแรงกดดัน

6.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย เข่า (膝)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เข่า(膝) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “เข่า” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ข้อจำกัดและความทุกข์ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “膝” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย จุดอ่อน และศักดิ์ศรี จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของเข่า และ 膝 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 22 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เข่า (膝) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ข้อจำกัด	1	0
2	ความทุกข์	1	0
3	จุดอ่อน	0	1
4	ศักดิ์ศรี	0	1

จากตาราง 22 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “เข่า (膝)” มีการใช้ความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยในสุภาษิตไทย “เข่า” ถูกใช้แทนความหมายเชิงเปรียบเทียบในด้าน ข้อจำกัด และความทุกข์ ซึ่งสะท้อนมุมมองต่อชีวิตในแง่ของอุปสรรคและความเจ็บปวดที่มนุษย์ต้องเผชิญและยอมรับ ขณะที่ในสุภาษิตจีน “膝” ถูกใช้แทนความหมายเชิงเปรียบเทียบในด้าน จุดอ่อน และศักดิ์ศรี โดยสะท้อนถึงทั้งมิติของความเปราะบางที่ไม่ควรถูกทำลาย และมิติของศักดิ์ศรีที่บุคคลควรรักษาไว้ การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นว่า แม้ทั้งสองภาษาจะเลือกใช้อวัยวะเดียวกัน แต่กลับเน้นสัญลักษณ์ที่ต่างกัน กล่าวคือ ภาษาไทยเน้นเข่าในฐานะสัญลักษณ์ของข้อจำกัดและความทุกข์ทางชีวิต ส่วนภาษาจีนเน้นเข่าในฐานะสัญลักษณ์ของจุดอ่อนและศักดิ์ศรีของบุคคล ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างทางโลกทัศน์และค่านิยมทางวัฒนธรรมของสองสังคม

7. เท้า (足)

คำว่า “เท้า” ในภาษาไทย หมายถึง อวัยวะส่วนปลายสุดของขา นับตั้งแต่ข้อเท้าลงไป สำหรับใช้ยืนและเดิน เป็นคำสุภาพที่ใช้เรียก “ตีน” จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ “เท้า (足)” ทั้งหมดจำนวน 35 บท ได้แก่ สุภาษิตไทยจำนวน 3 บท และสุภาษิตจีนจำนวน 32 บท สุภาษิตเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า “เท้า (足)” ไม่ได้ถูกใช้ในความหมายตามรูปศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการใช้ในความหมายเชิงเปรียบเทียบในฐานะสัญลักษณ์นามธรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบของอวัยวะ “เท้า (足)” อย่างครอบคลุม จึงได้นำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

7.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เท้า (足)

7.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

อย่าเป็นคนเตี้ยเขย่งเท้า (不要做个子矮却踮脚的人。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลไม่ควรฝืนทำสิ่งที่เกินความสามารถของตนเอง เพราะจะไม่ก่อให้เกิดผลสำเร็จ แล้วยังอาจถูกมองว่าเป็นเรื่องน่าขบขันหรือไร้ค่า คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ชัดความสามารถและข้อจำกัดของบุคคล สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การดำเนินชีวิตควรรู้จักประมาณตน ทำในสิ่งที่เหมาะสมกับความสามารถ และความเชี่ยวชาญของตนเอง

7.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

แก่งเท้าหาเสี้ยน (自己晃脚去找木刺。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่ชอบสร้างปัญหาให้กับตนเอง ทั้งที่ปัญหานั้นสามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่กลับไปหาเรื่องหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนโดยไม่จำเป็น คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตัวบุคคลและการกระทำของเขา สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า หลายครั้งความทุกข์หรือความล้มเหลวเกิดจากการกระทำที่ไม่รอบคอบของตัวเราเองมากกว่าจะมาจากผู้อื่น

เทพจรลงเท้า (神灵降到脚上。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า บุคคลที่ไม่เคยอยู่นิ่ง มักชอบออกเดินทางหรือเดินไปมาอยู่เสมอ เหมือนถูกกำหนดให้ต้องเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ บุคคลที่มีลักษณะไม่อยู่นิ่ง ชอบการเดินทางและการเคลื่อนไหว สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า บางคนมีนิสัยหรือวิถีชีวิตที่ไม่ชอบหยุดพัก แต่เลือกที่จะใช้ชีวิตไปกับการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

7.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เท้า (足)

7.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

人有两只脚，银子有八只脚。(คนมีสองเท้า เงินมีแปดเท้า) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำงานด้วยแรงกายของคนย่อมสร้างรายได้ แต่ก็ไม่สามารถทันกับความเร็วของการหมุนเวียนและเพิ่มพูนของเงินทองจากการลงทุน คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบความสามารถในการเคลื่อนไหวหรือสร้างรายได้ โดยเปรียบเทียบระหว่างมนุษย์ซึ่งมีเพียงสองเท้า กับ

เงินทองที่ถูกมองว่ามีแปดเท้า จึงเคลื่อนไหวได้เร็วกว่า สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า พลังของเงินทุน และการลงทุนมีความสามารถในการสร้างผลกำไรที่รวดเร็วและมากกว่าการทำงานด้วยแรงกายของคนเพียงอย่างเดียว

有多大的脚，穿多大的鞋。(มีเท้าใหญ่แค่ไหน ก็สวมรองเท้าใหญ่แค่นั้น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำสิ่งใด ๆ ไม่ควรเกินกำลังหรือเกินความสามารถของตนเอง คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ชัดความสามารถหรือขอบเขตที่แท้จริงของบุคคล การเลือกสวมรองเท้าให้พอดีกับเท้า จึงเปรียบได้กับการทำสิ่งที่สอดคล้องกับศักยภาพของตน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การดำเนินชีวิตหรือการทำงานควรประเมินตามความเป็นจริง ไม่ควรฝืนเกินตัว

7.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

床上添双足，诗书高挂搁。(บนเตียงเพิ่มเท้าสองข้าง หนังสือก็ต้องแขวนไว้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อบุคคลแต่งงานแล้ว ย่อมมีพันธะรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ไม่สามารถใช้เวลาและพลังงานไปกับการศึกษาหรืออ่านหนังสือได้เหมือนก่อน คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนหรือสมาชิกใหม่ในครอบครัว ที่เข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิต สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การแต่งงานแม้จะเป็นเรื่องที่มีคุณค่า แต่ก็ย่อมทำให้เสียภาพในการเรียนรู้หรือการทำกิจกรรมส่วนตัวลดน้อยลง

贼无脚，偷弗着。(โจรไม่มีเท้า ก็ขโมยไม่ได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า โจรหากไม่มี “คนรู้จักพื้นที่” หรือ “คนวงใน” คอยช่วยเหลือ ก็ยากที่จะก่ออาชญากรรมได้สำเร็จ คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนหรือผู้ช่วยเหลือที่คอยชี้ทางและสนับสนุน สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า การกระทำผิดหรือแม้แต่การกระทำใด ๆ ก็ตาม มักต้องอาศัยความร่วมมือและเครือข่ายของบุคคลอื่น

7.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความผิดพลาด เช่น

男怕失足，女怕失身。(ผู้ชายกลัวพลาดก้าว ผู้หญิงกลัวเสียตัว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ชายเกรงกลัวการทำผิดพลาดหรือหลงผิดในชีวิต ส่วนผู้หญิงเกรงกลัวการเสียเกียรติและศีลธรรม คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ การกระทำหรือการเลือกเส้นทางชีวิตที่หากผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่ออนาคต สุภาษิตนี้จึงสะท้อนหลักคิดที่ว่า บุคคลควรระมัดระวังต่อการกระทำของตนเอง

拖人下水，先打湿脚。(จะลากคนอื่นลงน้ำ ต้องทำให้เท้าเปียกก่อน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากต้องการให้ผู้อื่นทำผิดหรือร่วมในสิ่งไม่ดีด้วย จะต้องทำให้เขาได้ก้าวพลาดหรือติดอยู่ในความผิดเล็กน้อยก่อน คำว่า “เท้า” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ความผิดพลาดเล็กน้อยหรือการก้าวแรกของการกระทำผิด ที่นำไปสู่ความผิดที่ใหญ่กว่า สุภาษิตนี้จึงสะท้อน

หลักคิดที่ว่า ความผิดร้ายแรงมักเริ่มต้นจากข้อผิดพลาดเล็ก ๆ และการยอมให้ตนเองทำผิดแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจนำไปสู่การสูญเสียที่ใหญ่กว่า

7.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง รากฐาน เช่น

人无足要瘫，房无基要倒，船无底要沉，军无主要溃。(คนไม่มีเท้าก็จะ
เป็นอัมพาต บ้านไม่มีฐานก็จะพัง เรือไม่มีท้องก็จะจม กองทัพไม่มีแม่ทัพก็จะแตกพ่าย) สุภาษิตนี้มี
ความหมายว่า บุคคล บ้าน เรือ หรือกองทัพ ต่างก็ต้องมีส่วนสำคัญที่ค้ำจุนและเป็นรากฐาน หากขาดสิ่ง
นั้นก็จะล่มสลายหรือพังทลาย เช่นเดียวกับร่างกายที่หากไม่มีเท้าก็ไม่อาจยืนหรือเดินได้ คำว่า “เท้า” ใน
บริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ รากฐานหรือสิ่งที่ค้ำจุนความมั่นคงของชีวิตและสังคม สุภาษิตนี้จึง
สะท้อนหลักคิดที่ว่า ทุกสิ่งล้วนต้องมีแกนกลางหรือผู้นำที่มั่นคง หากขาดแล้วก็จะล่มสลาย

7.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ ร่างกาย เท้า (足)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เท้า (足) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย
ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “เท้า” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่
ความสามารถ และคน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “足” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4
ความหมาย ได้แก่ ความสามารถ คน ความผิดพลาด และรากฐาน จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิด
ความหมายเชิงเปรียบเทียบของ เท้า และ 足 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 23 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เท้า (足) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ความสามารถ	1	8
2	คน	2	20
3	ความผิดพลาด	0	3
4	รากฐาน	0	1

จากตาราง 23 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “เท้า (足)”
มีการใช้ความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน โดยในสุภาษิตไทย “เท้า” ปรากฏในความหมายเชิง
เปรียบเทียบเพียง 2 ด้าน คือ ความสามารถ และคน สะท้อนให้เห็นการเน้นมุมมองไปที่ศักยภาพของบุคคล
และการใช้ “เท้า” เป็นตัวแทนมนุษย์โดยตรง ขณะที่ในสุภาษิตจีน “足” ปรากฏในความหมายเชิง
เปรียบเทียบกว้างกว่ารวมถึง ความสามารถ คน ความผิดพลาด และรากฐาน ซึ่งนอกจากจะใช้แทน

ความสามารถและคนเช่นเดียวกับภาษาไทย แล้วยังขยายไปถึงการเปรียบเทียบในเชิง ความผิดพลาด และรากฐาน อันเป็นสิ่งสำคัญต่อความมั่นคงของชีวิตและสังคม การเปรียบเทียบนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาษาไทยมุ่งเน้นการใช้ “เท้า” เพื่อสื่อถึงมิติพื้นฐานของมนุษย์และความสามารถของบุคคล ขณะที่ ภาษาจีนให้ความหมายเชิงเปรียบของ “足” ที่หลากหลายและซับซ้อนกว่า ครอบคลุมทั้งมิติของการ ดำเนินชีวิต การกระทำที่ผิดพลาด และความสำคัญของรากฐานในระดับที่กว้างขึ้น

การเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับเครื่องในและส่วนที่มีตัว ร่างกาย

จากข้อมูลที่รวบรวมได้พบว่า มีสุภาษิตที่เกี่ยวกับเครื่องในและส่วนที่มีตัวร่างกายทั้งหมด 531 บท โดยในจำนวนนี้เป็นสุภาษิตไทย 116 บท และสุภาษิตจีน 415 บท ครอบคลุมถึง 6 ส่วนของ ร่างกาย ได้แก่ ร่างกาย (身) ใจ (心) เลือด (血) เนื้อ (肉) กระดูก (骨) ผิวหนัง (皮肤) ซึ่งรายละเอียด ของแต่ละส่วนจะได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. ร่างกาย (身)

คำว่า “ร่างกาย” ในภาษาไทย หมายถึง ตัวตน หรือ ส่วนที่เป็นวัตถุของสิ่งมีชีวิต ซึ่ง ประกอบด้วยโครงสร้างของเซลล์ เนื้อเยื่อ และอวัยวะต่างๆ ที่รวมกันเพื่อดำรงชีวิตและความอยู่รอด จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “ร่างกาย (身)” มีจำนวนทั้งสิ้น 57 บท ได้แก่ สุภาษิตไทย 2 บท และสุภาษิตจีน 55 บท ผลการศึกษาพบว่า “ร่างกาย (身)” ไม่ได้มี เพียงความหมายตรงเชิงรูปศัพท์เท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นมุมมอง ความคิด และค่านิยมใน วัฒนธรรมของทั้งสองชาติ ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจลักษณะการใช้ร่างกายในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน อย่างรอบด้าน จึงนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายเปรียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ร่างกาย (身)

1.1.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ชีวิต เช่น

ทำดีดีดลเกิดผลนำ เป็นกงกำแก่กายตราบวายปราม (做好事会带来善报, 伴随一生直到生命终结。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำความดีจะส่งผลตอบแทนกลับมา หาผู้กระทำเองตลอดชีวิต คำว่า “กาย” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบแทน “ชีวิตของบุคคล” ที่ ต้องเผชิญผลจากการกระทำของตนเอง การกล่าวว่า “ตราบวายปราม” เป็นการเน้นย้ำว่าอันสงส์ ของการทำความดีจะคงอยู่จนกว่าชีวิตจะสิ้นสุด สุภาษิตนี้สะท้อนคติความเชื่อของสังคมที่ให้คุณค่ากับ การทำความดีและกฎแห่งกรรม

หาญนักเสียกาย (过分勇敢就会丧失身体。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความกล้าหาญที่มากเกินไปหรือเกินขอบเขตอาจนำไปสู่ความหายนะจนถึงขั้นเสียชีวิต คำว่า “กาย” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบแทน “ชีวิต” ที่เป็นสิ่งมีค่าที่สุดของมนุษย์ การกล่าวว่า “เสียกาย”

จึงสื่อถึงการสูญเสียชีวิตอันเป็นผลจากความหาญเกินเหตุ สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า การกล้าหาญต้องมีขอบเขตและใช้ปัญญากำกับ มิฉะนั้นอาจกลายเป็นการทำลายตนเอง

1.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ร่างกาย (身)

1.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ชีวิต เช่น

服之不中身之灾。(การแต่งกายไม่ถูกต้องตามกาลเทศะย่อมนำมาสู่ร่างกาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การแต่งกายไม่เหมาะสมหรือฝ่าฝืนระเบียบแบบแผน อาจนำไปสู่ภัยอันตรายถึงชีวิต คำว่า “กาย” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ชีวิตมนุษย์” หรือ “ความเป็นอยู่ของบุคคล” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นคติสังคมที่มองว่า “กาย” คือศูนย์กลางของการดำรงอยู่และการละเมิดกฎเกณฑ์อาจนำมาซึ่งการสูญเสียชีวิต

人之大患因身在。(ความทุกข์ใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการที่ยังมีชีวิตอยู่) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความทุกข์ยากและความกังวลของมนุษย์เกิดขึ้นเพราะยังคงมีชีวิตอยู่ คำว่า “กาย” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ภาวะการมีชีวิต” ที่เป็นต้นเหตุของความทุกข์ สุภาษิตนี้สะท้อนมุมมองทางปรัชญาที่ว่า “ชีวิต” มิใช่เพียงการดำรงอยู่ แต่ยังเป็นต้นตอของปัญหาและความทุกข์ทั้งหลาย

1.2.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง สุขภาพ เช่น

身体是革命的本钱。(สุขภาพร่างกายคือทุนพื้นฐานของการปฏิวัติ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า สุขภาพที่แข็งแรงเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานและการดำเนินชีวิต คำว่า “กาย” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “สุขภาพ” ที่เป็นทุนชีวิต หากปราศจากสุขภาพที่ดี ย่อมไม่สามารถทำอะไรได้สำเร็จ สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นคติของสังคมที่ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเหนือสิ่งอื่นใด

有病治病，无病强身。(มีโรคก็รักษาโรค ไม่มีโรคก็เสริมสร้างสุขภาพร่างกาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ว่าจะเจ็บป่วยหรือไม่ก็ตาม ก็ควรใส่ใจดูแลสุขภาพของตนเองอยู่เสมอ คำว่า “กาย” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “สุขภาพ” ที่ต้องได้รับการรักษาและบำรุง การกล่าวว่า “强身” เป็นการเน้นให้เห็นว่าการเสริมสร้างสุขภาพมีความสำคัญไม่แพ้การรักษาเมื่อป่วย สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดทางสังคมที่เน้นการป้องกันและการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง การกระทำ เช่น

身上有屎狗跟踪。(กายมีอุจจาระ สุนัขย่อมติดตาม) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากประพฤติดนไม่ถูกต้องหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ย่อมดึงดูดให้ผู้ไม่หวังดีเข้ามาเกี่ยวข้อง คำว่า “กาย” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “การกระทำของบุคคล” ที่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก การกล่าวว่า “身上有屎” สื่อถึงพฤติกรรมที่สกปรกหรือไม่ดี ซึ่งย่อมนำ

ผลร้ายกลับมาหาตัวเอง สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า การกระทำที่ไม่เหมาะสมย่อมนำภัยมาสู่ตนเอง

言教不如身教。(คำสอนด้วยการกระทำดีกว่าคำสอนด้วยคำพูด) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า การกระทำเป็นแบบอย่างสำคัญกว่าการใช้วาจาสั่งสอน คำว่า “กาย” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “พฤติกรรมการปฏิบัติ” ที่สามารถแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นเป็นจริง การกล่าวว่ “身教” เน้นย้ำว่าการสอนด้วยการลงมือทำเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อผู้คนมากกว่าคำพูดเพียงอย่างเดียว สุภาชิตนี้สะท้อนค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการทำตนเป็นตัวอย่างในการอบรมสั่งสอนผู้อื่น

1.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาชิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ร่างกาย (身)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ร่างกาย (身) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาชิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ร่างกาย” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 1 ความหมาย คือ ชีวิต ส่วนสุภาชิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “身” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ ชีวิต สุขภาพ และการกระทำ จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ร่างกาย และ 身 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 24 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ร่างกาย (身) ในสุภาชิตไทยและสุภาชิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาชิตไทย (บท)	จำนวนสุภาชิตจีน (บท)
1	ชีวิต	2	42
2	สุขภาพ	0	9
3	การกระทำ	0	4

จากตาราง 24 จะเห็นได้ว่า สุภาชิตไทยและสุภาชิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ร่างกาย (身)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยสุภาชิตไทยใช้ “ร่างกาย” ในเชิงเปรียบเทียบเพียงด้านเดียว คือ ชีวิต แสดงถึงการมองร่างกายเป็นตัวแทนของการดำรงอยู่ ส่วนสุภาชิตจีนใช้คำว่า “身” ในเชิงเปรียบเทียบได้หลากหลายกว่า ครอบคลุมทั้ง ชีวิต สุขภาพ และการกระทำ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่กว้างกว่าในการเชื่อมโยงร่างกายกับมิติทางสังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม นอกจากสุภาชิตที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแล้ว ยังมีสุภาชิตอีกจำนวนหนึ่งทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน ที่กล่าวถึง “ร่างกาย (身)” โดยตรงในเชิงรูปธรรม มิได้เกิดความหมายเชิงสัญลักษณ์ เช่น การพูดถึง

ร่างกายในฐานะกายภาพหรือการดำรงอยู่เท่านั้น สุภาชิตเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการใช้ “ร่างกาย (身)” ในสำนวนไม่ได้มุ่งเน้นเชิงอุปมาเสมอไป แต่ยังใช้ตามความหมายตรงเพื่อสื่อสารอย่างเรียบง่าย

2. ใจ (心)

คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึก และคิด จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาชิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “ใจ (心)” มีจำนวนทั้งสิ้น 401 บท ได้แก่ สุภาชิตไทย 99 บท และสุภาชิตจีน 302 บท ผลการศึกษาพบว่า “ใจ (心)” ไม่ได้ปรากฏเพียงความหมายตรงตามรูปศัพท์เท่านั้น หากยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่สะท้อนถึงแนวคิดและค่านิยมในวัฒนธรรมของทั้งสองชาติ ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจอย่างรอบด้าน จึงนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาชิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ใจ (心)

2.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความคิด เช่น

นานวันจึงจะได้รู้ใจกัน (日久才能看出人心。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า ต้องใช้เวลานานจึงจะรู้จักความคิดและนิสัยใจคอของคนอื่นได้อย่างแท้จริง คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความคิด” หรือ “เจตนา” ของบุคคล ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ในระยะสั้น สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า การจะตัดสินใจเชื่อใจหรือคบหากับใคร จำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อพิสูจน์ความคิดและความจริงใจของเขา

ไผ่ยังหลายปล้อง พี่น้องยังหลายใจ (竹子还有许多节，兄弟还有许多心。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า แม้จะเป็นพี่น้องร่วมสายเลือดกัน ก็อาจมีความคิดที่แตกต่างกันได้ คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความคิด” หรือ “ความเห็น” ของแต่ละคน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป การกล่าวว่า “หลายใจ” จึงสื่อถึงความคิดที่หลากหลาย แตกต่างไปตามบุคคล สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า แม้คนในครอบครัวเดียวกันก็อาจมีความเห็นไม่ตรงกัน และควรยอมรับในความหลากหลายทางความคิด

2.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

ใจเย็นเป็นพระชนะมาร (心平气和者如佛，能战胜魔障。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีความสงบเยือกเย็น ไม่โกรธง่าย และควบคุมอารมณ์ได้ ย่อมสามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้เหมือนพระที่สามารถปราบมารได้ คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” และเมื่อประกอบกับคำว่า “เย็น” จึงสื่อถึง อุปนิสัยที่สงบ สุขุม และไม่วู่วาม สุภาชิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อคิดทางสังคมว่า ความใจเย็นเป็นคุณธรรมสำคัญที่ทำให้คนประสบความสำเร็จ

ผู้เป็นนายอย่าใจร้ายข่มเหงข้า (为主者不可心狠虐仆。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่เป็นผู้นำหรือผู้มีอำนาจไม่ควรใช้อำนาจอย่างโหดร้ายหรือกดขี่ผู้อื่น คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” และเมื่อประกอบกับคำว่า “ร้าย” จึงสื่อถึง อุปนิสัยที่

โหดร้าย ขาดความเมตตา สุภาชิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อคิดทางสังคมว่า ผู้นำควรปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยเมตตาและความยุติธรรม มิฉะนั้นจะถูกมองว่าเป็นผู้ไร้คุณธรรม

2.1.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อารมณ์ เช่น

ดีใจไปสวรรค์ (高兴得像上了天堂。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า ความยินดีและความสุขใจอย่างมากสามารถทำให้รู้สึกเหมือนอยู่บนสวรรค์ คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อารมณ์หรือความรู้สึก” และเมื่อประกอบกับคำว่า “ดี” จึงสื่อถึง ความสุข สุภาชิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อคิดทางสังคมว่า ความสุขใจเป็นภาวะที่สูงส่งและเป็นแรงบันดาลใจในชีวิต

ทะเลไหลขึ้นไหลลง ใจคนคงไม่นิ่งได้ (海水有涨落, 人心难安定。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า จิตใจของคนไม่สามารถคงที่ได้ตลอดเวลา ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงเหมือนน้ำทะเลที่มีขึ้นมีลง คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อารมณ์หรือความรู้สึก” และเมื่อเปรียบกับการไหลขึ้นลงของทะเล จึงสื่อถึงความไม่แน่นอน ความผันผวนของอารมณ์ สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า อารมณ์ของมนุษย์เปลี่ยนไปตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.1.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญ เช่น

จงแต่งใจให้มากกว่าแต่งกาย (要装饰心灵多于装饰身体。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมมากกว่าการตกแต่งรูปลักษณ์ภายนอก คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสำคัญของคุณธรรมและอุปนิสัย” เมื่อประกอบกับคำว่า “แต่ง” จึงสื่อถึงการขัดเกลาจิตใจให้ดีงาม สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า การพัฒนาภายในมีค่าสูงกว่าความสวยงามภายนอก

แทงใจคำ (一句刺中心窝的话。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า คำพูดบางคำสามารถกระทบกระเทือนจิตใจได้อย่างรุนแรง คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสำคัญและความละเอียดอ่อนของจิตใจ” การกล่าวว่า “แทงใจ” สื่อถึงการทำร้ายความรู้สึกอย่างลึกซึ้งด้วยถ้อยคำ สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า วาจามีพลังทั้งด้านสร้างสรรค์และทำลาย จึงควรใช้ถ้อยคำอย่างระมัดระวัง

2.1.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สุขภาพ เช่น

ถึงเวลายามนอนผ่อนเอาใจ (到睡觉时就要让心灵休养。) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า ร่างกายและจิตใจต้องการการพักผ่อนเมื่อถึงเวลา เพื่อรักษาสุขภาพให้แข็งแรง คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “สุขภาพและความสมดุลของร่างกายและจิตใจ” การกล่าวว่า “ผ่อนเอาใจ” สื่อถึงการผ่อนคลายและฟื้นฟูพลัง สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดทางสังคมว่า การพักผ่อนที่เพียงพอเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิต

2.2 ความหมายเปรียบของสุภาชิตจินที่เกี่ยวข้องอวัยวะร่างกาย ใจ (心)

2.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ความคิด เช่น

矮人心内三把刀。(คนเตี้ยมีมีดสามเล่มซ่อนอยู่ในใจ) สุภาชิตนี้มี หมายความว่า คนที่ดูด้อยทางร่างกายหรือสถานะภายนอก มักจะมีความคิดเจ้าเล่ห์หรือกลอุบายซ่อน อยู่ คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความคิด” ที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน การกล่าวถึง “สามมีด” เป็นการสื่อถึงเล่ห์เหลี่ยมหรือวิธีการลับที่พร้อมจะนำมาใช้ สุภาชิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อคิด ทางสังคมว่า บุคคลที่ดูอ่อนแอภายนอกอาจมีความคิดแยบยลเพื่อเอาตัวรอดหรือป้องกันตนเอง

弟兄竭力山成玉，父子同心土变金。(พี่น้องทุ่มเทแรงกายแรงใจ ภูเขา กลายเป็นหยก บิดาลูกมีใจเป็นหนึ่งเดียว ดินก็กลายเป็นทอง) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า หากพี่น้อง หรือบิดาลูกสามารถร่วมแรงร่วมใจและมีความสามัคคี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยากเพียงใดก็สามารถทำให้ สำเร็จได้ คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความคิดที่เป็นเอกภาพ” ซึ่งเกิดจาก ความสมัครสมานและการมีเจตจำนงเดียวกัน สุภาชิตนี้สะท้อนแนวคิดทางสังคมว่า ความสามัคคีใน ครอบครัวคือพลังสำคัญในการก้าวข้ามอุปสรรค

2.2.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

火要空心，人要忠心。(ไฟต้องมีใจกลวง คนต้องมีใจซื่อสัตย์) สุภาชิตนี้มี หมายความว่า ไฟเมื่อมีช่องว่างภายในก็จะลุกโชนได้แรงฉับไฉน คนก็ต้องมีใจที่ซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา จึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ฉับนั้น คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” ที่บ่งบอกถึงความซื่อสัตย์ สุภาชิตนี้สะท้อนค่านิยมทางสังคมว่า ความซื่อสัตย์เป็นรากฐานสำคัญของ การอยู่ร่วมกันและสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคง

命好心也好，富贵直到老。(ชะตาดี ใจก็ดี ร่ำรวยเกียรติยศจนแก่เฒ่า) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีโชคชะตาดีและมีใจเมตตา ย่อมสามารถดำรงชีวิตอย่างราบรื่นและได้รับความ รุ่งเรืองตลอดไป คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” โดยเฉพาะ ความเมตตาและความดีงาม สุภาชิตนี้สะท้อนข้อคิดที่ว่า ความสำเร็จและความมั่งคั่งในชีวิตไม่เพียงเกิด จากโชคชะตาเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยอุปนิสัยที่ดีประกอบด้วย

2.2.3 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อารมณ์ เช่น

人不伤心不掉泪。(คนไม่เสียใจไม่หลั่งน้ำตา) สุภาชิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์จะไม่ร้องไห้ออกมา หากยังไม่เผชิญกับความเจ็บปวดหรือทุกข์ใจอย่างรุนแรง คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อารมณ์ความรู้สึกภายใน” ที่สะท้อนถึงความเศร้าโศกอย่าง ลึกซึ้ง การกล่าวว่า “เสียใจ” จึงสื่อถึงการเจ็บปวดทางจิตใจจนไม่อาจควบคุมตนเองได้ สุภาชิตนี้ สะท้อนข้อคิดที่ว่า น้ำตาเป็นผลลัพธ์ของความทุกข์ที่ทนไม่ได้

守分心常乐，知足保安宁。(รักษาส่วนของตน ใจก็เป็นสุขเสมอ ผู้รู้จักพอ ย่อมรักษาความสงบสุขได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนมีและฐานะที่ตนอยู่ จะสามารถดำรงชีวิตอย่างสงบสุข คำว่า “ใจ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อารมณ์ความรู้สึก” ที่บ่งบอกถึงความพอเพียงและความสงบภายใน สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า การรู้จักพอคือหนทางสู่ความสุขที่แท้จริง

2.2.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญ เช่น

宁失千金，毋失一人之心。(ยอมเสียเงินทองพันตำลึง แต่ไม่ยอมเสียใจคนหนึ่งดวง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ทรัพย์สินเงินทองแม้มีค่ามากเพียงใด ก็ไม่สำคัญเท่ากับการรักษาใจคน คำว่า “ใจ” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสำคัญของการรักษาความจริงใจและความไว้วางใจ” การกล่าวว่า “ไม่ยอมเสียใจคนหนึ่งดวง” เน้นย้ำว่า การทำให้ผู้อื่นหมดศรัทธาหรือเสียความเชื่อใจย่อมเป็นสิ่งที่ร้ายแรงยิ่งกว่าการสูญเสียเงินทอง สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า ความสัมพันธ์และศรัทธาระหว่างคนมีคุณค่ามากกว่าวัตถุ

人未伤心不得死，花残叶落是根枯。(คนไม่บาดเจ็บถึงใจ ก็จะไม่ตาย ดอกไม้และใบไม้ร่วง เพราะรากแห้ง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความเสียหายเล็กน้อยหรือบาดแผลภายนอกไม่อาจทำลายชีวิตได้ หากยังไม่กระทบถึงสิ่งที่สำคัญที่สุด คำว่า “ใจ” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รากฐานของชีวิตและจุดสำคัญ” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า การปกป้องแก่นหรือรากฐานสำคัญของชีวิตคือสิ่งจำเป็นที่สุด

2.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ใจ (心)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ใจ (心) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 5 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ใจ” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 5 ความหมาย ได้แก่ ความคิด อุปนิสัย อารมณ์ ความสำคัญ และสุขภาพ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “心” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ ความคิด อุปนิสัย อารมณ์ และความสำคัญ จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ใจ และ 心 ในภาษาไทยและภาษาจีนดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 25 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ใจ (心) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ความคิด	51	255
2	อุปนิสัย	40	37
3	อารมณ์	5	8
4	ความสำคัญ	2	2
5	สุขภาพ	1	0

จากตาราง 25 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ใจ (心)” มีการใช้ความหมายเชิงเปรียบเทียบในหลายด้าน โดยในสุภาษิตไทยพบทั้งหมด 5 ความหมาย ได้แก่ ความคิด อุปนิสัย อารมณ์ ความสำคัญ และสุขภาพ ขณะที่ในสุภาษิตจีนพบเพียง 4 ความหมาย ได้แก่ ความคิด อุปนิสัย อารมณ์ และความสำคัญ ซึ่งทั้งสองภาษามีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่สอดคล้องกันถึง 4 ด้าน และแตกต่างกันในด้าน “สุขภาพ” ที่ปรากฏเฉพาะในสุภาษิตไทยเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ปรากฏมากที่สุดทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนคือ “ความคิด” สะท้อนให้เห็นว่า ทั้งสองวัฒนธรรมต่างให้ความสำคัญกับ “ใจ (心)” ในฐานะศูนย์กลางของการคิดและการตัดสินใจ ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น อุปนิสัยและอารมณ์ แม้จะมีจำนวนไม่มากนัก แต่ก็ยังแสดงบทบาทสำคัญในการสะท้อนค่านิยมและทัศนคติของแต่ละสังคมต่อบุคคลและพฤติกรรมมนุษย์

3. เลือด (血)

คำว่า “เลือด” ในภาษาไทย หมายถึง ของเหลวปกติมีสีแดง อยู่ในหลอดเลือดและหัวใจของคนและสัตว์ ประกอบด้วยน้ำเลือดและเม็ดเลือด จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “เลือด (血)” มีจำนวนทั้งสิ้น 10 บท ได้แก่ สุภาษิตไทย 3 บท และสุภาษิตจีน 7 บท ผลการศึกษาพบว่า “เลือด (血)” ไม่เพียงแต่มีความหมายตรงตามเชิงรูปศัพท์เท่านั้น หากยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่สะท้อนถึงแนวคิดและค่านิยมในวัฒนธรรมของทั้งสองชาติ ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจอย่างรอบด้าน จึงนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เลือด (血)

3.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ชีวิต เช่น

อย่านั่งขูดเลือด (不要坐着刮血。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ควรเอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นจนทำให้เขาได้รับความเดือดร้อนอย่างรุนแรง คำว่า “เลือด” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ชีวิต” หรือ “พลังชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของมนุษย์ การกล่าวว่

“ชุดเลือด” จึงสื่อถึงการรีดเร้นหรือกดขี่ผู้อื่นอย่างโหดร้าย สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อคิดทางสังคมว่า การเบียดเบียนผู้อื่นเกินขอบเขตเปรียบเสมือนการทำลายชีวิตของเขา

3.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

เลือดข้นกว่าน้ำ (血比水浓。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความสัมพันธ์ทางสายเลือดย่อมแน่นแฟ้นและมั่นคงกว่าความสัมพันธ์อื่น ๆ คำว่า “เลือด” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “เครือญาติ” หรือ “สายสัมพันธ์ทางครอบครัว” ที่ไม่สามารถตัดขาดได้ การกล่าวว่ “ข้นกว่าน้ำ” เป็นการเน้นย้ำว่าความผูกพันทางสายเลือดมีความเหนียวแน่นและสำคัญยิ่ง สุภาษิตนี้สะท้อนค่านิยมของสังคมที่ให้ความสำคัญกับครอบครัว สายสัมพันธ์ และความกตัญญูต่อญาติพี่น้อง

เลือดเนื้อเชื้อไข ไหลที่ทำวัง (血肉骨肉，为建宫殿而驱逐。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้เป็นลูกหลานหรือญาติแท้ ๆ ก็ยังอาจถูกทอดทิ้งหรือขับไล่เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อแสวงหาอำนาจ คำว่า “เลือดเนื้อเชื้อไข” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “เครือญาติสายเลือด” หรือ “คนในตระกูลเดียวกัน” การกล่าวถึงการ “ไล่ที่ทำวัง” แสดงถึงการไม่เห็นแก่ญาติ แม้แต่ผู้ที่มีสายเลือดเดียวกัน สุภาษิตนี้สะท้อนมุมมองด้านลบของสังคมว่า อำนาจและผลประโยชน์สามารถทำให้มนุษย์ละทิ้งความสัมพันธ์ทางสายเลือดได้

3.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย เลือด (血)

3.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ชีวิต เช่น

血债要用血偿还。(หนี้เลือดต้องใช้ด้วยเลือด) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การฆ่าคนย่อมต้องชดใช้ด้วยชีวิตของตน เป็นการเน้นหลักการ “ฆ่าคนต้องเอาชีวิตคืน” คำว่า “เลือด” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ชีวิต” หรือ “ความเป็นอยู่” ของมนุษย์ สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดเรื่องความยุติธรรมแบบเด็ดขาด ว่าการทำผิดร้ายแรงถึงขั้นฆ่าคนจะต้องรับโทษถึงที่สุด

丈夫流血不流泪。(ลูกผู้ชายยอมหลังเลือดแต่ไม่หลังน้ำตา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ชายที่เข้มแข็งยอมยอมเสียสละและต่อสู้จนเลือดตกยางออก แต่จะไม่ร้องไห้ด้วยความอ่อนแอ คำว่า “เลือด” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “การเสียสละชีวิตและความกล้าหาญ” สุภาษิตนี้สะท้อนค่านิยมของสังคมที่ยกย่องความเข้มแข็ง อดทน และความเป็นชายชาตรีที่ไม่หวั่นต่อความยากลำบาก

3.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ผลประโยชน์ เช่น

公人见钱，如蝇子见血。(เจ้าหน้าที่เห็นเงิน เหมือนแมลงวันเห็นเลือด) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เจ้าหน้าที่หรือคนของรัฐในสมัยก่อน เมื่อเห็นเงินทองก็มักจะเกิดความโลภทันที เหมือนแมลงวันที่เห็นเลือดแล้วรีบตอม คำว่า “เลือด” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ผลประโยชน์” หรือ “สิ่งยั่วชวน” ที่ดึงดูดความอยากได้ของคน สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเสียดสีเจ้าหน้าที่ที่เห็นแก่เงินและไม่ซื่อสัตย์

3.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง สิ่งสกปรก เช่น

含血噴人，先污其口。(อมเลือดเพื่อพ่นใส่ผู้อื่น ปากของตนเปื้อนก่อน)
 สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การใส่ร้ายป้ายสีหรือกล่าวหาผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม สุดท้ายย่อมทำให้ตนเองเสื่อมเสียชื่อเสียงก่อน คำว่า “เลือด” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความสกปรก” หรือ “สิ่งไม่บริสุทธิ์” ที่ออกมาจากปากของผู้พูด สุภาษิตนี้จึงสะท้อนข้อคิดทางศีลธรรมว่า การกล่าวร้ายผู้อื่นย่อมย้อนกลับมาทำร้ายตนเอง

3.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เลือด (血)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เลือด (血) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “เลือด” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ชีวิต และความสัมพันธ์ ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “血” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ ชีวิต ผลประโยชน์ และสิ่งสกปรก จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ เลือด และ 血 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 26 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เลือด (血) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	ชีวิต	1	5
2	ความสัมพันธ์	2	0
3	ผลประโยชน์	0	1
4	สิ่งสกปรก	0	1

จากตาราง 26 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “เลือด (血)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยในสุภาษิตไทยพบเพียง 2 ความหมาย คือ ชีวิต และความสัมพันธ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมักใช้ “เลือด” เพื่อเชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตและความสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือเครือญาติ ขณะที่สุภาษิตจีนปรากฏความหมายเชิงเปรียบเทียบมากกว่า คือ ชีวิต ผลประโยชน์ และความสกปรก แสดงให้เห็นถึงการใช้ “เลือด” ในมิติที่กว้างกว่า ไม่เพียงเชื่อมโยงกับชีวิตและการตาย แต่ยังขยายไปถึงด้านลบ เช่น ความโลภและสิ่งไม่บริสุทธิ์ด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสุภาษิตไทยให้ความสำคัญกับมิติของชีวิตและสายสัมพันธ์ ในขณะที่สุภาษิตจีนสะท้อนการมอง “เลือด” ในมิติที่หลากหลายและซับซ้อนกว่า

4. เนื้อ (肉)

คำว่า “เนื้อ” ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนของร่างกายคนและสัตว์อยู่ถัดหนังเข้าไป จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “เนื้อ (肉)” มีจำนวนทั้งสิ้น 23 บท ได้แก่ สุภาษิตไทย 5 บท และสุภาษิตจีน 18 บท ผลการศึกษาพบว่า “เนื้อ (肉)” ไม่เพียงแต่ใช้ในความหมายตรงตามรูปศัพท์เท่านั้น หากยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเข้าใจในมิติความหมายเชิงเปรียบเทียบอย่างรอบด้าน จึงได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เนื้อ (肉)

4.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

लग्नเนื้อชอบलग्नยา (不同的肉适合不同的药。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนเรามีความชอบ นิสัย หรือความคิดเห็นที่ต่างกันไป เหมือนเนื้อแต่ละอย่างที่เหมาะกับยาต่างชนิดกัน คำว่า “เนื้อ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “คน” หรือ “บุคคล” ซึ่งแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกัน สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงทางสังคมว่า มนุษย์ย่อมมีความแตกต่างหลากหลาย และไม่อาจบังคับให้ทุกคนเหมือนกันได้

ฝากเนื้อฝากตัว (寄托肉体, 托付自身。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การฝากชีวิตหรือความปลอดภัยไว้กับผู้อื่น เพื่อให้คอยคุ้มครองหรือดูแล คำว่า “เนื้อ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “คน” ที่เปราะบางและต้องพึ่งพาผู้อื่นในบางสถานการณ์ สุภาษิตนี้สะท้อนถึงค่านิยมเรื่องความไว้วางใจและการพึ่งพากันในสังคม

4.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ทรัพย์สิน เช่น

สิ้นเนื้อประดาตัว (倾尽肉体, 彻底一无所有。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หมดสิ้นทรัพย์สินเงินทองจนไม่เหลืออะไรเลย คำว่า “เนื้อ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ทรัพย์สิน” หรือ “ความมั่งคั่ง” ที่ใช้เลี้ยงดูชีวิต เมื่อสิ้นเนื้อก็คือการหมดสิ้นทุกสิ่งทุกอย่าง สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นข้อคิดด้านสังคมว่า ความมั่งคั่งเป็นสิ่งไม่ยั่งยืน และหากใช้จ่ายหรือประสพเหตุร้ายก็อาจสูญสิ้นได้ในพริบตา

4.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย เนื้อ (肉)

4.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

别人的肉, 须贴不在自己身上。(เนื้อของคนอื่น ย่อมไม่ติดอยู่บนตัวเรา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ไม่ใช่ลูกแท้ๆ ของตน ย่อมไม่อาจมีความผูกพันใกล้ชิดหรือรักใคร่เหมือนลูกที่คลอดจากท้องตนเอง อีกทั้งยังขยายความไปถึงสิ่งของหรือทรัพย์สินที่เป็นของผู้อื่น ย่อมไม่อาจกลายเป็นของเราได้จริง คำว่า “เนื้อ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ลูก” หรือ “สิ่งที่เป็นของแท้จริง” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดที่ว่า ความผูกพันและการเป็นเจ้าของที่แท้จริงไม่อาจเกิดจากสิ่งภายนอก แต่ต้องมาจากการเป็นของตนเองโดยตรง

各肉儿各疼。(เนื้อของใคร ก็เจ็บของคนนั้น) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แต่ละคนย่อมรักและหวงแหนลูกของตนเองมากที่สุด แม้จะมีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย แต่ความรักและความผูกพันที่แท้จริงย่อมตกอยู่กับลูกที่เกิดจากท้องตน คำว่า “เนื้อ” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ลูกแท้ ๆ” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นความจริงในสังคมว่า ความรักของพ่อแม่มีรากฐานอยู่ที่สายเลือดและความเป็นเจ้าของโดยตรง

4.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ผลประโยชน์ เช่น

不割肉，不喊疼。(ไม่ตัดเนื้อของตนเอง ย่อมไม่รู้สึกลูกเจ็บ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากไม่กระทบถึงผลประโยชน์ของตนเอง ก็ย่อมไม่รู้สึกลูกเดือดร้อนหรือไม่ใส่ใจ คำว่า “เนื้อ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ผลประโยชน์” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า คนเรามักจะใส่ใจเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง แต่หากเป็นเรื่องของผู้อื่นก็มักไม่รู้สึกลูกเดือดร้อน

占人的地边子，就是割人的肉。(การบุกรุกที่ดินของผู้อื่น เปรียบเหมือนการตัดเนื้อของเขา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การล้ำที่ดินหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ก็เหมือนการตัดเอาเนื้อจากร่างของเขาไป เพราะที่ดินเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิต คำว่า “เนื้อ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ผลประโยชน์” หรือ “สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพ” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่าการละเมิดสิทธิหรือผลประโยชน์ของผู้อื่นเป็นเรื่องร้ายแรง ไม่ต่างจากการทำร้ายร่างกาย

4.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย เนื้อ (肉)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เนื้อ (肉) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “เนื้อ” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ คน และทรัพย์สิน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “肉” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ คน และผลประโยชน์ จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ เนื้อ และ 肉 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 27 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า เนื้อ (肉) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	คน	4	13
2	ทรัพย์สิน	1	0
3	ผลประโยชน์	0	5

จากตาราง 27 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “เนื้อ (肉)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ในด้านความเหมือน ทั้งสองภาษามีการใช้ “เนื้อ” เพื่อสื่อถึง “คน” ซึ่งสะท้อนแนวคิดร่วมกันว่า เนื้อเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดและสัมพันธ์โดยตรงกับชีวิตมนุษย์ จึงถูกนำมาใช้แทนมนุษย์ในเชิงอุปมา ส่วนในด้านความต่าง พบว่าสุภาษิตไทยใช้ “เนื้อ” ในความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ทรัพย์สิน” ในขณะที่สุภาษิตจีนใช้ “เนื้อ” ในความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ผลประโยชน์” ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคมและค่านิยมที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ คนไทยมอง “เนื้อ” ในฐานะสิ่งของหรือทรัพย์สินที่จับต้องได้ ขณะที่ชาวจีนมอง “เนื้อ” ในฐานะผลประโยชน์ที่มีนัยยะเชิงนามธรรมมากกว่า

5. กระดูก (骨)

คำว่า “กระดูก” ในภาษาไทย หมายถึง โครงสร้างกายมีลักษณะแข็ง ส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงสร้างกาย จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “กระดูก (骨)” มีจำนวนทั้งสิ้น 26 บท ได้แก่ สุภาษิตไทย 4 บท และสุภาษิตจีน 22 บท ผลการศึกษาพบว่า “กระดูก (骨)” ไม่เพียงแต่ใช้ในความหมายตรงตามรูปศัพท์เท่านั้น หากยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเข้าใจในมิติความหมายเชิงเปรียบเทียบอย่างรอบด้าน จึงได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย กระดูก (骨)

5.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

กระดูกคงร้องได้ (骨头能喊叫。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากใครทำผิดศีลธรรม เช่น ทำร้ายผู้อื่น แม้สิ่งที่ตายไปแล้วอย่าง “กระดูก” ก็ยังจะสะท้อนความเจ็บปวดได้ เปรียบเสมือนความจริงที่ไม่อาจปกปิดได้ แม้จะพยายามปิดบังเพียงใดก็ตาม คำว่า “กระดูก” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” หรือ “ความเป็นมนุษย์” ที่แม้ร่างกายสูญสลายไป แต่เกียรติศักดิ์ศรี และความทรงจำยังคงอยู่ สุภาษิตนี้สื่อข้อคิดว่าการทำความผิดไม่เพียงแต่สร้างความเจ็บปวดแก่ผู้ถูกระทำ แต่ยังเป็นมลทินที่คงอยู่ยาวนาน ไม่ต่างจากเสียงร้องที่ก้องกังวาน แม้จากกระดูกที่ไร้ชีวิต

5.1.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

อย่าเป็นคนคดในข้ออในกระดูก (不要做骨节里的弯曲人。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า อย่าทำตัวเป็นคนคดโกง มีเล่ห์เหลี่ยมจนฝังรากลึกถึงแก่นแท้ เหมือนกับความคดงอที่แทรกซึมอยู่ในข้อกระดูกของคน คำว่า “กระดูก” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” หรือ “สันดาน” ของคน ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดบุคลิกและความเป็นตัวตน สุภาษิตนี้สะท้อนมุมมองทางสังคมที่ประณามคนคดโกงว่าไม่เพียงทำผิดชั่วครั้งคราว แต่หากความคดเคี้ยวกลายเป็นส่วนหนึ่งของนิสัย ก็จะยากที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง เป็นการเตือนให้คนเรามีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของชีวิต

กระดูกแข็ง (骨头硬。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เป็นคนที่มีนิสัยแข็งกระด้าง ตื้อรั้น และถือทิฐิสูง ไม่ยอมอ่อนข้อหรือฟังเหตุผลของผู้อื่น คำว่า “กระดูก” ในที่นี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “อุปนิสัย” หรือ “พื้นฐานจิตใจ” ของคน สุภาษิตนี้สะท้อนความเข้าใจของสังคมว่า ความแข็งกระด้างของคนมีทั้งด้านดีและด้านเสีย ในด้านดี หมายถึงความมุ่งมั่น อดทน และเด็ดเดี่ยว สามารถยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรคได้ แต่ในด้านเสีย หมายถึงความดื้อดึง ไม่รู้จักปรับตัว ขาดการยืดหยุ่น ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นได้

5.2 ความหมายเปรียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย กระดูก (骨)

5.2.1 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง คน เช่น

— 将功成万骨枯。(แม้ที่พคนหนึ่งประสบความสำเร็จ แต่กระดูกนับหมื่นต้องแห้งตาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความสำเร็จหรือเกียรติยศของผู้นำทางการทหาร มักแลกมาด้วยชีวิตของผู้คนจำนวนมาก คำว่า “กระดูก” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดที่ว่า ความรุ่งเรืองของบุคคลหนึ่งอาจตั้งอยู่บนความสูญเสียและความตายของผู้คนจำนวนมาก เป็นการเตือนให้ตระหนักถึงความโหดร้ายของสงครามและความไม่เป็นธรรมในสังคม

亲不择骨肉，恨不记旧仇。(ความเป็นญาติไม่จำเป็นต้องเลือกเฉพาะกระดูกเนื้อแท้ ความโกรธแค้นไม่ควรยึดติดกับอดีต) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความสัมพันธ์ที่แท้จริงไม่จำเป็นต้องเป็นสายเลือดแท้ก็ได้ เช่นเดียวกับความโกรธแค้นไม่ควรผูกมัดไว้กับเรื่องราวในอดีต คำว่า “กระดูกเนื้อ” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” โดยเฉพาะในบริบทของความเป็นญาติ หรือความผูกพัน สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดที่ว่า ความรักและความเมตตาควรอยู่เหนือสายเลือด และการให้อภัยย่อมดีกว่าการยึดติดกับความแค้น

5.2.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง ศักดิ์ศรี เช่น

穷人骨头金不换。(กระดูกของคนจนมีค่ามากกว่าทอง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ถึงแม้จะเป็นคนจน แต่ก็ยังคงรักษาศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ของตนไว้ ไม่ยอมขายหรือแลกเปลี่ยนด้วยเงินทอง คำว่า “กระดูก” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ศักดิ์ศรี” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดที่ว่า ความยากจนไม่ใช่เหตุผลที่จะละทิ้งศักดิ์ศรี ความภาคภูมิใจในความเป็นคนมีค่ามากกว่าวัตถุหรือทรัพย์สินใด ๆ

人无刚骨，安身不牢。(ถ้าคนไม่มีกระดูกที่แข็งแรง ก็ยากจะยืนหยัดได้มั่นคง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากคนไม่มีศักดิ์ศรี ไม่กล้ายืนหยัดในความถูกต้อง ก็จะไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง คำว่า “กระดูก” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ศักดิ์ศรี” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดที่ว่า ศักดิ์ศรีเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากขาดสิ่งนี้ก็ยากที่จะสร้างความมั่นคงและความน่าเชื่อถือในสังคม

5.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย กระดูก (骨)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กระดูก (骨) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “กระดูก” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ คน และอุปนิสัย ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “骨” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมายเหมือนกัน ได้แก่ คน และศักดิ์ศรี จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ กระดูก และ 骨 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 28 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า กระดูก (骨) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	คน	1	19
2	อุปนิสัย	3	0
3	ศักดิ์ศรี	0	3

จากตาราง 28 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “กระดูก (骨)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งสองภาษามีการใช้ “กระดูก” เพื่อสื่อถึง “คน” ซึ่งสะท้อนความเข้าใจร่วมกันว่า กระดูกเป็นส่วนสำคัญที่ค้ำจุนร่างกายมนุษย์ จึงถูกนำมาใช้แทนมนุษย์โดยรวม อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างปรากฏชัดเจนเมื่อพบว่าสุภาษิตไทยมักใช้ “กระดูก” ในเชิงเปรียบเทียบแทน “อุปนิสัย” โดยเน้นถึงความดีอัน ความคดโกง หรือความเป็นพื้นฐานของนิสัยมนุษย์ ขณะที่สุภาษิตจีนกลับใช้ “กระดูก” ในเชิงเปรียบเทียบแทน “ศักดิ์ศรี” โดยสะท้อนถึงเกียรติและความภาคภูมิใจของความเป็นคน ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาษาไทยให้ความสำคัญกับการสะท้อนลักษณะนิสัยและพฤติกรรมส่วนบุคคล ขณะที่ภาษาจีนเน้นการสะท้อนคุณค่าทางสังคมและศักดิ์ศรีของมนุษย์

6. ผิว, หนัง (皮肤)

คำว่า “ผิว, หนัง” ในภาษาไทย หมายถึง เป็นอวัยวะที่ใหญ่ที่สุดของมนุษย์ ทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันเชื้อโรค ช่วยควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย “ผิว,หนัง (皮肤)” มีจำนวนทั้งสิ้น 14 บท ได้แก่ สุภาษิตไทย 3 บท และสุภาษิตจีน 11 บท ผลการศึกษาพบว่า “ผิว,หนัง (皮肤)” ไม่เพียงแต่ใช้ในความหมายตรงตามรูปศัพท์เท่านั้น หากยังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเข้าใจในมิติความหมายเชิงเปรียบเทียบอย่างรอบด้าน จึงได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ผิว,หนัง (皮肤)

6.1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

ผิวผิตปลิดไปร้าง (皮肤有瑕疵, 也不至于被抛弃。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีข้อบกพร่องหรือความผิดพลาด แต่ข้อบกพร่องเหล่านี้มิได้ทำให้คน ๆ นั้นหมดคุณค่าโดยสิ้นเชิง คำว่า “ผิว” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” หรือ “ความเป็นมนุษย์” สุภาษิตนี้สะท้อนแนวความคิดทางสังคมที่ว่า ความไม่สมบูรณ์แบบเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และไม่ควรใช้ข้อบกพร่องเล็กน้อยมาตัดสินคุณค่าของคนทั้งคน

คาหนังคาเขา (当场抓住皮和角。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การทำผิดไม่สามารถปกปิดได้ หากถูกจับได้ในขณะที่กระทำผิดก็จะมีหลักฐานชัดเจนจนไม่สามารถปฏิเสธได้ คำว่า “หนัง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” โดยร่างกายถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของการปรากฏตัวหรือการถูกพบเห็น สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า ความจริงไม่อาจถูกซ่อนเร้น เมื่อทำผิดย่อมมีวันที่ความจริงเปิดเผยและไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลที่ตามมาได้

6.2 ความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ผิว, หนัง (皮肤)

6.2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

婆婆媳妇两张皮, 旧墙糟土抹的泥。(แม่ผัวลูกสะใภ้เป็นหนังสองชั้นเหมือนดินปั้นฉาบบนกำแพงเก่า) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ผัวกับลูกสะใภ้ มักไม่กลมเกลียว หากไม่ปรองดองก็จะเหมือนผิวหนังสองชั้นที่ไม่อาจเชื่อมติดกันได้ คำว่า “หนัง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า หากแม่ผัวกับลูกสะใภ้ไม่อยู่กันอย่างราบรื่น บ้านก็จะไม่สงบสุข เกิดความขัดแย้งและสร้างความทุกข์ร้อนให้กับทุกคนในครอบครัว

皮里生的皮里热, 皮里不生冷似铁。(หนังที่เกิดในผิวก็ย่อมอบอุ่น หนังที่ไม่เกิดในผิวก็เย็นชืดดั่งเหล็ก) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ลูกที่เกิดจากสายเลือดแท้ย่อมผูกพันใกล้ชิดและอบอุ่น แต่ถ้าไม่ใช่ลูกแท้ก็ย่อมห่างเหินและเย็นชา คำว่า “หนัง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คน” โดยเฉพาะในความสัมพันธ์ทางสายเลือด สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า ความรักและความใกล้ชิดที่แท้จริงมักเกิดจากสายสัมพันธ์ทางสายเลือด

6.2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง รูปลักษณ์ เช่น

人只可皮相, 不能骨相。(คนเรามองเห็นได้เพียงผิว ไม่อาจเห็นถึงกระดูก) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์สามารถมองเห็นได้เพียงรูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น แต่ไม่สามารถมองเห็นจิตใจหรือความจริงภายในได้ คำว่า “หนัง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์ภายนอก” หรือ “สิ่งที่ปรากฏให้เห็น” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า การตัดสินผู้อื่นจากภายนอกไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ทั้งหมด เพราะสิ่งที่แท้จริงอยู่ลึกเกินกว่าจะเห็นด้วยตา

妍皮不裹痴骨。(ผิวพรรณงดงามไม่อาจห่อหุ้มกระดูกที่โง่เขลา) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามสง่างาม ไม่ได้หมายความว่าภายในจะฉลาดหรือมีคุณธรรมเสมอไป ตรงกันข้ามบางครั้งรูปลักษณ์ที่ดีอาจปกปิดจิตใจที่โง่เขลาหรือเลวทรามได้ คำว่า “หนัง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์ภายนอก” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า การตัดสินคุณค่าของคนจากรูปลักษณ์เพียงอย่างเดียวอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและไม่ตรงกับความจริง

6.2.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง รากฐาน เช่น

皮之不存，毛将安傅。(ถ้าหนังไม่อยู่แล้ว ขนจะไปเกาะติดตรงไหนได้) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากสิ่งที่เป็นพื้นฐานหายไป สิ่งที่อยู่อาศัยอยู่บนพื้นฐานนั้นก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ คำว่า “หนัง” ในที่นี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รากฐาน” หรือ “ปัจจัยพื้นฐานที่หล่อเลี้ยง” สุภาษิตนี้สะท้อนข้อคิดว่า การดำรงอยู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน หากขาดปัจจัยนี้ สิ่งอื่น ๆ ก็ย่อมไม่สามารถอยู่หรือพัฒนาได้

6.3 การเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ผิว, หนัง (皮肤)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผิว,หนัง (皮肤) มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ซึ่งในสุภาษิตไทยที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ผิว, หนัง” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 1 ความหมาย คือ คน ส่วนสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “皮肤” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 3 ความหมาย ได้แก่ คน รูปลักษณ์ และรากฐาน จึงสามารถเปรียบเทียบการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบของ ผิว,หนัง และ 皮肤 ในภาษาไทยและภาษาจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 29 ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า ผิว, หนัง (皮肤) ในสุภาษิตไทยและสุภาษิตจีน

หมายเลข	ความหมายเปรียบเทียบ	จำนวนสุภาษิตไทย (บท)	จำนวนสุภาษิตจีน (บท)
1	คน	3	4
2	รูปลักษณ์	0	6
3	รากฐาน	0	1

จากตาราง 29 จะเห็นได้ว่า สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะ “ผิว, หนัง (皮肤)” มีการเกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สุภาษิตไทยใช้ “ผิว, หนัง” ในเชิงเปรียบเทียบเพียงความหมายเดียว คือ “คน” ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์และตัวตนของมนุษย์ ในขณะที่สุภาษิตจีนใช้ “ผิว, หนัง” ในเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลายกว่า ทั้ง “คน” “รูปลักษณ์” และ “รากฐาน” ซึ่งสะท้อนถึงการมอง “ผิว, หนัง” ไม่เพียงแต่ในฐานะตัวแทนของความเป็นคน แต่ยัง

รวมไปถึงภาพลักษณ์ภายนอกและความหมายในเชิงโครงสร้างพื้นฐาน ความแตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษาไทยเน้นการตีความในเชิงมนุษย์สัมพันธ์ ขณะที่ภาษาจีนให้ความสำคัญทั้งในมิติส่วนบุคคล มิติภาพลักษณ์ และมิติของรากฐานที่หล่อเลี้ยงการดำรงอยู่

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้างต้นเข้าใจได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ จึงได้จัดทำตารางสรุปอวัยวะร่างกายที่ปรากฏในสุภาษิตไทยและจีน พร้อมแสดงความหมายเชิงเปรียบในแต่ละภาษาดังต่อไปนี้

ตาราง 30 เปรียบเทียบความหมายเชิงเปรียบของสุภาษิตไทยและจีนตามอวัยวะร่างกาย

ลำดับ	อวัยวะ ร่างกาย	ความหมายเชิงเปรียบ (ร่วมกัน)	ความหมายเชิงเปรียบ (เฉพาะไทย)	ความหมายเชิงเปรียบ (เฉพาะจีน)
1	หัว/ศีรษะ	ศักดิ์ศรี จุดเริ่มต้น ชีวิต สติปัญญา ความสำคัญ หรือฐานะ คน	—	จุดจบ ผู้นำ
2	หน้า/แก้ม	รูปลักษณ์ ศักดิ์ศรี คน	—	อุปนิสัย
3	ผม	อายุ เรื่องเล็กน้อย	การแต่งกาย สิ่งสำคัญ	คน ข้อได้เปรียบ
4	ตา	ความสามารถ ความรู้สึก คน	รูปลักษณ์	สิ่งสำคัญ อุปนิสัย ตำแหน่ง
5	หู	การฟัง คน	อุปนิสัย	—
6	จมูก	—	ศักดิ์ศรี ความสามารถ	คน สาเหตุ
7	ปาก	วาจา อุปนิสัย การกิน คน	—	อารมณ์
8	ฟัน	—	อายุ	ความสัมพันธ์ ความ ทุกข์ วาจา คน อุปนิสัย
9	ลิ้น	วาจา ความสัมพันธ์	—	สติปัญญา
10	คอ	—	วาจา คน	อุปสรรค
11	อก	อารมณ์	—	—
12	ท้อง	การกิน ความรู้สึก	ความสัมพันธ์	ความสามารถ อุปนิสัย คน
13	ก้น	คน	อุปนิสัย	—

ลำดับ	อวัยวะ ร่างกาย	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ (ร่วมกัน)	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ (เฉพาะไทย)	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ (เฉพาะจีน)
14	หลัง	อุปนิสัย ตำแหน่ง	ความสัมพันธ์	—
15	แขน	ความสามารถ	ความได้เปรียบ อุปนิสัย	ความสัมพันธ์
16	มือ	การกระทำ คน ความสามารถ อำนาจ ควบคุม	—	ทรัพย์สิน
17	ข้อศอก	ความสำคัญหรือฐานะ	ความได้เปรียบ	—
18	นิ้วมือ	คน	ความสำคัญหรือฐานะ เรื่องเล็กน้อย	ความสามารถ
19	ขา	ความสามารถ	อุปสรรค	การดำเนินไป
20	เข่า	—	ข้อจำกัด ความทุกข์	จุดอ่อน ศักดิ์ศรี
21	เท้า	ความสามารถ คน	—	ความผิดพลาด รากฐาน
22	ร่างกาย	ชีวิต	—	สุขภาพ การกระทำ
23	ใจ	ความคิด อุปนิสัย อารมณ์ ความสำคัญ	สุขภาพ	—
24	เลือด	ชีวิต	ความสัมพันธ์	ผลประโยชน์ สิ่งสกปรก
25	เนื้อ	คน	ทรัพย์สิน	ผลประโยชน์
26	กระดูก	คน	อุปนิสัย	ศักดิ์ศรี
27	ผิวหนัง	คน	—	รูปลักษณ์ รากฐาน

การวิเคราะห์ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทยหรือภาษาจีน

สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับร่างกายซึ่งปรากฏเฉพาะในภาษาใดภาษาหนึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 อวัยวะ รวม 34 บท โดยในสุภาษิตภาษาไทยปรากฏ 2 อวัยวะ จำนวน 2 บท ได้แก่ นม (乳) และ เล็บ มือ (指甲) ขณะที่ในสุภาษิตภาษาจีนปรากฏ 7 อวัยวะ จำนวน 32 บท ได้แก่ คิ้ว (眉) ริมฝีปาก (唇) ไหล่ (肩) เอว (腰) ตับ (肝) ลำไส้ (肠) และเอ็น (筋) ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่า สุภาษิตไทยและจีนมีแนวทางในการเลือกใช้อวัยวะร่างกายเพื่อสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งไม่เพียงสะท้อนถึงลักษณะการใช้ภาษา แต่ยังสะท้อนถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของทั้งสองสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทย

1. นม (乳)

คำว่า “นม” หมายถึง ส่วนของร่างกาย อยู่บริเวณหน้าอก มี 2 เต้าของผู้หญิงมีต่อมสำหรับผลิตน้ำนมเป็นอาหารสำหรับลูกอ่อน ส่วนของผู้ชายมีขนาดเล็กและไม่มีน้ำนม จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า ในกลุ่มสุภาษิตไทยมีการปรากฏคำว่า “นม” อยู่เพียง 1 บทเท่านั้น และสามารถอธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ปัญหา เช่น

นมยานกลิ้งอก จะตัดก็ตาย ทั้งไว้ก็ขายหน้า (乳房垂到胸口，割了会死，不割又羞耻。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า มนุษย์บางครั้งต้องเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ลำบากใจอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเลือกทางใดก็ล้วนมีผลเสียตามมา การตัดสินใจจัดการกับปัญหาอาจนำไปสู่ความเจ็บปวดหรือสูญเสีย ขณะที่การเพิกเฉยก็ทำให้รู้สึกอับอายหรือเสียหน้า คำว่า “นม” ในบริบทนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ภาระ” หรือ “ปัญหาส่วนตัวที่อ่อนไหว” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ไร้ทางเลือกที่ดี และสะท้อนแรงกดดันจากบรรทัดฐานทางสังคม โดยเฉพาะต่อเพศหญิง ทั้งยังเป็นการวิพากษ์ผ่านอารมณ์ขันของภาษาไทยที่แฝงความจริงจ้องอยู่ในถ้อยคำ

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า สุภาษิตที่ปรากฏคำว่า “นม” ในภาษาไทยนั้น แม้จะพบเพียง 1 บท แต่กลับมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ลึกซึ้งและชัดเจน โดยใช้ “นม” เป็นตัวแทนของปัญหาที่ซับซ้อนและอ่อนไหว โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ ศักดิ์ศรี หรือความเป็นเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยมีการใช้อวัยวะส่วนนี้ในลักษณะเชิงอุปมาเพื่อวิพากษ์สังคมผ่านอารมณ์ขันและความเปรียบเทียบ ในทางตรงกันข้าม สุภาษิตจีนไม่ปรากฏการใช้คำว่า “乳” ซึ่งอาจสะท้อนถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการเลือกใช้อวัยวะเพื่อสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเพศและภาพลักษณ์ทางสังคม

2. เล็บมือ (指甲)

คำว่า “เล็บมือ” หมายถึง สิ่งซึ่งมีลักษณะแข็งอย่างเขาสัตว์อยู่ปลายนิ้ว สำหรับป้องกันส่วนของปลายนิ้วหรือหีบจับเป็นต้น จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า ในกลุ่มสุภาษิตไทยมีการปรากฏคำว่า “เล็บมือ” อยู่เพียง 1 บทเท่านั้น และสามารถอธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

หยิกเล็บเจ็บเนื้อ (掐指甲，痛的是肉。) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนในครอบครัวหรือคนที่ใกล้ชิดกัน เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งเกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อกันและกัน แม้ทำร้ายอีกฝ่ายหนึ่ง ก็เท่ากับทำร้ายตนเองไปด้วย คำว่า “เล็บ” ในบริบทนี้ มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ

แทน “คนในครอบครัว” หรือ “คนที่ใกล้ชิด” ส่วน “เนื้อ” แทน “ตนเอง” หรือ “คนในกลุ่มเดียวกัน” สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ใกล้ชิดและการไม่ควรทำร้ายกันเองในกลุ่มหรือครอบครัวเดียวกัน เพราะทุกคนล้วนมีความผูกพันและส่งผลต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้ว่าสุภาษิตภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า “เล็บมือ” จะมีเพียง 1 บทเท่านั้น แต่กลับสะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง โดยใช้ “เล็บ” แทนคนในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด และใช้ “เนื้อ” แทนตนเองหรือสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นภายในครอบครัวหรือชุมชน ซึ่งสื่อความคิดว่า “การทำร้ายผู้อื่นก็เท่ากับการทำร้ายตนเอง” อีกทั้งยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยที่ให้ความสำคัญต่อความผูกพันทางเครือญาติและความสามัคคีในกลุ่ม ในทางตรงกันข้าม สุภาษิตภาษาจีนไม่ปรากฏการใช้คำว่า “เล็บมือ” ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีนในการเลือกใช้อวัยวะเพื่อสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบ ภาษาไทยมักใช้อวัยวะขนาดเล็กอย่าง “เล็บ” เพื่อสื่อถึงความสัมพันธ์ทางสังคม ขณะที่ภาษาจีนมักเลือกใช้อวัยวะที่เด่นชัดกว่า เช่น “ตับ ลำไส้ กระจก เนื้อ” เพื่อสื่อถึงความรักความผูกพันทางสายเลือด ดังนั้น แม้ว่าสังคมไทยและจีนจะต่างให้ความสำคัญต่อครอบครัวและความสัมพันธ์ในสังคมเช่นเดียวกัน แต่ก็สะท้อนออกมาในรูปแบบของภาษาที่มีทิศทางเชิงสัญลักษณ์แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตที่เกี่ยวข้องอวัยวะร่างกายที่ปรากฏเฉพาะในภาษาจีน

1. คิ้ว (眉)

คำว่า “คิ้ว” หมายถึง ส่วนโค้งขอบกระบอกตาข้างบนซึ่งมีขนขึ้นที่โค้งนั้น จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “คิ้ว” ยังไม่ปรากฏให้เห็น ในขณะที่สุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “คิ้ว” มีจำนวนทั้งสิ้น 8 บท โดยสุภาษิตเหล่านี้สะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบในหลากหลายมิติ ซึ่งสามารถจำแนกและอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คน เช่น

蛾眉皓齿，伐性之斧。(คิ้วงามดังปีกผีเสื้อ ฟันขาวประหนึ่งมุก คือขวานที่ตัดทำลายจิตใจ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ความงามของสตรีอาจเป็นดั่งเครื่องมือที่บั่นทอนจิตใจหรือสติ ทำให้ผู้คนหลงใหลจนเสียการควบคุมตนเอง คำว่า “眉”(คิ้ว) ใน “蛾眉” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง คิ้วที่งาม แต่ในเชิงความหมายแทน ความงามของสตรี สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ความงามมีพลังดึงดูดที่อาจทำให้คนไขว้เขว จึงเตือนให้รู้จักควบคุมตนและมีสติ

无镜无以鉴须眉。(หากไร้กระจกก็ไม่อาจส่องเห็นหนวดคิ้ว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากไม่มีเครื่องมือหรือสื่อกลาง ก็ยากที่จะมองเห็นและประเมินตัวเอง คำว่า “眉”(คิ้ว) ใน “须眉” เดิมหมายถึง หนวดและคิ้ว ซึ่งใช้แทนภาพลักษณ์หรือรูปลักษณ์ของผู้ชาย ในบริบทนี้จึงใช้ในเชิงอุปมาอุปไมยว่า ชีวิตคนเราจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและสะท้อนตนเองผ่านผู้อื่นหรือเครื่องมือ

เพื่อให้เห็นข้อบกพร่องและปรับปรุงตน สุภาษิตนี้จึงสื่อถึงความสำคัญของการรับฟังคำแนะนำและการรู้จักประเมินตนเอง

1.2 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อารมณ์ เช่น

宁吃开眉粥，不吃愁眉饭。(ยอมกินข้าวต้มที่ทำให้คิ้วคลายดีกว่ากินข้าวที่ทำให้คิ้วขมวด) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การใช้ชีวิตอย่างสบายใจและปราศจากความกังวลมีค่ามากกว่าการมีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์แต่ต้องเต็มไปด้วยความทุกข์ คำว่า “眉” (คิ้ว) ใน “开眉” และ “愁眉” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน สภาพอารมณ์และความรู้สึก โดย “开眉” แทนความผ่อนคลายและความสุข ส่วน “愁眉” แทนความกังวลและความทุกข์ สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ความสุขใจสำคัญยิ่งกว่าความมั่งคั่งที่แลกมาด้วยความทุกข์ จึงเตือนให้เลือกรูปแบบที่ทำให้จิตใจร่มเย็นมากกว่าสิ่งที่ทำให้ลำบาก

眉头一皱，计上心来。(ขมวดคิ้วแล้วก็มีแผนผุดขึ้นมาในใจ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไข ความคิดหรือแผนการแก้ปัญหาก็เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน คำว่า “眉” (คิ้ว) ใน “眉头” ในบริบทนี้ แม้ในเชิงรูปศัพท์จะหมายถึง ส่วนโค้งเหนือดวงตา แต่ในเชิงความหมายแทน ปฏิกริยาทางความคิดโดยเฉพาะช่วงเวลาที่กำลังครุ่นคิดหรือใช้สมองอย่างจริงจัง สุภาษิตนี้จึงเปรียบเทียบให้เห็นว่า การขมวดคิ้วเป็นสัญญาณของการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง และมักนำไปสู่การค้นพบวิธีแก้ปัญหาหรือแผนการที่เหมาะสมในที่สุด

1.3 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อายุ เช่น

眉毫不如耳，耳毫不如老聾。(ขนคิ้วไม่เท่าขนหู ขนหูไม่เท่าคนชอบกินของอร่อย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า คนที่มีคิ้วยาว ยังสู้คนที่มียาวหูยาวไม่ได้ในเรื่องการมีอายุยืน และคนที่มียาวหูก็ยังสู้คนที่รับประทานอาหารได้ดีไม่ได้ เปรียบว่าผู้สูงอายุที่รับประทานอาหารได้ดีมักจะมีอายุยืน คำว่า “毫” หมายถึง “ขน” ดังนั้น “眉毫” จึงหมายถึงขนคิ้ว และในเชิงสัญลักษณ์ หมายถึง อายุหรือวัย เพราะเชื่อว่าคนที่มียาวคิ้วยาวมักมีอายุเยอะ ดังนั้นจึงสื่อถึงความเชื่อว่าการมีสุขภาพการกินดีของผู้สูงวัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อายุยืนยาว

1.4 ความหมายเปรียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

菩萨低眉，金刚怒目。(พระโพธิสัตว์มีหางคิ้วตก พระวัชรโพธิสัตว์เบิกตากว้างแผดเสียง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การแสดงออกทางอารมณ์หรือท่าทีที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงตามบทบาทหรือสถานการณ์ “菩萨低眉” เปรียบถึงความเมตตา อ่อนโยน และให้อภัย ส่วน “金刚怒目” เปรียบถึงความเข้มงวด ดุดัน และเด็ดขาด คำว่า “眉” (คิ้ว) ใน “低眉” ในเชิงรูปศัพท์ หมายถึง คิ้วที่ก้มลง แต่ในเชิงความหมายแทนท่าทีที่อ่อนน้อมและเมตตา ดังนั้นจึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า คนหนึ่งคนอาจต้องสลับบทบาทระหว่างความอ่อนโยนและความเข้มงวด เพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เผชิญ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สุภาษิตภาษาจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “คิ้ว” เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4 ความหมาย ได้แก่ คน อารมณ์ อายุ และอุปนิสัย แสดงให้เห็นว่าในสุภาษิตภาษาจีน “คิ้ว” มิได้หมายถึงเพียงลักษณะทางกายภาพของใบหน้าเท่านั้น หากยังถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนอารมณ์ ความรู้สึก และภาพลักษณ์ของบุคคล อย่างไรก็ตาม ในสุภาษิตภาษาไทยแทบไม่ปรากฏการใช้ “คิ้ว” โดยตรงเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุภาษิต ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สุภาษิตไทยมักมุ่งเน้นการใช้ภาพรวมของสีหน้า หรือแววตา เป็นตัวแทนของการสื่อสารอารมณ์มากกว่าการแยก “คิ้ว” ออกมาเป็นสัญลักษณ์เฉพาะ

2. रिमผีปาก (唇)

คำว่า “ริมฝีปาก” หมายถึง เนื้อส่วนที่เป็นขอบรอบปาก ส่วนบนเรียกว่า ริมฝีปากบน ส่วนล่างเรียกว่า ริมฝีปากล่าง จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับ “ริมฝีปาก” ไม่มีปรากฏอยู่ ขณะที่สุภาษิตจีนมีจำนวนทั้งสิ้น 3 บท และความหมายเปรียบเทียบของสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย ริมฝีปาก (唇) ได้แก่

2.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

唇亡则齿寒。(ริมฝีปากหาย ฟันก็หนาว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า หากริมฝีปากพังทลายไป ฟันที่อยู่ใกล้กันก็ต้องได้รับผลกระทบ เปรียบเทียบถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและพึ่งพากันอย่างลึกซึ้ง หากฝ่ายหนึ่งพินาศ อีกฝ่ายก็จะไม่อาจอยู่รอดได้เช่นกัน คำว่า “ริมฝีปาก” ในบริบทนี้มีความหมายแทน “ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบถึงความจำเป็นในการรักษาความสัมพันธ์และการเกื้อกูลกัน เพราะการสูญเสียหรือความเสียหายของฝ่ายหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่ออีกฝ่ายโดยตรง

辅车相依, 唇亡齿寒。(รถช่วยกันบรรทุกได้พึ่งพา ริมฝีปากหายฟันก็หนาว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เกวียนและล้อจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันจึงจะเดินทางได้ เช่นเดียวกับริมฝีปากและฟันที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เมื่อฝ่ายหนึ่งหายไป อีกฝ่ายก็จะไม่อาจดำรงอยู่ได้ คำว่า “ริมฝีปาก” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “ผู้ที่อยู่ร่วมกันและต้องพึ่งพากัน” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือรัฐ หากอยู่ในความสัมพันธ์ที่พึ่งพาอาศัยกัน ย่อมต้องร่วมทุกข์ร่วมสุข หากฝ่ายหนึ่งล่มสลาย อีกฝ่ายก็จะได้รับผลกระทบตามไปด้วย

2.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง วาทศิลป์ เช่น

谷子云之笔札, 楼君卿之唇舌。(บทประพันธ์ของกู่จื่ออว้น และวาทศิลป์ของโหลวจวินซิง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การสรรเสริญถึงความสามารถของกู่จื่ออว้นที่มีฝีมือทางการเขียนบทความ และโหลวจวินซิงที่มีความสามารถทางการพูดหรือการใช้วาจา คำว่า “ริมฝีปากและลิ้น” ในบริบทนี้ มีความหมายแทน “วาทศิลป์” สุภาษิตนี้จึงใช้เปรียบเทียบให้เห็นว่า ความสามารถทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นการเขียนหรือการพูด ล้วนเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าและทำให้บุคคลได้รับการยกย่อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สุภาษิตภาษาจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย ริมฝีปาก (唇) เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมาย ได้แก่ ความสัมพันธ์ และวาทีศิลป์ สะท้อนมุมมองทางวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสามารถในการสื่อสาร ขณะที่ในสุภาษิตภาษาไทยไม่ปรากฏการใช้ “ริมฝีปาก” โดยตรง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในการเลือกใช้อวัยวะร่างกายเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาระหว่างสองวัฒนธรรม

3. ไหล่ (肩)

คำว่า “ไหล่” หมายถึง ส่วนของบ่าตอนที่ติดกับต้นแขน จากข้อมูลที่ได้รับรวบรวม พบว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ไหล่” ยังไม่ปรากฏให้เห็น ในขณะที่ สุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “ไหล่” มีจำนวนทั้งสิ้น 5 บท ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้สะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบ และสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสามารถ เช่น

膀宽腰细必定有力。(ไหล่กว้าง เอวเล็ก ย่อมมีกำลังแน่นอน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีลักษณะร่างกายไหล่กว้าง เอวเล็ก มักจะเป็นผู้ที่มีพละกำลังและความแข็งแรง เหมาะสมกับการทำงานที่ต้องใช้แรงกายหรือแบกรับภาระหนัก คำว่า “ไหล่” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “พลังทางกายภาพและความสามารถในการรับผิชอบ” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้รูปลักษณะของร่างกายเป็นสัญลักษณ์แทนศักยภาพและความสามารถของบุคคล อีกทั้งยังแฝงข้อคิดว่า ผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการทำงานและการดำรงชีวิต

两肩背一张嘴，到哪块没饭吃。(สองไหล่แบกหนึ่งปาก ไปที่ไหนก็ไม่อดตาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อคนเรามีแรงกายพร้อมทำงาน แม้จะต้องเลี้ยงดูเพียงหนึ่งปากก็ไม่ใช่ปัญหา เพราะสามารถพึ่งพาตนเองได้ทุกที่ คำว่า “ไหล่” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ความสามารถในการทำงานและการเลี้ยงชีพด้วยแรงกาย” สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดที่ให้คุณค่ากับแรงงานและการขยันทำกิน แสดงถึงความมั่นใจว่าผู้มีแรงทำงานย่อมไม่อดอยาก และเน้นย้ำความสำคัญของการพึ่งพาตนเอง

3.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความรับผิดชอบ เช่น

上肩容易下肩难。(ยกขึ้นบ่าง่าย วางลงจากบ่ายาก) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การรับภาระหรือหน้าที่ใด ๆ มักจะเริ่มต้นได้โดยง่าย แต่เมื่อได้แบกรับไว้แล้วกลับไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสละหรือปล่อยวาง คำว่า “ไหล่” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ความรับผิดชอบและภาระ” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของการดำเนินชีวิตและการทำงานว่า การเข้าร่วมการรับหน้าที่ หรือการตัดสินใจรับผิดชอบเรื่องใดอาจไม่ยากนัก แต่เมื่อรับแล้วมักจะยากที่จะถอนตัวหรือหลีกเลี่ยง เป็นการเตือนให้ผู้คนพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจรับผิดชอบสิ่งใด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สุภาษิตจีนที่กล่าวถึงอวัยวะ “ไหล่ (肩)” สามารถจำแนกความหมายเชิงเปรียบเทียบได้อย่างชัดเจนในสองประเด็นหลัก ได้แก่ การสื่อถึงความสามารถ และการสื่อถึงความรับผิดชอบ โดยในมิติของความสามารถ “ไหล่” ถูกใช้แทนพลังทางกายภาพและศักยภาพในการทำงาน สะท้อนคุณค่าของการพึ่งพาตนเองและความเพียรพยายาม ส่วนในมิติของความรับผิดชอบ “ไหล่” ทำหน้าที่แทนภาระและหน้าที่ที่บุคคลต้องแบกรับ แสดงให้เห็นถึงความจริงของการดำเนินชีวิตว่า การตัดสินใจรับผิดชอบต่อสิ่งใดไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะละทิ้งหรือหลีกเลี่ยงได้ สรุปได้ว่า “ไหล่” ในสุภาษิตจีนมิได้ถูกใช้เพียงเพื่อบรรยายอวัยวะทางกาย แต่ยังทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์เชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนแนวคิดเรื่องพลัง ความสามารถ และความรับผิดชอบต่อมนุษย์ในสังคมจีนอย่างชัดเจน

4. เหว (腰)

คำว่า “เอว” หมายถึง ส่วนกลางของร่างกายระหว่างชายโครงกับกระดูกตะโพกทั้ง จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “เอว” ยังไม่ปรากฏให้เห็น ในขณะที่สุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “腰” มีจำนวนทั้งสิ้น 11 บท ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้สะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย โดยสามารถจำแนกและอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อำนาจ เช่น

钱多腰杆硬，力大嗓门粗。(มีเงินมาก เอวย่อมแข็งแรง เสียงก็ดัง) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีทรัพย์สินเงินทองย่อมมีความมั่นใจและอำนาจในการแสดงออกมากขึ้น การมีเงินทำให้บุคคลมี “เสียงดัง” ทั้งในเชิงอำนาจการพูดและการตัดสินใจ คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “ฐานะและอำนาจ” สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดที่ว่าทรัพย์สินเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดสถานะทางสังคม และเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลได้รับการยอมรับหรือเกรงใจจากผู้อื่น

势大仗权，腰粗仗钱。(อำนาจมากอาศัยตำแหน่ง เอวใหญ่โตเพราะอาศัยเงิน) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า ผู้ที่มีอำนาจหรือบารมีย่อมสามารถพึ่งพาดำเนินงานหน้าที่เพื่อสร้างความมั่นคง ขณะเดียวกันผู้ที่มีเงินทองมากก็สามารถใช้ทรัพย์สินเป็นเครื่องค้ำจุนอำนาจและเกียรติ คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “สถานะและบารมี” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับทรัพย์สิน ที่มักถูกใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินความมั่นคงและความมีหน้ามีตาในสังคม

4.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อายุ เช่น

树老焦梢叶儿稀，人老猫腰把头低。(ต้นไม้แก่ ยอดก็แห้ง ใบก็ร่วง คนแก่ เอวค่อม ก้มศีรษะ) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อไม้แก่ยอดมียอดเหี่ยวและใบโปร่ง ส่วนคนเมื่ออายุมากขึ้น ร่างกายย่อมเสื่อมถอย หลังค่อมและต้องก้มศีรษะ คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบแทน “อายุและความแก่ชรา” สุภาษิตนี้สะท้อนความจริงของสังขารมนุษย์ที่ไม่อาจ

หลีกเลี่ยงความเสื่อมโทรมของร่างกาย และยังสื่อให้ตระหนักถึงความอ่อนตนและการยอมรับตามวิถีธรรมชาติของชีวิต

伢儿到腰，人家要糟，伢儿到头，人家不愁。(ลูกสูงถึงเอว ครอบครัวลำบาก ลูกสูงถึงหัว ครอบครัไม่กังวล) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อเด็กอยู่ในวัยกึ่งโต (สูงถึงเอว) ครอบครัต้องรับภาระหนัก เพราะเด็กกินมาก ใ้มาก แต่ยังไม่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระได้ จึงทำให้ครอบครัเหน็ดเหนื่อย แต่เมื่อเด็กเติบโตเต็มวัย (สูงถึงหัว) ก็สามารถช่วยทำงานและแบ่งเบาความลำบากของครอบครัได้ คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ช่วงวัยและการเติบโตของชีวิต” สุภาษิตนี้สะท้อนมุมมองทางสังคมที่ผูกโยงการเติบโตของบุตรกับภาระในครอบครั

4.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง คักดีศรี เช่น

冻死迎风站，饿死不弯腰。(ยืนตากลมจนหนาวตาย ดีกว่าก้มเอวเพราะหิว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า แม้จะต้องทนทุกข์ทรมานจากความหนาวหรือความหิว แต่ก็ไม่ยอมก้มหัวหรือยอมศิโรราบต่อผู้อื่น คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “คักดีศรีและความมั่นคงในจิตใจ” สุภาษิตนี้สะท้อนแนวคิดที่ยกย่องความกล้าหาญและการยืนหยัดในเกียรติ แม้ต้องเผชิญกับความยากลำบากก็ตาม เป็นการเตือนให้เห็นคุณค่าของคักดีศรี

4.4 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง รูปลักษณ์ เช่น

楚王好细腰，宫中多饿死。(กษัตริย์แคว้นฉู่โปรดปรานคนที่มีเอวเล็ก ขุนนางในราชสำนักจึงอดจนตาย) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า เมื่อผู้ปกครองมีรสนิยมชื่นชอบรูปร่างเอวเล็ก ขุนนางหรือผู้ใต้บังคับบัญชาก็ต้องพยายามทำตาม แม้ต้องอดอาหารหรือทำร้ายสุขภาพตนเองก็ยอม เพียงเพื่อให้ได้รับความโปรดปราน คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “รูปลักษณ์และมาตรฐานความงาม” สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจ และวิพากษ์การประจบสอพลอซึ่งอาจนำมาซึ่งผลร้ายต่อตัวเองและต่อส่วนรวม

4.5 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความรับผิดชอบ เช่น

站着说话不腰疼。(ยืนพูดไม่เจ็บเอว) สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การพูดวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นเมื่อเรื่อนั้นไม่เกี่ยวข้องกับตนเองย่อมเป็นเรื่องที่ง่ายและไม่รู้สึกถึงความยากลำบากจริง ๆ จึงมักใช้ในเชิงล้อเลียนหรือเสียดสีต่อผู้ที่ชอบพูดโดยไม่เข้าใจปัญหาที่แท้จริง คำว่า “เอว” ในบริบทนี้ จึงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ “ความรับผิดชอบและภาระ” เพราะเมื่อไม่ได้แบกรับภาระย่อมไม่รู้สึกเจ็บปวดหรือยากลำบาก สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงการดักเตือนในเชิงสังคมว่า การวิจารณ์ผู้อื่นโดยไม่เข้าใจหรือไม่เคยเผชิญภาระจริงนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สร้างสรรค์และควรหลีกเลี่ยง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สุภาษิตจีนที่กล่าวถึงอวัยวะ “เอว (腰)” จำนวน 11 บท สามารถสะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบได้อย่างหลากหลายและครอบคลุมหลายมิติ โดยสามารถจำแนกออกเป็น 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ อำนาจและบารมี ซึ่งมองว่าเอวเป็นสัญลักษณ์แทนฐานะทาง

เศรษฐกิจและตำแหน่งที่ช่วยสร้างความมั่นคงในสังคม อายุและช่วงวัย ที่ใช้เอาแทนความแก่ชราและการเติบโตของบุตรหลาน ศักดิ์ศรีและความมั่นคงทางจิตใจ ที่สะท้อนความไม่ยอมจำนนต่อความยากลำบาก รูปลักษณ์และมาตรฐานความงาม ที่แสดงถึงอิทธิพลของอำนาจในการกำหนดค่านิยมทางสังคม และความรับผิดชอบ ที่ใช้เอาแทนภาระหรือการแบกรับหน้าที่ในชีวิตประจำวัน การตีความเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า “เอว” ในสุภาษิตจีนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการบรรยายทางกายภาพ แต่ยังถูกยกเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สะท้อนทั้งด้านอำนาจ ศักดิ์ศรี ชีวิตครอบครัว และค่านิยมทางสังคมอย่างลึกซึ้ง

5. ตับ (肝)

คำว่า “ตับ” หมายถึง อวัยวะประกอบต่อมของระบบทางเดินอาหารของคนและสัตว์ อยู่ในช่องท้อง ทำหน้าที่ทำลายพิษ สร้างน้ำดีและโปรตีนบางชนิด จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่าสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ตับ” ยังไม่ปรากฏให้เห็น ในขณะที่สุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “肝” มีจำนวนทั้งสิ้น 1 บท และสามารถอธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสำคัญ เช่น

他要我肝花，我要他肚肠。(เขาจะเอาตับของฉัน ฉันก็จะเอาไส้พุงของเขา)
สุภาษิตนี้มีความหมายว่า การแก้แค้นหรือการตอบโต้ศัตรูต้องเอาคืนอย่างสาสม หนึ่งต่อหนึ่ง ไม่ยอมอ่อนข้อ คำว่า “ตับ” และ “ไส้พุง” ในที่นี้ เป็นการใช้เชิงเปรียบเทียบเพื่อแทน ส่วนที่สำคัญยิ่งของชีวิต การกล่าวว่า “เขาเอาตับของฉัน” หมายถึงถูกทำร้ายอย่างร้ายแรง จึงต้อง “เอาไส้พุงของเขา” กลับคืนมาเพื่อให้สาสม สุภาษิตนี้จึงสะท้อนแนวคิดที่ว่า เมื่อถูกทำร้ายก็ต้องตอบแทนคืนแบบไม่ลดละ เป็นการแสดงออกถึงความคิดเรื่อง “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” หรือการเอาคืนอย่างตรงไปตรงมา

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า สุภาษิตภาษาไทยไม่ปรากฏการใช้คำว่า “ตับ” ขณะที่สุภาษิตภาษาจีนพบเพียง 1 บทที่เกี่ยวข้องกับ “ตับ” โดยสุภาษิตดังกล่าวได้ใช้ “肝” และ “肠” เป็นสัญลักษณ์แทนส่วนสำคัญยิ่งของชีวิต เพื่อสื่อความหมายว่า เมื่อได้รับอันตรายร้ายแรงก็จำเป็นต้องตอบโต้กลับอย่างเท่าเทียมหรือรุนแรงไม่แพ้กัน ซึ่งสะท้อนแนวคิดแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” อันเป็นการแสดงออกถึงทัศนคติเรื่องการแก้แค้นอย่างตรงไปตรงมา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาจีนเลือกใช้อวัยวะภายในอย่าง “ตับ” เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของชีวิตและเชื่อมโยงกับค่านิยมเรื่องการตอบแทน ในขณะที่ภาษาไทยไม่ปรากฏการใช้อวัยวะส่วนนี้ในเชิงอุปมา แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและจีนในการเลือกใช้อวัยวะเพื่อสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบ

6. ลำไส้ (肠)

คำว่า “ลำไส้” หมายถึง ส่วนของทางเดินอาหารซึ่งอยู่ระหว่างกระเพาะอาหารกับทวารหนัก เป็นท่อยาวขดไปมาอยู่ในช่องท้อง มีหน้าที่ย่อย ดูดซึมอาหารและน้ำ พักและขับถ่ายกากอาหาร จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ลำไส้” ยังไม่ปรากฏให้เห็น ในขณะที่ สุภาษิตจีนที่ปรากฏไว้จะร่างกาย “肠” มีจำนวนทั้งสิ้น 3 บท และสามารถอธิบายรายได้ดังต่อไปนี้

6.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ เช่น

肠里出来肠里热。(ไส้ออกมาจากท้องก็ยิ่งร้อนอยู่) สำนวนนี้มีความหมายว่า แม่ย่อมรักและเอ็นดูลูกแท้ของตนเองเสมอ คำว่า “ไส้พุง” ในที่นี้เป็นการใช้เชิงเปรียบเทียบเพื่อแทน ความผูกพันทางสายเลือดและความรักอันลึกซึ้งของแม่ที่มีต่อลูก จึงสะท้อนแนวคิดที่ว่า ความเป็นแม่ลูก แท้จริงนั้นไม่อาจตัดขาดได้ แสดงให้เห็นค่านิยมของสังคมจีนที่ให้ความสำคัญต่อสายสัมพันธ์ทางสายเลือดและครอบครัว

6.2 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง อุปนิสัย เช่น

厚哉鲍管，探肠按服。(ยิ่งใหญ่แท้เล่าเรื่องเพื่อนบ่าวซุหยาและก้วนจ้ง ที่เปิดใจถึงไส้พุง) สำนวนนี้มีความหมายว่า มิตรแท้ย่อมเปิดเผยความจริงใจต่อกัน รู้ใจกันอย่างลึกซึ้ง คำว่า “ไส้พุง” ในที่นี้ใช้เชิงเปรียบเทียบแทน “ความจริงใจ” สำนวนนี้สะท้อนแนวคิดเรื่อง “เพื่อนรู้ใจ” ในวัฒนธรรมจีน ที่ถือว่ามิตรแท้คือผู้ที่เข้าใจกันได้ถึงกันถึงกันบึ้งของหัวใจ

6.3 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง ความคิด เช่น

吴江人，七条肠。(ชาวอูเจียง มีไส้เจ็ดเส้น) สำนวนนี้มีความหมายว่า ชาวอูเจียง เป็นคนมีความคิดพลิกแพลง ฉลาดหลักแหลม คำว่า “ไส้พุง” ในที่นี้ใช้เชิงเปรียบเทียบแทน “ความคิดหรือกลยุทธ์” การกล่าวว่ามีถึงเจ็ดเส้นหมายถึงความคิดที่มากมายและซับซ้อน แสดงถึงความฉลาดและไหวพริบ สำนวนนี้สะท้อนแนวคิดของการยกย่องคนที่มีปัญญา มีความสามารถในการคิดคำนวณและหาหนทางแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาด อีกทั้งยังสะท้อนสีสันทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวอูเจียง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า สุภาษิตภาษาไทยไม่ปรากฏการใช้คำว่า “ลำไส้” ในขณะที่สุภาษิตภาษาจีนกลับพบการใช้ไวยวะ “肠” หลายบท และมีความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย ได้แก่ ประการแรก ใช้แทนความสัมพันธ์ทางสายเลือด เน้นย้ำถึงความรักและสายใยที่ลึกซึ้งระหว่างแม่กับลูก ประการที่สอง ใช้แทนความจริงใจ แสดงถึงมิตรภาพที่แท้จริงซึ่งเพื่อนต่างเปิดเผยความรู้สึกต่อกันอย่างตรงไปตรงมา และประการที่สาม ใช้แทนความคิดหรือกลยุทธ์ เพื่อสื่อถึงปัญญา ความฉลาด และไหวพริบของบุคคล จะเห็นได้ว่าภาษาจีนได้มอบความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่หลากหลายให้แก่ “肠” ครอบคลุมทั้ง ความรักในครอบครัว มิตรภาพ สติปัญญา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของวัฒนธรรมจีนที่ให้ความสำคัญต่อครอบครัว เพื่อน และปัญญา จึงแสดงถึงความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมไทยกับจีนในการเลือกใช้อไวยวะเพื่อสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์

7. เอ็น (筋)

คำว่า “เอ็น” หมายถึง กลุ่มหรือมัดเส้นใยเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน ซึ่งเรียงตัวในทิศทางเดียวเห็นได้ชัด และไม่มีกล้ามเนื้อยึดที่ปลาย จากข้อมูลที่ได้รวบรวม พบว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “เอ็น” ยังไม่ปรากฏให้เห็น ในขณะที่สุภาษิตจีนที่ปรากฏอวัยวะร่างกาย “筋” มีจำนวนทั้งสิ้น 1 บท และสามารถอธิบายรายได้ดังต่อไปนี้

7.1 ความหมายเปรียบเทียบที่แสดงถึง พละกำลัง เช่น

老不以筋骨为能。(แก่แล้วอย่าอวดพละกำลังจากเอ็นและกระดูก) สุภาษิตนี้มี ความหมายว่า เมื่ออายุมากขึ้น ร่างกายย่อมเสื่อมถอยลง ไม่ควรพยายามแสดงกำลังหรือใช้อวัยวะ “เอ็นและกระดูก” เป็นเครื่องวัดความสามารถอีกต่อไป คำว่า “เอ็น” ในที่นี้ หมายถึง พละกำลังและสมรรถภาพทางกาย สุภาษิตนี้จึงสื่อให้ตระหนักว่า ความแก่ชราเป็นสัจธรรมของชีวิต และเตือนให้ผู้สูงอายุรู้จักยอมรับข้อจำกัดของร่างกาย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า สุภาษิตภาษาไทยไม่ปรากฏการใช้คำว่า “เอ็น” ในเชิงเปรียบเทียบ ขณะที่สุภาษิตภาษาจีนพบเพียง 1 บทที่กล่าวถึง “筋” โดยในสุภาษิตดังกล่าวถูกใช้ร่วมกับ “骨” เพื่อสื่อความหมายถึงพละกำลังและสมรรถภาพทางกาย โดยเน้นย้ำว่าเมื่อเข้าสู่วัยชรา ร่างกายย่อมเสื่อมถอยลง และไม่ควรพึ่งพาเอ็นและกระดูกเพื่อแสดงศักยภาพของตนเองอีกต่อไป การใช้เช่นนี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงความหมายเชิงสัญลักษณ์ของ “เอ็น” ที่แทนพละกำลังและความมีชีวิตชีวา แต่ยังสะท้อนการยอมรับต่อกฎเกณฑ์แห่งชีวิตที่ว่า ผู้สูงอายุควรใช้สติปัญญาและประสบการณ์มาแทนที่พละกำลังในการเป็นเครื่องวัดคุณค่าของตนเอง ในทางตรงกันข้าม ภาษาไทยไม่พบการใช้ “เอ็น” ในเชิงอุปมา จึงสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมไทยกับจีนในการเลือกใช้อวัยวะเป็นสัญลักษณ์เชิงเปรียบเทียบ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่าภาษาไทยและภาษาจีนมี “ทิศทางเชิงความหมาย” ที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ภาษาไทยเอนเอียงไปทางประสบการณ์ชีวิตประจำวันและจริยธรรมเชิงเครือญาติ มักใช้อวัยวะที่ใกล้ชิดเนื้อใกล้ตัวหรือมีขนาดเล็กเป็นสัญลักษณ์เพื่อวิพากษ์สถานการณ์ทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น “นม” ถูกอุปมาเป็น “ปัญหาส่วนตัว แรงกดดันทางสังคม” ที่ยากจะตัดสินใจอย่างไร้ความเสี่ยง โดยสื่อสารด้วยอารมณ์ขันที่แฝงคำวิจารณ์ ขณะที่ “เล็บมือ” สะท้อนความสัมพันธ์แบบ “เครือญาติ/คนในกลุ่มเดียวกัน” ที่บาดเจ็บฝ่ายหนึ่งย่อมกระทบอีกฝ่าย (“ทำร้ายเขาเท่ากับทำร้ายตนเอง”) ส่วน ภาษาจีนมีแนวโน้มขยายความหมายเชิงนามธรรมและโยงเข้าสู่โครงสร้างทางสังคมมากกว่า “คิ้ว” เชื่อมกับความหมายด้าน “บุคคล อารมณ์ วัย อุปนิสัย” “ริมฝีปาก” ครอบคลุมทั้ง “ความสัมพันธ์ การพึ่งพา” และ “วาทศิลป์ การใช้ถ้อยคำ”, “ไหล่” ผูกกับ “ความสามารถ ความรับผิดชอบ” “เอว” ครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่ “อำนาจ วัย ศักดิ์ศรี รูปลักษณ์

ภาระหน้าที่”, ส่วน “ดับ ลำไส้ เอ็น” สืบถึง “จุดสำคัญ การเอาคืน”, “สายเลือด ความจริงใจ กลยุทธ์” และ “พละกำลัง การยับยั้งชั่งใจตามวัย” ตามลำดับ

โดยสรุป ภาษาไทยจัดระเบียบอุปลักษณผ่านกรอบ “ครอบครัว อารมณ์ โลกชีวิต” เน้นจริยธรรมใกล้ตัว ขณะที่ ภาษาจีนยกอวัยวะขึ้นเป็นกรอบอ้างอิงเชิงสังคมที่เป็นนามธรรมกว่า ทั้ง “อำนาจ ระเบียบ คุณค่า” ทั้งสองภาษาแม้ยึด “ร่างกาย” เป็นหลักความหมายร่วมกัน แต่ต่างกันว่า “ชุดอวัยวะที่เลือกใช้” และ “มิติทางวัฒนธรรมที่แสดง” จึงช่วยเปิดเผยทั้งแก่นร่วมและความต่างของโลกทัศน์กับระบบคุณค่าระหว่างไทย-จีนได้อย่างชัดเจน

บทที่ 5

วิเคราะห์เปรียบเทียบโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีน จากสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย

สุภาษิตถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมในแต่ละชาติ การศึกษาสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายจึงไม่เพียงแต่ทำให้เข้าใจการใช้ภาษาที่มีลักษณะเปรียบเทียบเท่านั้น แต่ยังช่วยให้มองเห็นโลกทัศน์ (world view) ของคนในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง สำหรับคนไทยและคนจีนซึ่งต่างก็มีวัฒนธรรมเก่าแก่และมีคติความเชื่อเกี่ยวข้องกับร่างกายอยู่มากมาย การเปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้ “อวัยวะร่างกาย” เป็นสัญลักษณ์จึงสามารถชี้ให้เห็นความเหมือนและความต่างในวิถีชีวิตต่อชีวิต สังคม และจักรวาลวิถี อันเป็นพื้นฐานของโลกทัศน์ทั้งสองชาติ บทนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และจัดประเภทโลกทัศน์ที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีนอย่างเป็นระบบ

โลกทัศน์ร่วมที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของไทยและจีน

1. ชีวิตเป็นสิ่งสูงสุดและร่างกายเป็นพื้นฐานของการดำรงอยู่

ในสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย ต่างสะท้อนให้เห็นว่าร่างกายเป็นรากฐานของชีวิตและการดำรงอยู่ของมนุษย์ “หัว” จึงไม่เพียงเป็นอวัยวะสำคัญที่ควบคุมร่างกาย หากแต่ยังถูกยกขึ้นมาเป็นสัญลักษณ์แทนชีวิตทั้งหมด การเปรียบเทียบเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าสองสังไทยและจีนต่างมีความเข้าใจร่วมกันว่า การดำรงชีวิตต้องอาศัยร่างกายเป็นศูนย์กลาง และหากร่างกายหรือศีรษะสูญสลายไป ชีวิตก็ย่อมสิ้นสุดลง

สุภาษิตไทย

คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย สามคน

แสนสบาย

แสดงให้เห็นว่า “หัว” เป็นสัญลักษณ์แทน

ชีวิต หากหัวหายไปแล้วก็หมายถึงการสิ้นชีวิต

สุภาษิตจีน

怕不过杀头。

กลัวไปก็ไม่พ้นถูกตัดหัว

“หัว” โดยตรงแทนชีวิต หมายถึงการ

สิ้นชีวิต

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า อวัยวะ “หัว” ถูกใช้แทนสัญลักษณ์ของชีวิตอย่างเด่นชัด เหตุผลมาจากประสบการณ์ร่วมกันของมนุษย์ที่ตระหนักว่า ศีรษะคืออวัยวะสำคัญที่สุดในการควบคุมการดำรงชีวิต หากศีรษะเสียหายก็เท่ากับสิ้นชีวิต ความเข้าใจร่วมกันนี้จึงทำให้สุภาษิตทั้งสองภาษายกศีรษะขึ้นมาเป็นตัวแทนของชีวิตและการดำรงอยู่

2. เปรียบสังคมและการพึ่งพากันในกลุ่ม

สุภาษิตไทยและจีนต่างใช้ “หัว” แทนสัญลักษณ์ของแกนกลางและผู้นำของกลุ่ม การเปรียบเทียบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ทั้งสองสังคมต่างตระหนักถึงความจำเป็นในการมี ศูนย์กลางหรือผู้นำเพื่อกำหนดทิศทางและรักษาความมั่นคงของกลุ่ม หากปราศจาก “หัว” หรือผู้นำ แล้ว การดำเนินงานของครอบครัวหรือสังคมย่อมไม่สามารถเป็นไปอย่างราบรื่นได้

สุภาษิตไทย

หัวเรือใหญ่

ผู้นำของกลุ่มหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมและ กำหนดทิศทาง เปรียบเสมือนหัวเรือซึ่งเป็นส่วน สำคัญที่ชี้นำการเล่นเรือให้ไปถึงจุดหมาย ปลายทาง

สุภาษิตจีน

人有头，家有主。คนมีหัว บ้านมีเจ้าของ

ทุกครอบครัวหรือทุกกลุ่ม จำเป็นต้องมีผู้นำหรือผู้ชี้นำ จึง จะสามารถดำรงอยู่และจัด ระเบียบได้อย่างมั่นคง

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า อวัยวะ “หัว” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์แทนผู้นำและ ศูนย์กลางของกลุ่ม เหตุผลมาจากประสบการณ์ร่วมกันของมนุษย์ที่รับรู้มา ศีรษะคืออวัยวะซึ่งควบคุม การเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่นเดียวกับที่สังคมหรือครอบครัวจำเป็นต้องมีผู้นำคอยกำกับดูแล เพื่อให้ การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างสงบเรียบร้อยและมีทิศทางที่ชัดเจน

3. เหตุและผลกับการเรียนรู้จากประสบการณ์

สุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจร่วมกันในเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล โดยต่างยก “หัว” มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทน “จุดเริ่มต้น” หรือ “ต้นเหตุ” การเปรียบเทียบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการแก้ปัญหาหรือการดำเนินการใด ๆ จะต้องเริ่มจากจุดตั้งต้น อย่างเป็นลำดับ มิฉะนั้นจะไม่สามารถบรรลุผลที่แท้จริงได้

สุภาษิตไทย

ดับไฟแต่หัวลม

“หัวลม” เป็นสัญลักษณ์แทนต้นเหตุของ ปัญหา โดยสื่อว่า หากต้องการแก้ปัญหา อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องแก้ไขที่จุดกำเนิด ของมัน เช่นเดียวกับการดับไฟซึ่งต้องดับ จากต้นลม ไม่เช่นนั้นไฟจะไม่ดับลงอย่าง แท้จริง

สุภาษิตจีน

千丈长绳，从头搓起。เชือกยาวพัน จั้ง ต้องเริ่มบิดจากหัว

แสดงให้เห็นว่าถึงแม้เชือกจะยาว เพียงใดก็ต้องเริ่มบิดเกลียวจาก “หัวเชือก” ก่อนเสมอ สุภาษิตนี้ชี้ว่า การทำงานใด ๆ ไม่อาจข้ามขั้นตอน แต่ต้องมีการเริ่มต้นที่ถูกต้องและ ค่อย ๆ ดำเนินไปที่ละขั้นตอน

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า อวัยวะ “ห้ว” ถูกนำมาใช้แทน “จุดเริ่มต้น” เพื่ออธิบายความคิดเรื่องเหตุและผล เหตุผลสำคัญคือมนุษย์ต่างรับรู้ร่วมกันว่า “ห้ว” เป็นจุดเริ่มของร่างกายที่ควบคุมการเคลื่อนไหว เช่นเดียวกับที่ทุกการกระทำต้องมีต้นเหตุ การเน้น “ห้ว” ในสุภาษิตจึงสะท้อนโลกทัศน์ที่เชื่อมโยงการรับรู้ทางกายภาพกับการคิดเชิงเหตุและผลอย่างแนบแน่น

4. บรรทัดฐานทางศีลธรรมและการใช้ภาษา

สุภาษิตไทยและจีนมีการใช้อวัยวะ “ปาก” และ “ลิ้น” อย่างแพร่หลายเพื่อสะท้อนการประเมินพฤติกรรมทางวาจา การใช้ร่างกายส่วนนี้เป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นว่าทั้งสองสังคมต่างตระหนักถึงพลังของถ้อยคำ ซึ่งสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีหรือก่อให้เกิดปัญหากับสังคมได้ การควบคุมคำพูดจึงถูกมองว่าเป็นบรรทัดฐานทางศีลธรรมที่สำคัญ

สุภาษิตไทย

น้ำท่วมปาก

“ปาก” เป็นสัญลักษณ์แทนการพูด หมายความว่ามีความจริงบางอย่างที่ไม่สามารถเอ่ยปากได้ เนื่องจากอาจส่งผลเสียต่อความสัมพันธ์ทางสังคมหรือก่อให้เกิดความขัดแย้ง จึงเลือกที่จะเงียบไว้แม้จะอัดอั้นใจ

ลิ้นไม่มี กระดุก กลับทำให้คนแตกแยก

“ลิ้น” แทนคำพูด โดยชี้ว่าคำพูดแม้จะเบาเหมือนไรรกระดุก แต่กลับมีพลังทำลายความสัมพันธ์ได้

สุภาษิตจีน

病从口入，祸从口出。โรคเข้าทางปาก เคราะห์ออกจากปาก

“ปาก” แทนการกินและการพูด โดยสื่อว่าความเจ็บป่วยอาจเกิดจากการกินอาหารเข้าไปผิด ๆ ส่วนภัยพิบัติในชีวิตอาจเกิดจากการพูดโดยไม่ระวัง จึงเป็นคำเตือนให้ควบคุมการใช้วาจาอย่างรอบคอบ

舌上有龙泉，杀人不见血。บนลิ้นมีบ่อน้ำมังกร ฆ่าคนโดยไม่เห็นเลือด

“ลิ้น” แทนคำพูดที่คมเหมือนดาบ สามารถทำร้ายผู้อื่นโดยไม่เห็นบาดแผลทางกาย สื่อให้เห็นถึงพลังและอันตรายของถ้อยคำ

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า อวัยวะ “ปาก” และ “ลิ้น” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์แทนวาจาและการสื่อสาร เหตุผลสำคัญคือมนุษย์ต่างตระหนักว่าคำพูดมีพลังมหาศาล สามารถสร้างความเข้าใจและความกลมเกลียว หรือในทางตรงกันข้ามก็สามารถทำลายความสัมพันธ์ได้ การควบคุมวาจาจึงถูกยกให้เป็นบรรทัดฐานทางศีลธรรมที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม

5. อารมณ์และความคิด

สุภาษิตไทยและจีนต่างใช้อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์ เช่น “อก ใจ” ในภาษาไทย และ “心 胸” ในภาษาจีน เพื่อสะท้อนถึงความคิดของมนุษย์ การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นว่า ร่างกายมิได้เป็นเพียงโครงสร้างทางกายภาพ แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของอารมณ์ ความรู้สึก และสภาวะทางจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

สุภาษิตไทย

หนักอก หนักใจ

สุภาษิตจีน

心病还须心药医。โรคใจยังต้องใช้ยา
ใจรักษา

“อก” และ “ใจ” เป็นสัญลักษณ์แทน “ใจ” เป็นสัญลักษณ์แทนจิตใจและสภาวะกดดันหรือความทุกข์ใจ โดย อารมณ์ สื่อว่าความเจ็บป่วยทางใจหรือเปรียบเทียบว่าความทุกข์หรือความกังวล ความทุกข์ทางอารมณ์ต้องแก้ไขด้วยการนั้นหนักอึ้งจนกดทับอกและใจ สื่อว่า เยียวยาจิตใจ มิใช่เพียงการรักษาทางความรู้สึกภายในมีผลกระทบโดยตรงต่อ กายภาพ

สุขภาพกายและจิต

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า อวัยวะ “อก ใจ” ถูกใช้แทนสัญลักษณ์ของอารมณ์และความรู้สึกภายใน เหตุผลมาจากประสบการณ์ร่วมกันของมนุษย์ที่ตระหนักว่าหัวใจและอกเป็นจุดศูนย์กลางของความรู้สึก เมื่อเกิดความทุกข์หรือความสุข ย่อมสะท้อนผ่านอวัยวะเหล่านี้ การเปรียบเทียบจึงช่วยให้เข้าใจโลกภายในของมนุษย์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงร่างกายกับจิตใจในฐานะสิ่งที่ไม่อาจแยกขาดจากกันได้

6. ความกตัญญู

สุภาษิตไทยและจีนต่างสะท้อนค่านิยมร่วมกันในเรื่อง “ความกตัญญู” โดยใช้อวัยวะร่างกาย “ตา กาย ใจ” ในการถ่ายทอดความหมาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าร่างกายเป็นศูนย์กลางของการแสดงออกถึงความกตัญญูและเป็นสื่อกลางของสายสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก

สุภาษิตไทย

กินข้าวพ่อ แม่บังเกิดเกล้า อย่าเบิกตาตุ่

สุภาษิตจีน

打在儿身，痛在娘心。ตีที่ตัวลูกเจ็บที่ใจแม่

“ข้าว” และ “ตา” เป็นสัญลักษณ์แทน “กาย” และ “ใจ” เป็นสัญลักษณ์ โดยบุญคุณและความกตัญญู โดย “ข้าว” สื่อ “กาย” หมายถึงร่างกายของลูก ส่วนถึงการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ส่วน “ตา” แทน “ใจ” หมายถึงความรู้สึกของแม่ ท่าทีการมอง สุภาษิตนี้เตือนว่าผู้ที่กินข้าว สุภาษิตนี้เปรียบเทียบว่าลูกเจ็บกายเมื่อใด แม่ก็เจ็บใจเมื่อนั้น สะท้อนให้

จากพ่อแม่แล้วไม่ควรแสดงกิริยาดูถูก เห็นถึงความรักและความห่วงใยอัน
เพราะถือเป็นการเนรคุณ ลึกซึ้งของแม่ที่มีต่อลูก

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า อวัยวะ “ตา กาย ใจ” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสะท้อนความกตัญญู โดย “ข้าว” และ “กาย” เชื่อมโยงกับการเลี้ยงดูและร่างกายที่พ่อแม่มอบให้ ส่วน “ตา” และ “ใจ” สะท้อนท่าทีและความรู้สึกลึกซึ้งระหว่างลูกกับพ่อแม่ การเปรียบเทียบเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่าความกตัญญูมิได้เป็นเพียงคุณค่าทางศีลธรรม แต่เป็นประสบการณ์ร่วมของมนุษย์ที่รับรู้ว่าร่างกายคือศูนย์กลางของความสัมพันธ์และความรักในครอบครัว

โลกทัศน์ที่แตกต่างกันที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของไทยและจีน

1. โขชะตา

สุภาษิตไทยและจีนต่างสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับโขชะตาและความไม่เที่ยงของชีวิต เพียงแต่แนวคิดที่ปรากฏในแต่ละวัฒนธรรมมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน โดยสุภาษิตไทยมักเน้นกฎแห่งกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ขณะที่สุภาษิตจีนสะท้อนความไม่แน่นอนของชีวิตและโขชะตาที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาจีนแบบดั้งเดิม

สุภาษิตไทย

ทำดีได้ดีเกิดผลนำ เป็นกงกำแก่กาย

ตราบวายุปรารถ

“กาย” เป็นสัญลักษณ์แทนการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเชื่อว่าการทำความดีจะส่งผลตอบแทนและติดตามไปตลอดจนวาระสุดท้ายของชีวิต แนวคิดนี้สะท้อนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมตามพระพุทธศาสนา ซึ่งมุ่งเน้นการกระทำของมนุษย์ว่าจะเป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ในอนาคต

สุภาษิตจีน

好官不到头。恩爱夫妻不到头。

ขุนนางที่ดีก็ไปไม่ถึงหัว

สามีภรรยาที่รักใคร่กันก็ไปไม่ถึงหัว

“หัว” ในเชิงสัญลักษณ์แทน “ปลายทาง” หรือ “บั้นปลายชีวิต” โดยสุภาษิตแรกเชื่อว่าแม้เป็นขุนนางที่ดี ก็อาจไม่สามารถอยู่รอดในระบบได้จนถึงที่สุด ขณะที่สุภาษิตหลังเชื่อว่าแม้คู่รักที่รักใคร่กันมาก ก็อาจไม่สามารถครองคู่กันไปจนแก่เฒ่า สุภาษิตทั้งสองชี้ให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและโขชะตาที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า แม้ต่างก็สะท้อนโลกทัศน์เรื่องโขชะตา แต่โลกทัศน์ไทยเน้นความเชื่อในกฎแห่งกรรมที่การกระทำของมนุษย์เป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ ส่วนโลกทัศน์จีนเน้นการยอมรับในความไม่เที่ยงและความไม่แน่นอนของชีวิต เหตุผลมาจากรากฐานทางศาสนาและปรัชญาที่ต่างกัน กล่าวคือ โลกทัศน์ไทยได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการ

กระทำ ขณะที่โลกทัศน์จีนได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ทางสังคมและความคิดแบบขงจื๊อ-เต๋าที่เน้นการยอมรับโชคชะตาและความไม่แน่นอนของโลก

2. ศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคม

สุภาชิตไทยและจีนต่างสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคม แต่จุดเน้นกลับแตกต่างกัน โดยสุภาชิตไทยมักให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าและเกียรติยศในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ส่วนสุภาชิตจีนสะท้อนถึงการปรับตัวและการยอมจำนนต่ออำนาจหรือโครงสร้างที่สูงกว่า

สุภาชิตไทย

ตบหัวกลางศาลา ขอขมาที่บ้าน

สุภาชิตจีน

在人矮檐下，怎敢不低头。

อยู่ใต้ชายคาเดียวของคน จะกล้าไม่ก้มหัวได้อย่างไร

“หัว” เป็นสัญลักษณ์แทนศักดิ์ศรีและเกียรติยศของบุคคล การถูกดูหมิ่นหรือละเมิดต่อหน้าสาธารณชนถือเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีอย่างร้ายแรง แม้จะมาขอโทษในภายหลังก็ไม่สามารถลบล้างผลกระทบได้ สุภาชิตนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับการรักษาหน้า และศักดิ์ศรีต่อหน้าสาธารณชน

การก้มหัว เป็นสัญลักษณ์แทนการยอมอ่อนข้อและการปรับตัวเมื่อเผชิญกับผู้ที่ม้ออำนาจเหนือกว่า สุภาชิตนี้สะท้อนทัศนะของสังคมจีนที่มักเน้นการยอมรับและการโอนอ่อนต่อโครงสร้างอำนาจ และความอ่อนต่อโครงสร้างอำนาจเพื่อความอยู่รอดและความสงบเรียบร้อยในสังคม

จากสุภาชิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า โลกทัศน์ไทยเน้นการรักษาศักดิ์ศรีในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพราะมองว่าศักดิ์ศรีเป็นสิ่งที่สะท้อนคุณค่าของบุคคล ขณะที่โลกทัศน์จีนเน้นการยอมจำนนและการปรับตัวต่ออำนาจที่สูงกว่า เหตุผลมาจากรากฐานทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน กล่าวคือ โลกทัศน์ไทยให้ความสำคัญกับเกียรติและการยอมรับในสังคม ขณะที่โลกทัศน์จีนได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างสังคมแบบลำดับชั้นที่ย้ำถึงการเคารพผู้มีอำนาจและการปรับตัวเพื่อความมั่นคง

3. การแก้แค้น

สุภาชิตไทยและจีนต่างสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับการแก้แค้น โดยมีการใช้อวัยวะกายเป็นสัญลักษณ์ในการอธิบายแนวคิดดังกล่าว ความแตกต่างที่ปรากฏคือ สุภาชิตไทยมักเตือนถึงผลเสียของการแก้แค้นที่อาจย้อนกลับมาทำร้ายตนเอง ส่วนสุภาชิตจีนกลับสะท้อนความคิดว่าการแก้แค้นเป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้ หากแต่ต้องรอเวลาและโอกาสที่เหมาะสม

สุภาษิตไทย

เจ็บใจจำจนตาย

สุภาษิตจีน

以眼还眼，以牙还牙。

ตาต่อตา ฟันต่อฟัน

สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นว่า ความแค้น อาจฝังอยู่กับบุคคลตลอดชีวิต แม้จะไม่ ลงมือแก้แค้น ความรู้สึกดังกล่าวยังคง เป็นเสมือนบาดแผลทางใจ ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของสังคมไทยที่แม้ตระหนัก ถึงแนวคิดเรื่องการแก้แค้น แต่กลับให้ความสำคัญกับการอดกลั้นและการเก็บ จำความรู้สึกไว้ภายในมากกว่าการ กระทบตอบโต้โดยตรง

สุภาษิตนี้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของ สังคมจีนที่มองว่าการแก้แค้นหรือการ ชำระแค้นเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษา ศักดิ์ศรีและความยุติธรรม

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีน จะเห็นได้ว่า โลกทัศน์ไทยมักใช้ “ใจ” เพื่อสะท้อนการเก็บ ความแค้นไว้ภายในและเน้นการอดทนอดกลั้น ขณะที่โลกทัศน์จีนใช้อวัยวะอย่าง “ตา” และ “ฟัน” เพื่อสื่อถึงการตอบโต้และการแก้แค้นโดยตรง เหตุผลมาจากรากฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โลกทัศน์ไทยได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาที่สอนการให้อภัยและการปล่อยวาง ส่วนโลก ทัศน์จีนได้รับอิทธิพลจากค่านิยมโบราณที่เน้นการรักษาศักดิ์ศรีและการตอบโต้เพื่อความยุติธรรมของ ตนและครอบครัว

4. ค่านิยมและสิ่งที่ให้ความสำคัญ

สุภาษิตไทยและจีนต่างสะท้อนถึงค่านิยมและสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญ แต่จุดเน้น แตกต่างกัน โดยสุภาษิตไทยมักยกครอบครัวและความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นคุณค่าสูงสุด ขณะที่สุภาษิต จีนกลับให้ความสำคัญกับความสำเร็จในสังคม

สุภาษิตไทย

เสียทองเท่าหัว ไม่ยอมเสียผิวให้ใคร

สุภาษิตจีน

要得出人头，除非书中求。

หากต้องการหัวคน ก็ต้องไปหาในหนังสือ เท่านั้น

“หัว” แทนสิ่งที่มีค่าที่สุด โดยสื่อว่า ทรัพย์สินแม้จะมีความหยาบ ก็ไม่อาจ เทียบได้กับคุณค่าของครอบครัวหรือ คู่ครอง แสดงถึงโลกทัศน์ที่ยกครอบครัว เป็นศูนย์กลางของชีวิต

“头” เป็นสัญลักษณ์แทนความสำเร็จ และการโดดเด่นในสังคม โดยชี้ว่า ความสำเร็จต้องอาศัยความรู้และ การศึกษาเป็นรากฐาน

ใส่บาตรอย่าถามเจ้าหัว

一个脑袋上的头发有黑有白。

ผมบนศีรษะเดียวกันมีทั้งดำและขาว

“หัว” แทนพระภิกษุผู้รับบิณฑบาต สื่อ “ผม” เป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ โดย
ว่าการทำบุญควรมาจากเจตนาบริสุทธิ์ สื่อถึงความหลากหลายและความ
ไม่เลือกปฏิบัติผู้รับ แสดงถึงคุณค่าทาง ชัยซ้อนภายในบุคคล ซึ่งเชื่อมโยงกับ
ศาสนาและความสัมพันธ์เชิงศรัทธาที่ คุณค่าของประสบการณ์ในฐานะปัจจัย
สังคมไทยให้ความสำคัญ สำคัญต่อสถานะในสังคม

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า โลกทัศน์ไทยให้ความสำคัญกับครอบครัว
ความสัมพันธ์ และศรัทธาเป็นรากฐานของชีวิต ขณะที่จีนกลับมุ่งเน้นความสำเร็จในชีวิต ความแตกต่าง
นี้สะท้อนถึงรากฐานวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน ไทยยึดโยงกับพระพุทธศาสนาและวิถีชุมชน ส่วนจีน
ได้รับอิทธิพลจากค่านิยมขงจื้อที่เน้นความก้าวหน้าและสถานะทางสังคม

5. การเลือกใช้วैयाวะและความเอนเอียงทางวัฒนธรรม

สุภาษิตไทยและจีนต่างใช้วैयाวะร่างกายเพื่อสะท้อนความสัมพันธ์ของมนุษย์ แต่มี
จุดเน้นที่ต่างกัน โดยสุภาษิตไทยมักใช้วैयाวะที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันและครอบครัว
เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างบุคคล ขณะที่สุภาษิตจีนกลับใช้วैयाวะที่สะท้อนถึง
โครงสร้างทางสังคมและอำนาจ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงลำดับชั้นและความมั่นคงของระบบ

สุภาษิตไทย

หยิกเล็บเจ็บเนื้อ

สุภาษิตจีน

唇亡齿寒。ริมฝีปากหายไป ฟันก็หนาว

钱多腰杆硬。เงินมาก เอวก็แข็ง

“เล็บ” และ “เนื้อ” เป็นสัญลักษณ์ “ริมฝีปาก” และ “ฟัน” เป็นสัญลักษณ์แทน
แทนบุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด ความสัมพันธ์เชิงพึ่งพาในโครงสร้างเดียวกัน
โดยสื่อว่าความเจ็บปวดของส่วนหนึ่ง เมื่อริมฝีปากหายไป ฟันก็ไม่สามารถดำรง
อยู่ได้ สื่อว่าความสัมพันธ์ทางสังคมหรือรัฐ
เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ใน ย่อมต้องพึ่งพาอาศัยกัน หากฝ่ายหนึ่งล้ม
ครอบครัวที่หากผู้ใดเดือดร้อน คน สลาย อีกฝ่ายย่อมได้รับผลกระทบ
ใกล้ชิดย่อมได้รับผลกระทบด้วย “เอว” เป็นสัญลักษณ์แทนอำนาจหรือความ
มั่นคงทางสังคม โดยสื่อว่าผู้มีเงินมากย่อมมี
อำนาจและความมั่นใจมากขึ้น สามารถ
เผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง

จากสุภาษิตทั้งไทยและจีนจะเห็นว่า โลกทัศน์ไทยมุ่งเน้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดในชีวิตประจำวันและครอบครัว อวัยวะที่ถูกนำมาใช้จึงมักสะท้อนความใกล้ชิดและการเอื้ออาทรระหว่างบุคคล ขณะที่โลกทัศน์จีนเน้นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง อำนาจ และลำดับชั้นทางสังคม อวัยวะที่ถูกเลือกใช้จึงสะท้อนความมั่นคงและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในระดับระบบ

6. การประเมินบุคลิกภาพและคุณธรรม

สุภาษิตไทยและจีนต่างใช้อวัยวะ “กระดูก” เพื่อสะท้อนคุณลักษณะของมนุษย์ แต่แนวคิดที่ปรากฏแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยสุภาษิตไทยมักใช้ “กระดูก” เพื่ออธิบายลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ส่วนสุภาษิตจีนมักใช้ “กระดูก” เพื่อสื่อถึงคุณธรรม จริยธรรม และเกียรติยศในเชิงนามธรรม

สุภาษิตไทย
กระดูกแข็ง

“กระดูก” เป็นสัญลักษณ์แทนความดีอัน
และความห้าวแข็งของบุคคล หมายถึงคนที่
ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงง่าย ๆ และมีความคิด
หรือพฤติกรรมที่ยึดมั่นในตนเอง

สุภาษิตจีน

穷人骨头金不换。

กระดูกของคนจน ทองก็แลกไม่ได้

“กระดูก” เป็นสัญลักษณ์แทนความ
ซื่อสัตย์และศักดิ์ศรี โดยสื่อว่ากระดูก
ของคนยากจนก็มีค่ามากจนทองคำก็
ไม่อาจแลกได้ หมายความว่า แม้จะ
ยากจนแต่ก็ยังคงรักษาความซื่อสัตย์
และศักดิ์ศรี ไม่ยอมขายศักดิ์ศรีของตน
เพื่อแลกกับผลประโยชน์ทางวัตถุ

จากการวิเคราะห์สุภาษิตทั้งภาษาไทยและภาษาจีน พบว่า โลกทัศน์ของภาษาไทยมุ่งเน้นการใช้อวัยวะ “กระดูก” เพื่ออธิบายลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ขณะที่โลกทัศน์ของภาษาจีนใช้อวัยวะ “กระดูก” เป็นสัญลักษณ์สะท้อนคุณธรรม เกียรติยศ และความมั่นคงในเชิงคุณค่าทางจริยธรรม ความแตกต่างดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่ไม่เหมือนกัน โดยโลกทัศน์ไทยให้ความสำคัญกับการมองบุคคลในระดับปัจเจก ส่วนโลกทัศน์จีนเน้นการเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับคุณค่าเกียรติยศ และบรรทัดฐานทางศีลธรรมในระดับสังคม

7. การกำกับตนเองและโครงสร้างสังคม

สุภาษิตไทยและจีนต่างสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ผ่านการเปรียบเทียบกับอวัยวะร่างกาย แต่จุดเน้นกลับแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยสุภาษิตไทยมักใช้ร่างกายเป็นสัญลักษณ์เพื่อเตือนใจเรื่อง ความพอดี การรู้จักขอบเขต และการควบคุมตนเอง ขณะที่สุภาษิตจีนมักใช้ร่างกายเป็นสัญลักษณ์เพื่ออธิบาย โครงสร้าง อำนาจ และความแตกต่างระหว่างคนใน-คนนอก ซึ่งเน้นการปรับตัวและการรักษาระเบียบของสังคม

สุภาชิตไทย

เขียนด้วยมืออย่าลบด้วยเท้า

มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ

“มือ” และ “เท้า” เพื่อเตือนให้บุคคลมี

ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

และไม่สร้างปัญหาแก่ผู้อื่น แสดงให้เห็น

ถึงการเน้น จริยธรรมเชิงปัจเจก ที่ยึด

หลักการรู้จักขอบเขตของตนเองและการ

อยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว

อย่าหักห้ามพรวดด้วยหัวเข้า

แกว่งเท้าหาเสี้ยน

“เข้า” และ “เท้า” เพื่อสื่อถึงการรู้จัก

ประมาณตนและการไม่ก่อปัญหาโดยไม่

จำเป็น โลกทัศน์ไทยจึงสะท้อนถึงการ

เน้น การควบคุมพฤติกรรมตนเอง เพื่อ

ป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียต่อสังคมหรือชีวิต

ส่วนตัว

สุภาชิตจีน

胳膊扭不过大腿。แขนบิดสู้ขาไม่ได้

三拳敌不得四手。สามหมัดสู้สี่มือไม่ได้

“แขน” และ “มือ” เพื่อชี้ถึงความจริงใน

โครงสร้างสังคมที่มีความไม่เท่าเทียมด้าน

อำนาจหรือจำนวน แสดงถึงการยอมรับ

ความต่างระหว่างผู้แข็งแกร่งกับผู้อ่อนแอ

และความสำคัญของการรวมพลังในกลุ่ม

胳膊肘不能往外拐。

ศอกไม่ควรหักออกนอก

人无足要痿，军无主要溃。

คนไม่มีขา ก็พิการ กองทัพไม่มีผู้นำ ก็

พังทลาย

ใช้ “ข้อศอก” และ “เท้า” เพื่อสื่อถึง

หลักคิดเรื่อง การให้ความสำคัญกับคน

ใน/ครอบครัวเดียวกัน และ ความจำเป็น

ของโครงสร้างแกนกลาง ที่เป็นผู้นำหรือ

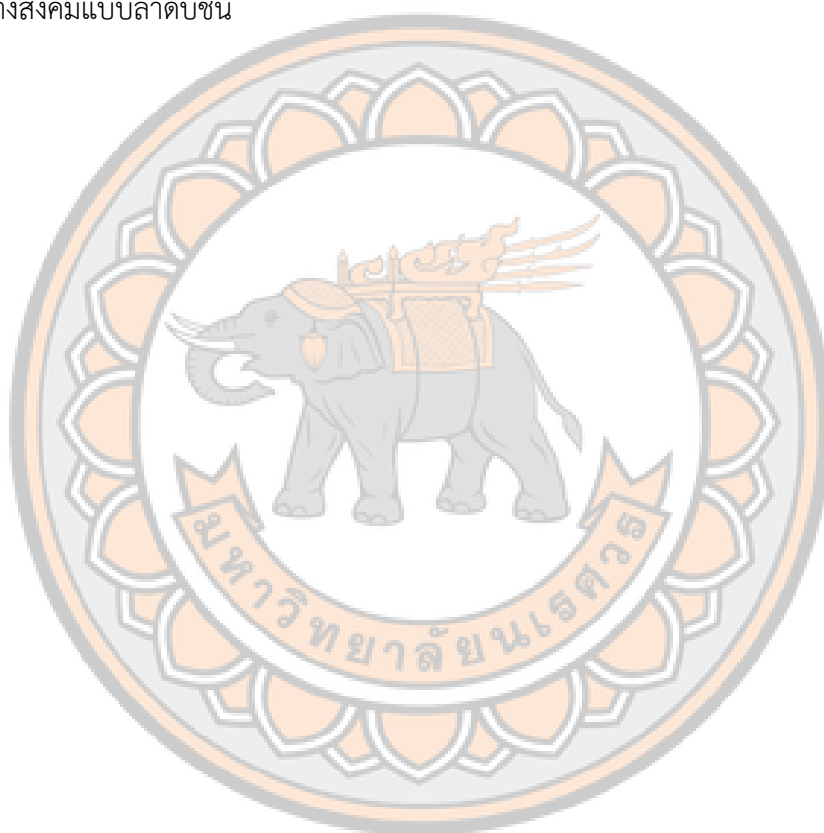
รากฐาน หากปราศจากสิ่งนี้ย่อมทำให้

ระบบล่มสลาย

จากสุภาชิตทั้งไทยและจีน จะเห็นได้ว่า โลกทัศน์ไทยมุ่งเน้นการใช้ร่างกายเป็นสัญลักษณ์ เพื่ออบรมสั่งสอนในระดับ ปัจเจก โดยเน้นความพอดี การควบคุมตนเอง และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ก่อปัญหา ขณะที่โลกทัศน์จีนมุ่งเน้นการใช้ร่างกายเป็นสัญลักษณ์เพื่ออธิบาย โครงสร้างและระบบสังคม โดยเน้นลำดับชั้น ความแตกต่างระหว่างคนใน-คนนอก และความมั่นคงของกลุ่มหรือองค์กร เหตุผลมาจากรากฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โลกทัศน์ไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดพุทธที่เน้นความกลมเกลียวและการไม่ล่วงเกินผู้อื่น ส่วน โลกทัศน์จีนได้รับอิทธิพลจากค่านิยมดั้งเดิมที่เน้นระเบียบแบบแผนและความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเพื่อความมั่นคงของสังคม

จากการเปรียบเทียบสุภาชิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย พบว่าทั้งสองสังคมมีโลกทัศน์ร่วมกันหลายประการ เช่น การมองว่าร่างกายและชีวิตเป็นสิ่งสูงสุดที่ต้องปกป้อง การยึดถือความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับกลุ่มเป็นหลักประกันของการอยู่รอด ตลอดจนการใช้ร่างกายเพื่อสะท้อนบรรทัดฐานทางศีลธรรม อารมณ์ และพลังของวาจา โลกทัศน์ร่วมเหล่านี้เกิดจากประสบการณ์

สากลของมนุษย์ที่มองว่าร่างกายเป็นศูนย์กลางของชีวิต และเป็นเครื่องมือในการตีความปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม สุภาชิตไทยและจิ้นก็สะท้อนโลกทัศน์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ไทยมักให้ความสำคัญกับกฎแห่งกรรม การรักษาศักดิ์ศรีและ “หน้า” ตลอดจนการยกครอบครัวและความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นคุณค่าสูงสุด ขณะที่จิ้นสะท้อนแนวคิดเรื่องความไม่เที่ยงของ โชคชะตา การปรับตัวและยอมรับต่อโครงสร้างอำนาจ รวมถึงการแสวงหาความสำเร็จผ่านการศึกษาและความรู้ ความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนรากฐานทางศาสนาและปรัชญาที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ไทยได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน ส่วนจิ้นได้รับอิทธิพลจากค่านิยมขงจื้อและโครงสร้างสังคมแบบลำดับชั้น

บทที่ 6

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางความหมายของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย เพื่อเปรียบเทียบโลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนจากสุภาษิตดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า สุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ทั้งในด้านลักษณะทางความหมายและโลกทัศน์ โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า สุภาษิตไทย จำนวน 2,515 บท มี 338 บทที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย (คิดเป็น 13.4%) ขณะที่สุภาษิตจีน จำนวน 10,500 บท มี 1,182 บทที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกาย (คิดเป็น 11.3%) เมื่อเปรียบเทียบเชิงสัดส่วน พบว่าสุภาษิตทั้งสองภาษามีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน และอวัยวะที่ปรากฏบ่อยที่สุดสอดคล้องกัน คือ ใจ หัว ตา หน้า ปาก และมือ

2. ลักษณะทางความหมายของสุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ในด้านความเหมือน พบว่า มีการใช้อวัยวะหลัก เช่น หัว ใจ ปาก ตา มือ และหน้า เป็นสัญลักษณ์แทน ชีวิต ความคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งสะท้อนประสบการณ์ร่วมของมนุษย์ที่ใช้ร่างกายเป็นศูนย์กลาง ส่วนในด้านความแตกต่าง ภาษาไทยมักใช้อวัยวะที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและความสัมพันธ์ใกล้ชิด (เช่น นม เล็บ) ส่วนภาษาจีนขยายการใช้อวัยวะไปสู่การอธิบายโครงสร้างสังคม อำนาจ และคุณค่าทางนามธรรม (เช่น คิ้ว ริมฝีปาก ไหล่ เอว ตับ ลำไส้ เอ็น)

3. โลกทัศน์ของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนจากสุภาษิตมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ในด้านความเหมือน พบว่า สุภาษิตทั้งสองภาษามีการสะท้อนแนวคิดร่วมกัน ได้แก่ 1) ชีวิตเป็นสิ่งสูงสุดและร่างกายเป็นพื้นฐานของการดำรงอยู่ 2) ระเบียบสังคมและการพึ่งพากันในกลุ่ม 3) เหตุและผลกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4) บรรทัดฐานทางศีลธรรมและการใช้ภาษา 5) อารมณ์และความคิด 6) ความกตัญญู ส่วนในด้านความแตกต่าง สุภาษิตไทยและจีนแสดงออกต่างกันประเด็นต่อไปนี้ คือ 1) โชคชะตา 2) ศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคม 3) การแก้แค้น 4) ค่านิยมและสิ่งที่ให้ความสำคัญ 5) การเลือกใช้อวัยวะและความเอนเอียงทางวัฒนธรรม 6) การประเมินบุคลิกภาพและคุณธรรม 7) การกำกับตนเองและโครงสร้างสังคม สะท้อนรากฐานทางวัฒนธรรมและโลกทัศน์เฉพาะของแต่ละสังคม อันช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางภาษาและวัฒนธรรมในมิติเปรียบเทียบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

1. สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายในทั้งสองภาษามีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทั้งสังคมไทยและสังคมจีนต่างให้ความสำคัญกับ “ร่างกาย” ในฐานะสัญลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า อวัยวะที่ปรากฏบ่อยที่สุดในสุภาษิตทั้งสองภาษา ได้แก่ ใจ หัว ตา หน้า ปาก และมือ การที่อวัยวะเหล่านี้ถูกใช้อย่างแพร่หลาย แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองสังคมมีมุมมองร่วมกันต่อการใช้ร่างกายเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสาร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Hao Jia (2022, p. 132) ที่อธิบายว่าสุภาษิตจีนมักใช้อวัยวะ “ใจ หัว ปาก ตา” เพื่อสะท้อนโลกทัศน์ด้านความคิด อารมณ์ และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ อีกทั้งยังใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2553, น. 3) ที่พบว่าสุภาษิตไทยจำนวนมากใช้อวัยวะ “ใจ หัว ปาก มือ” เพื่อถ่ายทอดค่านิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์และพฤติกรรมในสังคมไทย นอกจากนี้ อุทัย ไชยานนท์ (2543, น. 4) ยังได้ชี้ให้เห็นว่า สุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะส่วนใหญ่สะท้อนแนวคิดเรื่องศีลธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคม

ดังนั้น การที่สุภาษิตไทยและสุภาษิตจีนมีอวัยวะที่ปรากฏบ่อยที่สุดใกล้เคียงกัน จึงสะท้อนให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันของโลกทัศน์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญกับร่างกายในฐานะสัญลักษณ์หลักในการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตและคุณค่าทางสังคม

2. สุภาษิตไทยและจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายมีลักษณะทางความหมาย “เหมือน” และ “ต่าง” อยู่ร่วมกัน โดยส่วนที่ “เหมือน” นั้นมีใช้เรื่องบังเอิญ หากแต่หยั่งรากมาจากประสบการณ์ทางกายภาพและกลไกการรับรู้ร่วมกันของมนุษย์ ตามทฤษฎีอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ของ Lakoff และ Johnson (1980, p. 30) ที่กล่าวว่า มนุษย์มักอาศัยประสบการณ์ทางกายภาพที่เป็นรูปธรรมเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดนามธรรม ดังนั้นแบบแผนการเปรียบเทียบ เช่น “หัว-เหตุผล” “ใจ-อารมณ์” “มือ-การกระทำ” “ปาก-คำพูด” จึงปรากฏซ้ำในหลายวัฒนธรรม และอธิบายได้ว่าทำไมสุภาษิตไทยและจีนจึงใช้คำว่า “หัว” และ “ใจ” อย่างกว้างขวางเพื่อแทนชีวิต ความคิด การกระทำ และความรู้สึก

ขณะเดียวกัน ส่วนที่ “ต่าง” นั้นสะท้อนถึงอิทธิพลของปัจจัยทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ค่านิยม และประเพณีทางภาษา ในภาษาจีนที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาขงจื้อและการแพทย์แผนจีน (แนวคิดหยิน-หยางและอวัยวะภายใน) อวัยวะภายในมักถูกใช้ในเชิงสัญลักษณ์นามธรรมเพื่ออธิบายโครงสร้างทางสังคม ระเบียบจริยธรรม และอำนาจ เช่น “*chun wang ze chi han*” (ถ้าริมฝีปากหายไป ฟันก็จะหนาว) ส่วนภาษาไทยกลับเน้นการใช้ร่างกายที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น “นม (นมยากลิ้งออก จะตัดก็ตาย ทั้งไว้ก็ขายหน้า)” และ “เล็บ (หยิกเล็บ เจ็บเนื้อ)” ซึ่งสะท้อนวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางครอบครัวและสายใยทางอารมณ์

ความแตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาษาไทยมักมุ่งสะท้อนประสบการณ์ชีวิตจริงและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ขณะที่ภาษาจีนโน้มเอียงไปในทิศทางกรอขยายโครงสร้างสังคมและแนวคิดเชิงนามธรรมมากกว่า

3. ผลการวิเคราะห์โลกทัศน์ร่วมที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะร่างกายของไทยและจีนคือ แกนร่วมปรากฏใน 6 มิติ ร่างกายเป็นฐาน ระเบียบสังคมและการพึ่งพิง เหตุผลกับการเรียนรู้ จากประสบการณ์ บรรทัดฐานทางศีลธรรมกับภาษา อารมณ์และความคิด ซึ่งอธิบายได้ด้วยทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ว่า มนุษย์มีประสบการณ์ทางกายภาพ โดยเฉพาะ “หัว ใจ ปาก ตา มือ หน้า” มาเพื่อทำความเข้าใจโลกและกำกับพฤติกรรมทางสังคม จึงพบการใช้ “หัว” แทนการชี้แนะ ปัญญา “ใจ” แทนอารมณ์ จิต “ปาก ลิ้น” แทนวาจา วินัยทางศีลธรรม “ตา หน้า” แทนการรับรู้ ภาพลักษณ์ และ “มือ” แทนการกระทำอย่างแพร่หลาย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบคิดคลาสสิกของ Lakoff, & Johnson และแนวคิด “สากลภาพพร้อมความแปร” ของ Kövecses (2005, p. 32) ที่เชื่อว่าอุปลักษณ์มีแกนร่วมทางกายภาพ แต่ปรับตัวตามบริบทสังคมวัฒนธรรมได้อย่างมีระบบ

ด้านความต่าง 7 มิติที่ระบุ โชคชะตา ศักดิ์ศรีและสถานะ การแก้แค้น ค่านิยมและสิ่งที่ให้ความสำคัญ การเลือกใช้อวัยวะและอคติทางวัฒนธรรม การประเมินบุคลิกภาพและคุณธรรม การกำกับตนเองและโครงสร้างสังคม สะท้อนทิศทางค่านิยมเฉพาะถิ่นอย่างเป็นระบบ เช่น โลกทัศน์จีนให้ความสำคัญ “ใจ” ครอบคลุมทั้งหัวใจ จิต ความคิด จึงใช้ “ใจ” ผูกกับอารมณ์ ปัญญาอย่างแนบแน่น ขณะที่ไทยใช้ “ใจ” เป็นแกนคุณค่าทางสังคมและมารยาท (ความเกรงใจ น้ำใจการรักษาหน้า) ทำให้สุภาษิตทั้งสองภาษารับบท “กาย จิต” แตกต่างระดับกันตามฐานวัฒนธรรม (Yu, N., 2009) ในประเด็น “ศักดิ์ศรี สถานะ” จีนมีกรอบ “หน้า” ที่จัดระเบียบความสัมพันธ์และลำดับชั้นอย่างเข้มแข็ง (Hu, H. C., 1944, p. 52) ส่วนไทยเน้นการรักษาหน้าเชิงสัมพันธ์ภาพระดับปัจเจก เครือญาติ จึงเกิดรูปสำนวนคนละจุดเน้นแม้ใช้สัญลักษณ์กายคล้ายกัน บทบาทเชิงบรรทัดฐานของสุภาษิตในฐานะ “เครื่องมือสังคม” ที่สอนใจ กำกับพฤติกรรมก็สอดคล้องกับข้อสังเคราะห์ของ Mieder Wolfgang. (2004, p. 7) ในงานว่าด้วยสุภาษิตศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม ผู้วิจัยยังพบว่าในสุภาษิตภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายมีการสะท้อนแนวคิดเรื่อง “ระบบผู้อาวุโส” หรือการให้คุณค่าแก่ผู้สูงวัยอย่างชัดเจน เช่น ในสุภาษิต “bai fa gu ren xi. ผมขาวแล้ว เพื่อนเก่าก็หายาก” ที่ใช้คำว่า “ผมหงอก” เป็นสัญลักษณ์ของผู้สูงวัย สื่อถึงความเปลี่ยนแปลงของชีวิตและความสัมพันธ์เมื่อเข้าสู่วัยชรา แสดงให้เห็นการรับรู้และให้ความสำคัญต่อสถานภาพและประสบการณ์ของผู้อาวุโสในสังคมจีน ขณะที่ในสุภาษิตภาษาไทยที่รวบรวมเป็นฐานข้อมูลของการศึกษานี้ ไม่พบการกล่าวถึงอวัยวะร่างกายที่มีความเชื่อมโยงกับระบบผู้อาวุโสโดยตรง แต่ก็มีการใช้ถ้อยคำหรือภาพพจน์ที่สะท้อนคุณลักษณะของผู้อาวุโส เช่น ความเก่า ประสบการณ์ ความมั่นคงในคำพูด และการเป็นแบบอย่างของคนรุ่นหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้

คุณค่าและเคารพต่อผู้สูงวัยในอีกลักษณะหนึ่ง การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้เห็นความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีนในการใช้อวัยวะร่างกายเป็นสัญลักษณ์แทนแนวคิดเรื่องผู้อาวุโส

กล่าวโดยสรุป สุภาชิตอวัยวะร่างกายในไทยและจีนมิได้เป็นเพียงถ้อยคำเปรียบเทียบ แต่เป็นทั้ง “ฐานคิดร่วม” ที่สะท้อนประสบการณ์สากลของมนุษย์ และ “กระจกวัฒนธรรม” ที่ขับเน้นเอกลักษณ์ด้านคุณค่า ศีลธรรม และโครงสร้างสังคม ความเหมือนจึงสะท้อนแก่นร่วมของประสบการณ์กายภาพ ส่วนความต่างสะท้อนการปรับตัวของอุปลักษณะตามวัฒนธรรมและบริบททางสังคมเฉพาะถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาต่อยอดด้านอุปลักษณะเชิงมนทัศน์หรือนามนัย

ควรมีการศึกษาต่อยอดสุภาชิตไทยและจีนด้วยกรอบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์หรือนามนัย และขยายการวิเคราะห์ไปยังภาษาและวัฒนธรรมอื่น ๆ เพื่อยืนยันบทบาทของร่างกายในฐานะรากฐานสำคัญของการสร้างความหมายของมนุษย์ และเพื่อทำความเข้าใจความแปรผันเชิงวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน

2. การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

ควรนำสุภาชิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรม เพื่อช่วยผู้เรียนเข้าใจความหมายเชิงเปรียบเทียบและคุณค่าทางวัฒนธรรมเบื้องหลังภาษา อีกทั้งยังส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเรียนการสอนภาษาไทยหรือภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

3. การวิจัยเชิงประยุกต์ในสังคมร่วมสมัย

ควรนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์การสื่อสารและการตีความคุณค่าทางวัฒนธรรมในสังคมร่วมสมัย โดยเฉพาะในบริบทของครอบครัว องค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนมีเดียหลากหลายรูปแบบ เพื่อทำความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม และลดความเข้าใจผิดหรือความขัดแย้งในการสื่อสาร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กณิกนันต์ โยธานะ. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า *chi* และ *shi* กับสำนวนไทยที่มีคำว่า *กิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลวรรณ นกตลสท้าน. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำและสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสีในภาษาจีนและภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรรณิการ์ โกวิทกุล. (2544). การเปรียบเทียบภาษิต คำพังเพยจีนกับสำนวนภาษิตไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤตานน จุฑาเกียรติ. (2564). การศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนของสำนวนจีนที่มีคำว่า *gui* กับสำนวนไทยที่มีคำว่า *ผี*. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 1, 2021.
- กองทัพ เคลือบพนิชกุล. (2553). พจนานุกรมสุภาษิตไทย. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา.
- กัลยารัตน์ เศวตนันท์, และสุตารักษ์ แก้วดวงแสง. (2556). การวิเคราะห์สำนวนสุภาษิตภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มอาเซียน บนฐานลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- ขนิษฐา จิตชินะกุล และสุพัตรา ห. เพียรเจริญ. (2559) สำนวน-สุภาษิตไทยจีน: บริบทวิถีสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- คณาจารย์ภาควิชาศรีวิทยาไทย. (2535). ศรีวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ฤทธิศรีการพิมพ์.
- จรรยา ดุลยะลา. (2555). ความหมายเชิงเปรียบของคำเรียกอวัยวะในร่างกายด้วยคำภาษาจีน และภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2526). ผญา บทกวีของชาวบ้าน. กาฬสินธุ์: โรงพิมพ์จินตภักดิ์.
- จเร แจ่มดี, ทวนชัย สว่างใจธรรม, และไพโรจตร หิมโสภา. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ภาษิตและสำนวนไทยสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่นำเสนอด้วยการ์ตูนแอนิเมชัน (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉิน หยงหลิน. (2526). สำนวนจีนและสำนวนไทย การศึกษาเปรียบเทียบ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญานินทร์. (2543). ประมวลสุภาษิต. กรุงเทพฯ: เอมี เทรคดิง.
- ชัยยุทธ ปริญญาภูมิชัย. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชัยญักษ์ โตเจริญบดี. (2561). *การศึกษาเปรียบเทียบคำและสำนวนที่มี kou และ zui ในภาษาจีนกับปากในภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขุนชิล ควน. (2537). *สำนวนเกาหลีและสำนวนไทย การศึกษาเปรียบเทียบ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธรรมรัตน์ ราชรองเมือง และคณะ. (2542). *โลกทัศน์จากสำนวนไทย* (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธัญญรัตน์ มะลาศรี. (2562). เปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงานกรณีศึกษาสำนวนสุภาษิตไทย-จีน. *KKU RESEARCH JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES (GRADUATE STUDIES)*, 7(2), 2019.
- นิภาพรรณ เปรมฤทธิ์. (2548). *ความหมายเปรียบและความหมายเชิงอารมณ์ของสี่ในภาษาญี่ปุ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรจบ พันธุมธรา. (2537). *ลักษณะภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร. (2546). *สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย*. กรุงเทพฯ: เอสแอนด์เคบุคส์.
- ประคอง นิมนานเหมินท์. (2547). *มองภาษา : มองภาษาถิ่นและมองภาษาในวรรณคดีท้องถิ่น*. เชียงใหม่: แม่คำฝาง.
- ประพิน มโนมัยวิบูลย์. (2545). *ภาษาจีนกลางขั้นพื้นฐาน 1* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2523). *โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรวิภา ไชยสมคุณ. (2564). โลกทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุจากภาษิตล้านนา. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 38(3), 9-12.
- พระยาอนุমানราชธน. (2499). *นิรุกติศาสตร์ ภาค 2*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
- พิชชาวีร์ กิจประภาศิริ. (2564). *การศึกษาเปรียบเทียบศัพท์และสำนวนจีนที่มีคำ da กับศัพท์และสำนวนไทยในลักษณะเดียวกันที่มีคำดี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญดา ผกากรอง. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนพม่ากับสำนวนไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญา ชูสกุลกานต์. (2557). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า ren ในภาษาจีนกับคนในภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิริยา สุรขจร. (2544). *สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ การศึกษาเปรียบเทียบ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิริยา สรุขจร. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนทางพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข วัจนสุนทร. (2532). *คำนิยมในสำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภัทรา พิเชษฐศิลป์. (2556). *มโนทัศน์ของ xin ในภาษาจีนและใจใน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยิ่งลักษณ์ นามดี. (2543). *สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- รวีวรรณ จิราภรณ์ไพศาล. (2561). *สำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับอวัยวะ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2550). *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี*. กรุงเทพฯ: กองศิลปกรรม.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2561). *สุภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- แลนด์รู ลอสฟิน กิวก้า. (2545). *สำนวนโรมานีเยและสำนวนไทย การศึกษาเปรียบเทียบ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณภา แสงอร่ามเรือง. (2548). *อาหารการกินในศัพท์และสำนวนเยอรมันและไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิดา ถึงแสง. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะตา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารักษ์ ใจดี. (2550). *โลกทัศน์ในเรื่องสั้นของบินหลา สันกาลาศีรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรารักษ์ มหามนตรี. (2557). *โลกทัศน์ของคนไทยจากสุภาษิต* (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรลักษณ์ แซ่อึ้ง. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันวิภา แซ่ซัน, และสมศักดิ์, คงเที่ยง. (2560). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนจีน* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วิไล ศิลปอาษา และสมบัติ เครือทอง. (2557). *โลกทัศน์ของคนสิงคโปร์จากสุภาษิต* (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วุฒิ กิม จี. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ศราวุธ หล่อดี. (2558). *โลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำประสมที่มีคำว่าหัวในภาษาไทลื้อ* (รายงานผลการวิจัย). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศิริพัชร ฌานเขาวรรณ และ Myint Thandar Thein. (2557). *โลกทัศน์ของคนพม่าจากภาษิต* (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริพร มณีชูเกตุ. (2559). *โลกทัศน์ของคนอินโดนีเซียจากภาษิต. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 4(2), 7-12.*
- ศุภมาศ ทิพย์ลือพร. (2528). *การวิเคราะห์สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2537). *โลกทัศน์ของสุนทรภู่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2539). *ประกาศการส่งภาพเข้าประกวดเรื่องสุภาษิตและคำพังเพย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สุภาพร คงศิริรัตน์. (2557). *โลกทัศน์ของคนลาวจากภาษิต* (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภาพร คงศิริรัตน์. (2557). *โลกทัศน์ของอาเซียนจากภาษิต* (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุมาลี ศรีปานเงิน. (2543). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า xin กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณา ศรีจำปา. (2544). *โลกทัศน์ของชาวเวียดนามจากสุภาษิต*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- อดุลย์ รัตนมันเษม. (2554). *หลักไวยากรณ์จีน ฉบับศึกษาด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: เต่าประยุกต์ 2011 สนพ.
- อรรถพร ทองบันเทิง. (2560). *วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของรอมแพง* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). *วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อร่ามจิต ชินช่วง (2531). *ภาพยึ่งบังไฟ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมืองจำหวัดยโสธร* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุทัย ไชยานนท์. (2543). *สุภาษิตไทยฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: น้ำฝน.
- อุทุมพร มีเจริญ. (2542). *การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุบล เทศทอง. (2548). *ภาษิตเขมร: วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาวเขมร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อุรา เต๋นวิทย์เลิสล้ำ. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับในภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรัตน์ อุดมพร. (2553). *2000 สุภาษิตไทย* กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- Li Mengdie. (2562). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Nguyan ThiDung. (2554). *สำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม การศึกษาเปรียบเทียบ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Rao Ruiying. (2547). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยที่มีคำว่า หัว กับ สำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Zhang Jia. (2564). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับร่างกาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Cui Xiliang. (1997). *汉语熟语与中国人文世界*. 北京:北京语言文化大学出版社.
- Chen Sugun. (2009). *汉泰身体器官成语比较研究* (硕士论文). 重庆:重庆师范大学.
- Hao Jia. (2022). *汉英身物互喻谚语对比研究* (博士论文). 中国:东北师范大学.
- Lim Palyong. (1988). *韩语与日语词组校比*. 韩国:韩国外国语大学学报.
- Lin Naran. (2007). *与五官有关的汉语成语和泰语成语比较* (硕士论文). 南京:南京师范大学.
- Li Shenglan. (2013). *汉泰植物熟语对比研究* (硕士论文). 广西:广西民族大学.
- Pupachai Jeangjai. (2009). *汉泰熟语对比研究* (博士论文). 上海:上海外国语大学.
- Qin Tao. (2013). *壮泰熟语比较研究* (硕士论文). 广西:广西民族大学.
- Shangwu Yinshuguan. (2016). *现代汉语词典* (第 7 版). 北京:商务印书馆.
- Tomoe Wakikawa. (2011). *惯语结构语义推理:关注母语与第二语言语言形式的对应关系*. 日本:御茶水大学研究生院 人文科学研究科 比较社会文化学系.
- Wen Ruizheng. (2011). *中国谚语大辞典*. 上海:上海世纪出版股份有限公司,上海辞书出版社.
- Wilhelm von Humboldt. (2004). *论人类语言结构的差异及其对人类精神发展的影响*. 北京:商务印书馆.
- Wu Zhankun & Ma Guofan. (1980). *谚语*. 呼和浩特:内蒙古人民出版社.
- Yang Lizhou. (2015). *泰国谚语译著*. 重庆:重庆大学出版社.
- Zhongguo Shehui Kexueyuan Yuyan. (2017). *现代汉语词典*. 北京:商务印书馆.

Hu, H. C. (1944). The Chinese concept of “face”. *American Anthropologist*, 46(1), 45–64.

Kövecses, Z. (2005). *Metaphor in Culture: Universality and Variation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.

Marieb, Elaine N., & Mallatt, Jon. (1997). *Human Anatomy*. California: Benjamin/Cumming.

Mieder, W. (2004). *Proverbs: A Handbook*. Greenwood Press / Bloomsbury Academic.

Robert Redfield. (1962). *The primitive World and Its Transformations*. Ithaca: Cornell University Press.

Ullmann. (1962). *Semantics: and Introduction to The Science of Meaning*. Oxford: Brasill Blackwell.

Yu, N. (2009). *The Chinese Heart in a Cognitive Perspective: Culture, Body, and Language*. Berlin: Mouton de Gruyter.

ภาคผนวก

ตัวอย่างสุภาษิตที่ใช้ในการวิจัย ส่วนลำตัว

ภาษาไทย

อก (胸)

1. เรียนรักก็หนักอก
2. สวรรค์ในอก นรกในใจ
3. อกเรา อกเขา อกเต่า อกตะพานน้ำ ก็อกอันเดียวกัน
4. ศักในอก
5. อกไหม้ไส้ขม
6. ไฟในอก นรกในใจ

ท้อง (肚)

1. ท้องแตกอย่าเห็นดีกว่าอาหารเหลือ
2. เป็นพี่น้องพลัดเข้าท้องเป็นดินเป็นมือไป
3. อย่าเห็นคนอื่นดีกว่าพี่น้องร่วมท้องกันมา
4. กินบุญร้อนท้อง
5. น้ำลُبท้อง
6. พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

ก้น,ตุต,สะโพก (臀.屁股)

1. ข้ามสะพานยังไม่พ้น อย่าขย่มกันกระโดด
2. ขี่ไม่ทันสุดอย่าพึ่งแก้งัน
3. เขาไม่ยกตนอย่ายกกันตัวเอง
4. กันต้องไปหาช่อง ไม่ใช่ให้ช่องไปหากัน

หลัง (背)

1. ที่ใครควรเคารพก้นบนอบ ที่ควรซิดคิดชอบอย่าผินหลัง
2. อย่าเป็นคนขี่เกี้ยวหลังยาว
3. อย่าหากินบนหลังคน
4. ผินหลังให้
5. เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด
6. ตามหลังพระหมาไม่ขบ

นม (乳)

1. นมยานกลิ้งอก จะตัดก็ตาย ทิ้งไว้ก็ขายหน้า

ภาษาจีน

อก (胸)

1. 酒发胸腹之言。
2. 气是胸中一把刀。

ท้อง (肚)

1. 矮子肚里疙瘩多。
2. 病人怕肚胀,雨落怕天亮。
3. 不怕肚不饱,只怕气不平。
4. 不生孩子不知道肚子痛。
5. 吃了饭儿不挺尸,肚里没板脂。
6. 肚里没病死不了人。
7. 肚内没闲事,怕什么冷糕。
8. 肚子里有牢骚不敢喝酒。
9. 肚子里有学问,不在穿的好坏。
10. 饿肚酒醉死牛。
11. 隔层肚皮隔垛墙。
12. 酒在肚时,事在心里。
13. 开了饭店,不怕大肚皮。
14. 穷人大肚皮。
15. 秋瓜坏肚。
16. 人到四十五,肚皮往外鼓。
17. 肚饥思量冷滏粥。
18. 一个人肚皮里一个主意。
19. 阴阳不可信,信了一肚闷。
20. 有那个肚,吃那个醋。
21. 宰相肚里好撑船。
22. 挣钱不挣钱,只要落个肚子圆。
23. 只有私房路,那有私房肚。
24. 住场好不如肚肠好,坟地好不如心地好。
25. 走不走留路,吃不吃留肚。
26. 饱腹不知饥肚苦。

27. 妇死腹悲,惟身知之。
28. 腹有诗书气自华。
29. 怪人须在腹,相见有何妨。
30. 学问勤乃有,不勤腹空虚。
31. 一介之士,必有腹心。

ก้น,ตุต,สะโพก (臀,屁股)

1. 屁股臭了扔不下。

หลัง (背)

1. 背暗投明,古之大理。
2. 背地商量无好话,私房计较有奸情。
3. 背人偷酒吃,冷暖自家知。
4. 背主作窃,不可定期。
5. 好汉天下有好汉,英雄背后有英雄。
6. 好事不背人,背人没好事。
7. 能人背后有能人。
8. 穷不瞒人,丑不背人。
9. 山外青山天外天,能人背后有能人。
10. 谁人背后无人说,那个人前不说人。
11. 衣服是要自己穿破,不能叫人从背后指点破。
12. 有钱难买背后好。

ไหล่ (肩)

1. 膀宽腰细必定有力。
2. 两肩背一张嘴,到哪块没饭吃。
3. 三日肩膀两日腿。
4. 上肩容易下肩难。
5. 苏李居前,沈宋比肩。

เอว (腰)

1. 楚王好细腰,官中多饿死。
2. 冻死迎风站,饿死不弯腰。
3. 钱多腰杆硬,力大嗓门粗。
4. 势大仗权,腰粗仗钱。

5. 树老焦梢叶儿稀,人老猫腰把头低。
6. 伢儿到腰,人家要糟;伢儿到头,人家不愁。
7. 腰间有货不愁穷。
8. 腰里没铜,说话稀松。
9. 腰中有钱腰不软,手中无钱手难松。
10. 有了银子腰就硬。
11. 站着说话不腰疼。

